

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Stará Ves na roky 2023-2030

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Stará Ves na roky 2023-2030
Územné vymedzenie:	Mesto Spišská Stará Ves
Územný plán mesta schválený (A/N):	Áno
Dátum schválenia PHSR:	14.12.2023, uznesením č. 62/6-12/23
Dátum platnosti:	Od 15.12.2023 do 31.12.2030
Verzia ¹ :	1.0
Publikovaný verejne dňa:	03.01.2024
Vypracoval:	RNDr. Radomír Babiak, PhD., www.dokumentypreobce.sk

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

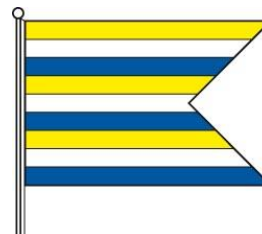

Erb a vlajka mesta

Erb mesta

vlajka mesta

Blazón erbu:

V modrom štíte nad strieborným položeným polmesiacom tri zlaté ľalie (1, 2).

Komentár:

Heraldicky upravený obsah historickej pečate mesta.

Základné údaje

Samosprávny kraj:	Prešovský
Okres:	Kežmarok
Historický región:	Zamagurie, Horný Spiš
Poloha mestského úradu:	49.383344°N, 20.358365°E
Nadm. výška pri mest. úrade:	500 m.n.m.
Rozloha katastra:	1 753 ha k 31.12.2022
Počet obyvateľov:	2 197 k 31.12.2022
Hustota obyvateľstva:	125 obyv./km ²
PSČ:	061 01
Evidenčné číslo vozidiel:	KK (do 31.12.2022)

Oficiálne kontakty

Adresa:	Mesto Spišská Stará Ves
	Štúrova 228/109
	061 01 Spišská Stará Ves
Web:	www.spisskastaraves.sk
Email:	mesto@spisskastaraves.sk
Telefón:	052 / 418 0411
IČO:	00326526

OBSAH

ZOZNAM MÁP, TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A FORMULÁROV	6
ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PHSR	9
ÚVOD.....	10
ZÁMER SPRACOVANIA PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA SPIŠSKÁ STARÁ VES NA ROKY 2023-2030	11
ANALYTICKÁ ČASŤ	14
A.I ANALÝZA VNÚTORNEHO PROSTREDIA.....	15
VYMEDZENIE ÚZEMIA	15
ÚZEMNÝ PLÁN MESTA	22
RIADENIE SAMOSPRÁVY	22
Hospodárenie samosprávy mesta.....	22
Finančné zdravie	22
Intenzita investovania a dlh	23
Prehľad majetku a zdrojov	24
Príjmy a výdavky mesta.....	26
Projektová aktivita	28
Bezpečnosť v meste	28
Riadenie samosprávy – sumarizácia	30
HOSPODÁRSKA OBLASŤ	31
Hospodárstvo v území.....	31
Polohová atraktivita územia	31
Organizačná štruktúra ekonomiky, zamestnanosť a mzdy	33
Mestský podnikateľský subjekt.....	36
Poľnohospodárstvo, priemysel a služby.....	37
Cestovný ruch	40
Nezamestnanosť	44
Dopravná infraštruktúra	49
Napojenie mesta na dopravnú infraštruktúru, miestne komunikácie	49
Pešia a cyklistická doprava.....	53
Technická infraštruktúra	54
Hospodárska oblasť – sumarizácia.....	55
SOCIÁLNA OBLASŤ.....	57
Demografická charakteristika	57
Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva	57
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku	61
Národnostná a konfesijná štruktúra	64
Vzdelanostná štruktúra a školstvo	66
Sociálna infraštruktúra	67
Domový a bytový fond	67

Občianska vybavenosť	70
Zdravotníctvo a sociálne služby	72
Kultúra, kultúrno-spoločenský život a šport	73
Administratívno-správne služby.....	77
Bezbariérovosť	78
Sociálna oblasť – sumarizácia	80
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ	82
Prírodné pomery	82
Ochrana prírody a krajiny.....	84
Ochrana pred povodňami	84
Odpadové hospodárstvo.....	84
Environmentálne záťaže	90
Zmena klímy	92
Environmentálna oblasť – sumarizácia	93
VYHODNOTENIE DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU.....	94
Výsledky prieskumu	94
Súhrnné zhodnotenie kľúčových zistení	106
EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR.....	107
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA	108
ŠTRUKTURÁLNE FONDY V PROGRAMOVOM OBDOBÍ 2021-2027.....	110
STEER ANALÝZA.....	112
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA	113
SWOT ANALÝZA.....	113
KLÚČOVÉ FAKTORY A DISPARITY ÚZEMIA	118
B-STRATEGICKÁ ČASŤ	119
VÍZIA MESTA DO ROKU 2030	121
STRATÉGIA ROZVOJA	121
C-PROGRAMOVÁ ČASŤ	126
OPATRENIA A PROJEKTOVÉ ZÁMERY PODĽA PRIORITNÝCH OBLASTÍ	127
SÚBOR UKAZOVATEĽOV, VÝSLEDKOV A DOPADOV	136
D-REALIZAČNÁ ČASŤ.....	141
AKČNÝ PLÁN MESTA	142
ADMINISTRATÍVNE, ORGANIZAČNÉ A INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PHSR.....	146
STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE.....	146

SYSTEM MONITOROVANIA A HODNOTENIA.....	147
E-FINANČNÁ ČASŤ	148
INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN	149
MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA	150
ZÁVER	159
PRÍLOHY.....	160
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR.....	161
ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT.....	162
DOTAZNÍK PRE VEREJNOSŤ – VYBRANÉ ODPOVEDE Z DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU	164

Zoznam máp, tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Mapy:

Mapa 1: Poloha mesta Spišská Stará Ves v administratívnych celkoch SR	15
Mapa 2: Poloha mesta – širšie vzťahy	16
Mapa 3: Poloha mesta voči susediacim obciam.....	17
Mapa 4: Nadmorská výška v katastri mesta.....	18
Mapa 5: Typy krajinej štruktúry podľa CLC 2018	20
Mapa 6: Fyzická štruktúra krajiny v katastri mesta.....	21
Mapa 7: Časová dostupnosť obcí a miest zo Spišskej Starej Vsi	32
Mapa 8: Sklon svahov v katastri mesta	38
Mapa 9: Kvalita poľnohospodárskej pôdy.....	39
Mapa 10: Prírodné a kultúrno-historické body záujmu cestovného ruchu v Zamagurí a blízkom okolí.....	42
Mapa 11: Dopravná infraštruktúra v meste Spišská Stará Ves	52
Mapa 12: Občianska vybavenosť v meste Spišská Stará Ves	71
Mapa 13: Geologická stavba územia.....	83
Mapa 14: Environmentálne záťaž a environmentálna infraštruktúra v meste Spišská Stará Ves	91
Mapa 15: Koncepty urbánneho rozvoja EÚ.....	108

Tabuľky:

Tabuľka 1: Celkové skóre finančného zdravia mesta Spišská Stará Ves v roku 2021.....	22
Tabuľka 2: Celkové finančné zdravie mesta v období 2010-2021.....	23
Tabuľka 3: Bilancia aktív v rokoch 2020-2022 (eur, netto)	25
Tabuľka 4: Bilancia pasív v rokoch 2019-2021 (eur, netto).....	25
Tabuľka 5: Náklady a výnosy v rokoch 2020-2022 (€).....	26
Tabuľka 6: Subjekty podľa právnej formy v meste Spišská Stará Ves	33
Tabuľka 7: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v podnikoch a organizáciách s 20 a viac zamestnancami (€)	35
Tabuľka 8: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2022; v ha)	37
Tabuľka 9: Vývoj nezamestnanosti v meste	44
Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022	45
Tabuľka 11: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2022	48
Tabuľka 12: Počet a štruktúra UoZ znevýhodnených podľa § 8 zákona č. 5/2004 Z. z.	49
Tabuľka 13: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva Spišskej Starej Vsi	60
Tabuľka 14: Vývoj vybraných parametrov vekovej štruktúry obyvateľstva	63
Tabuľka 15: Vývoj počtu a podielu osôb podľa vybraných vekových skupín	64
Tabuľka 16: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti	64
Tabuľka 17: Rómske obyvateľstvo v meste Spišská Stará Ves podľa rôznych zdrojov.....	65
Tabuľka 18: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania.....	65
Tabuľka 19: Vývoj počtu detí/žiakov/študentov v Spojenej škole Spišská Stará Ves.....	67
Tabuľka 20: Počet domov podľa typu domu	68
Tabuľka 21: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky	68
Tabuľka 22: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému	68
Tabuľka 23: Byty podľa obytných miestností	68
Tabuľka 24: Domy podľa obdobia výstavby	69
Tabuľka 25: Infraštruktúra kultúry a športu v meste	77
Tabuľka 26: Spádovosť mesta k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb.....	78
Tabuľka 27: Bezbariérový prístup do verejných budov a na komunikáciách	79
Tabuľka 28: Náklady mesta Spišská Stará Ves na odpadové hospodárstvo (€)	89
Tabuľka 29: Minimálna frekvencia zberu komunálneho odpadu v roku 2023.....	89
Tabuľka 30: Environmentálne záťaž v meste Spišská Stará Ves.....	90

Tabuľka 31: Zoznam analyzovaných koncepcných dokumentov	162
Tabuľka 32: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát.....	163

Grafy:

Graf 1: Štruktúra pôdneho fondu v katastri mesta k 31.12.2022	19
Graf 2: Intenzita investovania samosprávy mesta Spišská Stará Ves v rokoch 2006-2021 (%).....	23
Graf 3: Vývoj celkového dlhu mesta v rokoch 2009-2021.....	24
Graf 4: Čistý majetok mesta v rokoch 2009-2021	26
Graf 5: Bilancia bežného účtu v rokoch 2006-2021	27
Graf 6: Okamžitá likvidita v rokoch 2006-2021	28
Graf 7: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v podnikoch a organizáciách s 20 a viac zamestnancami (€)	36
Graf 8: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2013-2022 (k 31.12.)	45
Graf 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022	46
Graf 10: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2022	46
Graf 11: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2022	47
Graf 12: Vývoj počtu obyvateľov mesta Spišská Stará Ves	57
Graf 13: Medziročné prírastky / úbytky obyvateľstva	58
Graf 14: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022.....	59
Graf 15: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022	59
Graf 16: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022.....	60
Graf 17: Porovnanie vekovej štruktúry obyvateľstva k 31.12.2013 a k 31.12.2022	62
Graf 18: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	66
Graf 19: Vývoj množstva produkovaných komunálnych odpadov v meste Spišská Stará Ves v období 2018-2022	85
Graf 20: Produkcia komunálneho odpadu na 1 obyvateľa.....	86
Graf 21: Miera recyklácie a úroveň vytriedenia komunálneho odpadu	87
Graf 22: Miera skládkovania komunálneho odpadu	87
Graf 23: Vzájomný pomer zhodnocovaného a zneškodňovaného odpadu v Spišskej Starej Vsi v rokoch 2018-2022	88
Graf 24: Štruktúra respondentov podľa ekonomickej aktivity.....	95
Graf 25: Ak by ste mali celkovo zhodnotiť situáciu – ako ste spokojný/á s kvalitou života v meste Spišská Stará Ves?	95
Graf 26: Najvyššia SPOKOJNOSŤ s vybranými oblasťami života mesta	97
Graf 27: Najvyššia NESPOKOJNOSŤ s vybranými oblasťami života mesta	99
Graf 28: Oblasť, ktorá by sa v meste mala riešiť prioritne	101
Graf 29: Najviac zanedbané verejné priestory, ktoré sa respondentom nepáčia.....	102
Graf 30: Priestory a miesta v meste, kde sa respondenti necítia bezpečne	103
Graf 31: Navrhované využitie niektorých mestských budov.....	104
Graf 32: Vnímanie vzájomného spolunažívania medzi Rómami a nerómskym obyvateľstvom	105

Obrázky:

Obrázok 1: 3D pohľad na centrálnu zastavanú časť mesta (vľavo hore mestská časť Lysá nad Dunajcom)	19
Obrázok 2: Hlavné smery dennej odchádzky za prácou z mesta Spišská Stará Ves	34
Obrázok 3: Múzeum pieninskej prírody v Spišskej Starej Vsi	43
Obrázok 4: Detský folklórny súbor Rovinka pri odhalení pamätnej tabule Viktora Majerika	73
Obrázok 5: Folklórny súbor Maguranka	74
Obrázok 6: Detský folklórny súbor Pieniny pri odhalení pamätnej tabule Viktora Majerika	75
Obrázok 7: Divadlo Ramagu – vystúpenie Kráska a zvierá	76
Obrázok 8: Rozvojové oblasti a priority v PHSR mesta 2015-2023	107
Obrázok 9: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027	111
Obrázok 10: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027	111
Obrázok 11: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) a územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) na území Prešovského kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027	122

Formuláre:

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR	11
Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR	12
Formulár 3 (Ú3): Metódy zapojenia verejnosti do spracovania PHSR	13
Formulár 4 (A8): STEEP analýza	112
Formulár 5 (A10): SWOT analýza	113
Formulár 6 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov	125
Formulár 7 (P1): Prehľad opatrení a projektových zámerov podľa oblastí	127
Formulár 8 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR	136
Formulár 9 (R1): Akčný plán	142
Formulár 10 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania	147
Formulár 11 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia	149
Formulár 12 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica	150
Formulár 13 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR	151
Formulár 14 (Z1): Schválenie PHSR	159

Zoznam skratiek použitých v PHSR

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	NN	Nízke napätie
AZE	Alternatívne zdroje energie	NPR	Národná prírodná rezervácia
b.j.	Bytové jednotky	MsÚ	Mestský úrad
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	ODI	Okresný dopravný inšpektorát
CDB	Cestná databanka	o. i.	Okrem iného
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)	OOCR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
CR	Cestovný ruch	OZE	Obnoviteľné zdroje energie
ČOV	Čistička odpadových vôd	PA	Povodňová aktivita
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor	PP	Prírodná pamiatka
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	PR	Prírodná rezervácia
EIB	Európska investičná banka	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce	PSK	Prešovský samosprávny kraj
ha	Hektár	SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
IBV	Individuálna bytová výstavba	SPR	Strategicko-plánovací región
IUI	Integrovaná územná investícia	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
MAS	Miestna akčná skupina	ÚSES	Územný systém ekologickej stability
MOK	Maloobjemový kontajner	TTP	Trvalé trávne porasty
MRK	Marginalizované rómske komunity	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
MSP	Malí a strední podnikatelia	VÚC	Vyšší územný celok
MŽP	Ministerstvo životného prostredia	VZN	Všeobecne záväzné nariadenie
NFP	Nenávratný finančný príspevok		

Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénia a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, mesta zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Stará Ves na roky 2023-2030“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja mesta. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania mesta. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja mesta v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, dopĺňaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov mesta, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky:

1. Akí sme a kde sa nachádzame?
2. Kam sa chceme dostať?
3. Ako sa tam dostaneme?

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít mesta (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategicko-časťi sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.

Pri vypracovaní tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku: Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov. V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.

Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Stará Ves na roky 2023-2030

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Stará Ves na roky 2023-2030
Forma spracovania	<p>Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Stará Ves na roky 2023-2030 (ďalej len „PHSR 2023-2030“) bude spracovaný podľa aktuálneho znenia zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.</p> <p>Spracovanie dokumentu bude rešpektovať princíp partnerstva. Vykonané bude participatívnym spôsobom so zapojením zamestnancov mestského úradu, poslancov MsZ, širokej verejnosti a externých odborníkov.</p> <p>PHSR bude vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými tak v Národnej stratégii regionálneho rozvoja, ako aj v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.</p>
Riadenie procesu spracovania	<p>Za riadenie procesu spracovania zodpovedá riadiaci tím zložený zo zástupcov mesta a zhotoviteľa. Členmi riadiaceho tímu sú:</p> <p>Za mesto: <u>Koordinátor riadiaceho tímu</u> Ing. Ján Kurňava – primátor</p> <p>Za zhotoviteľa: <u>Člen riadiaceho tímu</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD. – externý odborník</p> <p>Riadiaci tím zodpovedá za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - celkovú koordináciu spracovania PHSR 2023-2030, - zostavenie Zámeru spracovania PHSR, - spracovanie analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia, - spracovanie východísk pre strategickú časť, - vypracovanie strategickej vízie, - vypracovanie sumárneho návrhu aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán, - stanovenie termínov realizácie aktivít, projektov (roky) a odhad ich financovania (výška a zdroje financovania), - spracovanie akčného plánu na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky, - vytvorenie systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR, - spracovanie finančnej časti, - finalizáciu dokumentu a jeho predloženie zastupiteľstvu na schválenie.

	<p>Pre účely spracovania dokumentu bude zriadená pracovná skupina. Členovia pracovnej skupiny za mesto budú nominovaní primátorom mesta, príp. mestským zastupiteľstvom. Členstvo v pracovnej skupine pre partnerské organizácie a pre zainteresovanú verejnosť bude ponúknuté na báze dobrovoľnosti.</p> <p>Úlohou pracovnej skupiny je:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prerokovanie návrhu analytickej časti, - prerokovanie východísk pre strategickú časť, - formulácia strategickej vízie mesta, - návrh strategických cieľov a opatrení, - špecifikácia opatrení, návrh aktivít. <p>Spracovanie PHSR bude prebiehať v úzkej komunikácii s verejnosťou a ostatnými sociálno-ekonomickými partnermi. Verejnosť aj partneri budú pravidelne informovaní o priebežných výstupoch prostredníctvom webovej stránky mesta. Názory verejnosti a názory podnikateľských subjektov, pôsobiacich v meste, budú zozbierané formou dotazníkového prieskumu.</p>
Obdobie spracovania	Marec - november 2023
Financovanie spracovania	Z rozpočtu mesta.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR (2023)												
Mesiac	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod			X			X						
Analytická časť			X	X	X	X	X	X	X	X		
Strategická časť									X	X	X	
Programová časť										X	X	
Realizačná časť										X	X	
Finančná časť										X	X	
Záver										X	X	

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 3 (Ú3): Metódy zapojenia verejnosti do spracovania PHSR

Metóda	Informovanie verejnosti	Získavanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Internetové stránky	áno	áno	áno
Mestské noviny	áno		
Mestský rozhlas	áno		
Stretnutia s kľúčovými ľuďmi		áno	áno
Návšteva v území	áno	áno	áno
Využitie miestnych ľudí na získavanie názorov	áno	áno	áno
Dotazník pre záujmové skupiny		áno	áno
Dotazník pre širokú verejnosť	áno	áno	áno
Pracovné skupiny	áno	áno	áno
Nezávislí experti poskytujúci poradenské služby	áno	áno	áno

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Analytická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie mesta s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa mesto nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja mesta. Sú v nej prezentované odhady budúceho vývoja mesta, ako aj možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia.

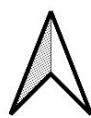

A.I Analýza vnútorného prostredia

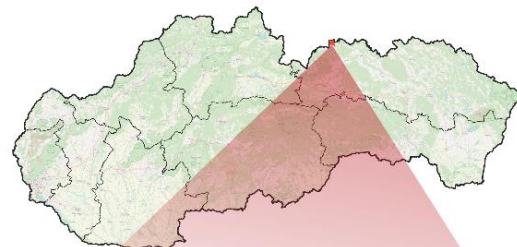
Vymedzenie územia

Mesto Spišská Stará Ves leží na severe východného Slovenska. Administratívne je začlenené do okresu Kežmarok v Prešovskom kraji. Územie mesta sa skladá z dvoch katastrálnych území – k.ú. Spišská Stará Ves a k. ú. Lysá nad Dunajcom. Rozloha katastrálneho územia mesta predstavuje 1 753 ha (17,53 km²). Na juhu Spišská Stará Ves susedí s obcou *Matiašovce* (826 obyvateľov, cestná vzdialenosť 3,5 km), na juhovýchode s obcou *Havka* (40 obyv., vzdialenosť 6,5 km), na východe s obcami *Majere* (121 obyv., 3,4 km), *Červený Kláštor* (218 obyv., 6,2 km) a *Lechnica* (258 obyv., 7,2 km). Severnú a západnú hranicu katastra tvorí štátna hranica s Poľskom.

Mapa 1: Poloha mesta Spišská Stará Ves v administratívnych celkoch SR

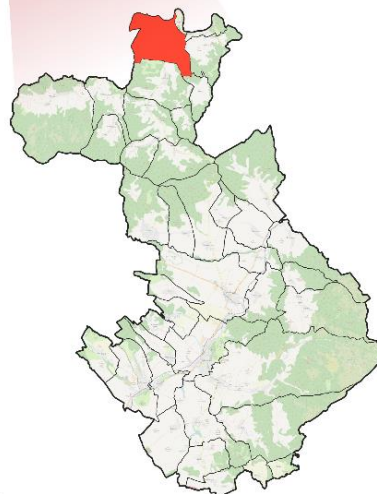
Poloha v rámci SR

Poloha v rámci kraja

Poloha v rámci okresu Kežmarok

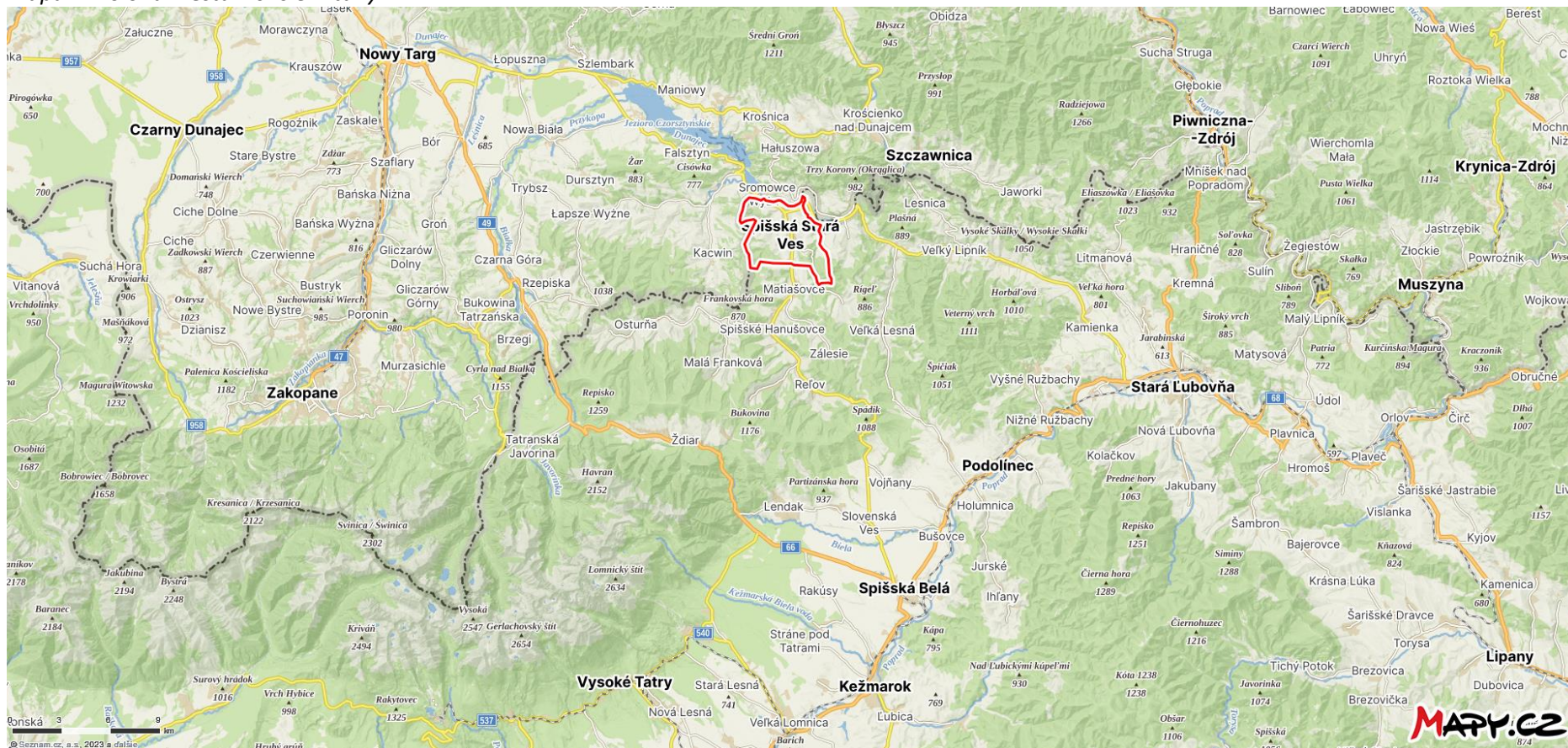
QGIS

Zdroj podkladovej mapy: OpenStreetMap
Spracované pomocou opensource programu
QGIS Geographic Information System (qgis.org), 2023

Zdroj: vlastné spracovanie

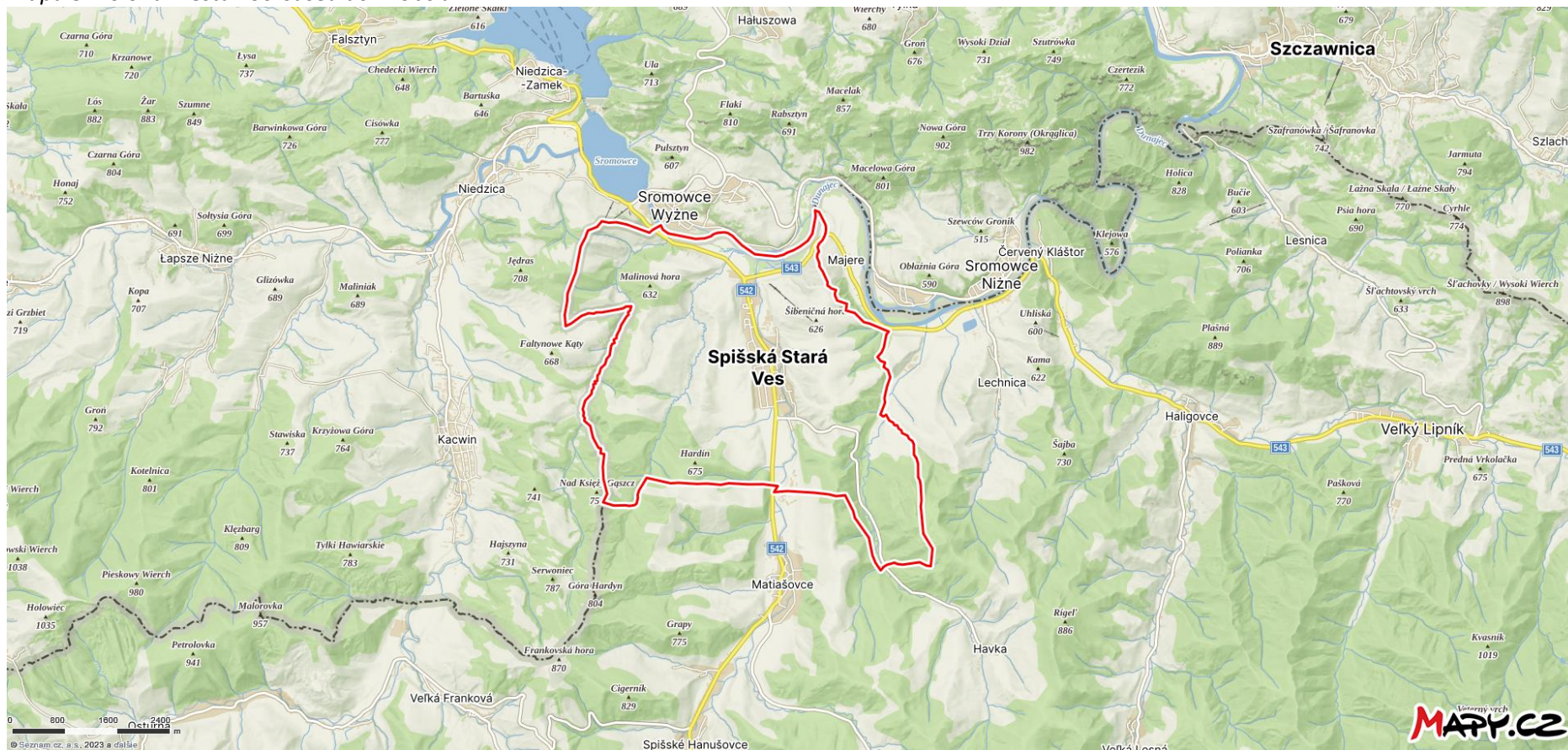
Mapa 2: Poloha mesta – širšie vzťahy

Zdroj: mapy.cz

Mapa 3: Poloha mesta voči susediacim obciam

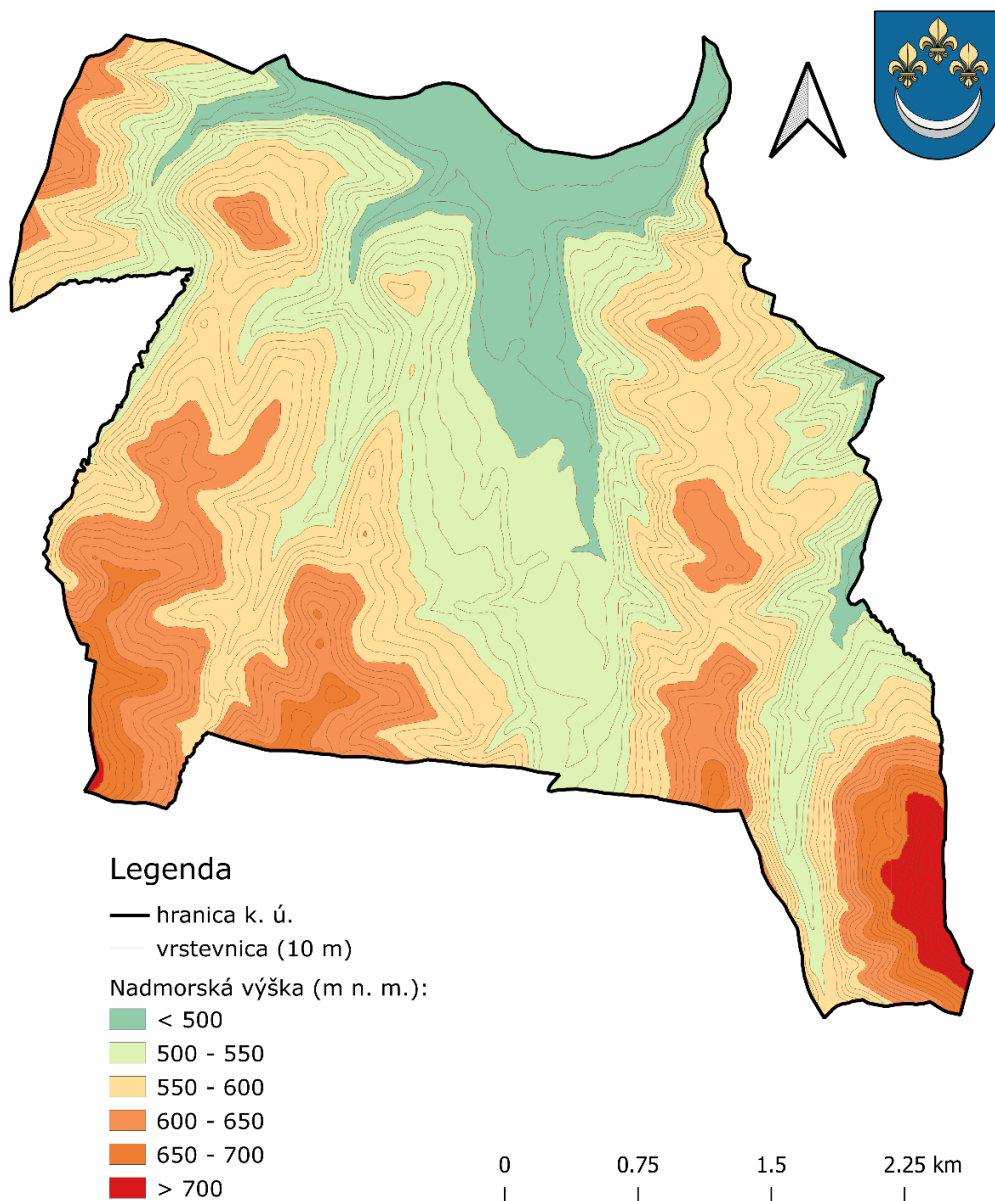

Zdroj: mapy.cz

Mesto má kotlinovú polohu, leží v Staroveskej kotline. Tá je súčasťou geomorfologického celku Spišská Magura, podcelku Veterný vrch a časti Staroveská brázda (s rovnomennou geomorfologickou jednotkou). Vyššie položené časti katastra tvorí geomorfologická jednotka Veterný vrch. Najnižšie položené časti katastra sa nachádzajú v jeho severnej časti, ktoré boli modelované tokom Dunajca a jeho prítokmi, pričom smerom k juhozápadnej a juhovýchodnej hranici katastra nadmorská výška stúpa. Zastavané územie mesta je situované najmä v centrálnej časti katastra okolo toku Rieka. V strede zastavaného územia mesta sa nadmorská výška pohybuje na úrovni okolo 505 m n. m., v extraviláne sa pohybuje v rozmedzí cca 465-760 m n. m. Najvyššie položené časti sa nachádzajú v juhovýchodnej časti katastra (bezmenné kóty medzi potokmi Jordanec a Havka), najnižšie položená časť sa nachádza na severnej hranici katastra, kde Dunajec opúšťa katastrálne územie mesta.

Mapa 4: Nadmorská výška v katastri mesta

Zdroj podkladovej mapy: Digitálny model reliéfu 3.5 (geoportal.sk)
 Spracované pomocou opensource programu QGIS Geographic Information System (qgis.org), 2023

Zdroj: vlastné spracovanie

Zastavané územie sa sústreďuje najmä v centrálnej časti katastra mesta, pozdĺž hlavnej cesty II/542 (smer Spišská Belá – Spišská Stará Ves), mestská časť Lysá nad Dunajcom leží pozdĺž cesty II/543 (smer Hniezdne – hraničný priechod Lysá nad Dunajcom). Centrálna zastavaná časť mesta má obdĺžnikový tvar.

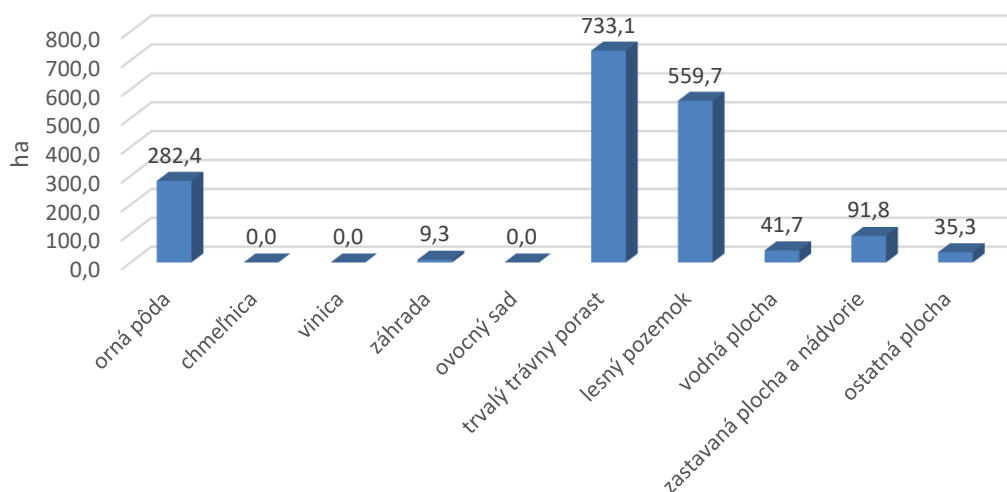
Obrázok 1: 3D pohľad na centrálnu zastavanú časť mesta (vľavo hore mestská časť Lysá nad Dunajcom)

Zdroj: Mapový portál ZBGIS, 2023

Väčšinu plôch katastrálneho územia mesta tvorí odlesnená krajina (cca 68 % celkovej rozlohy katastra). Najväčšiu časť katastra zaberajú trvalé trávnaté porasty (733 ha, cca 42 %), menšie plochy predstavuje aj orná pôda (282 ha, cca 16 %). Lesné pozemky zaberajú cca 31 % podiel (560 ha). Lesy sa nachádzajú najmä v juhozápadnej a juhovýchodnej časti katastra. O hospodárenie v lesoch sa stará spoločenstvo s názvom Pozemkové spoločenstvo Spišská Stará Ves.

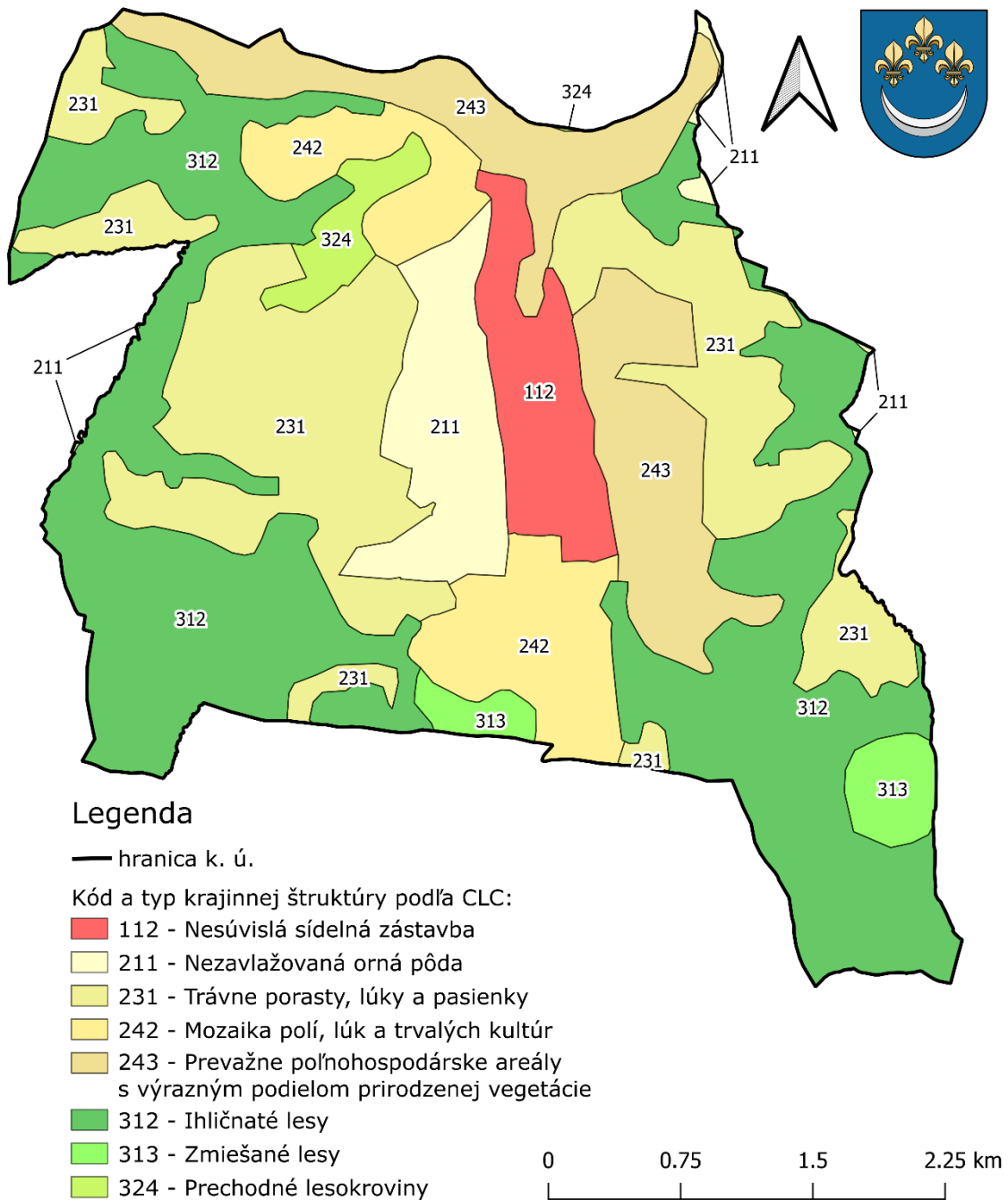
Graf 1: Štruktúra pôdneho fondu v katastri mesta k 31.12.2022

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Mapa 5: Typy krajinnej štruktúry podľa CLC 2018

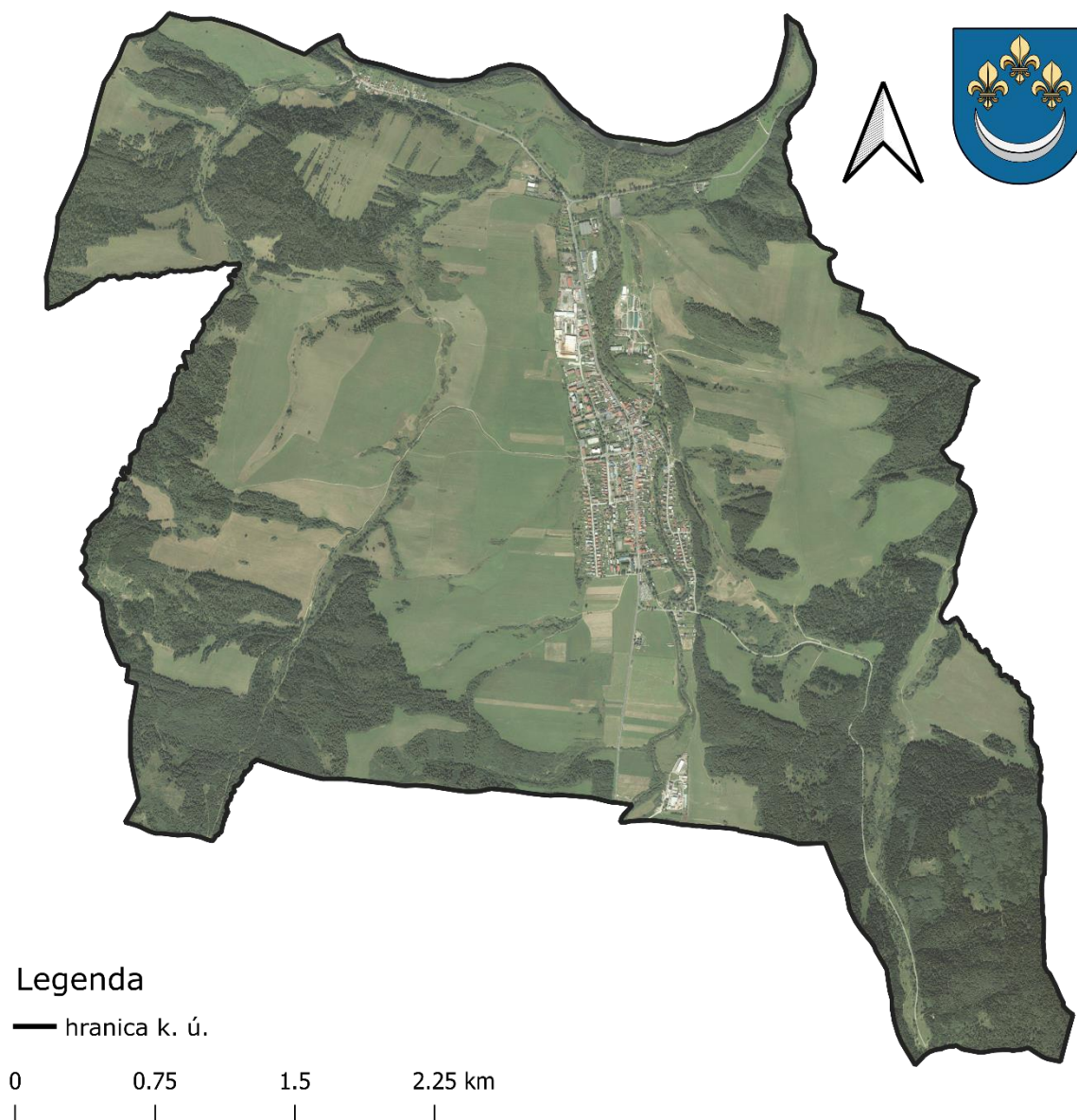
Zdroj podkladovej mapy: Corine Land Cover 2018 (geo.enviroportal.sk/corine)
Spracované pomocou opensource programu QGIS Geographic Information System (qgis.org), 2023

QGIS

Zdroj: vlastné spracovanie

Mapa 6: Fyzická štruktúra krajiny v katastri mesta

Zdroj podkladovej mapy: ZBGIS
Spracované pomocou opensource programu QGIS Geographic Information System (qgis.org), 2023

Zdroj: vlastné spracovanie

Územný plán mesta

Mesto Spišská Stará Ves má spracovaný územný plán. Závazná časť územného plánu mesta bola schválená Mestským zastupiteľstvom v Spišskej Starej Vsi prostredníctvom VZN č. 1/2012, toto VZN nadobudlo účinnosť 23.03.2012. V roku 2021 schválilo mesto VZN č. 5/2021, ktorým sa vyhlasuje záväzná časť Zmien a doplnkov č. 1/2021 Územného plánu mesta.

Z hľadiska funkčného využitia územia sú v intraviláne mesta okrem plôch na bývanie vo veľkej miere zastúpené aj plochy občianskej vybavenosti. Plochy na bývanie (plochy rodinných domov a plochy bytových domov) sú vyčlenené najmä v južnej a centrálnej časti intravilánu mesta. Plochy občianskej vybavenosti sú koncentrované najmä v lokalite centrálnej mestskej zóny (školy a školské zariadenia, mestský úrad, pošta, kultúrny dom, obchody, služby, kostol...). Najväčšie plochy športu sa nachádzajú v okrajových častiach mesta.

Územný plán mesta počíta do budúca s rozvojom bývania tak v rámci existujúcej zástavby (napr. zahusťovaním zástavby – na záhradách rodinných domov, príp. zbúraním starého domu a výstavbou nového), **ako aj postupným rozširovaním existujúcej zástavby.** Nová ucelená plocha IBV sa aktuálne pripravuje v lokalite Vyšné mláky (na južnom okraji mesta).

Riadenie samosprávy

Hospodárenie samosprávy mesta

Finančné zdravie

Celkové skóre finančného zdravia mesta je výborné. Celkové finančné zdravie mesta ohodnotila organizácia Inštitút pre ekonomické a sociálne otázky (INEKO) za rok 2021 (posledný dostupný údaj v čase spracovania tohto PHSR) počtom bodov 5,2 (zo 6 možných).

Tabuľka 1: Celkové skóre finančného zdravia mesta Spišská Stará Ves v roku 2021

Zložka finančného zdravia	Získané skóre na stupnici od 0 po 6 ²
Celkový dlh	5,8
Dlhová služba	5,2
Bilancia bežného účtu	4,0
Záväzky po splatnosti k príjmom	6,0
Záväzky aspoň 60 dní po splatnosti	6,0
Celkové finančné zdravie³	5,2

Zdroj: INEKO

V rokoch 2010 až 2015 sa celkové finančné zdravie mesta držalo na úrovni „dobré“ – skóre 4 až 5 bodov zo 6 možných, s výnimkou roka 2011 kedy finančné zdravie mesta kleslo na 3,4 bodov a dostalo sa do kategórie dostatočné. **Od roku 2015 sa ukazovateľ držal nad úrovňou 5 bodov a finančné zdravie**

² Zdroj: INEKO (2023). Čím vyššie skóre, tým lepšie. Dostupné na: <http://www.hospodarenieobci.sk>

³ Počíta sa na základe údajov za 4 po sebe idúce roky ako kombinácia (funkcia) piatich vybraných indikátorov finančnej stability.

mesta je tak označené za „výborné“. Zároveň sa od tohto roku drží nad priemernou hodnotou za celý Prešovský kraj aj za priemernou hodnotou všetkých miest SR.

Tabuľka 2: Celkové finančné zdravie mesta v období 2010-2021

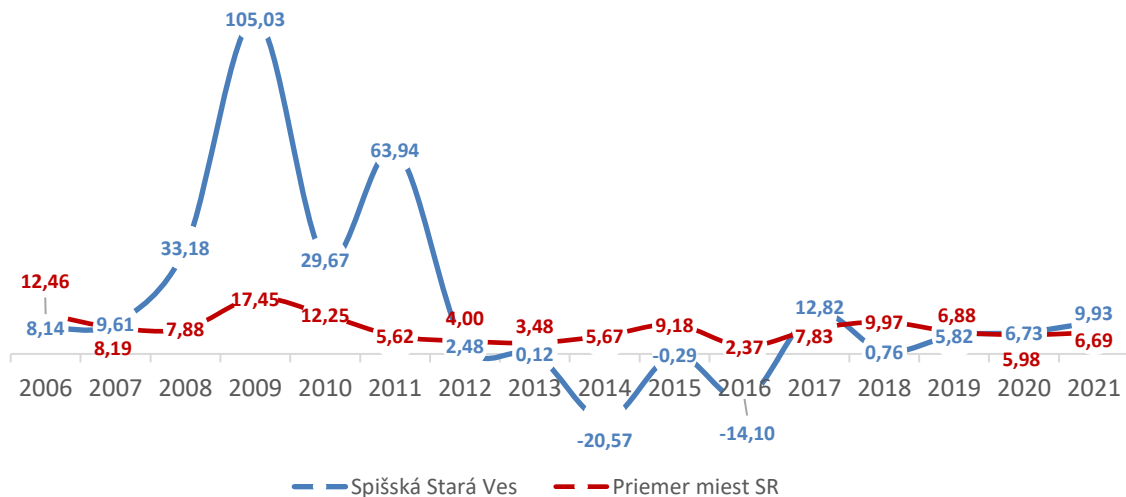
Hodnotené obdobie (roky)	Celkové finančné zdravie (skóre)
2010	4,1
2011	3,4
2012	4,6
2013	4,3
2014	4,6
2015	4,8
2016	5,0
2017	5,2
2018	5,3
2019	5,3
2020	5,3
2021	5,2

Zdroj: INEKO

Intenzita investovania a dlh

Intenzita investovania v Spišskej Starej Vsi je priaznivá. V rokoch 2009, 2010 a 2011 vysoko prekonal priemerné hodnoty všetkých miest v SR, naopak, v rokoch 2014 a 2016 bolo hlboko pod týmto priemerom. V súčasnosti ale mesto dokáže svoj majetok zveľaďovať.

Graf 2: Intenzita investovania samosprávy mesta Spišská Stará Ves v rokoch 2006-2021 (%)

Vysvetlenie grafu:

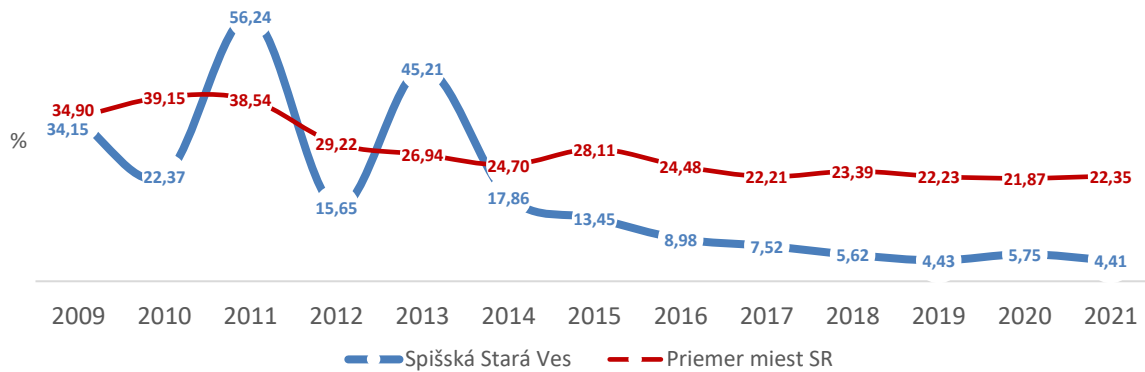
Ukazovateľ „intenzita investovania“ informuje, akú časť bežných príjmov samospráva v danom roku reinvestovala. Vypovedá teda o tom, ako dokáže samospráva hospodáriť (koľko zo svojich bežných príjmov si dokáže odložiť) a následne tieto prostriedky využiť na zveľaďovanie majetku. Vypočítava sa nasledovne: Intenzita investovania = (kapitálové výdavky – kapitálové príjmy) / (bežné príjmy). Ak je hodnota ukazovateľa záporná, znamená to, že kapitálové príjmy boli vyššie ako kapitálové výdavky. Inak povedané, samospráva za daný rok predala viac majetku ako obstarala.

ZDROJ: INEKO

Celkový dlh mesta sa takmer v celom sledovanom období od roku 2009 do roku 2021 drží pod priemerom všetkých miest SR (s výnimkou rokov 2011 a 2013). Od roku 2014 do roku 2019 dlh mesta konštantne klesal, k jeho miernemu zvýšeniu došlo v roku 2020, v roku 2021 opäť klesol.

Graf 3: Vývoj celkového dlhu mesta v rokoch 2009-2021

Vysvetlenie grafu:

- 1: Pri celkovom dlhu ide o údaj podľa tzv. „zákonného kritéria“, teda o dlh podľa § 17 ods. 8 zákona 583/2004 Z. z. (do celkového dlhu sa nezapočítavajú záväzky z úverov poskytnutých z bývalých štátnych fondov a Štátneho fondu rozvoja bývania a tiež záväzky z návratných zdrojov financovania prijatých na zabezpečenie predfinancovania eurofondov). Po roku 2014 sa podľa zákona začali do dlhu započítavať aj investičné dodávateľské úvery. Dlh je uvádzaný v pomere k bežným príjmom za predchádzajúci rok a podľa zákona by nemal presiahnuť úroveň 60 % (akonáhle celkový dlh obce/mesta presiahne hranicu 50 %, obec/mesto je povinná prijať tzv. „ozdravné“ opatrenia). Údaje do roku 2011 sú (kvôli nedostupnosti vstupných dát) aproximované.
- 2: V uvádzanom dlhu nemusí byť zachytené celé zadĺženie obce/mesta – a to v prípade, ak obec svoj dlh „skrýva“ (napr. prostredníctvom dcérskych firiem či PPP projektov).
- 3: Z pohľadu finančného zdravia je obec/mesto najzdravšia vtedy, ak jej dlh je čo najnižší.

ZDROJ: INEKO

Prehľad majetku a zdrojov

Hodnota majetku mesta Spišská Stará Ves v ostatných 3 rokoch výrazne vzrástla. Hodnota dlhodobého majetku mesta k 31.12.2022 bola 6 372 644 €, čo znamená, že v dlhodobom majetku má mesto viazaných 93 % všetkých zdrojov. Výrazne dominantnú zložku tvorí dlhodobý hmotný majetok (6 013 809 €), a to najmä vo forme stavieb (menej vo forme pozemkov). Pomerne výrazné zdroje má mesto aj v dlhodobom finančnom majetku (345 065 € - takmer celý objem v realizovateľných cenných papieroch a podieloch) a v obežnom majetku (447 712 €).

Tabuľka 3: Bilancia aktív v rokoch 2020-2022 (eur, netto)

	2020	2021	2022
Neobežný majetok spolu	3 558 379,00	4 018 808,00	6 372 644,00
Dlhodobý nehmotný majetok	3 000,00	11 714,00	13 770,00
Dlhodobý hmotný majetok	3 215 314,00	3 662 030,00	6 013 809,00
Dlhodobý finančný majetok	340 065,00	345 065,00	345 065,00
Obežný majetok spolu	700 294,00	546 059,00	447 712,00
Zásoby	362,00	546,00	239,00
Zúčtovanie medzi subjektami verejnej správy	25 087,00	32 281,00	22 005,00
Dlhodobé pohľadávky	0,00	0,00	0,00
Krátkodobé pohľadávky	32 990,00	32 730,00	20 907,00
Finančné účty	641 856,00	480 502,00	404 561,00
Poskytnuté návratné finančné výpomoci dlhodobé	0,00	0,00	0,00
Poskytnuté návratné finančné výpomoci krátkodobé	0,00	0,00	0,00
Časové rozlíšenie	3 245,00	3 013,00	2 460,00
Vzťahy k účtom klientov Štátnej pokladnice	0,00	0,00	0,00
SPOLU MAJETOK	4 261 918,00	4 567 880,00	6 822 816,00

Zdroj: Súvaha mesta Spišská Stará Ves za roky 2020, 2021 a 2022

V ostatných 3 rokoch klesá hodnota dlhodobých záväzkov a výška bankových úverov. Celkové záväzky mesta k 31.12.2022 boli vo výške 1 595 029 €. Krátkodobé záväzky (voči dodávateľom, zamestnancom, poisťovniam, daňovému úradu a pod.) boli k uvedenému dátumu vo výške 186 392 €, dlhodobé záväzky vo výške 1 227 300 €. Mesto k 31.12.2022 evidovalo bankové úvery vo výške 113 196 €.

Tabuľka 4: Bilancia pasív v rokoch 2019-2021 (eur, netto)

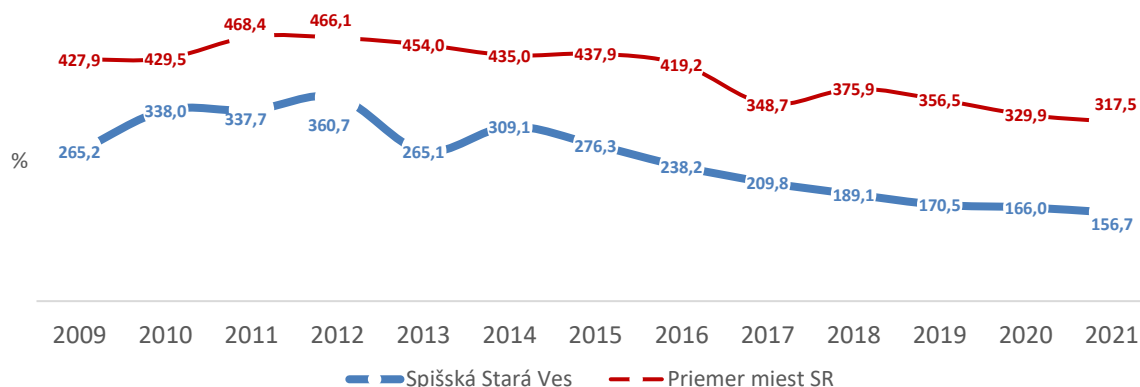
	2020	2021	2022
Vlastné imanie	571 476,00	524 345,00	1 822 343,00
Oceňovacie rozdiely	0,00	0,00	0,00
Fondy	0,00	0,00	0,00
Výsledok hospodárenia	571 476,00	524 345,00	1 822 343,00
Záväzky	1 966 586,00	1 763 388,00	1 595 029,00
Rezervy	2 000,00	2 000,00	14 353,00
Zúčtovanie medzi subjektami verejnej správy	163 171,00	76 980,00	53 787,00
Dlhodobé záväzky	1 365 062,00	1 296 907,00	1 227 300,00
Krátkodobé záväzky	284 757,00	255 104,00	186 392,00
Bankové úvery a výpomoci	151 596,00	132 396,00	113 196,00
Časové rozlíšenie	1 723 856,00	2 280 147,00	3 405 444,00
Vzťahy k účtom klientov Štátnej pokladnice	0,00	0,00	0,00
VLASTNÉ IMANIE A ZÁVÄZKY	4 261 918,00	4 567 880,00	6 822 816,00

Zdroj: Súvaha mesta Spišská Stará Ves za roky 2020, 2021 a 2022

Výška čistého majetku mesta Spišská Stará Ves je v porovnaní s priemerom ostatných slovenských miest podpriemerná. Ukazovateľ „čistý majetok“ informuje o výške majetku samosprávy (po očistení o jej zadĺženie) v pomere k jej bežným príjmom za rok.

Graf 4: Čistý majetok mesta v rokoch 2009-2021

Vysvetlenie grafu:

Od roku 2012 (do roku 2011 sa počítal mierne odlišným spôsobom) sa čistý majetok samosprávy počíta ako: [neobežný majetok + finančné účty - (bankové úvery a výpomoci + dlhodobé záväzky - úvery od ŠFRB - záväzky z predfinancovania eurofondov)] / (bežné príjmy za predchádzajúci rok).

ZDROJ: INEKO

Príjmy a výdavky mesta

Mesto v rokoch 2020 a 2021 dosiahlo záporný výsledok hospodárenia, v roku 2022 bol výsledok kladný. Výdavky samosprávy sa medzi rokmi 2020 a 2022 zásadne nezvýšili, výraznejšie rástli celkové príjmy. V roku 2022 zaznamenalo mesto celkové príjmy na úrovni 2 162 023 €. Najväčšiu časť príjmu predstavovali vlastné príjmy z daňových a colných výnosov a výnosov z poplatkov (cca 1,4 mil. € - v rámci nich predovšetkým podielové dane). Na druhej strane, celkové výdavky mesta v roku 2022 boli vo výške 2 127 804 €. Najväčšiu časť tejto sumy (cca 1/3) tvorili osobné náklady (mzdy a odvody zamestnancov mesta) vo výške cca 560 tis. €.

Tabuľka 5: Náklady a výnosy v rokoch 2020-2022 (€)

Náklady	2020	2021	2022
Spotrebované nákupy	130 196	151 799	165 206
Služby	159 338	158 956	153 548
Osobné náklady	451 220	509 898	560 127
Dane a poplatky	3 389	2 969	2 624
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	36 031	55 051	53 729
Odpisy, rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	596 060	612 393	372 505
Finančné náklady	27 745	27 346	29 051
Mimoriadne náklady	0	0	0
Náklady na transfery a náklady z odvodu príjmov	712 955	739 969	791 013
Spolu	2 116 935	2 258 382	2 127 804
Výnosy	2020	2021	2022
Tržby za vlastné výkony a tovar	5 398	8 398	8 689
Zmena stavu vnútroorganizačných zásob	0	0	0

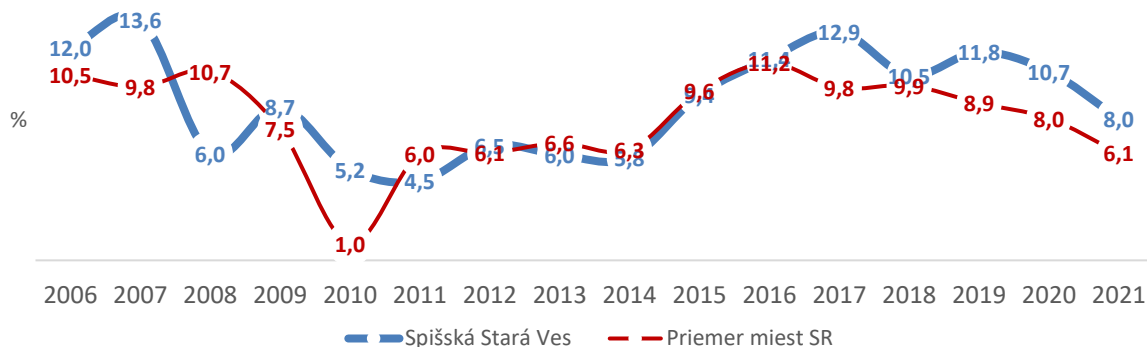

Aktivácia	0	0	0
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	1 292 082	1 330 355	1 412 062
Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	201 048	206 105	262 043
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	18 716	2 844	4 789
Finančné výnosy	8 333	403	1 181
Mimoriadne výnosy	0	0	0
Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obci a v rozpočtových organizáciách a príspevkových organizáciách zriadených obcou	502 083	663 146	473 260
Spolu	2 027 660	2 211 251	2 162 023
VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA po zdanení	-89 275	-47 131	34 219

Zdroj: Výkaz ziskov a strát mesta Spišská Stará Ves za roky 2020, 2021 a 2022

Mesto Spišská Stará Ves sa snaží na svojom bežnom účte vytvárať prebytky, čo mu vytvára zdroje na budúce investície. Nasledujúci graf naznačuje, že mesto dokáže zo svojich bežných príjmov pokrývať svoje bežné výdavky. Mesto dokonca v posledných 5 rokoch dokázalo vytvárať vyššie prebytky, ako priemer miest SR (predtým malo vyšší prebytok ešte v rokoch 2007 a 2010).

Graf 5: Bilancia bežného účtu v rokoch 2006-2021

Vysvetlenie grafu:

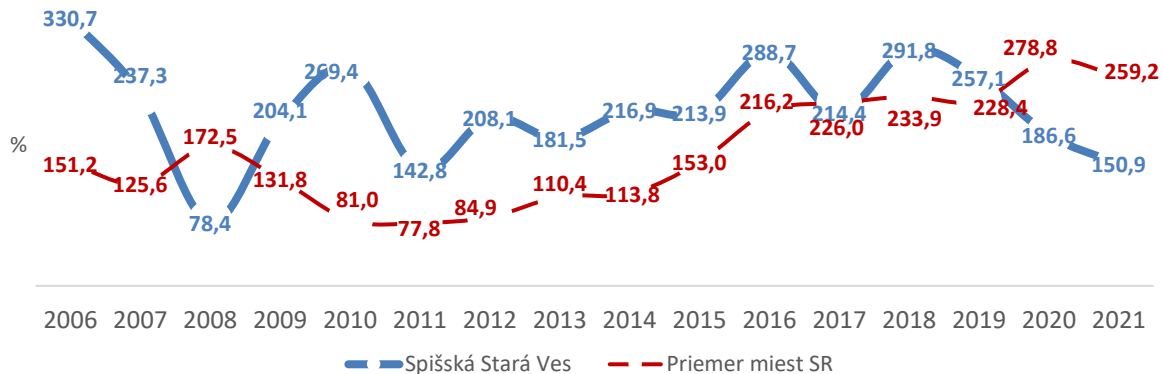
Bilancia bežného účtu obce/mesta je počítaná ako (bežné príjmy - bežné výdavky) / (bežné príjmy). Ak je bilancia bežného účtu obce/mesta na mínusovej úrovni, ide o negatívne deficitné hospodárenie. So zvyšujúcou sa bilanciou bežného účtu klesá pre obec/mesto riziko hospodárenia (teda čím vyššie kladné číslo, tým lepšie). Pri bilancii bežného účtu na úrovni cca +20 % ide o vynikajúce hospodárenie. Hodnota bilancie bežného účtu vypovedá teda o tom, ako dokáže samospráva pokrývať svoje bežné výdavky (na chod samosprávy) zo svojich bežných príjmov (napr. z daňových príjmov). Ak samospráva vytvorí na svojom bežnom účte prebytok (plusová hodnota), môže ho následne využiť na investovanie (obnova či zveľaďovanie majetku), na zníženie dlhu, prípadne na tvorbu rezerv.

ZDROJ: INEKO

Okamžitá likvidita mesta Spišská Stará Ves je na vysokej (pozitívnej) úrovni, takmer celé sledované obdobie (2006-2021) sa držala nad priemernými hodnotami všetkých miest SR. V posledných dvoch rokoch (2020 a 2021) síce klesla pod tento priemer, stále je však pomerne vysoká – na úrovni cca 150 %. Tento ukazovateľ vypovedá o tom, do akej miery dostupné prostriedky na finančných účtoch mesta postačujú na splácanie jeho krátkodobých záväzkov.

Graf 6: Okamžitá likvidita v rokoch 2006-2021

Vysvetlenie grafu:

Okamžitá likvidita obce/mesta je počítaná ako (finančné účty) / (krátkodobé záväzky). Pri okamžitej likvidite na úrovni 100 % ide v podstate o vyrovnané hospodárenie (tzn. čo má obec/mesto na účte, to jej stačí na splácanie svojich krátkodobých záväzkov). Hodnota rovná alebo vyššia ako 200 % predstavuje pre obec/mesto v podstate bezproblémové hospodárenie, kedy má obec/mesto výrazný dostatok financií na splácanie krátkodobých záväzkov.

ZDROJ: INEKO

Projektová aktivita

Aktivita mesta Spišská Stará Ves ohľadom prípravy/podávania/realizácie projektov je dlhodobou obrovská. Spišská Stará Ves sa dlhodobo zapája do rôznych výziev na podávanie projektov, čo v konečnom dôsledku má priaznivý efekt pre rozvoj mesta (za predpokladu úspešnosti podaných projektov). Samospráva mesta podáva spravidla niekoľko projektov ročne. Ide o pomerne vysokú aktivitu (vzhľadom na veľkosť mesta), ktorá si síce vyžaduje zvýšené nároky (a najmä výdavky) na zamestnancov, na projektovú prípravu a pod., v konečnom dôsledku je však pre rozvoj mesta jednoznačne (a výrazne) prospešná. Mestu sa takto podarilo (darí) realizovať rôzne investičné zámery v oblasti dopravy, športu, kultúry, zdravotníctva, školstva, sociálnych služieb, odpadového hospodárstva a pod.

Bezpečnosť v meste

V Spišskej Starej Vsi existujú určité problémy na úseku bezpečnosti obyvateľov – najmä v doprave a v súvislosti so správaním sa niektorých mladistvých osôb. Z hľadiska dopravnej bezpečnosti možno za problematickú považovať rýchlu jazdu v meste – najmä v okolí cintorína a čiastočne aj na ul. Štúrova (po osadení spomaľovačov rýchlosti však bola rýchla jazda na ul. Štúrova čiastočne obmedzená). Ďalším problémom v dopravnej bezpečnosti je parkovanie áut na ul. SNP a tiež križovatka ciest II/542 a II/543 (týmto problémom sa bližšie venujeme v kapitole ohľadom dopravnej infraštruktúry). Druhou „oblasťou“ na úseku bezpečnosti obyvateľov je nevhodné správanie sa niektorých mladistvých osôb vo verejných priestoroch – na miestach, kde sa najčastejšie stretávajú (najmä za kultúrnym domom,

v areáli MŠ, ale napr. aj v autobusovej zastávke pri zdravotnom stredisku, na moste na ul. Jesenského a inde).

V Spišskej Starej Vsi je zavedený monitorovací kamerový systém, ktorý je však potrebné rozšíriť. Súčasťou tohto kamerového systému je aktuálne 12 kamier. Jednotlivé kamery monitorujú najmä niektoré verejné priestranstvá, ako aj budovy v majetku mesta (a im príľahlé priestory). Z hľadiska prevencie kriminality, protispoločenského správania, zvýšenia bezpečnosti obyvateľov a v záujme spoľahlivejšieho zisťovania príp. porušení zákona by bolo vhodné existujúci kamerový systém v intraviláne mesta rozšíriť a osadiť ďalšie kamery na monitoring verejných priestranstiev, príp. aj potenciálne problémových úsekov z hľadiska cestnej premávky (napr. prechody pre chodcov a pod.).

Riadenie samosprávy – sumarizácia

Riadenie samosprávy – sumarizácia:

Samospráva mesta Spišská Stará Ves si už od roku 2016 udržiava výborné finančné zdravie (dovtedy sa zväčša pohybovalo na úrovni „dobré“). Intenzita investovania je priaznivá, pohybuje sa na úrovni priemeru SR. Celkový dlh mesta je na minimálnej úrovni, pričom už od roku 2013 neustále klesá. Z pohľadu finančného zdravia je teda mesto zdravé. Spišská Stará Ves má dostatočnú finančnú likviditu a na svojom bežnom účte sa jej darí vytvárať prebytky. To znamená, že má disponibilné finančné prostriedky na prípadné spolufinancovanie finančne náročnejších investičných projektov (resp. na realizáciu projektov a aktivít z vlastných zdrojov). Výška čistého majetku mesta Spišská Stará Ves je v porovnaní so slovenskými samosprávami podpriemerná.

Mesto Spišská Stará Ves vykazuje vysokú aktivitu v otázke podávania a implementácie projektov. Každoročne implementuje viacero rôznych projektov, pričom o ďalšie projekty sa uchádza. To je výrazne pozitívna skutočnosť, nakoľko na realizáciu svojich investičných zámerov potrebuje zo svojho rozpočtu spravidla len zlomok celkových nákladov (podľa miery spolufinancovania). Aj táto skutočnosť výrazne napomáha mestu udržiavať si výborné finančné zdravie za súčasnej realizácie množstva projektov.

V meste existujú viaceré problémy na úseku bezpečnosti obyvateľov. Tieto problémy možno rozdeliť do dvoch oblastí – na oblasť dopravnej bezpečnosti (rýchla jazda áut v niektorých úsekoch, parkovanie áut na ul. SNP a križovatka ciest pri bývalom Tatravite) a oblasť vzájomného spolunažívania (nevhodné správanie sa niektorých skupín mladistvých osôb na verejnosti).

Kľúčové rozvojové výzvy:

- riešenie problematiky nevhodného správania sa mladistvých osôb vo verejných priestoroch.

Hospodárska oblasť

Hospodárstvo v území

Polohová atraktivita územia

Makropolohová atraktivita mesta Spišská Stará Ves je nepriaznivá. Spišská Stará Ves sa nachádza v regióne Zamaguria. Tento región má v rámci Slovenska excentrickú prihraničnú polohu vo východnej časti krajiny, pričom je od ostatných slovenských regiónov oddelený masívnou komunikačnou bariérou – horským hrebeňom Spišskej Magury. V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západovýchodný gradient rozvoja, ktorý je odzrkadlením západovýchodného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severo-južný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá⁴ (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod). Makropolohová atraktivita mesta Spišská Stará Ves a Zamaguria, ležiaceho na východnom Slovensku, je teda veľmi nízka (predovšetkým z aspektu jeho potenciálu pre pritiažnutie nejakých významnejších investícií napr. do priemyselnej výroby, logistiky a pod.), keďže ekonomicky najrozvinutejšie regióny krajiny sa nachádzajú najmä na západe (s výnimkou funkčných mestských regiónov Prešova a Košíc).

Ani mezopoloha mesta nie je veľmi výhodná. Rovnako ako má mesto z makropolohového hľadiska nevýhodnú polohu v menej rozvinutom regióne Horného Spiša, aj z mezopolohového hľadiska je jeho lokalizácia pomerne nevýhodná. Poloha Zamaguria vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centrámi a vo vzťahu k dopravnej infraštruktúre regionálneho významu je taktiež nevýhodná. Najvýraznejším ekonomickým centrom v tatranskom regióne je mesto Poprad s viac ako 50 000 obyvateľmi, ktoré predstavuje pomerne rozvinutý priemyselný uzol s dominanciou strojárskemu priemyslu. Poprad je od Spišskej Starej Vsi vzdialený 47 km, pričom jazda autobusom verejnej dopravy trvá až 1 hod. 30 min. Menšie ekonomické centrá predstavujú okresné mestá Kežmarok a Stará Ľubovňa, ktoré sú od mesta vzdialené 35, resp. 40 km, pričom jazda autobusom do oboch z nich trvá až cca 1 hod. Na poľskej strane hranice je najbližším regionálnym ekonomickým centrom mesto Nowy Targ, ktoré je vzdialené 32 km. Všetky hlavné komunikačné línie nadregionálneho a vyššieho významu (cesty I. triedy, rýchlostné cesty, diaľnice, železničné trasy) idú mimo územia Zamaguria.

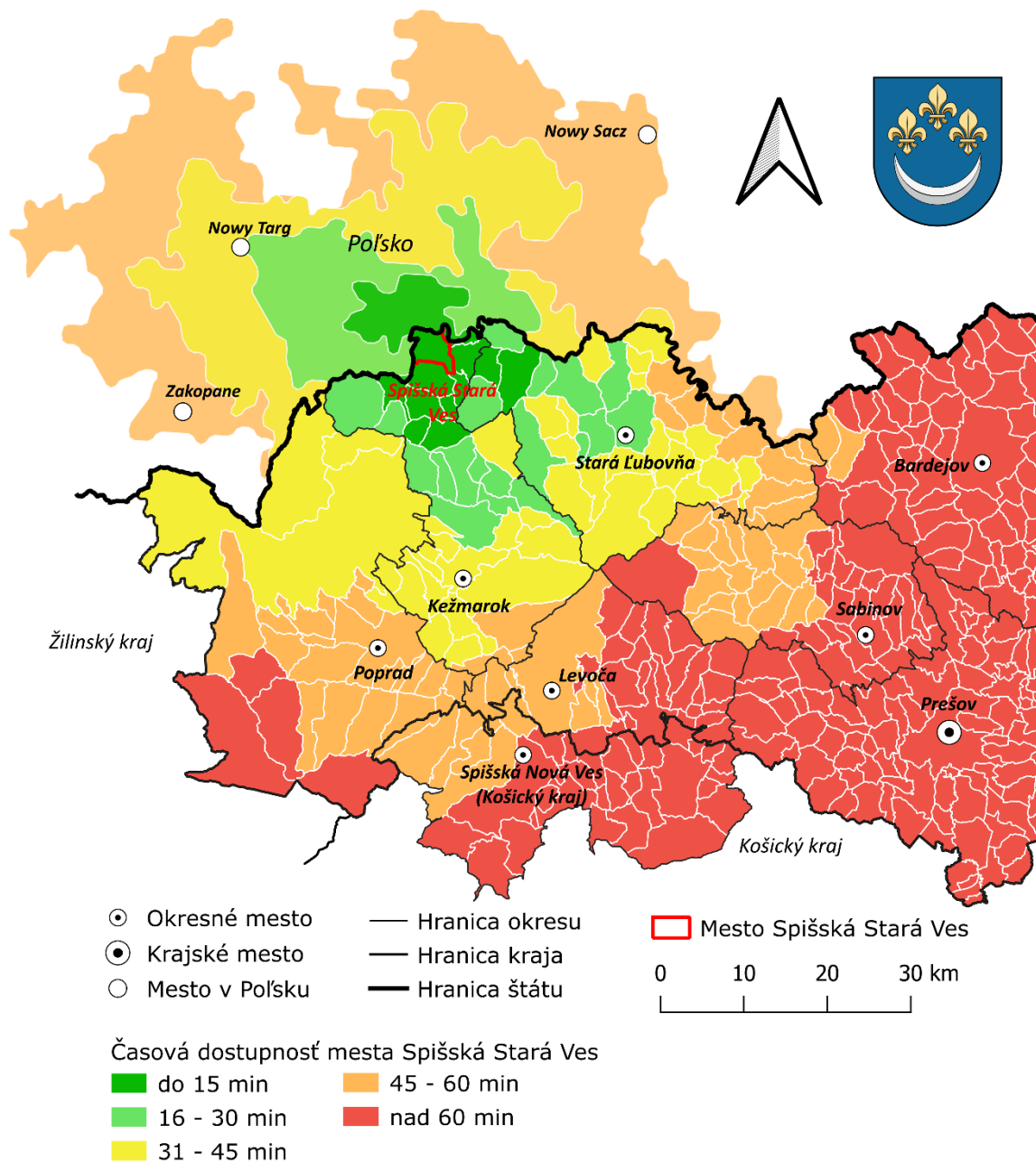
Časová dostupnosť výraznejších ekonomických centier je zo Spišskej Starej Vsi slabá. Ako bolo spomenuté vyššie, najvýznamnejším ekonomickým centrom v okolí Spišskej Starej Vsi je mesto Poprad, v menšej miere Kežmarok a Stará Ľubovňa⁵. Žiadne ďalšie ekonomické centrá, ktoré by tvorili rádius dennej dochádzky do zamestnania, sa v okolí Spišskej Starej Vsi nenachádzajú. Táto skutočnosť vytvára veľké prekážky v otázke dochádzky do zamestnania (z hľadiska časovej náročnosti), čo podporuje negatívne emigračné toky z mesta.

⁴ Presnejšie, v súvislosti s úrovňou rozvoja jednotlivých slovenských regiónov sa v odbornej literatúre spomína rozdelenie Slovenska na bohatý (severo) západ a chudobný (juho) východ, pričom Zamagurie patrí práve do tej chudobnejšej časti.

⁵ Vo všeobecnosti – poloha obce/mesta blízko ekonomického centra vytvára spravidla priaznivé predpoklady pre rozvoj danej obce/mesta – či už je to z hľadiska dostupnosti zamestnania pre miestnych obyvateľov, dostupnosti služieb vyššieho rádu, atraktivity mesta pre výstavbu rodinných a bytových domov a pod.

Mapa 7: Časová dostupnosť obcí a miest zo Spišskej Starej Vsi

Spracované pomocou opensource programu
 QGIS Geographic Information System (qgis.org), 2023

Zdroj: vlastné spracovanie

Mezopoloha mesta je síce na jednej strane nepriaznivá (vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centráam a vo vzťahu k dopravnej infraštruktúre regionálneho významu), **no na druhej strane – z pohľadu atraktivity prírodného prostredia je priaznivá.** Výhodou mezopolohy celého Zamaguria mimo rozvinutých ekonomických centier a priemyselných zón je totižto existencia dobre zachovaného a chráneného prírodného a kultúrneho dedičstva, ktoré vytvára priaznivé predpoklady pre rozvoj

cestovného ruchu. Z pohľadu rozvoja cestovného ruchu tak mesto Spišská Stará Ves leží v pomerne atraktívnom území v blízkosti Pieninského národného parku.

Organizačná štruktúra ekonomiky, zamestnanosť a mzdy

Z hľadiska právnej formy prevládajú v meste (prirodzene) živnostníci. K 31.12.2022 bolo v Spišskej Starej Vsi v registri štatistických jednotiek vedených celkom 261 právnych subjektov. Spomedzi všetkých právnych subjektov bolo 17 % právnických osôb (44 subjektov) a 83 % (217 subjektov) súkromne podnikajúcich fyzických osôb nezapísaných v obchodnom registri vrátane fyzických osôb podnikajúcich na základe iného ako živnostenského oprávnenia (slobodné povolania, samostatne hospodáriaci roľníci). V štruktúre právnických osôb mali prevahu právnické osoby ziskové (28) nad neziskovými (16). V kategórii fyzických osôb – podnikateľov dominujú, prirodzene, živnostníci, ktorí v roku 2022 tvorili 96 % podiel (209 z 217 subjektov) zo všetkých fyzických osôb a 80 % podiel (209 z 261 subjektov) zo všetkých právnych subjektov.

Tabuľka 6: Subjekty podľa právnej formy v meste Spišská Stará Ves

k 31.12.	Subjekty spolu	v tom: Právnické osoby			v tom: Fyzické osoby-podnikatelia	
		spolu	ziskové ¹	neziskové	spolu	živnostníci
2013	267	59	22	37	208	193
2014	255	63	26	37	192	177
2015	210	33	27	6	177	169
2016	219	33	27	6	186	174
2017	218	40	28	12	178	165
2018	212	40	26	14	172	161
2019	231	42	28	14	189	177
2020	237	56	43	13	181	171
2021	241	43	28	15	198	192
2022	261	44	28	16	217	209

¹ Právnické osoby, vykonávajúce sústavnú činnosť za účelom dosiahnutia zisku, podnikajúce podľa obchodného zákonníka, príspevkové organizácie vytvárajúce zisk, spoločenstvá vlastníkov pozemkov

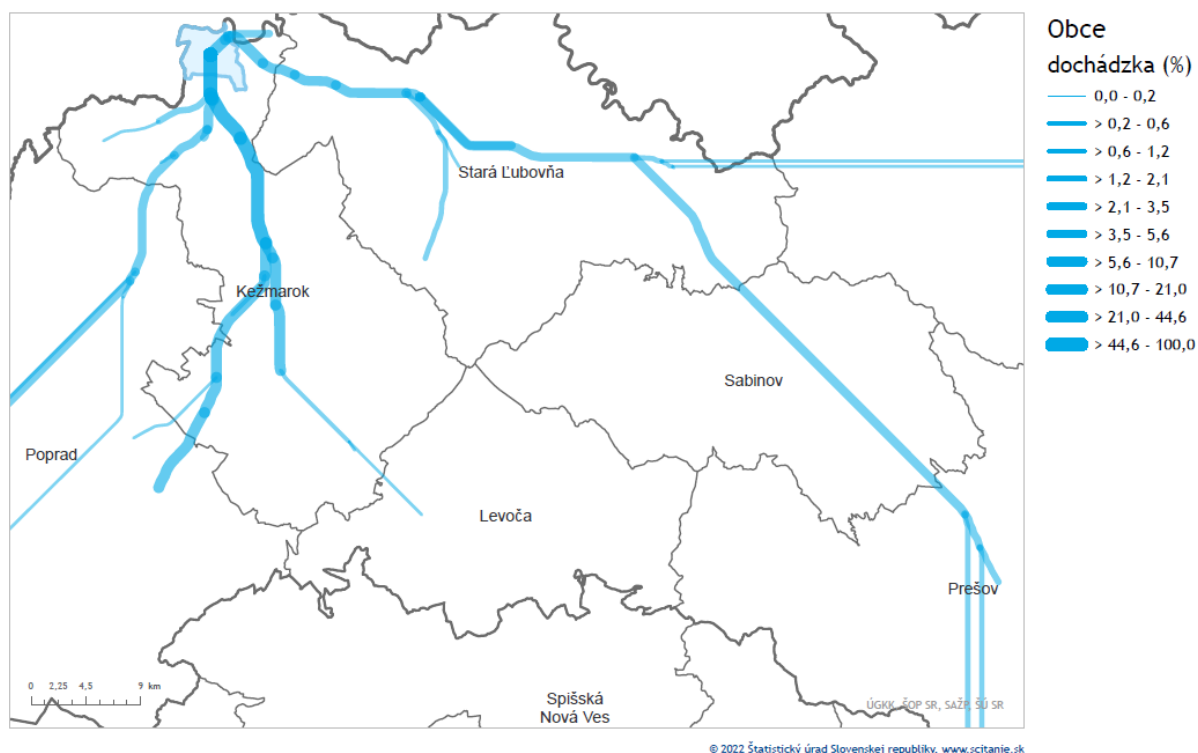
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V roku 2011 viac ako polovica pracujúcich obyvateľov mesta odchádzala za prácou mimo Spišskú Starú Ves – najčastejšie do Popradu, Kežmarku, Červeného Kláštora ale aj Bratislavy, či zahraničia. V roku 2011 bolo podľa SODB 2011 v meste 1 130 ekonomicky aktívnych obyvateľov. Z nich bolo cca 215 nezamestnaných, ďalších 66 nepracovalo (lebo boli na materskej alebo rodičovskej dovolenke) a 376 bolo nepracujúcich dôchodcov. Pracovalo teda cca 473 osôb. Z týchto 473 osôb odchádzalo za prácou mimo mesto 380 osôb (až 80 %). Spomedzi 380 odchádzajúcich osôb mimo mesta bolo až 44 takých, ktorí odchádzali do Bratislavy, ďalších 42 takých, ktorí odchádzali do Popradu a ďalších 37 takých, ktorí odchádzali do Kežmarku. 24 osôb dochádzalo do neďalekého Červeného Kláštora. Do krajského mesta Prešov odchádzali len 2 osoby, ďalších 98 osôb odchádzalo do zahraničia. Zvyšok pracujúcich obyvateľov Spišskej Starej Vsi bol roztrúsený najmä do okolitých obcí v okrese, aj mimo neho. Zjednodušene teda možno povedať, že pre veľkú väčšinu pracujúcich obyvateľov Spišskej Starej Vsi (tých, ktorí pracovali mimo mesta) existovali v tom čase najmä štyri dominantné smery odchádzky za prácou – Bratislava, Poprad, Kežmarok alebo zahraničia.

Podiel odchádzajúcich za prácou sa v roku 2021 takmer nezmenil a veľmi podobné ostali aj hlavné smery odchádzky do zamestnania zo Spišskej Starej Vsi. Posledné údaje o dochádzke do zamestnania existujú zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021). V roku 2021 bolo podľa SODB 2021 v meste 1 540 ekonomicky aktívnych obyvateľov. Z nich bolo 111 nezamestnaných, ďalších 40 nepracovalo (lebo boli na materskej alebo rodičovskej dovolenke) a 279 bolo nepracujúcich dôchodcov. Pracovalo teda cca 1 110 osôb. Z týchto 1 100 osôb odchádzalo za prácou mimo mesta Spišská Stará Ves denne v rámci pracovného týždňa 148 osôb (13 %) a inak ako denne ďalších 68 obyvateľov (6 %), čo spolu činí 19 % odchádzajúcich mimo mesta. Ako ukazuje nasledovný obrázok, hlavné smery odchádzky za prácou z mesta Spišská Stará Ves naďalej predstavujú hlavne mestá Kežmarok, Poprad a Bratislava, no pridali sa k nim aj Stará Ľubovňa a Prešov.

Obrázok 2: Hlavné smery dennej odchádzky za prácou z mesta Spišská Stará Ves

Zdroj: www.scitanie.sk, SODB 2021

Najvýznamnejšími zamestnávateľmi priamo v meste Spišská Stará Ves sú v súčasnosti podnik Zastrova a inštitúcie verejného sektora (samotné mesto, škola, VÚC Prešov). Najmä podnik Zastrova predstavuje v otázke zamestnanosti nielen obyvateľov mesta, ale aj Zamaguria, mimoriadne významného zamestnávateľa. V tomto strojárskom podniku pracujú v niektorých prípadoch aj celé generácie rodín zo Zamaguria. Zastrova jednak zamestnáva svojich vlastných zamestnancov, poskytuje však prácu aj mnohým živnostníkom. Táto firma sa dlhoročne venuje výrobe zvarovaných komponentov pre koľajové a cestné nákladné vozidlá, výrobe oceľových konštrukcií a kovových kontajnerov, príp. aj inej výrobe. Okrem Zastrovy sa v meste nachádza viacero menších prevádzok, ktoré miestnym obyvateľom a obyvateľom Zamaguria ponúkajú možnosť zamestnať sa (napr. rôzne predajne, pohostinské zariadenia, drobné dielne, poskytovatelia služieb, ďalší miestni podnikatelia a pod.). Ďalšími významnými zamestnávateľmi (z hľadiska počtu zamestnancov) sú najmä Spojená škola, mesto Spišská Stará Ves a VÚC Prešov (najmä prostredníctvom pracoviska Správy a údržby ciest PSK a zariadenia sociálnych služieb Jasoň).

Vo všeobecnosti si zdroj obživy môžu obyvatelia okrem zamestnania a rôznych „netradičných“ činností (napr. investovanie) zabezpečiť aj prostredníctvom podnikania (kam patria napr. aj živnostníci).

Podnikateľské prostredie je závislé od živnostníkov a podnikov, pričom tieto subjekty sú hlavným zdrojom ekonomickej výkonnosti a tvorby nových pracovných miest. **Podľa právnej formy v štruktúre podnikateľských subjektov v meste dominujú (prirodzene) živnostníci**, ktorí tvoria približne 80 % podiel spomedzi všetkých podnikateľských právnych subjektov. Živnostníci sú fyzické osoby podnikajúce podľa zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov na základe živnostenského listu alebo koncesie. Vhodným ukazovateľom, vyjadrujúcim ochotu obyvateľov k samozamestnávaniu, je miera podnikateľskej aktivity, vyjadrená počtom živnostníkov na 1 000 obyvateľov.

Ochota obyvateľov Spišskej Starej Vsi k samozamestnávaniu (ochota podnikáť prostredníctvom živnosti) je na veľmi vysokej úrovni. V Spišskej Starej Vsi bola v roku 2022 zaznamenaná miera podnikateľskej aktivity na úrovni 95 živnostníkov na 1 000 obyvateľov. Pre porovnanie, počet živnostníkov na 1 000 obyvateľov sa v Slovenskej republike v roku 2022 pohyboval na úrovni 69, v Košickom kraji 47 (najmenej medzi kraji), v Žilinskom kraji 86 (najviac medzi kraji) a v Prešovskom kraji 79. V rámci okresov Slovenska sa hodnota tohto ukazovateľa pohybuje v rozmedzí od 19 živnostníkov na 1 000 obyvateľov v okrese Rimavská Sobota (najmenej medzi okresmi) po 147 živnostníkov na 1 000 obyvateľov v Námestove (najviac medzi okresmi).

Zvyšovaniu zamestnanosti v meste a zvyšovaniu ochoty zotrvať v meste a neemigrovať nepomáha ani priemerná mzda v okrese Kežmarok – tá je totižto veľmi nízka. Táto skutočnosť pôsobí ako podporný faktor v otázke emigrácie obyvateľstva mesta Spišská Stará Ves do ekonomicky vyspelejších regiónov SR (nepomáha v zmysle, že pri nízkej mzde existuje menšia motivácia pracovať). Ako ukazujú dáta za podniky s 20 a viac zamestnancami, priemerná nominálna mesačná mzda zamestnancov v okrese Kežmarok výrazne zaostáva za priemernou mzdou v Slovenskej republike (v roku 2021 bola nižšia až o 322 €). Navyše, aj okolité okresy Poprad a Stará Ľubovňa majú priemernú mzdu vyššiu ako okres Kežmarok (obyvatelia mesta Spišská Stará Ves, denne odchádzajúci za prácou mimo okresu Kežmarok, najčastejšie odchádzajú práve do týchto dvoch susedných okresov).

Tabuľka 7: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v podnikoch a organizáciách s 20 a viac zamestnancami (€)

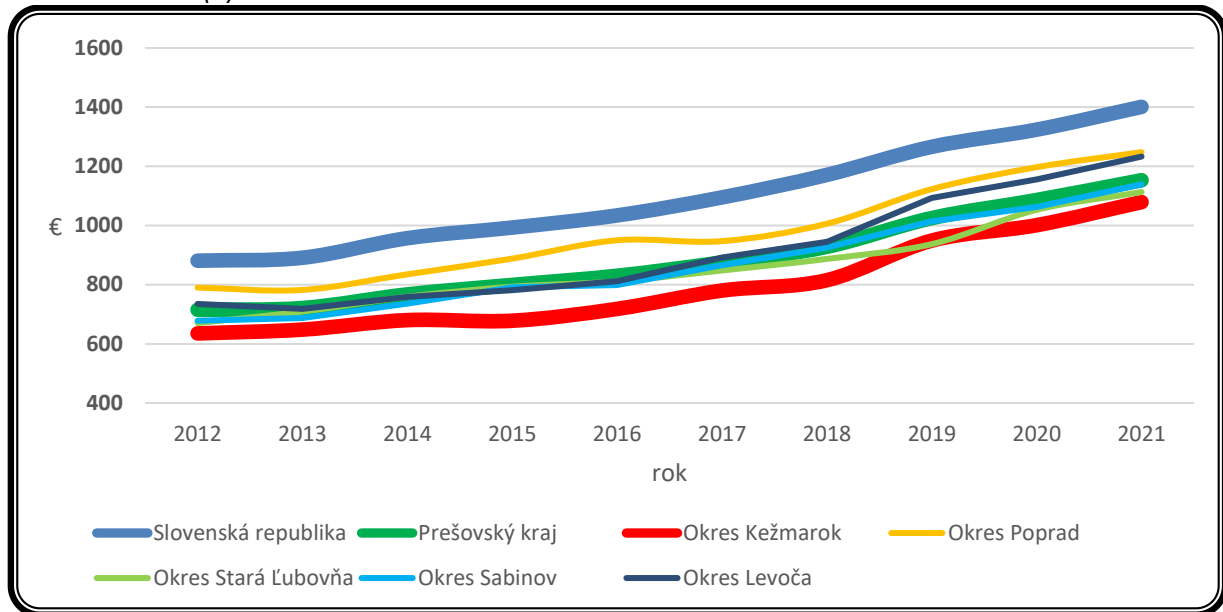
Územie / rok	SR	Prešovský kraj	Okres Kežmarok	Okres Poprad	Okres Stará Ľubovňa
2012	881	715	635	790	670
2013	891	721	648	782	709
2014	957	767	680	835	759
2015	993	799	678	888	793
2016	1 034	830	718	950	811
2017	1 095	875	780	947	848
2018	1 171	928	815	1 006	887
2019	1 266	1 025	949	1 123	937
2020	1 324	1 086	1 001	1 197	1 053
2021	1 401	1 153	1 079	1 248	1 113

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube

Trend je nepriaznivý, okres Kežmarok z hľadiska priemernej mzdy zaostáva za priemerom SR stále výraznejšie. Kým v roku 2012 bola priemerná mzda v okrese Kežmarok oproti SR nižšia o 246 €, v roku 2021 už zaostávala o 322 €. Navyše, okres Kežmarok zaostáva aj za susednými okresmi Poprad a Stará Ľubovňa, ako aj za ďalšími najbližšími okresmi Sabinov a Levoča.

Graf 7: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v podnikoch a organizáciách s 20 a viac zamestnancami (€)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Mestský podnikateľský subjekt

Mesto Spišská Stará Ves je zakladateľom obchodnej spoločnosti, ktorá je zároveň registrovaným sociálnym podnikom. Ide o spoločnosť Mestský podnik Spišská Stará Ves s.r.o., r.s.p. Táto obchodná spoločnosť vznikla v júli 2021 a v novembri 2021 jej bol v zmysle zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch Ministerstvom práce priznaný štatút registrovaného sociálneho podniku. Ide o integračný podnik, ktorého hlavným cieľom v zmysle zákona nie je iba vytváranie zisku, ale predovšetkým dosahovanie merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu poskytovaním spoločensky prospešnej služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti. Tento integračný podnik sa vo svojom podnikaní zameriava napr. na stavebnú činnosť, rôznu jednoduchú výrobu, poskytovanie služieb rôznej povahy a iné aktivity.

Ekonomické výsledky a sociálne vplyvy registrovaného sociálneho podniku sú zatiaľ pozitívne. Hlbšie závery však nateraz nie je možné formulovať. Kým v roku 2021 Mestský podnik pri tržbách na úrovni necelých 11 000 € dosiahol zisk takmer 3 000 €, v roku 2022 to pri tržbách 14 000 € bol zisk cca 1 000 €. Podnik sa však v podstate ešte len rozbieha a preto v čase spracovania tohto PHSR nie je zatiaľ možné formulovať akékoľvek hlbšie závery ohľadom úspešnosti/neúspešnosti jeho ekonomického fungovania a sociálnych vplyvov.

Mesto má pri vhodnom nastavení systému svojho hospodárenia v spojitosti s hospodárením Mestského podniku potenciál dosahovať významné (pozitívne) multiplikačné efekty. Mestský podnik v zmysle zákona o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch musí povinne zamestnávať aj znevýhodnené osoby. Táto skutočnosť má okrem samotných zamestnaných priaznivý dopad aj na lokálnu komunitu (zamestnávanie „miestnych“ ľudí, získavanie pracovných návykov, zručností, budovanie pozitívneho vzťahu k lokálnej komunite a prostrediu z dôvodu realizácie prác miestnymi obyvateľmi a pod.). Realizáciu rôznych zákaziek (napr. stavebných, výrobných, zákaziek na dodanie služieb a pod.) môže mesto zákonne konformným spôsobom (obstarávanie zákaziek metódou in-house) posúvať na tento registrovaný sociálny podnik. Keďže v tomto podniku sú zamestnaní miestni obyvatelia, vrátane osôb zo sociálne znevýhodneného prostredia, títo obyvatelia tak neupadajú do chudoby, nie sú nútení odchádzať za prácou mimo mesta (resp. nie sú nútení kvôli práci sa z mesta odsťahovať), zabezpečujú pre svoje rodiny príjem a môžu tak zvyšovať svoj sociálny status. V meste

platia dane, čím sa zase zvyšujú jeho príjmy. V prípade, že sociálny podnik bude generovať zisk, tento môže následne ďalej zmysluplne investovať (napr. do nákupu ďalších strojov a zariadení a pod.). Dôležité je, aby zákazky, ktoré bude Mestský podnik získavať, boli uhrádzané z externých zdrojov (napr. od súkromných osôb, súkromných firiem, z eurofondov a pod.), aby boli v čo možno najmenšej miere uhrádzané z vlastných prostriedkov mesta. Zjednodušene povedané, získané financie z externých zdrojov takýmto spôsobom hospodárenia, založenom na akomsi „kolobehu“, z veľkej časti „ostávajú v meste“ a neodtekajú zo Spišskej Starej Vsi preč.

Poľnohospodárstvo, priemysel a služby

V poľnohospodárskej výrobe sú vzhľadom k pomerne rozsiahlym plochám ornej pôdy i trvalých trávnych porastov (TTP) dostupné plochy tak na rastlinnú, ako aj na živočíšnu poľnohospodársku výrobu. V katastri mesta Spišská Stará Ves totižto prevláda poľnohospodárska pôda a v rámci nej najmä trvalé trávne porasty. Celková výmera katastra mesta je 1 753,3 ha. Z toho 58 % (1 025 ha) tvorí poľnohospodárska pôda, nepoľnohospodárska pôda zaberá 42 % územia (729 ha). V štruktúre poľnohospodárskej pôdy v katastri mesta dominujú trvalé trávne porasty (733 ha), výraznejšie sú však aj plochy ornej pôdy (282 ha).

Tabuľka 8: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2022; v ha)

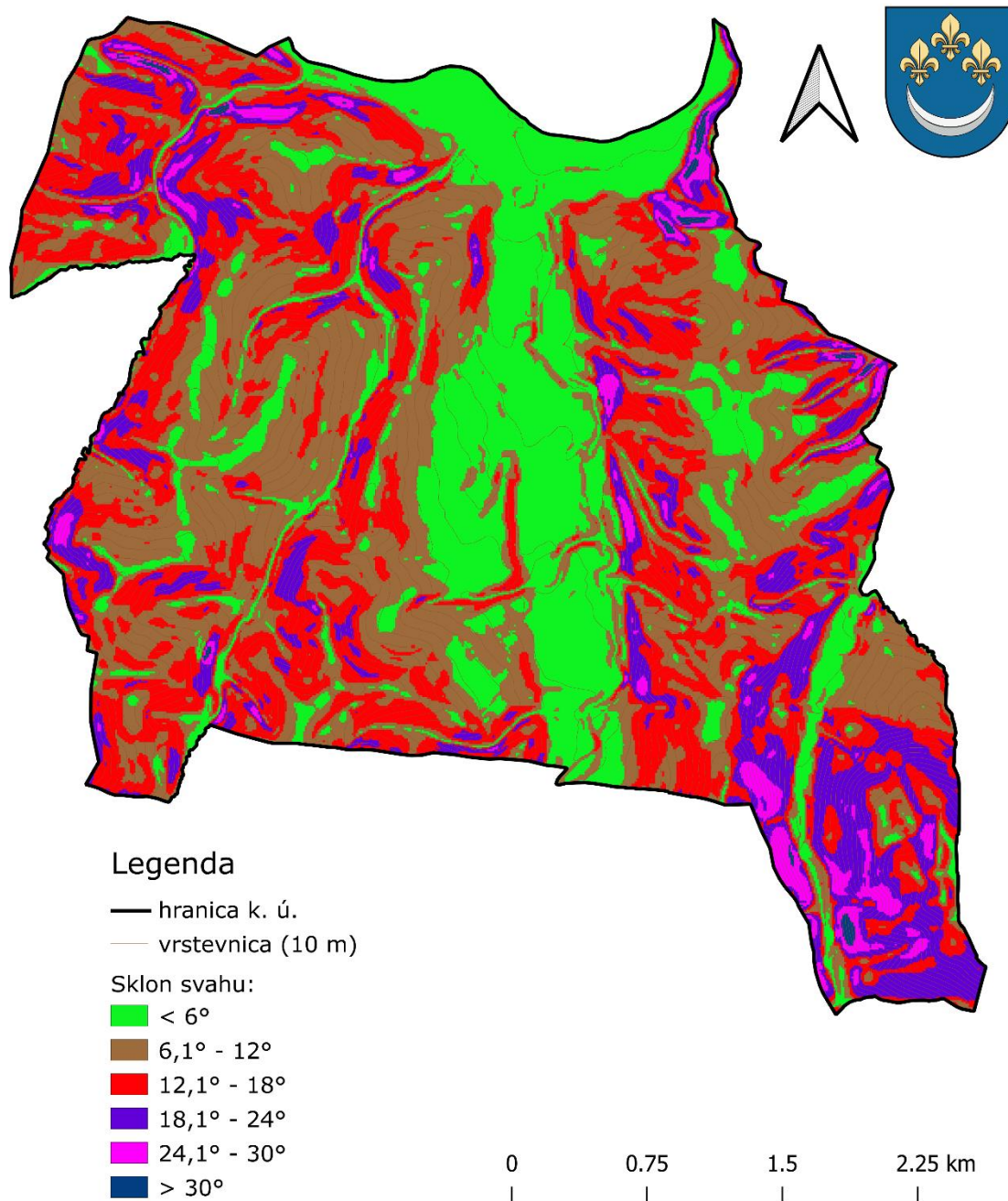
Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	Spolu
282,4	0,0	0,0	9,3	0,0	733,1	1 024,7
Nepoľnohospodárska pôda						
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvorcia	ostatné plochy		Spolu	
559,7	41,7	91,8	35,3		728,5	
Celková výmera územia						1 753,3

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Pomerne priaznivý pre poľnohospodárstvo je aj sklon svahov, nakoľko na väčšine územia s poľnohospodárskou pôdou je sklon svahov menší ako 6°. Svahy so sklonom nad 10° sa nachádzajú najmä v západnej a východnej časti katastra, kde je poväčšine nepoľnohospodárska pôda (najmä lesné pozemky).

Mapa 8: Sklon svahov v katastri mesta

Zdroj podkladovej mapy: Digitálny model reliéfu 3.5 (geoportal.sk)
Spracované pomocou opensource programu QGIS Geographic Information System (qgis.org), 2023

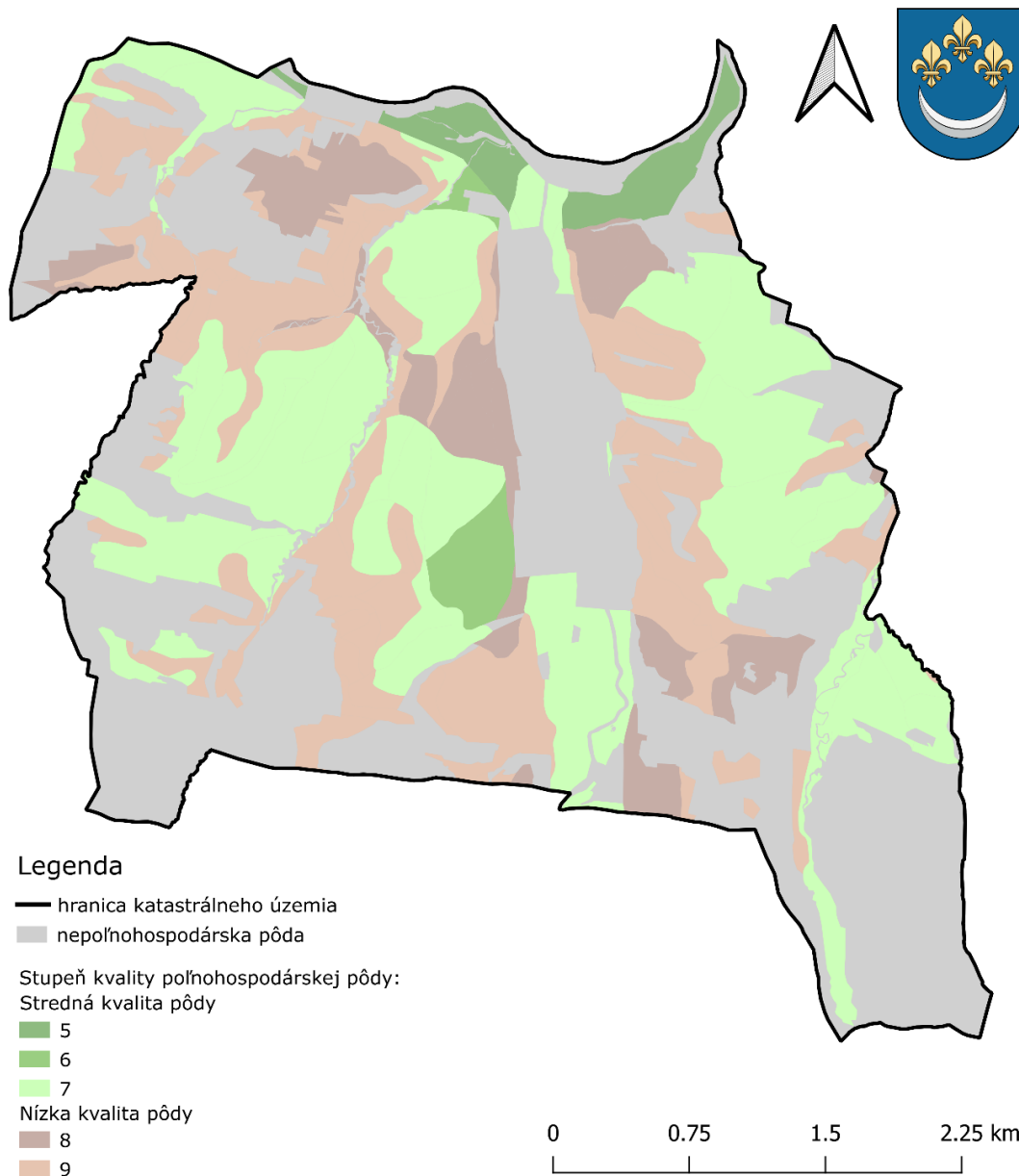

Zdroj: vlastné spracovanie

Väčšina poľnohospodárskej pôdy má slabšiu kvalitu, čo nevytvára priaznivé prostredie pre rastlinnú výrobu. Každá parcela s poľnohospodárskou pôdou je z hľadiska kvality charakterizovaná parametrami pôdno-ekologických vlastností (klimatický región, pôdna jednotka, svahovitosť a expozícia, skeletovitosť, hĺbka pôdy, zrnitosť pôdy). Tieto vlastnosti sú vyjadrené cez tzv. „bonitované pôdno-ekologické jednotky“ (BPEJ), ktoré môžu nadobúdať hodnoty v rozmedzí 1 (najvyššia kvalita) až 9 (najnižšia kvalita). Stredne kvalitné pôdy (kategórie 5 až 7) zaberajú 31,6 % rozlohy katastra Spišskej Starej Vsi a pôdy nízkej kvality (kategórie 8 a 9) ďalších 26,8 % rozlohy katastra. Ako vidieť z nasledujúcej mapy, takmer všetky plochy poľnohospodárskej pôdy, kde by sa mohla realizovať rastlinná výroba, patria medzi 3 najmenej kvalitné BPEJ (kategórie 7,8 a 9). Najkvalitnejšie pôdy Slovenska (kategórie 1 až 4) sa v katastri Spišskej Starej Vsi nevyskytujú (tie sa nachádzajú najmä na Podunajskej nížine).

Mapa 9: Kvalita poľnohospodárskej pôdy

Zdroj podkladovej mapy: Pôdny portál VÚPOP (podnemapy.sk)
Spracované pomocou opensource programu QGIS Geographic Information System (qgis.org), 2023

Zdroj: vlastné spracovanie

V katastri mesta hospodári niekoľko subjektov poľnohospodárskej výroby. Jedným z najväčších je spoločnosť Dunajec s.r.o. Táto spoločnosť vo svojej podnikateľskej činnosti vykonáva tak rastlinnú (pestovanie pšenice, jačmeňa, raže a pod.), ako aj živočíšnu poľnohospodársku výrobu (najmä chov hovädzieho dobytku a ošípaných). Ďalším zameraním subjektu je mäsovýroba – spracovanie vlastnej produkcie zvierat, príprava výrobkov zabíjačkovým spôsobom a údenie (v udiarňach na bukovom dreve). Ďalším významnejším poľnohospodárskym subjektom je spoločnosť Zamagro s.r.o., ktorá sa taktiež zameriava na rastlinnú aj živočíšnu výrobu a výrobu rôznych produktov.

Z hľadiska priemyselnej výroby je dominantným podnikom mesta a celého Zamaguria ZASTROVA a.s. Ten, ako už bolo spomenuté, sa venuje najmä strojárskkej výrobe zváraných komponentov pre koľajové a cestné nákladné vozidlá, výrobe oceľových konštrukcií a kovových kontajnerov. Okrem toho dominantného podniku sa v meste nachádzajú aj ďalšie (avšak neporovnateľne menšie) výrobné priemyselné podniky – napr. v potravinárskom priemysle je to už spomínaný Dunajec s.r.o., Zamagro s.r.o. alebo rodinná firma Krež, s.r.o., produkujúca rôzne druhy bio potravín. Podnik Zamagro s.r.o. okrem potravinárstva vyrába napr. aj organické hnojivá z maštaľného hnoja.

V meste sú dostupné viaceré prevádzky obchodov a viaceré druhy služieb. Okrem „klasických“ predajní rozličného tovaru (potraviny, drogéria, domáce potreby) sú k dispozícii napr. aj predajne krbových pecí, stavebniny, železiarstvo, kvetinárstvo, predajňa športových potrieb, elektrospotrebičov, šatstva a textilu, ako aj ďalšie predajne. Spomedzi služieb sú pre obyvateľov mesta okrem zdravotníckych služieb v zdravotnom stredisku, dostupné aj dve lekárne v centre mesta. K dispozícii sú aj služby starostlivosti o ľudské telo (kaderníctvo, kozmetický salón), pohostinské a reštauračné služby, ubytovacie služby, opravárenské služby, čerpacia stanica a iné. V meste sa nachádza aj pošta.

Cestovný ruch

Mesto Spišská Stará Ves má vzhľadom k lokalizácii najvýznamnejších turistických regiónov Slovenska a kultúrno-historických pamiatok veľmi výhodnú polohu. Mesto totižto leží medzi dvoma najatraktívnejšími prírodnými turistickými regiónmi – Tatrami a Pieninami, pričom sa nachádza priamo v ochrannom pásme Pienin. Región Zamaguria má pritom z hľadiska pritiažnutia turistov nielen veľmi dobrú polohu neďaleko Tatier, zároveň však disponuje aj vlastnými jedinečnými turistickými atrakciami, ktorými sú najmä Pieniny a splav na pltiach na rieke Dunajec – atrakcia európskeho významu. Navyše, v blízkosti Zamaguria sa nachádzajú aj mnohé najvýznamnejšie kultúrohistorické pamiatky, ktorými sú najmä pamiatky UNESCO (v Kežmarku, Levoči, Spišský hrad a pod.). Ďalšie významné kultúrohistorické pamiatky predstavujú najmä kláštor kartuziánov a kamaldulov v Červenom Kláštore, na poľskej strane hranice sú veľmi navštevovanými najmä mesto Zakopane so svojím historickým centrom, obec Bialka Tatrzańska s vybudovanými lyžiarskymi vlekmami a vodným parkom, kúpeľné mesto Szczawnica 1 km od Lesnice a v lete taktiež Czorstýnska priehrada na rieke Dunajec s bývalými strážnymi hradmi Niedzica a Czorstyn v bezprostrednej blízkosti Pieninského národného parku.

Lokalizačné predpoklady rozvoja cestovného ruchu (prírodné aj umelo vytvorené) sú v Zamagurí na výbornej úrovni. Z prírodných predpokladov dominujú predovšetkým spomínané Pieniny s atraktívnymi formami krasového reliéfu a s vybudovanými turistickými chodníkmi pre peších a pre cyklistov. Skalné bralá vytvárajú unikátne scenérie, čím splavu po rieke Dunajec dodávajú jedinečnosť. Dôležitým momentom je tiež prítomnosť sírneho prameňa, okolo ktorého boli v Červenom Kláštore vybudované kúpele s celoročnou prevádzkou. Umelo vytvorené lokalizačné predpoklady CR (spoločenské aj kultúrno-historické) sú taktiež na výbornej úrovni. Z kultúrno-historických hmotných pamiatok a zariadení sa v blízkom Červenom Kláštore nachádza spomínaný rovnomenný historický kláštor kamaldulských mníchov (títo prevzali jeho správu po pôvodných vlastníkoch - kartuziánoch), v ktorom je umiestnené múzeum s národopisnou, historickou, archeologickou a lekárenskou expozíciou. Ďalšou hmotnou kultúrohistorickou pamiatkou je obec Osturňa, ktorej tri

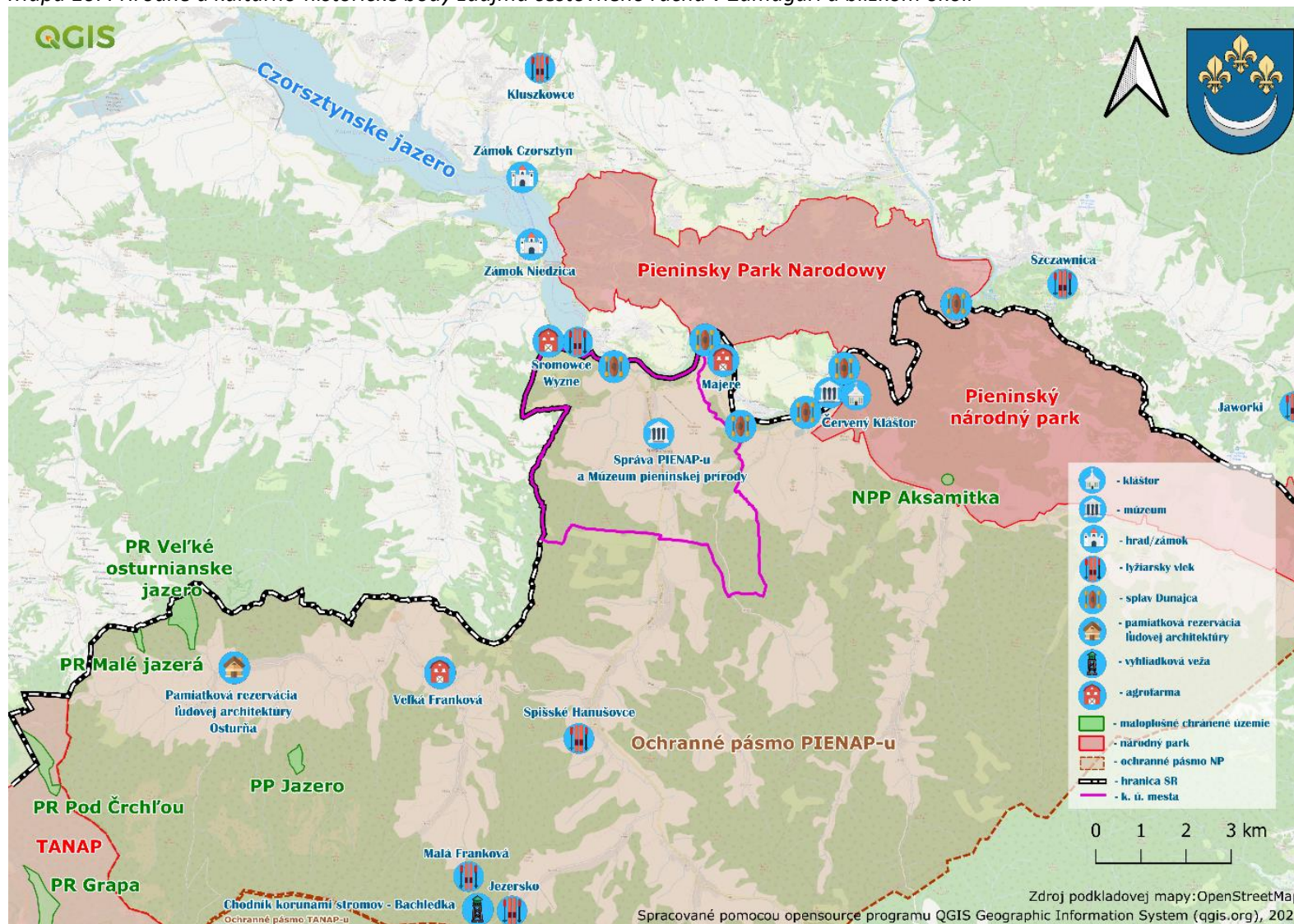

najzachovalejšie časti sú vyhlásené za pamiatkovú rezerváciu ľudovej architektúry. Okrem Osturne a Červeného Kláštora sa 2 km od štátnej hranice nachádzajú umelecko-historické hmotné kultúrne pamiatky – priamo nad priehradou zámok v Niedzici a na protíľahlom brehu vodnej nádrže aj zrúcanina hradu Czorstyn. Medzi lokalizačné predpoklady CR patria aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktoré taktiež prispievajú k atraktivite regiónu a významne zvyšujú návštevnosť Zamaguria. Medzi najdôležitejšie a najviac navštevované podujatia možno zaradiť najmä Stretnutie goralov v Pieninách, Zamagurské folklórne slávnosti, rôzne športové podujatia a iné.

Rovnako sú na veľmi dobrej úrovni aj realizačné predpoklady rozvoja CR v Zamagurí. Okrem lokalizačných predpokladov hrajú veľmi dôležitú úlohu v rámci rozvoja regiónu aj realizačné predpoklady cestovného ruchu, medzi ktoré patrí doprava a materiálno-technická základňa (stravovacie, ubytovacie a športovo-technické zariadenia, zariadenia služieb a obchodu a špeciálne zariadenia). Dopravná infraštruktúra je v Zamagurí na dobrej úrovni. V posledných rokoch prebehla rekonštrukcia mnohých ciest, mostov a chodníkov, čo zabezpečilo zvýšenú kvalitu cestných komunikácií v regióne. Dopravné spojenie s okolitými regiónmi je zabezpečené autobusovou dopravou. V zimných mesiacoch je počas lyžiarskej sezóny zriadený medzi obcami Zamaguria bezplatný skibus. Zo športovo-technických zariadení sa tu nachádzajú najmä zjazdovky, lanovky a vleky, ktoré sú vybudované v niekoľkých obciach Zamaguria. Ubytovacie kapacity sú v regióne reprezentované predovšetkým miestnymi penziónmi a rekreačnými chatami s menším počtom postelí, ktoré sa nachádzajú v každej obci. Najviac stravovacích zariadení s celoročnou prevádzkou sa nachádza v centrách cestovného ruchu – v Červenom Kláštore a v Spišskej Starej Vsi. Jedná sa najmä o reštaurácie, ponúkajúce miestne špeciality aj denné menu, tiež pizzerie.

Mapa 10: Prírodné a kultúrno-historické body záujmu cestovného ruchu v Zamagurí a blízkom okolí

Zdroj: vlastné spracovanie

Silnou stránkou Spišskej Starej Vsi sú lokalizačné aj realizačné predpoklady rozvoja cestovného ruchu priamo v meste (teda také, ktoré majú potenciál pritiahnúť do mesta turistov). V Spišskej Starej Vsi sa nachádza Múzeum pieninskej prírody, ktoré sídli v spoločnej budove so Správou PIENAP-u (tá mala do roku 2011 sídlo v Červenom Kláštore). V expozícii múzea sa nachádza viac než sto druhov preparátov rôznych živočíchov, množstvo rastlín, ale aj skameneliny a horniny. Múzeum pieninskej prírody je možné si pozrieť bez sprievodu alebo s výkladom pracovníkov Správy PIENAP-u. Okrem múzea sídli v meste aj Galéria Ferdinanda Katonu, kde si návštevníci môžu pozrieť diela tohto umelca s námetmi regiónu Spiša a Vysokých Tatier. V Sp. St. Vsi sa nachádzajú aj 2 národné kultúrne pamiatky – rímskokatolícky Kostol Nanebovzatia Panny Márie s areálom a pomník padlým v SNP (situovaný v parku v centre mesta). Z hľadiska kultúrno-spoločenských a športových podujatí sa v meste každoročne konajú slávnosti Dni mesta Spišská Stará Ves (v roku 2023 so svojim 15. ročníkom) a tiež piatková časť Zamagurských folklórnych slávností (v roku 2023 so svojim 46. ročníkom). Okrem toho sa ďalšie príležitostné podujatia konajú najmä v kultúrnom dome, športové podujatia najčastejšie na futbalovom ihrisku alebo v telocvični Spojenej školy. Mimoriadne významnou skutočnosťou z pohľadu kultúry je existencia divadla RAMAGU, ktoré sídli v Spišskej Starej Vsi a ktoré návštevníkom mesta a širšieho regiónu ponúka stály kultúrno-spoločenský program (či už priamo vo svojom sídle, prostredníctvom Kláštorného kultúrneho leta a pod.). V rámci realizačných predpokladov rozvoja CR sa v meste nachádza viacero rôznych ubytovacích aj stravovacích zariadení a pohostinstiev. Spomedzi športovej a voľnočasovej infraštruktúry sú v meste dostupné viaceré športoviská (futbalové ihrisko, multifunkčné ihrisko, tenisový kurt, workout a iné) a detské ihriská.

Obrázok 3: Múzeum pieninskej prírody v Spišskej Starej Vsi

Zdroj: www.pienap.sopsr.sk/navstevnici/muzeum-pieninskej-prirody/

Mesto Spišská Stará Ves má veľký potenciál ďalšieho rozvoja cestovného ruchu. S ohľadom na všetko vyššie uvedené možno konštatovať, že mesto v nadväznosti na svoju veľmi výhodnú polohu k najvýznamnejším prírodným a kultúrno-historickým pamiatkam Slovenska a v spojitosti s výbornými

lokalizačnými aj realizačnými predpokladmi rozvoja CR tak v regióne Zamaguria, ako aj v samotnej Spišskej Starej Vsi, má priaznivé predpoklady pre ďalší rozvoj cestovného ruchu.

Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Miera nezamestnanosti v Spišskej Starej Vsi je nízka, pohybuje sa na úrovni priemernej miery nezamestnanosti v SR. Počet uchádzačov o zamestnanie sa v meste Spišská Stará Ves za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí od 79 (najnižšia hodnota v sledovanom období – rok 2019) po 211 (najvyššia hodnota v sledovanom období – rok 2013). Miera nezamestnanosti sa teda v meste v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 6,8 % po 18,2 %, pričom k 31.12.2022 bola na úrovni 7,0 %. Pre porovnanie, k 31.12.2022 bola miera nezamestnanosti v okrese Kežmarok na úrovni 18,0 %, v Prešovskom kraji bola na úrovni 11,0 % a v Slovenskej republike 6,6 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Kežmarok susedí, bola nasledovná: Poprad 6,5 %, Levoča 10,5 %, Sabinov 15,3 % a Stará Ľubovňa 7,8 %.

Tabuľka 9: Vývoj nezamestnanosti v meste

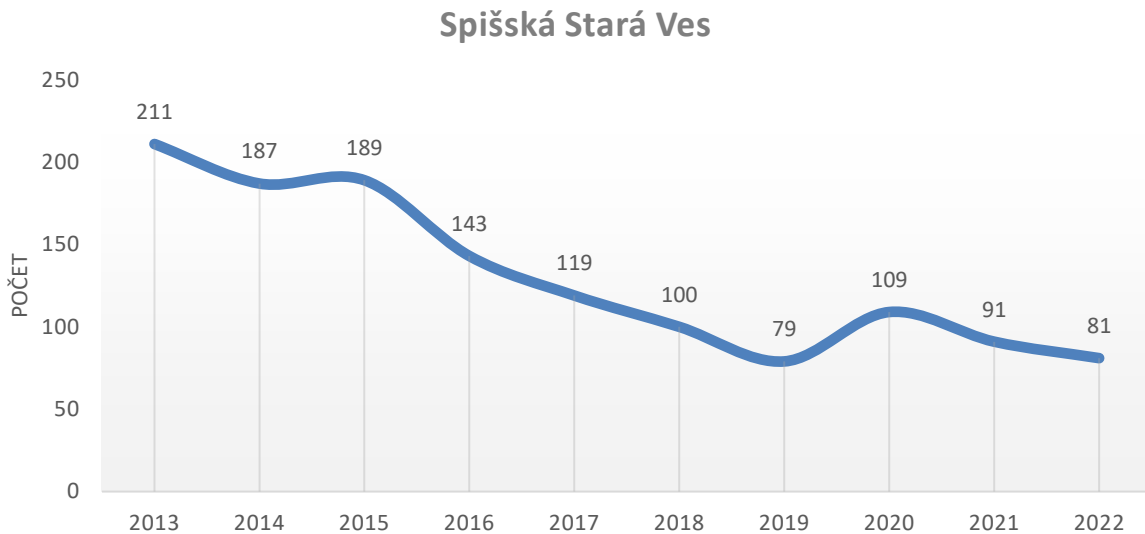
k 31.12.	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet uchádzačov o zamestnanie	211	187	189	143	119	100	79	109	91	81
Miera nezamestnanosti* (%)	18,2	16,2	16,3	12,4	10,3	8,6	6,8	9,4	7,9	7,0

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v meste zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021.

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 8: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2013-2022 (k 31.12.)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Problémy s nezamestnanosťou sa v meste týkajú rovnako mužov i žien, z pohľadu veku sa týkajú všetkých vekových skupín obyvateľstva. Na konci roku 2022 bolo v meste Spišská Stará Ves prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 81 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 43 mužov (53,1 %) a 38 žien (46,9 %). Ako ukazuje nasledujúca tabuľka a graf, problémy s nezamestnanosťou majú v meste všetky vekové skupiny obyvateľstva. Neexistuje žiadna veková skupina, ktorá by bola v porovnaní s inými výraznejšie marginalizovaná (samozrejme, do tohto porovnania neberieme do úvahy vekovú skupinu do 19 rokov, keďže sa reálne jedná spravidla len o 2 ročníky – 18 a 19 ročných UoZ a rovnako ani vekovú skupinu nad 60 rokov, keďže pri tejto sa reálne jedná len o 3 ročníky – 60, 61 a 62 ročných UoZ).

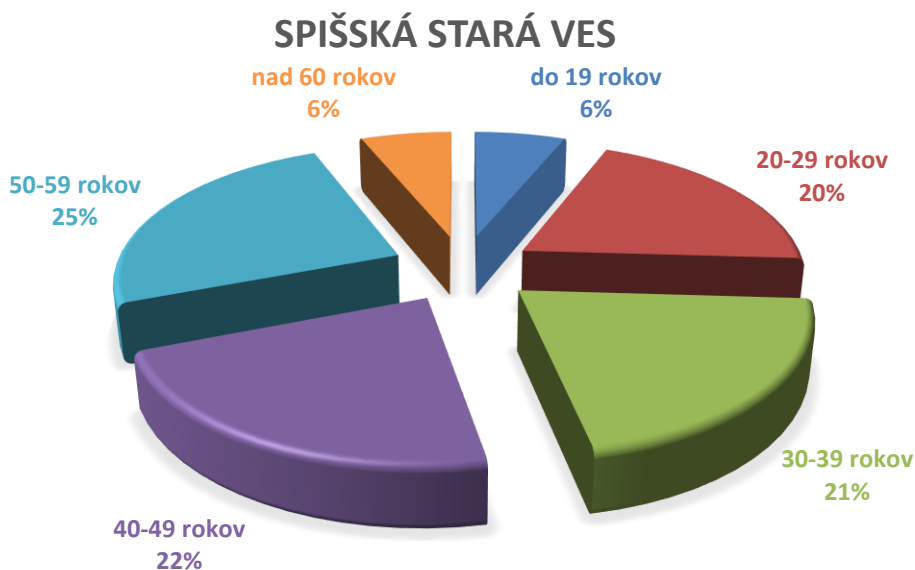
Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022

do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
5	6,2	16	19,8	17	21,0	18	22,2	20	24,7	5	6,2	81	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra UoZ podľa vzdelania v Spišskej Starej Vsi je relatívne priaznivá. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Spišskej Starej Vsi relatívne pozitívnou skutočnosť, že z 81 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2022 bolo len 22 % UoZ (18 osôb) so základným vzdelaním alebo bez vzdelania.

Graf 10: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2022

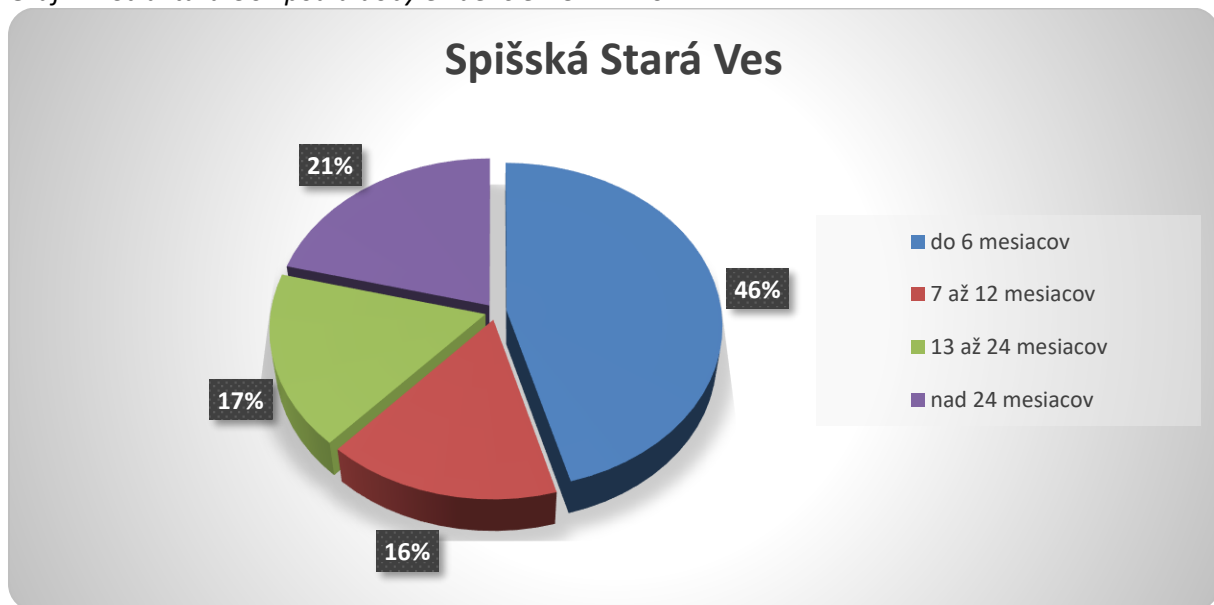
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomickeho a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovej počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

Problémom z hľadiska možnej zamestnateľnosti uchádzačov o zamestnanie je ich dlhodobá nezamestnanosť. 38 % UoZ v meste Spišská Stará Ves patrí medzi dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nezamestnanosť nad 12 mesiacov). To sú osoby, u ktorých je ich umiestnenie na trhu práce značne komplikované (najmä z dôvodu straty, príp. absencie pracovných návykov). Pre porovnanie, v Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2022 pohyboval na úrovni cca 40 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 19 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 41 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie).

Graf 11: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2022

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) nám zatrieďuje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v KZAM rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri KZAM sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Kvalifikačná štruktúra UoZ v meste je nepriaznivá. Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa KZAM majú v Spišskej Starej Vsi pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (29 UoZ z 81; 35,8 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si

vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, stráženie majetku, ručné balenie, manipulácie s nákladmi, dokladanie tovaru, pomocné práce, likvidovanie odpadov a pod.). Druhú najvýznamnejšiu skupinu tvoria operátori a montéri strojov a zariadení.

Tabuľka 11: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2022

Trieda KZAM	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	0	0,0
2 - Špecialisti	3	3,7
3 - Technici a odborní pracovníci	5	6,2
4 - Administratívni pracovníci	6	7,4
5 - Pracovníci v službách a obchode	9	11,1
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	1	1,2
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	5	6,2
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	17	21,0
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	29	35,8
N/A - neurčené	6	7,4
Spolu	81	100,0

* klasifikácia zamestnaní je vytvorená v súlade s medzinárodnou štandardnou klasifikáciou zamestnaní ISCO-08
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Ako už bolo spomenuté vyššie, existencia nezamestnanosti má negatívne ekonomické dopady na spoločnosť – predovšetkým však má vážne sociálno-psychologické dopady na jednotlivca. Pri skúmaní nezamestnanosti v meste je preto nevyhnutné venovať sa najmä tým uchádzačom o zamestnanie, ktorí sú na trhu práce z rôznych dôvodov znevýhodnení. Takíto UoZ si totižto na trhu práce nájdu svoje zamestnanie spravidla oveľa ťažšie, ako osoba bez znevýhodnenia.

Takmer všetci UoZ v meste sú nejakým spôsobom znevýhodnení. V ostatných 2 rokoch sa celkový počet uchádzačov o zamestnanie v meste pohyboval v rozmedzí cca 70-90. Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, až takmer 90 % UoZ spomedzi všetkých uchádzačov o zamestnanie v meste Spišská Stará Ves je nejakým spôsobom znevýhodnených.

Štruktúra znevýhodnených UoZ je mimoriadne nepriaznivá. Ak by sme mali charakterizovať „priemerného“ uchádzača o zamestnanie v meste Spišská Stará Ves, môžeme konštatovať, že ide o dlhodobu nezamestnanú osobu, ktorá pred zaradením do evidencie nemala platené zamestnanie. To znamená, že u takejto osoby existujú len veľmi obmedzené (resp. žiadne) pracovné návyky – pričom možno povedať, že takáto osoba je na „štandardnom“ trhu práce (bez nejakej externej pomoci – napr. cez zvyhodnené zamestnávajúce a pod.) veľmi ťažko zamestnateľná.

Tabuľka 12: Počet a štruktúra UoZ znevýhodnených podľa § 8 zákona č. 5/2004 Z. z.

Typ znevýhodnenia* / obdobie	2021 december	2022 jún	2022 december	2023 jún
Absolvent	3	5	6	11
Občan starší ako 50 rokov veku	24	25	25	23
Dlhodobo nezamestnaný UoZ	36	35	31	27
UoZ so vzdelaním nižším ako stredné odborné vzdelanie	19	20	18	13
UoZ najmenej 12 mesiacov pred zaradením do evidencie bez pravidelne plateného zamestnania	51	52	40	37
Azylant alebo osoba s doplnkovou ochranou	0	0	0	0
Osamelá dospelá osoba žijúca s osobami odkázanými na jej starostlivosť alebo starajúca sa o dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky	0	0	0	0
UoZ so zdravotným postihnutím	6	2	2	2
UoZ, ktorý ukončil poberanie materského alebo rodičovského príspevku menej ako 2 roky pred zaradením do evidencie**	N/A	N/A	N/A	0
Počet znevýhodnených UoZ na konci mesiaca	71	74	69	62
Celkový počet UoZ na konci mesiaca	91	84	81	70
Z toho: počet znevýhodnených UoZ na konci mesiaca	71	74	69	62
Podiel znevýhodnených UoZ na celkovom počte UoZ (%)	78,0	88,1	85,2	88,6

* u niektorých UoZ existuje kumulované znevýhodnenie (sú znevýhodnení vo viacerých aspektoch)

** štatistika sa začala evidovať od roku 2023

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Dopravná infraštruktúra

Napojenie mesta na dopravnú infraštruktúru, miestne komunikácie

Z aspektu napojenia mesta na nadradenú cestnú infraštruktúru (medzinárodné rýchlostné cestné komunikácie), **ako aj na medzinárodné rýchlostné železničné komunikácie, má Spišská Stará Ves veľmi nevýhodnú polohu.** Najbližšie napojenie na najvýznamnejšiu dopravnú tepnu Slovenska – diaľnicu D1, sa totižto nachádza až v 47 km vzdialenom Poprade. Z hľadiska cestnej infraštruktúry je však čiastočnou výhodou mesta skutočnosť, že v mestskej časti Lysá nad Dunajcom sa nachádza hraničný priechod s Poľskom. Podobne ako je to s diaľnicou, aj z hľadiska vzdialenosti a času potrebného na prepravu k rýchlostnej železnici (ktorá sa nachádza taktiež v Poprade) je poloha mesta nevýhodná. Navyše, v celom Zamagurí nie je vybudovaná vôbec žiadna železničná sieť.

Samotné mesto Spišská Stará Ves leží pozdĺž (pre Zamagurie) významnej komunikačnej línie – cesty II/542. Tá prebieha centrálnou časťou intravilánu mesta a prepája (o. i.) mesto Spišská Stará Ves so Spišskou Belou. Cesta sa na križovatke pred mestskou časťou Lysá nad Dunajcom napája na cestu II/543, ktorá vedie z Hniezdneho, cez Kamienu, Strážany, Veľký Lipník, Červený Kláštor a Majere až

k hraničnému priechodu s Poľskom v mestskej časti Lysá nad Dunajcom. Na cestu II/542 sa v intraviláne mesta napája ešte jedna cesta 3. triedy (III/3112), vedúca do obce Havka.

Kvalita miestnych cestných komunikácií je v meste na výbornej úrovni. Na vyššie spomínané cesty 2. a 3. triedy nadväzuje sieť miestnych komunikácií, ktoré majú prevažne bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym (avšak na niektorých uliciach veľmi úzkym) šírkovým usporiadaním. V meste prebehla rekonštrukcia viacerých miestnych komunikácií, čo zabezpečilo ich vysokú kvalitu. Vybudovať nové miestne komunikácie bude potrebné pri rozširujúcej sa zástavbe v novej lokalite IBV Vyšné Mláky, rekonštruovať je potrebné miestnu komunikáciu na južnom okraji mesta, ktorá prepája ul. Tatranskú s ul. Štúrovou a SNP.

V Spišskej Starej Vsi sa nachádza viacero odstavných plôch⁶ pre motorové vozidlá, tie majú prevažne kvalitný povrch. Odstavné plochy sú situované najmä na miestach s vyššou koncentráciou obyvateľstva, resp. na miestach, kde sa príležitostne koncentruje väčšie množstvo automobilov (mestský úrad, námestie, pošta, zdravotné stredisko, pri bytových domoch a pod.).

Problémy v dopravnej bezpečnosti predstavuje križovatka ciest II/542 a II/543. Táto križovatka sa nachádza v severnej časti intravilánu mesta, pričom z dôvodu jej netradičného trojuholníkového riešenia dochádza na tejto križovatkke k častým nehodám, kolíziám, príp. nebezpečným situáciám (napriek tomu, že dopravné značenie je veľmi kvalitné, jednoznačné a zrozumiteľné). Z týchto dôvodov by preto bolo vhodné uvedenú križovatkku prebudovať na kruhovú križovatkku. Ďalšie problémové úseky z hľadiska bezpečnosti dopravy sa nachádzajú najmä na ul. Štúrovej, kde častokrát dochádzalo k nebezpečnej jazde vysokou rýchlosťou. Osadením spomaľovačov rýchlosti sa tento problém podarilo vo veľkej miere odstrániť.

Veľmi problematické je aj parkovanie vozidiel na ul. SNP. Cesta II/542, vedúca intravilánom mesta (v meste označená ako ul. SNP), je v úseku cca od zdravotného strediska až po budovu PIENAPu na konci centrálnej mestskej zóny výrazne zúžená – z dôvodu parkovania vozidiel po oboch stranách tejto komunikácie. Ide pritom o hlavný ťah mestom, po ktorom premáva najväčšia časť dopravy (nehovoriac o skutočnosti, že táto cesta prebieha priamo centrom mesta). Okrem problémov na úseku bezpečnosti premávky (zúžený prejazd vozidiel, vyššia pravdepodobnosť kolízie, zníženie plynulosti premávky z dôvodu potreby častého brzdenia a vyhýbania sa oproti idúcim vozidlám) sa tu vytvárajú aj problémy ohľadom údržby komunikácií (najmä v zime pri odstraňovaní snehu, ale aj pri prípadnom poškodení zaparkovaných vozidiel cestárskym vozidlom; častokrát sa z dvoch jazdných pruhov v zime de facto stáva jeden jazdný pruh). Zaparkované vozidlá na ul. SNP zároveň sťažujú výjazd vozidiel z priľahlých miestnych komunikácií na ulicu SNP.

Obyvateľom mesta je k dispozícii autobusová stanica a 3 autobusové zastávky (pri zdravotnom stredisku, Zastrove a bývalom Tatravite). Rozmiestnenie stanice a autobusových zastávok v meste je optimálne, pre všetkých obyvateľov centrálnej časti mesta je zabezpečená primeraná dochádzková vzdialenosť. Verejná doprava nezachádza do mestskej časti Lysá nad Dunajcom, túto dopravu pre obyvateľov mestskej časti poskytuje na vlastné náklady mesto Spišská Stará Ves.

Spojenie Spišskej Starej Vsi s Kežmarkom, Popradom a Starou Ľubovňou verejnou dopravou počas pracovných dní je vďaka zavedenej kyvadlovej doprave vynikajúce. Do Popradu odchádza zo Spišskej Starej Vsi cez pracovný deň (počas školského roka) v čase cca medzi 3:55 (prvý spoj) a 19:30 (posledný spoj) dokopy až 15 priamych autobusových spojov (a jeden s prestupom v Kežmarku). Z toho až 5 spojov odchádza do Popradu do 8:00 hod. ráno (dochádzka do práce a do škôl), ostatné spoje sú časovo rozložené rovnomerne počas dňa. V opačnom smere – z Popradu do Spišskej Starej Vsi – odchádza v rovnaký deň v čase cca medzi 6:10 (prvý spoj) a 22:10 (posledný spoj) dokopy taktiež 15 priamych

⁶ Na účely analýzy pracujeme s pojmom „odstavné plochy“. Pod týmto pojmom rozumieme 1. oficiálne parkoviská (vybudované v súlade s legislatívou – teda také, ktoré majú všetky príslušné povolenia a dokumentáciu, sú označené príslušnými značkami a sú zaradené do siete miestnych komunikácií), ako aj 2. všetky ostatné plochy, ktoré sú prispôbené a používajú sa na parkovanie vozidiel.

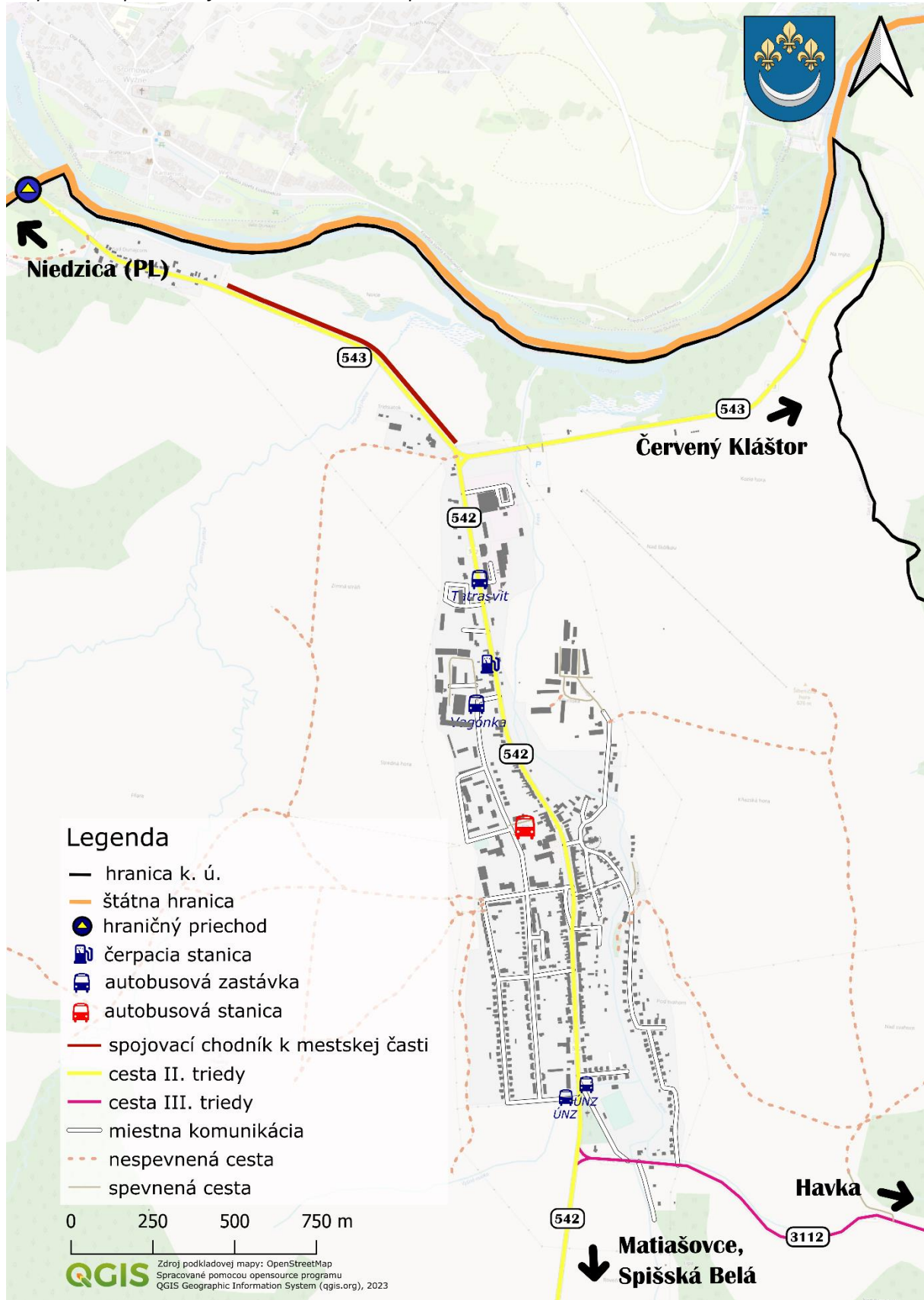

autobusových spojov (a 4 ďalšie s prestupom v obci Spišské Hanušovce alebo v Kežmarku). V popoludňajších hodinách medzi 14:00 a 16:00 (kedy sa ľudia poväčšine vracajú z práce a zo škôl) ide z Popradu do Spišskej Starej Vsi zvýšený počet spojov.

Do Starej Ľubovne odchádza zo Spišskej Starej Vsi cez pracovný deň (počas školského roka) v čase cca medzi 4:35 (prvý spoj) a 20:40 (posledný spoj) dokopy 8 priamych autobusových spojov (a 2 s prestupom v Haligovciach). Podobne ako spoje do Popradu, aj tieto spoje sú časovo rozložené rovnomerne počas dňa s miernym zvýšením spojov v ranných hodinách (taktiež dochádzka do a z práce a škôl). V opačnom smere – zo Starej Ľubovne do Spišskej Starej vsi – odchádza v rovnaký deň v čase cca medzi 6:20 (prvý spoj) a 22:20 (posledný spoj) dokopy 8 priamych autobusových spojov (a 2 ďalšie s prestupom v Haligovciach) (<https://cp.hnonline.sk>).

Mapa 11: Dopravná infraštruktúra v meste Spišská Stará Ves

Zdroj: vlastné spracovanie

Pešia a cyklistická doprava

Sieť chodníkov pre peších je vybudovaná na veľmi dobrej úrovni. Možno konštatovať, že na miestach, kde je najvyššia koncentrácia chodcov a kde sú vzhľadom k miestnym podmienkam chodníky najviac potrebné, sú tieto chodníky vybudované a takmer všade sú aj vo veľmi dobrej kvalite. Ide najmä o centrálnu mestskú zónu s prevádzkami obchodu, služieb a občianskou vybavenosťou, taktiež sídliská a okolie škôl a školských zariadení.

Veľká časť siete chodníkov má však nízku kvalitu. Ide najmä o chodníky na ul. SNP, a to predovšetkým severne od centrálnej mestskej zóny v smere k bývalému Tatravitu, Tieto chodníky sú veľmi nekvalitné, pričom na nich nie je vybudovaný bezbariérový prístup a pre osoby so zníženou schopnosťou pohybu sú tak veľmi ťažko použiteľné, pre niektoré osoby (napr. rodičov s kočiarom) prakticky nepoužiteľné. Tieto chodníky sú síce využívané menším počtom chodcov ako je tomu v prípade chodníkov v centrálnej mestskej zóne a na sídliskách, určite je však viac ako vhodné minimálne v strednodobom horizonte ich postupne rekonštruovať. Nutnosť rekonštrukcie si vyžadujú aj niektoré úseky chodníkov na ul. Štúrova (napr. pri trhovom mieste alebo od mestského úradu južným smerom).

Samostatné cyklistické chodníky (priestorovo oddelené od cestných komunikácií) sa v Spišskej Starej Vsi nenachádzajú, ich budovanie je pritom veľmi potrebné. Medzi intravilánom mesta a Lysou nad Dunajcom sa nachádza od cestnej komunikácie priestorovo oddelený chodník pre peších, ktorý sa však využíva aj medzi cyklistami. Tento chodník bol však z rôznych dôvodov vybudovaný v užšom profile, ako sú aktuálne štandardy a potreby pešej i cyklistickej verejnosti. Preto je potrebné tento chodník rozšíriť (chodník totižto zároveň predstavuje frekventovanú časť spojenia medzi Spišskou Starou Vsou a Červeným Kláštorom na jednej strane a zámkom Niedzica s priehradou v Poľsku na strane druhej). Z dôvodu budovania infraštruktúry cestovného ruchu a voľnočasovej infraštruktúry by bolo mimoriadne prínosným projektom nielen pre Spišskú Starú Ves, ale aj pre región Zamaguria, vybudovanie samostatného cyklistického chodníka medzi Spišskou Starou Vsou a Červeným Kláštorom. Budovaniu tejto cyklistickej trasy však dlhodobo bránia rôzne prekážky (najmä z hľadiska majetkovoprávneho usporiadania pozemkov). Ďalšou nevýhodou je, že táto cyklistická trasa nefiguruje v Kostrovej sieti cyklistických trás PSK. Podobne vhodným projektom by bola aj výstavba cyklistického chodníka v smere na Matiašovce.

Mesto má významný potenciál a hlavne potrebu budovania cyklistických chodníkov. Za najvýznamnejšie cyklistické trasy možno (všeobecne) považovať najmä tie trasy, ktoré tvoria súvislú regionálnu sieť a ktorých koordinované budovanie podporujú rôzne verejné inštitúcie. Napriek tomu, že v okrese Kežmarok sa nachádzajú až 2 národné parky (TANAP a PIENAP), týmto okresom neprechádza žiadna sieť cyklotrás medzinárodného významu (napr. EUROVELO). „Národná sieť cyklotrás“ uvádza, že katastrom mesta prechádza trasa s označením 014 – Spišská cyklomagistrála, 170 km dlhá trasa, ktorá začína v Hrabušiciach a vedie cez Spišskú Novú Ves, Spišské podhradie, Levoču, Kežmarok, Spišskú Belú, Spišskú Starú Ves a pokračuje do Červeného Kláštora, Veľkého Lipníka a do Lesnice, až k prielomu Dunajca. Okrem tejto trasy je podľa Národnej siete v meste vedený aj cyklistický chodník Via Slovakia, ktorý prepája Červený Kláštor a Štrbské pleso. Reálne však samostatné úseky týchto trás v meste (a ani nikde v Zamagurí) vybudované nie sú, trasa tak vedie len po cestách druhej triedy. Za významnú cyklistickú sieť možno považovať spomínanú „Kostrovú sieť cyklistických trás v Prešovskom samosprávnom kraji“, ktorej budovanie podporuje práve PSK. Mesto Spišská Stará Ves síce na tejto sieti neleží priamo, má však potenciál na napojenie v budúcnosti, práve v neďalekom Červenom Kláštore, ktorý je zatiaľ koncovým bodom vetvy P2 (tá by mala prepájať Červený Kláštor so Štrbou, avšak cez Haligovce, Toporec, Spišskú Belú, Kežmarok a Poprad). Budovaním cyklotrás v katastri mesta Spišská Stará Ves a v Zamagurí bude zároveň možné napojiť sa aj na cyklotrasy, ktoré sú už vybudované na poľskej strane hranice (napr. Velo Dunajec, Velo Czorsztyn).

Technická infraštruktúra

Vodovodnú aj kanalizačnú sieť má mesto vybudovanú na výbornej úrovni. V Spišskej Starej Vsi je vybudovaný verejný vodovod, ktorý je dostupný všetkým obyvateľom mesta. Kanalizačná sieť je dostupná pre cca 70 % obyvateľov mesta, ostatných 30 % obyvateľov používa spravidla žumpu, v menšej miere domovú čistiareň odpadových vôd.

V celom meste je dostupná elektrická energia, plyn aj telekomunikační operátori. Na elektrickú energiu sú napojení všetci obyvatelia mesta. V Spišskej Starej Vsi je zároveň vybudované kvalitné verejné osvetlenie, ktoré bolo z väčšej časti z dôvodu vyššej energetickej úspory zrekonštruované a nainštalované bolo LED osvetlenie. Zrekonštruovať ostáva ešte cca 40 svietidiel. Plynové prípojky sú dostupné taktiež v celom meste, pričom dostupní sú aj všetci „štandardní“ telekomunikační operátori (Telekom, Orange, O₂, príp. iní).

Hospodárska oblasť – sumarizácia

Hospodárska oblasť - sumarizácia:

Mesto Spišská Stará Ves z hľadiska makropolitohovej atraktivity nemá výhodnú polohu – nachádza sa na severovýchodnom Slovensku, pomerne ďaleko od významnejších centier zamestnanosti, mimo rýchlostných cestných a železničných spojení. Z týchto dôvodov pravdepodobne nemá veľký potenciál pre prilákanie rôznych významných investícií (napr. do novej priemyselnej výroby, logistiky a pod.) s vyšším počtom nových pracovných miest. Slabá je aj mezopoloha mesta – časová dostupnosť ekonomických centier (z hľadiska dochádzky do zamestnania) je nízka. Na druhej strane však takáto poloha so sebou prináša aj pozitívne efekty vo forme priaznivého a zachovaného prírodného prostredia.

Najvýznamnejšími zamestnávateľmi priamo v meste Spišská Stará Ves sú v súčasnosti spoločnosť Zastrova, a.s. a verejný sektor (škola a samotné mesto). Mimoriadne významným zamestnávateľom nielen pre mesto, ale aj pre celý región Zamaguria, je spomínaná spoločnosť Zastrova, ktorá spravidla zabezpečuje prácu a príjmy (či už priamo alebo sprostredkovane) pre niekoľko stoviek osôb (a teda rodín). Zároveň však v meste sídli aj viacero ďalších (avšak už neporovnateľne menších) zamestnávateľov. Približne polovica pracujúcich obyvateľov mesta pracuje priamo v Sp. St. Vsi, ďalšia zhruba polovica odchádza denne za prácou mimo Spišskej Starej Vsi (najčastejšie do Kežmarku, Popradu a Starej Ľubovne). Veľmi priaznivým momentom je skutočnosť, že ochota obyvateľov Spišskej Starej Vsi k samozamestnávaniu (ochota podnikať prostredníctvom živnosti) je na veľmi vysokej úrovni.

Miera nezamestnanosti v Spišskej Starej Vsi je nízka (aktuálne sa pohybuje na úrovni priemeru SR – cca 7,0 %). Niektoré parciálne štruktúry UoZ sú relatívne priaznivé (podľa veku a vzdelania), nepriaznivá je štruktúra UoZ podľa doby evidencie a čiastočne aj podľa KZAM. Zhruba 40 % z celkového počtu UoZ je dlhodobozamestnaných a tretina nemá takmer žiadne zručnosti (ak doposiaľ pracovali, tak max. ako pomocní robotníci).

Veľkým pozitívom v hospodárskej oblasti (v nadväznosti na zamestnávanie znevýhodnených UoZ) je aktivita samosprávy mesta – v Spišskej Starej Vsi funguje registrovaný sociálny podnik „Mestský podnik Spišská Stará Ves s.r.o., r.s.p.“. Podnik sa venuje rôznej stavebnej činnosti, poskytovaniu služieb obyvateľstvu, komunálnych služieb a iným činnostiam. Jeho fungovanie sa však aktuálne v podstate ešte len rozbieha, takže v tejto chvíli nie je možné prijať hlbšie závery ohľadom úspešnosti fungovania. Určite má však potenciál okrem priaznivých ekonomických výsledkov napomáhať svojou činnosťou aj riešeniu sociálnej situácie ohrozených skupín obyvateľov.

V doprave má mesto z aspektu napojenia na nadradenú cestnú infraštruktúru (diaľnica, železnica) nevýhodnú polohu. Kvalita miestnych komunikácií je na vynikajúcej úrovni. Spišská Stará Ves má po zavedení taktovej dopravy v podtatranskom regióne veľmi dobré verejné autobusové spojenie s Kežmarkom, Popradom aj Starou Ľubovňou.

Sieť chodníkov pre peších je vybudovaná na veľmi dobrej úrovni – nachádzajú sa na všetkých miestach, kde sú z pohľadu bezpečnosti chodcov najviac potrebné (najmä v centrálnej časti mesta, na sídliskách, pri školách, ako aj všade, kadiaľ sa počas dňa presúvajú najväčšie skupiny obyvateľov). Rekonštruovať je potrebné niektoré úseky chodníkov na ul. Štúrova a v severnej časti mesta (na ul. SNP). Samostatné cyklistické chodníky sa v Spišskej Starej Vsi nenachádzajú, mesto však má

významný potenciál budovania takýchto chodníkov. Veľkým problémom je však majetkovoprávne vysporiadanie vlastníckych vzťahov.

Technickú infraštruktúru má Spišská Stará Ves vybudovanú na veľmi dobrej úrovni. V celom meste je dostupný verejný vodovod, elektrina aj plyn, na väčšine územia mesta aj verejná kanalizačná sieť.

Kľúčové rozvojové výzvy:

- približne 1/3 nezamestnaných tvoria veľmi ťažko zamestnateľní UoZ – dlhodobo nezamestnaní, slabé alebo žiadne zručnosti a pracovné návyky
- odchádzka za prácou aj do vzdialenejších miest, resp. emigrácia z mesta kvôli práci
- rekonštrukcia chodníkov pre peších
- riešenie parkovania na okraji cesty na ul. SNP
- prestavba križovatky pri bývalom Tatravite
- budovanie cyklistických chodníkov.

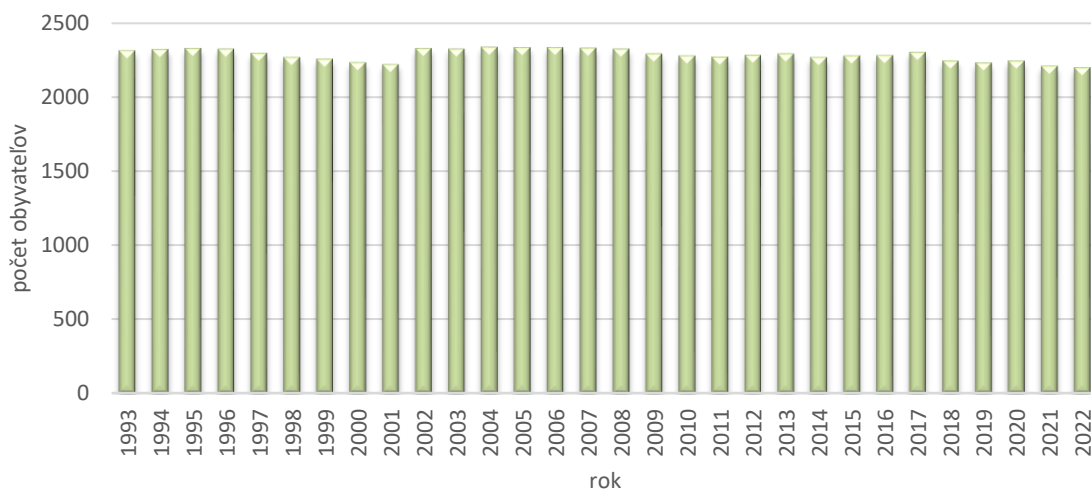
Sociálna oblasť

Demografická charakteristika

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Vývoj počtu obyvateľov mesta má už 30 rokov klesajúci trend. Hoci najmä v ostatných cca 10 rokoch sa situácia mierne zlepšila (až 6x došlo k medziročnému prírastku), stále prevláda tento negatívny trend. Za takmer tri dekády sa počet obyvateľov znížil o 5 % (z 2 312 na 2 197).

Graf 12: Vývoj počtu obyvateľov mesta Spišská Stará Ves

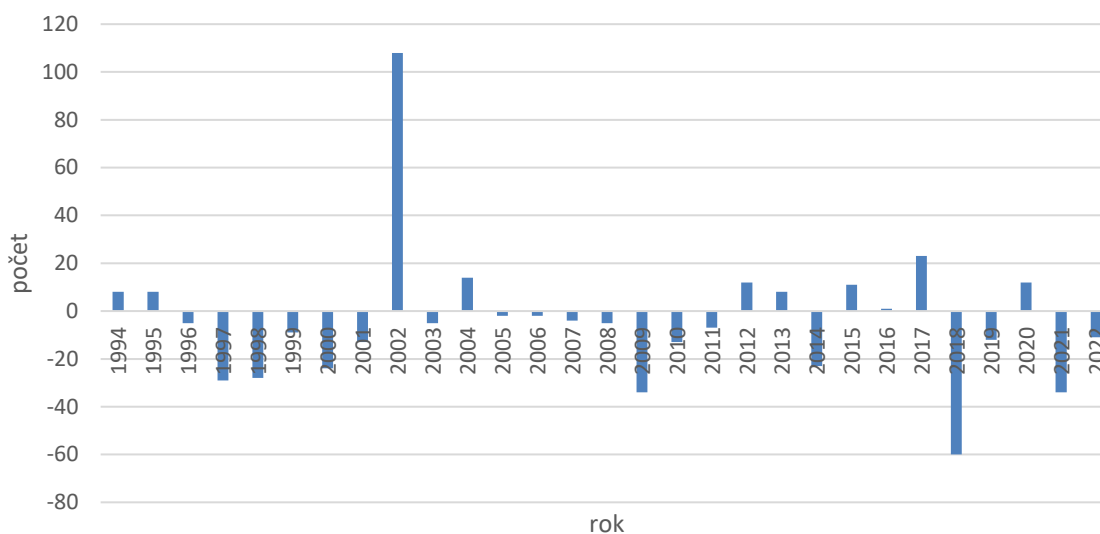

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Najvyššiu dynamiku poklesu malo mesto najmä koncom 90. rokov a potom v rokoch 2005 až 2011. Ako však už bolo spomenuté, neskôr sa situácia zlepšila (z hľadiska dynamiky poklesu; stále však ide o pokles) – v druhej dekáde mesto zaznamenalo viaceré medziročné prírastky počtu obyvateľov. Pozitívne sa prejavila výstavba troch nájomných bytových domov okolo roku 2010, kde si našli bývanie najmä mladé rodiny s deťmi.

Graf 13: Medziročné prírastky / úbytky obyvateľstva

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

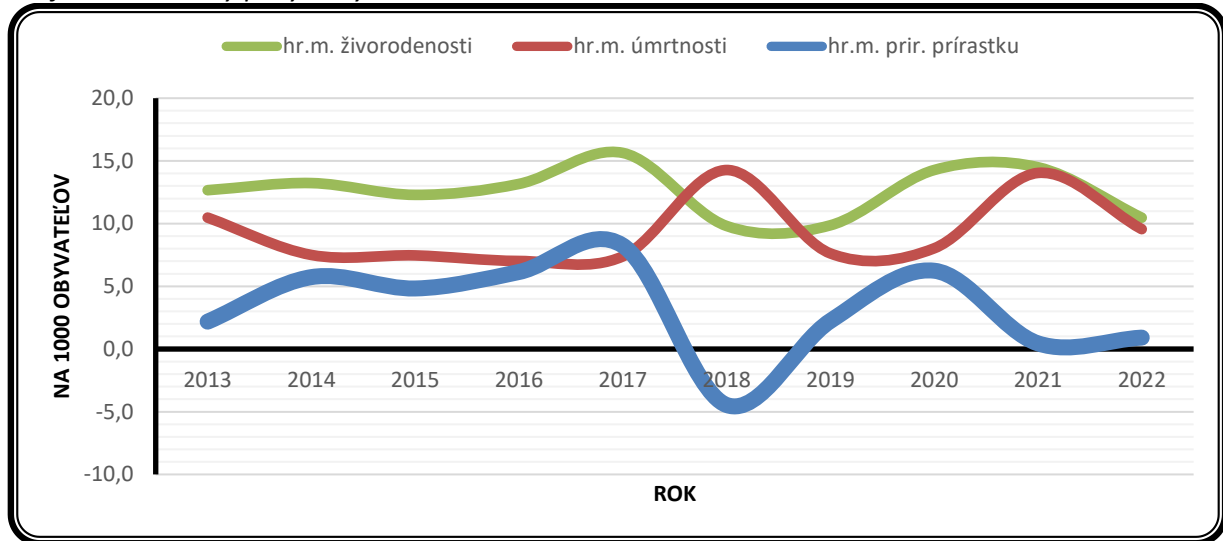
Spomalenie negatívnych trendov ohľadom vývoja počtu obyvateľov nastalo z dôvodu zvrátenia (dovtedy negatívnych) prirodzených populačných procesov – bilancia prirodzeného pohybu v meste je v ostatných 10 rokoch výrazne pozitívna. Táto kladná bilancia je výsledkom kombinácie nadpriemerných hodnôt natality a podpriemerných hodnôt mortality, ktoré mesto vykazuje. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za posledných 10 rokov bola v Spišskej Starej Vsi relatívne vysoká – 12,6 ‰. Pre porovnanie, v okrese Kežmarok sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 16,0 ‰, v Prešovskom kraji 12,0 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni 9,5 ‰. Naproti tomu, priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery úmrtnosti za posledných 10 rokov bola v Spišskej Starej Vsi nízka – len 9,3 ‰. V okrese Kežmarok dosiahla hr. m. úmrtnosti v roku 2022 úroveň 8,2 ‰⁷, v Prešovskom kraji 9,5 ‰ a v Slovenskej republike úroveň 11,0 ‰.

Prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov takmer každoročne rastie. Takmer každý rok bola bilancia prirodzeného pohybu kladná, záporná bola za ostatných 10 rokov len raz (v roku 2018). Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od -4,5 ‰ v spomínanom roku 2018 po 8,3 ‰ v roku 2017. Prirodzenými populačnými procesmi teda v meste dochádzalo v ostatných 10 rokoch k výraznému prírastku počtu obyvateľov.

⁷ Hoci sa priemerné hodnoty hrubej miery živorodenosti a úmrtnosti v Spišskej Starej Vsi v porovnaní s hodnotami za okres Kežmarok javia ako nie veľmi priaznivé, v skutočnosti tieto hodnoty (v celoslovenskom porovnaní) priaznivé sú – okres Kežmarok totižto v týchto ukazovateľoch dosahuje najkrajnejšie hodnoty v rámci všetkých okresov Slovenska (a nie je preto úplne najvhodnejšou referenčnou jednotkou).

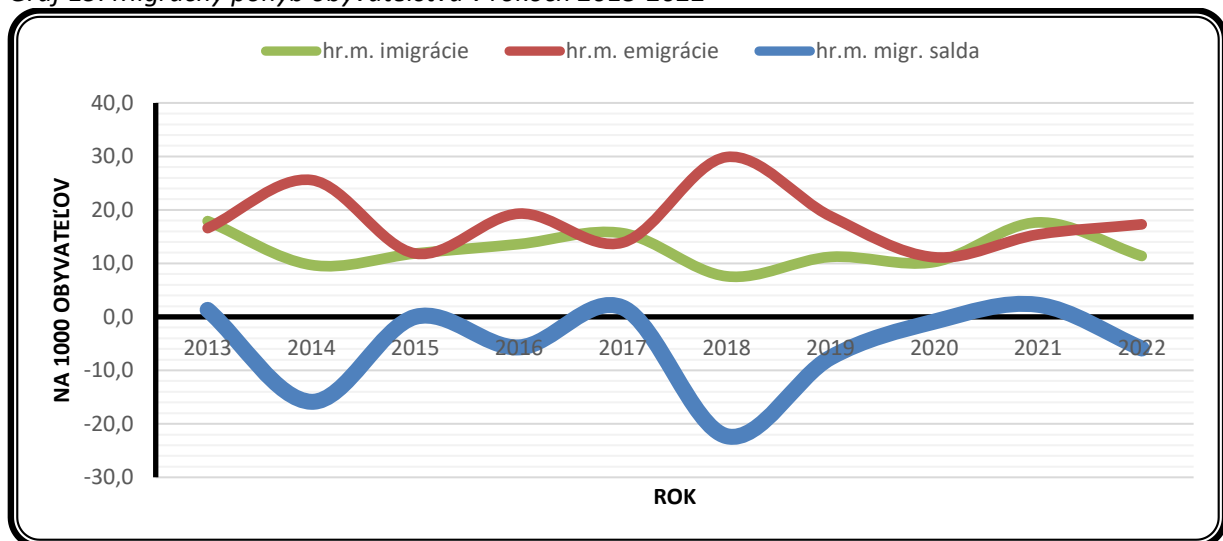
Graf 14: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Zatiaľ čo vývoj prirodzeného pohybu je v meste pozitívny, vývoj z hľadiska migračného pohybu je výrazne negatívny (dokonca vo vyššej miere, ako bilancia prirodzeného pohybu). Hrubá miera imigrácie sa v meste za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 12,7 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 28,6 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala oveľa vyššie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola až 18,0 ‰ (v priemere až 40,5 vystahovaných osôb ročne). Kladné migračné saldo mesto v ostatných 10 rokoch zaznamenalo len 3x, v roku 2015 bola bilancia vyrovnaná a až 6x bolo migračné saldo záporné. Väčšinu hodnoteného obdobia teda mesto vykazuje negatívnu bilanciu migračného salda, pričom z aspektu migrácie v ňom prebiehajú prevažne depopulačné procesy. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je veľmi nepriaznivý.

Graf 15: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

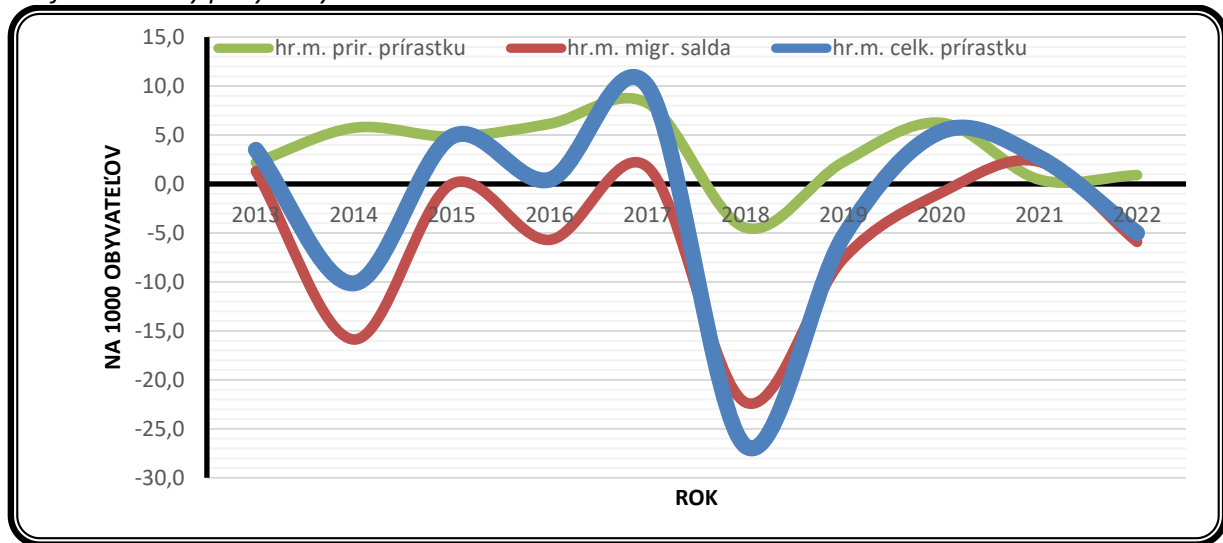

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Vývoj počtosti obyvateľstva v meste Spišská Stará Ves možno hodnotiť negatívne. Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas väčšiny hodnoteného obdobia kladné hodnoty (viac ľudí sa v týchto rokoch narodilo ako zomrelo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov poväčšine rástol. Naproti tomu, hrubá miera migračného salda dosahovala väčšinou záporné hodnoty, znamenajúce migračný úbytok obyvateľstva (viac ľudí sa z mesta v danom roku vystaňovalo ako sa doň prisťahovalo). Až 6x pritom mesto zaznamenalo kladnú bilanciu celkového pohybu a len 4x zápornú bilanciu. Keďže však migračné úbytky boli celkovo vyššie ako prirodzené prírastky, výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je celkový úbytok obyvateľov mesta Spišská Stará Ves. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v meste možno teda hodnotiť negatívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska klesá). V ďalšom období tu však existuje potenciál na zvrátenie tohto negatívneho trendu.

Graf 16: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Sumárny prehľad charakteristík stavu a pohybu obyvateľstva mesta za posledných 10 rokov poskytuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 13: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva Spišskej Starej Vsi

Ukazovateľ / rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet obyvateľov (k 31.12.)	2290	2267	2278	2279	2302	2242	2230	2242	2208	2197
Živonarodení	29	30	28	30	36	22	22	32	32	23
Zomrelí	24	17	17	16	17	32	17	18	31	21
Bilancia prirodzeného pohybu	5	13	11	14	19	-10	5	14	1	2
Pristáňovaní	41	22	27	31	36	17	25	23	39	25
Vystáňovaní	38	58	27	44	32	67	42	25	34	38
Migračné saldo	3	-36	0	-13	4	-50	-17	-2	5	-13
Bilancia celkového pohybu	8	-23	11	1	23	-60	-12	12	6	-11

Hr.m. živorodenosti (‰)	12,7	13,2	12,3	13,2	15,6	9,8	9,9	14,3	14,5	10,5
Hr.m. úmrtnosti (‰)	10,5	7,5	7,5	7,0	7,4	14,3	7,6	8,0	14,0	9,6
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	2,2	5,7	4,8	6,1	8,3	-4,5	2,2	6,2	0,5	0,9
Hr.m. imigrácie (‰)	17,9	9,7	11,9	13,6	15,6	7,6	11,2	10,3	17,7	11,4
Hr.m. emigrácie (‰)	16,6	25,6	11,9	19,3	13,9	29,9	18,8	11,2	15,4	17,3
Hr.m. migračného salda (‰)	1,3	-15,9	0,0	-5,7	1,7	-22,3	-7,6	-0,9	2,3	-5,9
Hr.m. celkového prírastku (‰)	3,5	-10,1	4,8	0,4	10,0	-26,8	-5,4	5,4	2,7	-5,0

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

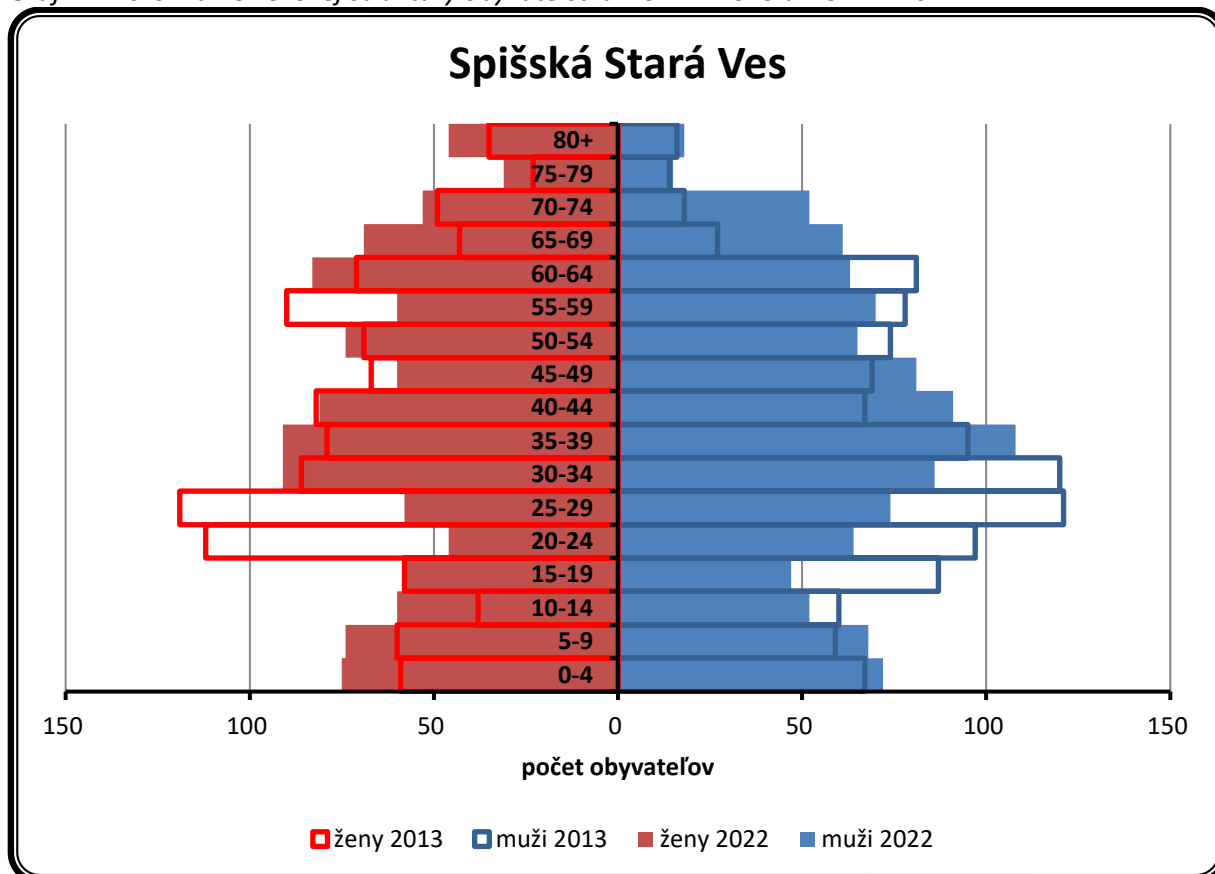
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Početnosť obyvateľov v jednotlivých vekových kategóriách znázorňuje veková pyramída. Pomocou vekovej pyramídy možno k určitému dátumu graficky znázorniť zastúpenie jednotlivých vekových kategórií populácie, rozdelených na mužov a ženy. Na základe tvaru vekovej pyramídy možno skonštatovať, aký typ populácie sa v meste v danom konkrétnom čase nachádza – či progresívny, stacionárny alebo regresívny.

Veková pyramída obyvateľstva Spišskej Starej Vsi ukazuje, že **v meste sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza prechodný typ medzi regresívnym a stacionárnym typom populácie.** Početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) nedosahuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 401 k 760 k 31.12.2022). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Spišskej Starej Vsi majú k 31.12.2022 vekové skupiny (podľa poradia) 35-39 ročných (199 obyvateľov), 30-34 ročných (177) a 40-44 ročných (172 obyvateľov). K 31.12.2022 tu spomedzi 2 197 obyvateľov žilo 401 detí do 14 rokov a 345 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 2 197 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 1 087 mužov a 1 110 žien. V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov mesta (pri nezmenených podmienkach) mierne klesať, príp. stagnovať.

Graf 17: Porovnanie vekovej štruktúry obyvateľstva k 31.12.2013 a k 31.12.2022

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Aj obyvateľstvo Spišskej Starej Vsi starne, a to dokonca mierne rýchlejším tempom ako priemer SR. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva mesta sa za ostatných 10 rokov zvýšil z 37,39 na 39,70 rokov. To znamená, že v meste sa priemerný vek za ostatných 10 rokov o 2,31 roka, zatiaľ čo v SR to bolo o 2,02 roka. V porovnaní so Slovenskou republikou žije v meste trochu mladšie obyvateľstvo, nakoľko priemerný vek v Spišskej Starej Vsi v roku 2022 bol spomínaných 39,70 rokov, pričom v SR to bolo 41,62 rokov.

Počet seniorov na 100 detí vo veku do 14 rokov sa v meste zvyšuje (čo je negatívny trend), a to približne rovnakým tempom, ako v SR. Index starnutia obyvateľstva mesta Spišská Stará Ves, ktorý vyjadruje pomer poproduktívneho obyvateľstva k predproduktívnemu, dosiahol v roku 2022 hodnotu 86,0. To znamená, že na 100 detí do 14 rokov pripadá v meste cca 86 osôb v poproduktívnom veku (kým v roku 2013 to bolo len cca 66 osôb). V prípade SR však index starnutia v roku 2022 dosiahol hodnotu až 111,0. Je teda nutné skonštatovať, že hoci je v meste vývoj negatívny, nie je ani zďaleka taký negatívny, ako je tomu v rámci priemeru SR.

Tabuľka 14: Vývoj vybraných parametrov vekovej štruktúry obyvateľstva

Ukazovateľ	Územie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Priemerný vek (rok)	Spišská Stará Ves	37,39	37,83	38,10	38,43	38,62	39,07	39,49	39,56	39,42	39,70
	SR	39,60	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39	41,62
Mediánový vek (rok)	Spišská Stará Ves	35,1	35,8	36,1	36,7	37,0	37,8	38,5	38,9	38,8	39,4
	SR	38,6	39,0	39,4	39,8	40,2	40,6	41,0	41,4	41,8	42,2
Index starnutia	Spišská Stará Ves	65,6	67,4	70,9	75,3	76,6	81,2	84,1	85,6	83,7	86,0
	SR	88,3	91,2	94,2	97,0	99,4	101,9	104,8	107,3	108,3	111,0

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Z hľadiska ekonomickej produktivity možno obyvateľstvo rozdeliť do 3 základných skupín: na predproduktívne obyvateľstvo (0 – 14 rokov), produktívne obyvateľstvo (15 – 64 rokov) a poproduktívne obyvateľstvo (65+ rokov). Zvyšovanie, resp. znižovanie počtu obyvateľov v niektorej z týchto 3 skupín môže spravidla pre mesto naznačovať budúce potreby obyvateľstva v sociálnej oblasti, ktorým bude samospráva čeliť – napr. nárast počtu obyvateľov predproduktívnej kategórie obyčajne znamená zvyšovanie dopytu po detských ihriskách, zvýšenie nárokov na kapacity MŠ a ZŠ a pod. Zvyšovanie počtu občanov v produktívnom veku môže samospráve napríklad napovedať, že bude existovať zvýšený dopyt po bývaní alebo službách. Podobne, rast počtu obyvateľov v poproduktívnej kategórii môže naznačovať budúcu potrebu poskytovania opatrovateľskej služby alebo zvýšené nároky samosprávy na prácu so seniormi (napr. organizácia rôznych podujatí pre seniorov, zriadenie klubu dôchodcov a pod.).

Skladba vekovej štruktúry obyvateľstva mesta Spišská Stará Ves sa za ostatných 10 rokov zhoršila, a to trochu výraznejšie, ako priemer SR. V porovnaní s rokom 2013 síce stúpol podiel predproduktívnej zložky obyvateľstva (čo je dobré – o 3,3 %), zároveň sa však výraznejšie zvýšil aj podiel poproduktívnej zložky obyvateľstva (až o 5,9 %). Zákonite teda rapídne klesol podiel produktívnej zložky obyvateľstva – a to až o 9,2 %. Takáto zmena vekovej štruktúry je veľmi nepriaznivá, pretože pri pokračovaní takéhoto trendu v strednodobom horizonte – zjednodušene povedané – nebude mať kto robiť (tak, aby pracujúci obyvatelia dokázali „uživiť“ neproduktívne zložky obyvateľstva).

V strednodobom horizonte sa očakáva výraznejší nárast dopytu po sociálnych službách pre seniorov. Na základe vývoja počtu a podielu obyvateľov v seniorskom veku (65+), ako aj aktuálnej vekovej štruktúry obyvateľstva mesta možno konštatovať, že v najbližších rokoch možno očakávať ďalší nárast dopytu po sociálnych službách, zameraných na túto cieľovú skupinu obyvateľov.

Tabuľka 15: Vývoj počtu a podielu osôb podľa vybraných vekových skupín

Ukazovateľ	Územie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
4 roky alebo menej (počet)	Spišská Stará Ves	126	132	146	144	157	141	133	145	152	147
65 rokov alebo viac (počet)	Spišská Stará Ves	225	232	246	274	298	307	323	332	339	345
Predproduktívny vek (%)	Spišská Stará Ves	15,0	15,2	15,2	16,0	16,9	16,9	17,2	17,3	18,3	18,3
	SR	15,3	15,3	15,3	14,5	15,6	15,7	15,8	15,9	16,1	16,1
Produktívny vek (%)	Spišská Stará Ves	75,2	74,6	74,0	72,0	70,2	69,5	68,3	67,9	66,3	66,0
	SR	71,1	70,7	70,2	69,6	68,9	68,2	67,6	67,0	66,6	66,1
Poproduktívny vek (%)	Spišská Stará Ves	9,8	10,2	10,8	12,0	13,0	13,7	14,5	14,8	15,4	15,7
	SR	13,5	14,0	14,5	15,0	15,5	16,0	16,6	17,1	17,4	17,9

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Národnostná a konfesijná štruktúra

Národnostné zloženie obyvateľstva Spišskej Starej Vsi bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 pomerne homogénne, keďže v ňom podľa jeho výsledkov výrazne dominovala slovenská národnosť s 92,5 % obyvateľov (2 037 z 2 202 osôb). Vyššie zastúpenie mala aj rómska (48 obyvateľov) národnosť.

Tabuľka 16: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	2 037	92,5
maďarská	2	0,1
rómska	48	2,2
rusínska	5	0,2
česká	1	0,0
ukrajinská	7	0,3
poľská	16	0,7
anglická	1	0,0
francúzska	1	0,0
nezistená	84	3,8
SPOLU	2 202	100,0

Zdroj: SODB 2021

Údaje o národnostnej štruktúre obyvateľstva, získané z SODB 2021, sú však čiastočne skreslené, nakoľko obyvatelia rómskej národnosti majú tendenciu hlásiť sa (z rôznych dôvodov) najmä k slovenskej národnosti (ale aj iným). Reálnejší obraz o celkovom počte Rómov v meste poskytujú údaje z Atlasov rómskych komunít (ARK) 2004, 2013 a 2019.

Podľa ARK 2019 žilo v meste Spišská Stará Ves v tom čase 156 Rómov, ktorí predstavovali cca 7,0 % zastúpenie z celkového počtu 2 219 obyvateľov mesta. Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, počet Rómov sa za ostatných 20 rokov pohyboval v rozmedzí 156-189⁸, pričom v meste pravdepodobne postupne klesá počet obyvateľov „nerómskeho“ pôvodu.

Tabuľka 17: Rómske obyvateľstvo v meste Spišská Stará Ves podľa rôznych zdrojov

	Celkový počet obyvateľov mesta podľa ARK	Počet obyvateľov „nerómskeho“ pôvodu	Počet Rómov	Podiel Rómov (%)
ARK 2004	2 368	2 207	161	6,9
ARK 2013	2 279	2 090	189	8,3
ARK 2019	2 219	2 063	156	7,0

Zdroj: vlastné spracovanie na základe ARK 2004, 2013 a 2019

V konfesionalnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 výrazne dominovalo rímskokatolícke vierovyznanie s 82,7 % obyvateľov (1 822 z 2 202 obyvateľov), vyššie zastúpenie mala aj Gréckokatolícka cirkev (3,4 %; 75 obyvateľov). K žiadnemu náboženstvu sa nehlásilo 7,9 % obyvateľov mesta (173 osôb) a u 4,0 % obyvateľov (88 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2021).

Tabuľka 18: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	173	7,9
Rímskokatolícka cirkev	1 822	82,7
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	13	0,6
Gréckokatolícka cirkev	75	3,4
Reformovaná kresťanská cirkev	1	0,0
Pravoslávna cirkev	6	0,3
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	1	0,0
Evanjelická cirkev metodistická	1	0,0
Kresťanské zbory	2	0,1
Apoštolská cirkev	1	0,0
budhizmus	1	0,0
hinduizmus	1	0,0
ostatné a nepresne určené kresťanské cirkvi	7	0,3
pohanstvo a prírodné duchovno	1	0,0
ad hoc hnutia	5	0,2
iné	4	0,2
nezistené	88	4,0
SPOLU	2 202	100,0

Zdroj: SODB 2021

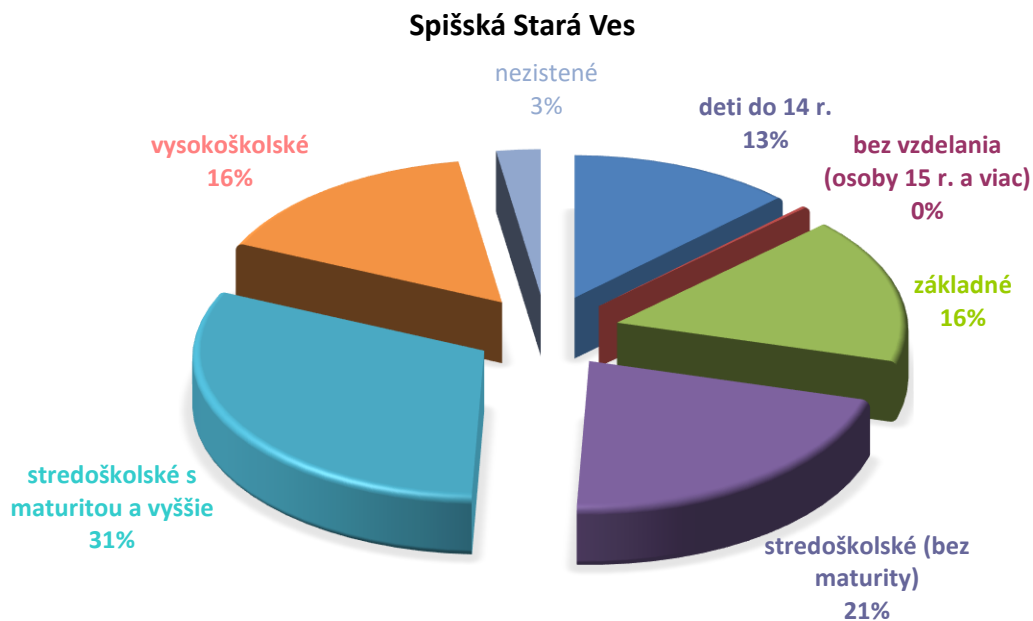
⁸ K dispozícii sú však len údaje za tieto 3 roky

Vzdelanostná štruktúra a školstvo

Podľa výsledkov SODB 2021 malo v tom čase (k 1.1.2021) 16 % obyvateľov mesta ako najvyššie ukončené vzdelanie len základné vzdelanie (tzn. osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré neukončili žiadne vzdelanie + osoby s ukončeným základným vzdelaním). Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) malo 21 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 31 % obyvateľov Spišskej Starej Vsi. Vysokoškolské vzdelanie v roku 2021 malo 16 % obyvateľov mesta.

Graf 18: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Zdroj: SODB 2021

Podmienky v rámci vzdelávania sú v meste na výbornej úrovni. V meste sa nachádza Spojená škola, ktorej zriaďovateľom je mesto Spišská Stará Ves. Táto škola pozostáva z viacerých organizačných zložiek (škôl a školských zariadení – MŠ, ZŠ, ZUŠ, gymnázium, ŠJ, ŠKD, CVČ). Takmer všetky organizačné zložky Spojenej školy (okrem Gymnázia) sú koncentrované v jednom priestore – v areáli ZŠ a areáli MŠ na ul. Štúrova (tieto areály vzájomne susedia). Súčasťou týchto areálov je aj telocvičňa, veľké školské dvory s detským ihriskom, multifunkčným ihriskom, ihriskom na workout, dopravným ihriskom (v zime ľadová plocha) a atletickou dráhou. Budova gymnázia sa nachádza na ul. SNP.

Kapacity väčšiny školských budov sú postačujúce, nedostatočná je kapacita budovy pre 1.-4. ročník ZŠ a školskej jedálne. V nedávnej minulosti došlo k rozšíreniu kapacity materskej školy, čím sa zlepšila dostupnosť predprimárneho vzdelávania pre deti zo Spišskej Starej Vsi. Budova, v ktorej prebieha výučba v 1.-4. ročníku ZŠ (a v ktorej sa zároveň nachádza aj školská jedáleň a školské dielne), je kapacitne nedostatočná. Niektoré triedy sú umiestnené v nie celkom vyhovujúcich priestoroch. Navyše, strecha tejto budovy je v havarijnom stave. Riešením tohto stavu môže byť nadstavba danej budovy, čím by došlo k zvýšeniu jej kapacity a zároveň k obnove strešnej krytiny. Kapacity ostatných budov sú pre organizáciu výchovno-vzdelávacej činnosti v ďalších rokoch dostatočné.

Obyvatelia Spišskej Starej Vsi (deti, žiaci, študenti, mladí dospelí) môžu priamo v meste študovať aj v základnej umeleckej škole. V rámci Spojenej školy je totižto zriadená aj ZUŠ. Triedy ZUŠ sa

nachádzajú v jednej z budov v areáli materskej školy. V ZUŠ sú k dispozícii 4 odbory: hudobný, výtvarný, tanečný a dramatický.

Popri Spojenej škole sú zriadené (ako organizačné zložky) aj školský klub detí a centrum voľného času. V týchto školských zariadeniach majú deti MŠ a žiaci ZŠ možnosť absolvovať v popoludňajších hodinách rôzne výchovno-vzdelávacie aktivity. Prevádzku ŠKD aj CVČ zabezpečuje mesto Spišská Stará Ves (prostredníctvom Spojenej školy) na základe originálnej kompetencie.

Okrem Spojenej školy (so svojimi organizačnými zložkami) sa v Spišskej Starej Vsi nachádza aj Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie. Ide o elokované pracovisko CPPP a P v Kežmarku, pričom v Spišskej Starej Vsi toto elokované pracovisko sídli v budove základnej školy. Zriaďovateľom tohto centra je Regionálny úrad školskej správy v Prešove.

Tabuľka 19: Vývoj počtu detí/žiakov/študentov v Spojenej škole Spišská Stará Ves

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Materská škola	73	72	72	70	72	70	85	85	84	83
Základná škola	323	307	296	289	291	302	300	312	320	333
Základná umelecká škola	0	0	101	246	299	289	306	303	275	330
Gymnázium	103	112	88	87	89	79	75	72	69	66

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, CVTI SR, vlastné spracovanie

Sociálna infraštruktúra

Domový a bytový fond

Charakteristika domového a bytového fondu v Spišskej Starej Vsi je dobrá. Podľa oficiálnych výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) sa v tom čase (k 1.1.2021) v meste nachádzalo spolu 470 domov, v ktorých bolo až 798 bytov. V priemere za celé mesto tak na 1 byt pripadalo 2,8 obyvateľa⁹. V štruktúre domového fondu prevládali predovšetkým rodinné domy (346 domov; 73,6 %), v meste sa však nachádza aj 87 bytových domov (18,5 %). Napojenie na verejný vodovod priamo v dome malo v tom čase 448 domov (95,3 %), žiadnu vodovodnú prípojku nemalo len 7 domov (1,5 %). Pripojenie na verejnú kanalizačnú sieť malo 351 domov (74,7 %), pričom len 13 domov (2,8 %) bolo úplne bez kanalizácie (tzn. ani verejná kanalizácia, septik, žumpa, ani domová čistička). V meste sa nachádzajú najmä stredne veľké byty (s 3 obytnými miestnosťami).

⁹ V prípade očistenia tohto ukazovateľa o neobývané byty bude obložnosť bytov v meste o niečo vyššia.

Tabuľka 20: Počet domov podľa typu domu

Typ domu	Počet domov	Podiel (%)
rodinný dom	346	73,6
bytový dom	87	18,5
polyfunkčná budova	5	1,1
ostatné budovy na bývanie	6	1,3
neskolaudovaný rodinný dom	3	0,6
núdzový objekt, neurčený na bývanie	2	0,4
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	12	2,6
ostatné	9	1,9
nezistený	0	0,0
SPOLU	470	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 21: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky

	v dome - z verejnej siete	v dome - vlastná	mimo domu - z verejnej siete	mimo domu - vlastná	bez prípojky	nezistený	Spolu
Počet domov	448	7	3	0	7	5	0
Podiel (%)	95,3	1,5	0,6	0,0	1,5	1,1	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 22: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému

	septik, žumpa	prípojka na kanalizačnú sieť	domáca čistička odpadových vôd	bez kanalizácie	nezistený	Spolu
Počet domov	90	351	10	13	6	0
Podiel (%)	19,2	74,7	2,1	2,8	1,3	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 23: Byty podľa obytných miestností

	1 obytná miestnosť	2 obytné miestnosti	3 obytné miestnosti	4 obytné miestnosti	5 a viac obytných miestností	nezistené	Spolu
Počet bytov	52	178	334	73	157	4	798
Podiel (%)	6,5	22,3	41,9	9,2	19,7	0,5	100,0

Zdroj: SODB 2021

Výstavba nových domov je v meste čiastočne utlmená. Väčšina domov v meste bola postavená počas socializmu. Neskôr (a najmä počas nového tisícročia) sa však výstavba v meste výrazne spomalila. Vybudovaných bolo niekoľko nových bytových domov (s mestskými nájomnými bytmi) a tiež rodinných domov, v podstate však možno konštatovať, že možnosti výstavby nových rodinných domov sú v meste nedostatočné (vzhľadom k záujmu). Nové rodinné domy, ktoré v ostatných dvoch dekádach v meste vznikali, boli budované spravidla „len“ zahusťovaním existujúcej zástavby (napr. na dvoroch k existujúcim rodinným domom, príp. odčlenením pozemku a vytvorením novej parcely na dovtedajšej záhrade k nejakému existujúcemu rodinnému domu). Samostatná nová lokalita na výstavbu RD vznikla na novej ulici Za Riekou, v juhovýchodnej časti mesta. Kapacita tejto lokality je však obmedzená.

Tabuľka 24: Domy podľa obdobia výstavby

	pred r. 1919	1919-1945	1946-1960	1961-1980	1981-2000	2001-2010	2011-2015	2016 a neskor	nezistené	Spolu
Počet domov	26	112	103	113	76	19	11	7	3	470
Podiel (%)	5,5	23,8	21,9	24,0	16,2	4,0	2,3	1,5	0,6	100,0

Zdroj: SODB 2021

Veľkým pozitívom je realizácia projektu jednoduchých pozemkových úprav v lokalite Vyšné Mláky. Jednoduché pozemkové úpravy aktuálne prebiehajú na juhozápadnom okraji intravilánu mesta. V rámci tohto projektu JPÚ dôjde k reorganizácii vlastníckych vzťahov v presne ohraničenej lokalite. Po ukončení projektu JPÚ bude táto lokalita slúžiť ako nová lokalita IBV pre výstavbu rodinných domov (s príslušnou infraštruktúrou). Vzniknúť by takto malo cca 30-35 nových parciel o rozlohe v rozmedzí cca 550 až 800 m². S veľkou pravdepodobnosťou však celý dopyt po výstavbe rodinných domov pokrytý nebude, preto bude v strednodobom horizonte vhodné uvažovať s prípravou ďalšej lokality IBV.

V Spišskej Starej Vsi je pre obyvateľov dostupných až 53 nájomných bytov, existuje tu však záujem o ďalšie nájomné byty. Mesto Spišská Stará Ves je vlastníkom 3 bytových domov s nájomnými bytmi, v ktorom sa nachádza 52 nájomných bytov. V jednom bytovom dome sa nachádza 20 nájomných bytov, ostatné 2 bytové domy majú po 16 nájomných bytov. Všetky bytové domy boli postavené prostredníctvom Štátneho fondu rozvoja bývania a štátnej dotácie (samozrejme, s finančnou spoluúčasťou mesta). Nájomné byty bývajú spravidla plne obsadené, mesto neeviduje žiadne voľné byty. Pridelovanie týchto nájomných bytov žiadateľom sa realizuje na základe príslušného VZN mesta a v súlade so zákonom 443/2010 Z. z. Mesto vlastní ešte jeden nájomný byt v bytovom dome na ul. Štúrova, na tento byt sa však podmienky pridelenia do nájmu podľa VZN a zákona 443/2010 Z. z. nevzťahujú. Samospráva mesta dlhodobo eviduje významný dopyt po ďalších nájomných bytoch – spravidla má vo svojej evidencii cca 20-25 žiadostí o pridelenie nájomného bytu. Možno teda dôvodne predpokladať, že v meste existuje priestor na výstavbu ďalšieho bytového domu s nájomnými bytmi. Okrem všetkých vyššie uvedených bytových domov a bytov s nájomnými bytmi sa v meste nachádzajú aj ďalšie bytové domy, spravované spravidla spoločenstvami vlastníkov bytov.

Až 2/3 Rómov žijú v meste integrovane, 1/3 žije v dvoch segregovaných lokalitách (Džurkov a Za vodou). V lokalite Za vodou žilo v čase tvorby Atlasu rómskych komunít v roku 2019 v 5 obydliach 36 osôb. Obložnosť bytov teda v tejto lokalite bola na úrovni 7. V druhej lokalite (Džurkov) žilo v 7 obydliach 30 osôb, čo predstavovalo obložnosť na úrovni 4,3. Obe lokality predstavujú samostatné koncentrácie rómskeho obyvateľstva na okraji mesta.

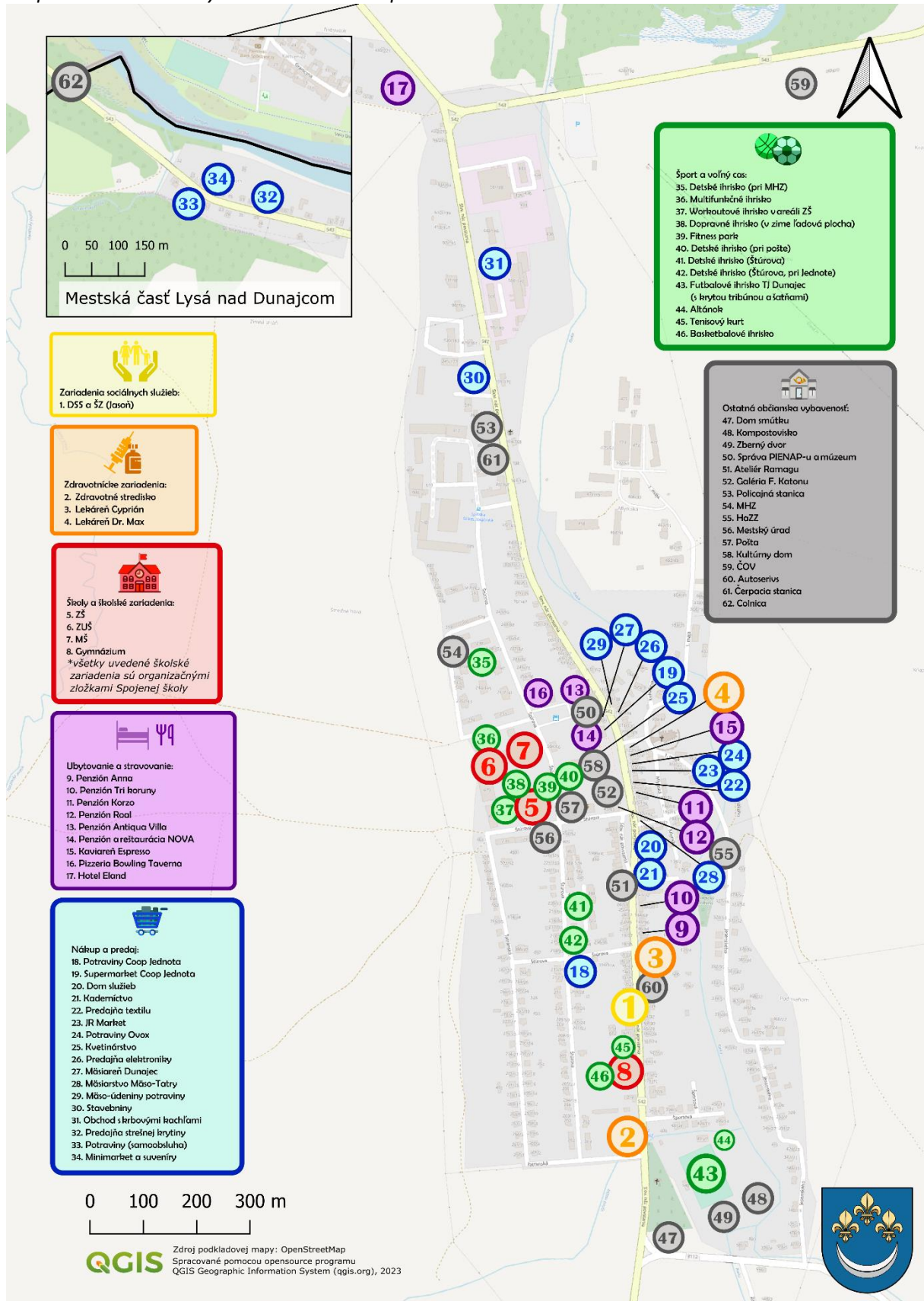
Pozitívom je, že v meste nie sú žiadne chatrče a takmer všetci Rómovia bývajú v skolaudovaných stavbách (či už v bytoch v bytových domoch alebo v rodinných domoch). V čase ARK 2019 existoval v meste len jeden rodinný dom obývaný rómskym obyvateľstvom, ktorý bol neskolaudovaný (aj tento dom však bol murovaný). Bývanie v skolaudovaných rodinných domoch so sebou prináša viaceré benefity – napr. ohľadom dostupnosti napojenia na všetky príslušné inžinierske siete.

Občianska vybavenosť

Občianska vybavenosť v Spišskej Starej Vsi je na vynikajúcej úrovni. Väčšina budov a zariadení v rámci občianskej vybavenosti je situovaných najmä v centrálnej časti intravilánu (pozdĺž hlavnej cesty II/542, ktorá je v meste označená ako ulica SNP a popri paralelnej miestnej komunikácii – ulica Štúrova). V tejto centrálnej časti sa nachádza budova mestského úradu, mestský park, námestie, budova kultúrneho domu, budova pošty, budovy Spojenej školy (MŠ, ZŠ, ZUŠ), Galéria Ferdinanda Katonu a ateliér Divadla Ramagu. Ďalej sa v tejto časti mesta nachádzajú aj lekárne, kaderníctva, kozmetické salóny, predajne textilu, drogérie, predajne potravín, domácich potrieb, kvetinárstvo, kaviareň, penzióny a iné prevádzky. Sídlo v meste má aj hasičská stanica HaZZ (ktorá spadá pod OR HaZZ Kežmarok). Zriadený je taktiež Mestský hasičský zbor, ktorý je veľmi aktívny, pôsobí na úseku prevencie a ochrany pred požiarmi, zúčastňuje sa rôznych súťaží, pričom veľmi aktívne pracuje aj s mládežou. Hasičskú zbrojnicu má vybudovanú na sídlisku Magura, pričom tréningová plocha pre hasičov je v meste vybudovaná v areáli futbalového ihriska. V severnej časti intravilánu má stanicu aj Polícia SR – Obvodné oddelenie PZ Spišská Stará Ves. V južnej časti mesta sa nachádza zdravotné stredisko, tenisový kurt, mestské futbalové ihrisko TJ Dunajec Spišská Stará Ves (so šatňami a krytou tribúnou), budovu gymnázia (ktorá je organizačnou zložkou Spojenej školy) alebo Zariadenie sociálnych služieb Jasoň. V tejto južnej časti intravilánu je lokalizovaný ešte mestský cintorín a Dom smútku. Druhý cintorín sa nachádza v mestskej časti Lysá nad Dunajcom. V meste sa nachádza aj židovský cintorín.

Mapa 12: Občianska vybavenosť v meste Spišská Stará Ves

Zdroj: vlastné spracovanie

Zdravotníctvo a sociálne služby

Dostupnosť zdravotnej starostlivosti je v Spišskej Starej Vsi vzhľadom na polohu mesta ďaleko od miest s vyšším počtom obyvateľov na výbornej úrovni. Obyvatelia mesta totižto nemusia dochádzať za základnou zdravotnou starostlivosťou, pričom k dispozícii sú aj niektoré špecializované ambulancie. V južnej časti mesta (ul. SNP) sa nachádza Zdravotné stredisko, v ktorom je pre obyvateľov mesta dostupná ambulancia praktického lekára pre dospelých, ambulancia pre deti a dorast, zubná ambulancia, chirurgická ambulancia, nefrologická ambulancia, gynekologická ambulancia, interná ambulancia, neurologická ambulancia a očná optika. Ďalšie špecializované zdravotnícke ambulancie, pohotovosti a nemocnice sú dostupné najbližšie až v Kežmarku alebo Starej Ľubovni. V Spišskej Starej Vsi zároveň sídli stanica rýchlej zdravotnej pomoci.

Okrem ambulancií lekárov pôsobia v meste aj agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti (ADOS). Významnú pomoc pre obyvateľov mesta Spišská Stará Ves na úseku zdravotníctva a sociálnych vecí poskytujú aj ADOS Charitas Spišská Stará Ves a ADOS so sídlom v Matiašovciach, ktoré tu prevádzkujú svoje ADOS-y a ktorých pracovníci poskytujú ošetrovateľskú starostlivosť aj pre osoby žijúce v meste Spišská Stará Ves. Táto služba ošetrovateľskej starostlivosti sa však už neposkytuje podľa zákona o sociálnych službách – no jej význam je pre obyvateľov, ktorí ju potrebujú, obrovský. ADOS je vo všeobecnosti zariadenie ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ktoré poskytuje komplexnú domácu ošetrovateľskú starostlivosť. Vykonáva ju zdravotná sestra v domácom prostredí alebo v inom prirodzenom sociálnom prostredí klienta. Domácu ošetrovateľskú starostlivosť navrhuje pre klienta praktický lekár zdravotnej starostlivosti, s ktorým má táto fyzická osoba uzavretú dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Môže ju odporučiť aj lekár špecializovanej ambulantnej starostlivosti, ošetrojúci lekár ústavnej zdravotnej starostlivosti alebo ošetrojúca sestra ústavnej zdravotnej starostlivosti. Výkony za túto ošetrovateľskú starostlivosť sú plne hrazené zdravotnou poisťovňou klienta, čiže pre klienta sú bezplatné. ADOS poskytuje prostredníctvom zdravotných sestier pacientom zdravotnícke výkony ako napr. ošetrovanie rán, dekubitov, vredov, realizácia odberov, podávanie liekov, infúzií, rehabilitácia a pod. ADOS Charitas okrem spomínaných činností poskytuje obyvateľom mesta aj ďalšie služby a pomoc na úseku zdravotníctva – napr. realizáciu EKG v domácom prostredí, službu mobilného hospicu (návšteva u pacienta aj viackrát do dňa, spojená s poskytovaním zdravotnej starostlivosti), prenájom zdravotníckych pomôcok (napr. oxygenátor, invalidné vozíky, chodítka a iné) alebo 24-hodinovú SOS službu (v súčinnosti s Asociáciou samaritánov SR). Okrem poskytovania zdravotnej starostlivosti je ADOS Charitas aktívna aj v sociálnej pomoci – obyvateľom mesta poskytuje potravinovú a inú materiálnu pomoc (chudobou ohrozeným jedincom/rodinám).

V Spišskej Starej Vsi pôsobia dvaja verejní poskytovatelia sociálnych služieb (samotné mesto a Prešovský samosprávny kraj), ktorí poskytujú 4 sociálne služby. Samospráva mesta poskytuje domácu opatrovateľskú službu, a to prostredníctvom opatrovateliek, ktoré sú financované z externých zdrojov (prostredníctvom projektu). Podobným spôsobom poskytuje mesto aj terénnu sociálnu službu krízovej intervencie, ktorej hlavným cieľom je komplexné riešenie sociálnej exklúzie marginalizovaných skupín občanov žijúcich v meste. Prešovský samosprávny kraj je zriaďovateľom Zariadenia sociálnych služieb Jasoň, ktoré poskytuje dva druhy sociálnych služieb (oba pobytovou – ročnou formou): v špecializovanom zariadení a v domove sociálnych služieb. Kapacita špecializovaného zariadenia je 13 osôb, kapacita domova sociálnych služieb 3 osoby.

Mesto aktuálne buduje pre svojich obyvateľov denný stacionár. Samospráva mesta v čase spracovania tohto PHSR rekonštruje priestory telocvične pri budove gymnázia, ktoré budú v budúcnosti slúžiť pre potreby obyvateľov mesta v podobe novej sociálnej služby, ktorú mesto plánuje zriadiť – denného stacionára.

Kultúra, kultúrno-spoločenský život a šport

Infraštruktúra kultúry je v Spišskej Starej Vsi na veľmi dobrej úrovni. V meste je vybudovaný veľký kultúrny dom s javiskom, hľadiskom a zázemím pre vystupujúcich. Súčasťou budovy kultúrneho domu je aj mestská knižnica a miestnosť na organizáciu slávnostných príležitostí, kde spravidla zasadá aj mestské zastupiteľstvo. Budova KD prechádza postupne viacerými čiastočnými rekonštrukciami interiéru, potrebné je však zrekonštruovať interiér javiska a hľadiska, ako aj znížiť energetickú náročnosť prevádzky celej tejto budovy. Kultúrny dom sa nachádza v areáli, ktorý je prispôsobený na príležitostnú výstavbu prenosného javiska. V tomto areáli sa konajú viaceré podujatia (napr. Dni mesta). Okrem kultúrneho domu sa v Spišskej Starej Vsi nachádza aj stála expozícia Múzea pieninskej prírody, Galéria F. Katonu a ateliér Divadla Ramagu.

Bohatú históriu a tradíciu má v meste folklór, o čom svedčí aj existencia niekoľkých kultúrnych telies – FS Maguranka, DFS Pieniny a DFS Rovinka. V meste v súčasnosti pôsobí Folklórny súbor Maguranka. Ten bol obnovený v roku 1996, ako pokračovanie tanečného a speváckeho súboru Maguranka z roku 1977, ktorý v tom čase po odchode zakladateľa V. Majerika začal upadať a postupne zanikol. V súčasnej dobe sa FS Maguranka pravidelne zúčastňuje Zamagurských folklórnych slávností, rôznych kultúrno-spoločenských akcií v meste, ako aj blízkom i vzdialenejšom okolí. Prezentáciou goralského folklóru oživuje pltnícku turistickú sezónu v Pieninách, či rôzne „svadobné čepčenia“. Od svojho znovuoživenia úspešne účinkoval a prezentoval zamagurský folklór i za hranicami Slovenska na festivaloch vo Francúzsku, Grécku, Česku, Poľsku a Rakúsku. So svojím programom vystúpil i v Slovenskej televízii v relácii Kapura. Okrem tohto súboru v meste pôsobia aj detské folklórne súbory Pieniny a Rovinka. DFS Rovinka je tvorený tými najmenšími folklóristami z mesta a blízkeho okolia, zatiaľ čo DFS Pieniny je určený najmä pre starších žiakov.

Obrázok 4: Detský folklórny súbor Rovinka pri odhalení pamätnej tabule Viktora Majerika

Zdroj: www.facebook.com/photo/?fbid=10224249449056013&set=a.1066400352357

Obrázok 5: Folklorný súbor Maguranka

Zdroj: Mestský úrad

Obrázok 6: Detský folklórny súbor Pieniny pri odhalení pamätnej tabule Viktora Majerika

Zdroj: www.facebook.com/photo/?fbid=10224249457896234&set=a.1066400352357

Veľký význam v kultúrnom živote mesta a celého regiónu má divadlo Ramagu. Toto divadlo bolo založené ako ochotnícke divadlo v roku 2009. V roku 2018 otvorilo v meste svoj ateliér, ako nezávislé kultúrne centrum. O výraznom napredovaní divadla svedčí skutočnosť, že v súčasnosti tvoria personálne jadro divadla herci, zamestnaní na plný pracovný úväzok. Divadlo Ramagu má veľmi široký vlastný repertoár – okrem divadelných predstavení rôzneho žánru a pre rôzne cieľové skupiny ponúka napr. aj rôzne náučno-vzdelávacie aktivity, prednášky, diskusné podujatia na rôzne spoločensky významné (aj filozofické) témy, koncerty a iné aktivity. Zároveň ponúka obyvateľom mesta a širšieho regiónu aj vystúpenia rôznych kultúrno-spoločenských telies celoslovenského významu, ktorých vystúpenia sa konajú spravidla v ateliéri Ramagu v Sp. St. Vsi alebo v Kostolíku sv. Antona Pustovníka v Červenom Kláštore. Mimo všetkých spomenutých činností sa divadlo venuje aj vydávaniu nezávislej regionálnej tlače – Zamagurských novín. So svojimi predstaveniami sa divadlo zúčastňuje aj rôznych regionálnych a celoslovenských súťaží amatérskeho divadla, na ktorých pravidelne zaujíma popredné umiestnenia pre jednotlivcov i celé teleso. V ostatnom období je azda najvýznamnejším a (celoslovensky) spoločensky najviac vnímaným predstavením monodráma Mengeleho dievča, ktorej jedna z repríz sa odohrala aj v Slovenskom národnom divadle.

Obrázok 7: Divadlo Ramagu – vystúpenie Kráska a zvierá

Zdroj: www.ramagu.sk/foto-2/

Ako už čiastočne vyplýva aj z vyššie uvedeného – kultúrno-spoločenský život v Spišskej Starej Vsi je mimoriadne bohatý. Počas roka sa tu koná množstvo rôznych kultúrno-spoločenských podujatí, organizovaných mestom, Spojenou školou, divadlom Ramagu, ako aj inými miestnymi subjektmi a dobrovoľníkmi. Obyvatelia mesta a jeho návštevníci majú počas roka možnosť navštíviť spomínané podujatia ako napr. Dni mesta Spišská Stará Ves, Zamagurské folklórne slávnosti, koncerty absolventov ZUŠ, ale aj ďalšie podujatia, ktoré sa konajú v rámci špecifických osláv (napr. Deň matiek, Medzinárodný deň detí).

V Spišskej Starej Vsi sa nachádza jeden kostol, ktorý je zároveň národnou kultúrnou pamiatkou. Podobne ako je tomu v iných mestách a obciach, aj v Spišskej Starej Vsi má významné postavenie v živote mesta cirkev, ktorá mala odjakživa významný vplyv na náboženské, kultúrne a spoločenské dianie. V meste je zriadená rímskokatolícka farnosť, patriaca do Spišskej diecézy, Spišskostaroveského dekanátu. Pre potreby rímskokatolíckej cirkvi slúži Kostol Nanebovzatia Panny Márie (postavený v druhej polovici 14. storočia, ale časom prešiel rôznymi úpravami), v ktorom sa konajú pravidelné sv. omše.

Celkovo sú v meste tri cintoríny, z toho dva slúžia na pochovávanie zosnulých. Hlavný cintorín sa nachádza v južnej časti intravilánu mesta. Pri tomto cintoríne je vybudovaný aj moderný Dom smútku a kolumbárium. Kapacitu tohto cintorína je potrebné rozšíriť. Ďalší cintorín sa nachádza v západnej časti mestskej časti Lysá nad Dunajcom. Tretím cintorínom v meste je židovský cintorín, tento sa však na pochovávanie nepoužíva. Všetky cintoríny v meste sú veľmi dobre udržiavané.

Pre potreby športového vyžitia obyvateľov je v meste prístupných viacero športovísk a športovo-rekreačných zariadení, ako aj niekoľko detských ihrísk. V juhovýchodnej časti intravilánu mesta sa nachádza futbalový areál TJ Dunajec Spišská Stará Ves s krytou tribúnou a sociálnou/hygienickou budovou (so šatňami). Vedľa futbalového ihriska je v tomto areáli vyhradená plocha pre tréning hasičov. Súčasťou areálu je aj altánok, ktorý v letných mesiacoch slúži obyvateľom mesta na rôzne (súkromné) posedenia. V meste je k dispozícii aj basketbalové ihrisko, tenisový kurt, detské dopravné ihrisko, multifunkčné ihrisko, dve workoutové ihriská a cez zimu ľadová plocha. Pri ZŠ je zriadená aj

vlastná telocvičňa s hľadiskom (ktorú je však vhodné postupne rekonštruovať). Na účely voľnočasových aktivít najmenších detí sa v meste nachádza viacero detských ihrísk.

Predstavitelmi organizovaného športu sú predovšetkým TJ Dunajec Spišská Stará Ves a hasiči. Organizácia TJ Dunajec zastrešuje mestský futbalový klub (so svojimi mužstvami dospelých, mládežníkov aj žiakov), tenistov, stolných tenistov a šachistov. Futbal v Spišskej Starej Vsi má už 90 ročnú tradíciu. Práve počas podujatia Dni mesta Spišská Stará Ves v roku 2023, futbalový klub TJ Dunajec Spišská Stará ves oslávil svoje 90. výročie symbolickým zápasom bývalých hráčov - „Starých pánov“. Futbalový klub pozostáva z kategórií prípravka (U11), žiaci (U15), dorast (U19) a muži (A mužstvo). Na futbalovom ihrisku v meste klub každý rok organizuje aj letný futbalový turnaj o pohár primátora mesta (Memoriál Júliusa Lojeka). Okrem futbalu je v meste populárny aj tenis, stolný tenis a šach. Šachoví hráči sa pravidelne zúčastňujú aj na Majstrovstvách Slovenska v šachu a na konte majú už niekoľko úspechov. Stolní tenisti sa v ostatnom období spojili s obcou Lesnica a spoločne majú v regionálnych stolnotenisových súťažiach zastúpenie dve ich družstvá. Tenisti pravidelne hrajú Podtatranskú tenisovú ligu amatérov. Pri MHZ sú zriadené dve požiarne družstvá: dospelých a žiakov. Svoje schopnosti a zručnosti si každoročne merajú v letných mesiacoch, keď sa uskutočňuje súťaž O pohár primátora mesta Spišská Stará Ves, ktorá je zaradená do okresnej ligy. Dobrovoľníci prezentujú svoje schopnosti v rámci súťaží východného Slovenska, ale i v susednom Poľsku. Okrem týchto aktivít podnikajú poznávacie výlety zvyčajne v spišskom regióne a zúčastňujú sa rôznych dobročinných akcií, napr. likvidovania odpadkov v Pieninách.

Aj neorganizovaný šport má v Spišskej Starej vsi dlhú tradíciu, pričom obyvatelia majú rôzne možnosti športovania. Okrem pôsobenia v súťažiach sa v meste organizujú aj rôzne príležitostné a tradičné turnaje, preteky a pod. Ide napr. o turnaje v stolnom tenise, florbale, basketbale, volejbale, futbale, šachu, tenise, behu (vrátane behu na lyžiach) a iné.

Tabuľka 25: *Infraštruktúra kultúry a športu v meste*

Kultúrny dom	áno	Telocvičňa	áno
Kino	áno	Športové ihrisko prírodné	áno
Knižnica	áno	Športové ihrisko umelé	áno
Ochotnícky divadelný súbor	áno	Detské ihrisko	áno
Folklorný súbor	áno	Športový klub	áno

Zdroj: vlastné spracovanie

Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov mesta vplýva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v meste dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v meste.

Dostupnosť základných administratívno-správnych služieb je pomerne dobrá. Priamo v Spišskej Starej Vsi je dostupný matričný úrad, ako aj niektoré (pre bežného obyvateľa najdôležitejšie) administratívno-správne služby (napr. vybavenie dokladov, úrad práce).

Tabuľka 26: Spádovosť mesta k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Inštitúcia	Miesto poskytovania služieb
Matričný úrad	Spišská Stará Ves
Pracovisko daňového úradu	Kežmarok
Pracovisko Obvodného oddelenia policajného zboru	Spišská Stará Ves
Okresný súd	Poprad, pracovisko Kežmarok
Okresný úrad	Kežmarok, pracovisko Spišská Stará Ves*
Pobočka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Kežmarok, pracovisko Spišská Stará Ves

* len vybrané služby vo vybrané dni v týždni

Zdroj: vlastné spracovanie

Bezbariérovosť

Väčšina objektov v Spišskej Starej Vsi bezbariérový prístup už vybudovaný má, stále však ešte existujú priestory, ktoré je potrebné sprístupniť. Veľmi významnou pomocou od samosprávy v prospech najmä ťažko zdravotne postihnutých občanov a seniorov, ale napr. aj pre osoby vedúce detské kočíky, osoby sprevádzajúce ŤZP osoby a iných je budovanie bezbariérového prístupu. Z dôvodu kvalitnejšej sociálnej inklúzie a zlepšenia „prístupnosti mesta a verejných služieb“ pre osoby so sťažnou možnosťou pohybu je potrebné budovať bezbariérový prístup najmä do budov, slúžiacich na verejnoprospešné účely, ako aj na verejných komunikáciách – najmä chodníky s nájazdmi a so zníženým vstupom a výstupom z chodníka. V tomto ohľade možno konštatovať, že prístupnosť mesta a verejných služieb sa v ostatných cca 10-15 rokoch výrazne zlepšila. Bezbariérový prístup je totižto vybudovaný do väčšiny verejných budov a tiež na väčšine chodníkov a miestnych komunikácií (najmä tam, kde sa spravidla pohybuje najvyšší počet ľudí – v centrálnej mestskej zóne, na sídliskách, okolo škôl, obchodov a služieb). Spomedzi verejných budov ešte bezbariérový prístup chýba do Domu služieb a chýba taktiež sprístupnenie niektorých priestorov v budovách, do ktorých už prístup vybudovaný je. Ide najmä o mestskú knižnicu a tiež niektoré kancelárie mestského úradu (v tomto prípade však veľkú prekážku tvoria kapacitné a priestorové podmienky). Z hľadiska chodníkov a cestných komunikácií sú najväčšie problémy ohľadom bezbariérovosti chodníky na ul. Štúrovej (pri MsÚ) a na ul. SNP v severnej časti mesta.

Tabuľka 27: Bezbariérový prístup do verejných budov a na komunikáciách

Budova / priestor	Bezbariérový prístup	Poznámka
Mestský úrad Spišská Stará Ves	čiastočne	Len na 1 podlažie, kde sa nachádza Klientske centrum Okresného úradu Kežmarok a niektoré kancelárie mestského úradu
Kultúrny dom	čiastočne	Len do kinosály a zasadacej miestnosti; bezbariérový prístup nie je vybudovaný do mestskej knižnice na 1. poschodí
Zdravotné stredisko	áno	
Dom služieb	nie	
MŠ	áno	
ZŠ	áno	
Gymnázium	áno	
Pošta	nie	
Chodníky	čiastočne	Bezbariérový prístup je vybudovaný na chodníkoch v centrálnej a južnej časti mesta (teda tam, kde sa pohybuje najviac osôb). Rekonštruovať je potrebné najmä chodník na ul. Štúrova od MsÚ južným smerom a chodníky na ul. SNP, cca od budovy PIENAP-u severným smerom

Zdroj: vlastný prieskum

Sociálna oblasť – sumarizácia

Sociálna oblasť - sumarizácia:

Už od nadobudnutia samostatnosti Slovenskej republiky prevládajú v meste depopulačné trendy. Najvyššiu dynamiku poklesu počtu obyvateľov malo mesto najmä koncom 90. rokov. V ostatných 10 rokoch sa situácia začala významnejšie zlepšovať z hľadiska bilancie prirodzeného pohybu obyvateľstva, ktorá je vysoko pozitívna (tzn., že v meste sa rodí oveľa viac obyvateľov, ako ich umiera). Pozitívne trendy v bilancii prirodzeného pohybu sú však negované zápornou bilanciou migračného pohybu obyvateľstva (výrazne viac obyvateľov sa z mesta odsťahuje, ako sa dň prisťahuje). Výsledkom týchto procesov sú (ešte stále) depopulačné tendencie (ešte stále prevládajúci trend poklesu počtu obyvateľov). Celkovo však dynamika poklesu nie je nejaká veľmi výrazná – kým v r. 1993 malo mesto cca 2 300 obyvateľov, v súčasnosti je to necelých 2 200. Počet ani podiel Rómov na celkovom obyvateľstve sa za ostatných 20 rokov výraznejšie nemenil, v súčasnosti tvorí rómska populácia cca 7 % podiel (cca 160 osôb).

Veková štruktúra obyvateľstva je nepriaznivá. V meste síce aktuálne žije trochu mladšie obyvateľstvo ako je priemer SR, aj to však starne, pričom toto starnutie prebieha rýchlejšie ako priemer SR. Skladba vekovej štruktúry obyvateľstva mesta Spišská Stará Ves sa za ostatných 10 rokov zhoršila, a to dokonca výraznejšie, ako priemer SR.

Podmienky v rámci školstva sú v meste na výbornej úrovni. Priamo v Sp. St. Vsi existuje možnosť predprimárneho aj primárneho vzdelávania, dostupná je aj ZUŠ a v rámci stredného školstva sa tu nachádza dokonca aj gymnázium (ako súčasť Spojenej školy). Okrem týchto škôl sú zriadené aj viaceré školské zariadenia (ŠJ, ŠKD, CVČ). Kapacita takmer všetkých školských budov je dostatočná, potrebné je však vyriešiť nedostatočnú kapacitu a havarijný stav strechy v budove ZŠ pre 1.-4. ročník. Všetky tieto školy a školské zariadenia (okrem gymnázia) sa nachádzajú na jednom mieste – vo vzájomne susediacich areáloch MŠ a ZŠ (ktorých súčasťou sú aj športoviská).

V Spišskej Starej Vsi sa okrem rodinných domov nachádza aj veľké množstvo bytových domov. Väčšina BD je v súkromnom vlastníctve, pre obyvateľov je však v meste dostupných až 52 nájomných bytov (v 3 bytových domoch). Takmer všetky bytové domy sa nachádzajú na ul. Štúrova. Negatívom je, že v meste je slabá dostupnosť pozemkov na výstavbu rodinných domov. Na druhej strane, aktuálne tu prebieha projekt jednoduchých pozemkových úprav, ktorým dôjde k majetkovoprávnej a legislatívnej príprave novej lokality IBV (Vyšné Mláky) v juhozápadnej časti mesta.

V meste je veľmi dobrá kvalita domového aj bytového fondu. Pre všetkých obyvateľov je dostupná elektrická energia, plyn, napojenie na vodovod a poväčšine aj na verejnú kanalizáciu. Nenachádzajú sa tu žiadne chatrče, takmer všetci obyvatelia bývajú v skolaudovaných murovaných domoch. Dobrá je aj obložnosť obydli (priemer za celé mesto je cca 3,0, v dvoch koncentráciách rómskeho obyvateľstva sa pohybuje od cca 4 do 7).

Občianska vybavenosť v Spišskej Starej Vsi je na veľmi dobrej úrovni. Nachádzajú sa tu školy, kultúrne zariadenia, cirkevné zariadenia, rôzne zariadenia služieb, obchodné prevádzky, športoviská, detské ihriská a iné. Rovnako je na výbornej úrovni dostupná aj zdravotná starostlivosť – v zrekonštruovanom zdravotnom stredisku sa nachádzajú viaceré ambulancie lekárov. V meste sa nachádza jedno zariadenie sociálnych služieb zriadené samosprávnym krajom (DSS a špecializované

zariadenie), pričom samotné mesto je poskytovateľom opatrovateľskej služby a terénnej sociálnej služby krízovej intervencie.

Kultúrno-spoločenský život v Spišskej Starej Vsi je mimoriadne bohatý, počas roka sa tu koná množstvo rôznych kultúrno-spoločenských podujatí. Pôsobia tu folklórne súbory, ako aj divadlo Ramagu. Pre potreby športového vyžitia obyvateľov je v meste dostupných viacero športovísk a športovo-rekreačných zariadení.

Kľúčové rozvojové výzvy:

- zvýšenie kapacity a riešenie havarijného stavu strechy budovy ZŠ pre 1.-4. ročník
- príprava lokalít na individuálnu bytovú výstavbu.

Environmentálna oblasť

Prírodné pomery

Geologická stavba územia nie je veľmi pestrá. Väčšinu územia tvorí centrálnokarpatský paleogén (flyšové pásmo), ktorý je tvorený najmä pieskovecami a ílovcami, v menšej miere zlepenkami a ďalšími horninami (hutianske a zuberecké súvrstvie). Hojne sú však zastúpené aj kvartérne sedimenty – a to najmä deluviálne sedimenty a v povodí tokov Dunajec a Rieka fluviaálne sedimenty.

Z hľadiska geomorfologického členenia sa územie mesta nachádza v Spišskej Magure. Katastrálne územie mesta patrí do Alpsko-Himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vonkajšie západné Karpaty, Podhôľno-magurskej oblasti, celku Spišská Magura a podcelku Veterný vrch. Najnižšie položené časti katastra (v okolí tokov Rieka a Dunajec patria do časti Staroveská brázda (s rovnomennou geomorfologickou jednotkou), vyššie položené (okrajové) časti katastra patria do geomorfologickej jednotky Veterný vrch. Pozdĺž Rieky sa nachádza riečna dolina, vymodelovaná eróznou činnosťou tohto vodného toku. Prítomnosť flyšového pásma, charakteristického striedaním priepustných a nepriepustných hornín, determinuje výskyt svahových deformácií, z ktorých najvýraznejšie sú zosuvy. Modelačným médiom týchto zosuvov je najčastejšie gravitácia, nachádzajú sa tu však aj zosuvy vytvorené eróznou činnosťou riek a potokov.

Hydrologicky patrí kataster mesta do úmoria Baltského mora a povodia Dunajca. Sústavu vodných tokov v území tvoria predovšetkým hraničný tok Dunajec a tok Rieka, tečúci južno-severným smerom, ktorý odvodňuje územie mesta a vlieva sa do Dunajca. Okrem Rieky sú najväčšími tokmi v katastri mesta Jordanec, Hardínsky potok, Faltinovský potok, Starovinský potok a Vyšná Mláka. Tieto toky majú niekoľko ďalších menších prítokov. Spomínané rieky a potoky majú snehovo-dažďový režim odtoku, čo znamená, že najvyššiu vodnosť majú v apríli až v júli a najnižšiu od novembra do februára. Striedanie priepustných a nepriepustných hornín vytvára nepriaznivé podmienky pre akumuláciu podzemných vôd. Priaznivejšie podmienky sa vytvárajú pozdĺž zlomov a v bridlicových puklinách, kde možno nájsť kolektory. Územie je na podzemné vody pomerne chudobné, minerálne pramene sa v katastri obce nenachádzajú.

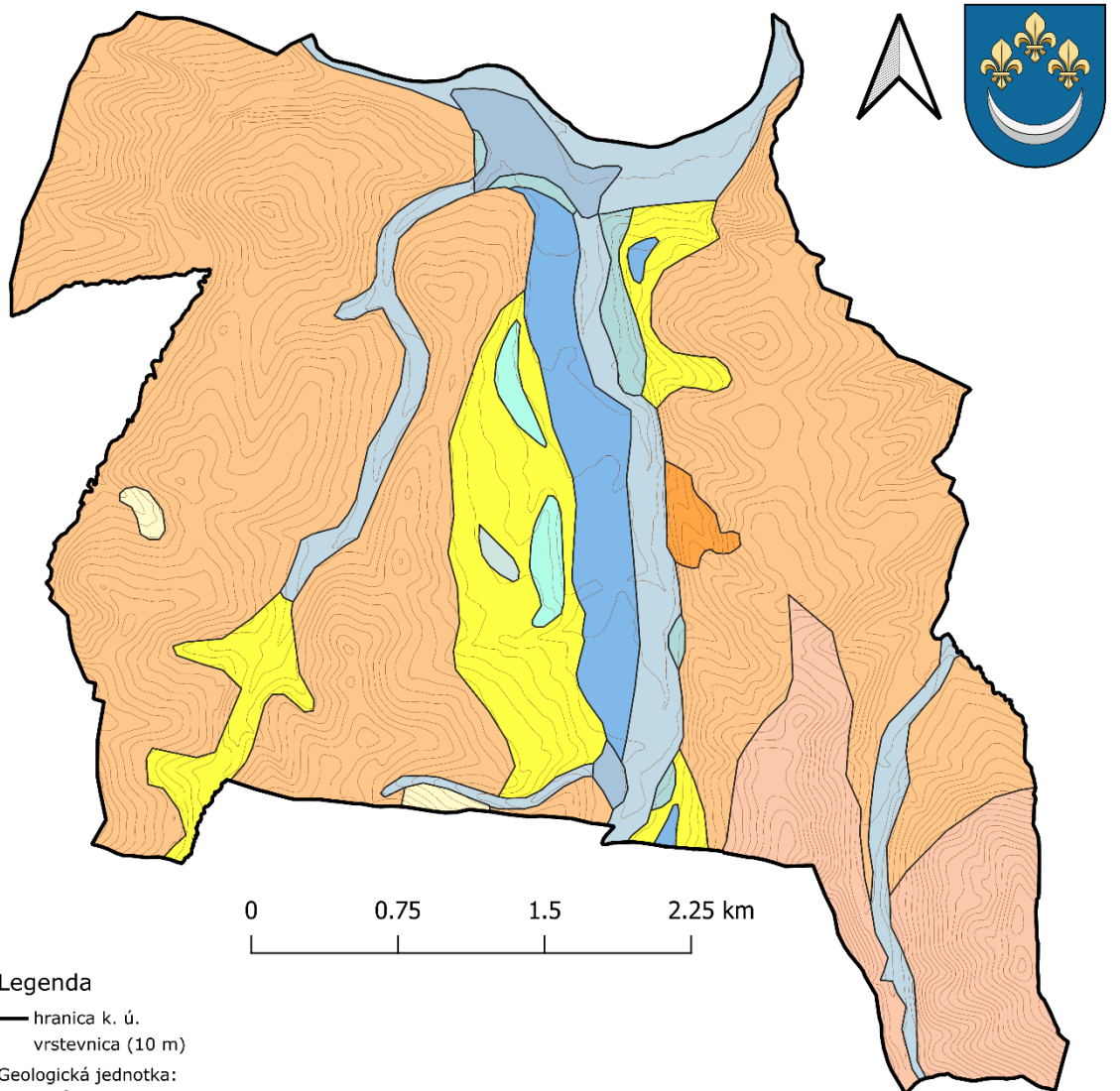
Najvyššie položené časti katastra patria do chladnej klimatickej oblasti, nižšie položené časti do mierne teplej klimatickej oblasti. Západný a juhovýchodný okraj katastra mesta (územia s najvyššie položenými časťami) patria do chladnej, veľmi vlhkej klimatickej oblasti, mierne chladného okrsku (C1) s priemernou júlovou teplotou v rozmedzí 12 °C až 16 °C a priemernou ročnou teplotou okolo 4 °C. Nižšie položené časti katastra (intravilán mesta a územie severne a východne od intravilánu) patria do mierne teplej klimatickej oblasti, okrsku M5 (mierne teplý, vlhký, s chladnou až studenou zimou, dolinový/kotlinový). Priemerná júlová teplota je v tomto okrsku vyššia ako 16 °C. Územie je pomerne bohaté na vlahu, priemerný ročný úhrn zrážok je cca 700-800 mm. V januári dosahuje úhrn zrážok 30-40 mm, v júli 100-120 mm. Charakteristickou črtou územia je jeho silne inverzná poloha, prejavujúca sa veľmi častým výskytom hmiel v najnižšie položených častiach katastra.

Spomedzi pôdnych typov dominujú kambizeme. Z pôdnych typov sa v katastri mesta nachádzajú najmä kambizeme, v rámci pôdnych jednotiek ide najmä o kambizeme modálne kyslé, sprievodné kultizemné a rankre. V úplne najvýchodnejšom cípe katastra sa nachádzajú aj malé plochy rendzín (v rámci pôdnych jednotiek rendziny a kambizeme rendzinové, sprievodné litozeme modálne karbonátové, lokálne aj rendziny sutinové).

Z hľadiska fyto geografického členenia patrí územie do bukovej fyto geograficko-vegetačnej zóny, flyšovej oblasti. Prirodzenou potenciálnou vegetáciou sú bukové a jedľovo-bukové lesy, v povodí Rieky sú prirodzenou potenciálnou vegetáciou jelšové lesy. V stromovej etáži sa tu vyskytujú najmä smrek, jedľa, buk a iné druhy. Zoogeografické členenie terestrického biocyklu zaraďuje územie do provincie listnatých lesov, podkarpatského úseku. Zo stavovcov sú pre toto územie charakteristické najmä jeleň obyčajný, srnec hôrny, sviňa divá, zajac poľný, vlk obyčajný a líška obyčajná.

Mapa 13: Geologická stavba územia

Legenda

— hranica k. ú.
vrstevnica (10 m)

Geologická jednotka:

KVARTÉR

Holocén v celku

fluviálne sedimenty: litofaciálne nečlenené nívne hliny, alebo piesčité až štrkovité hliny dolinných nív a nív horských potokov

proluviálne sedimenty: prevažne hliny a piesčité hliny s úlomkami hornín a zahlinenými štrkami v nívnych náplavových kuželoch

Mladší pleistocén

fluviálne sedimenty: štrky, piesčité štrky a piesky dnovej akumulácie v nízkych terasách

Stredný pleistocén (mladšia časť)

fluviálne sedimenty: štrky, piesčité štrky a reziduálne štrky nerozlíšených akumulácií mladších terás

fluviálne sedimenty: piesčité štrky a štrky vyšších stredných terás

Starší pleistocén

fluviálne sedimenty: zvetrané štrky a reziduálne štrky 1. vysokej a plošinovej terasy

Pleistocén / holocén

deluviálne sedimenty: prevažne hlinito-kamenité (podradne piesčito-kamenité) svahoviny a sutiny

zosuvy

PALEOGÉN

PODTATRANSKÁ SKUPINA

Hutianske súvrstvie

ílovce v absolútnej prevahe nad pieskovcami a zlepenkami

ílovce menilitového typu: nevápnité silicifikované ílovce

Zuberecké súvrstvie

normálny flyš: ílovce, siltovce a pieskovce

Zdroj podkladovej mapy: Štátny geologický ústav Dionýzy Štúra (geology.sk)

Spracované pomocou opensource programu QGIS Geographic Information System (qgis.org), 2023

QGIS

Zdroj: vlastné spracovanie

Ochrana prírody a krajiny

Medzinárodné zmluvy, dohovory, európska a slovenská legislatíva ustanovujú rôzne sústavy ochrany prírody a krajiny. Základným zákonom v tejto oblasti je zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Ten z pohľadu národnej sústavy definuje všeobecnú a osobitnú ochranu prírody a krajiny. V rámci osobitnej ochrany rozlišuje územnú ochranu (veľkoplošné a maloplošné chránené územia), druhovú ochranu (rastlín, živočíchov, chránených nerastov a chránených skamenelín) a ochranu drevín. Transpozíciou európskej legislatívy ustanovuje zákon č. 543/2002 Z. z. na území Slovenska 2 typy európskej sústavy chránených území NATURA 2000: Chránene vtáčie územia (CHVÚ) a územia európskeho významu (ÚEV). Okrem toho ustanovuje na Slovensku aj chránené územia medzinárodného významu (na základe osobitných zmlúv, príp. vyplývajúce z členstva SR v medzinárodných organizáciách) – patria tam napr. ramsarské lokality, lokality svetového prírodného dedičstva, biosférické rezervácie a pod.

Mesto Spišská Stará Ves leží v ochrannom pásme PIENAP-u, čo znamená, že v celom katastri mesta platí 2. stupeň územnej ochrany prírody. Žiadne maloplošné chránené územia sa v katastri mesta nenachádzajú. Z hľadiska medzinárodných chránených území, patriacich do siete NATURA 2000, zasahuje do katastra mesta Spišská Stará Ves jedno územie európskeho významu – Jordanec (ide o tok potoka Jordanec). Žiadne Chránené vtáčie územie do katastra mesta nezasahuje.

Ochrana pred povodňami

Z hľadiska manažmentu povodňových rizík sa v katastri mesta Spišská Stará Ves nachádzajú dve problémové lokality s potenciálom záplav. Ide predovšetkým o bezmenný tok, vlievajúci sa do intravilánu mesta pri budove školskej jedálne, tečúci okolo sídliska Magura a Zastrovy do toku Rieka. Tento vodný tok má v úseku od Zastrovy do toku Rieka vybudovaný priepust (tečie cez rúry, osadené pod zemou), pričom pri výdatných alebo dlhotrvajúcich dažďoch sa častokrát vylieva s spôsobuje problémové situácie (najmä pre spomínanú spoločnosť). Druhou problémovou oblasťou je lokalita Vyšné Mláky južne od zdravotného strediska, kde potok Vyšná Mláka taktiež tečie v jednom úseku pod zemou, pričom kapacita osadených rúr býva nedostatočná. V oboch problémových lokalitách je potrebné vykonať ďalšie protipovodňové úpravy. Na iných miestach sa problémy s dažďovou vodou vyskytujú len veľmi sporadicky, extrémne výdatných zrážkach.

Odpadové hospodárstvo

Produkcia komunálnych odpadov v meste mala v sledovanom období (2018-2022) klesajúcu tendenciu. Kým v roku 2018 bolo v meste vyprodukovaných 3 120 t komunálnych odpadov (KO), v roku 2022 to bolo 1 179 t (pokles až o 62 %). Každoročne však celková produkcia KO výrazne kolísala – tento jav bol zapríčinený najmä markantnými zmenami v hmotnosti vyzbieraných kovov (najmä železa a ocele). Zvýšený objem vyzbieraného železa a ocele je charakteristický okrem roku 2018 aj pre roky 2020 a 2022 (objem však už nebol tak výrazne vysoký ako v roku 2018¹⁰).

Produkcia zmesových komunálnych odpadov v ostatných 3 rokoch výrazne klesla¹¹. Kým v roku 2018 mesto vyprodukovalo 230 t zmesových KO a v roku 2020 už 250 t, v roku 2022 to bolo už len 210 t

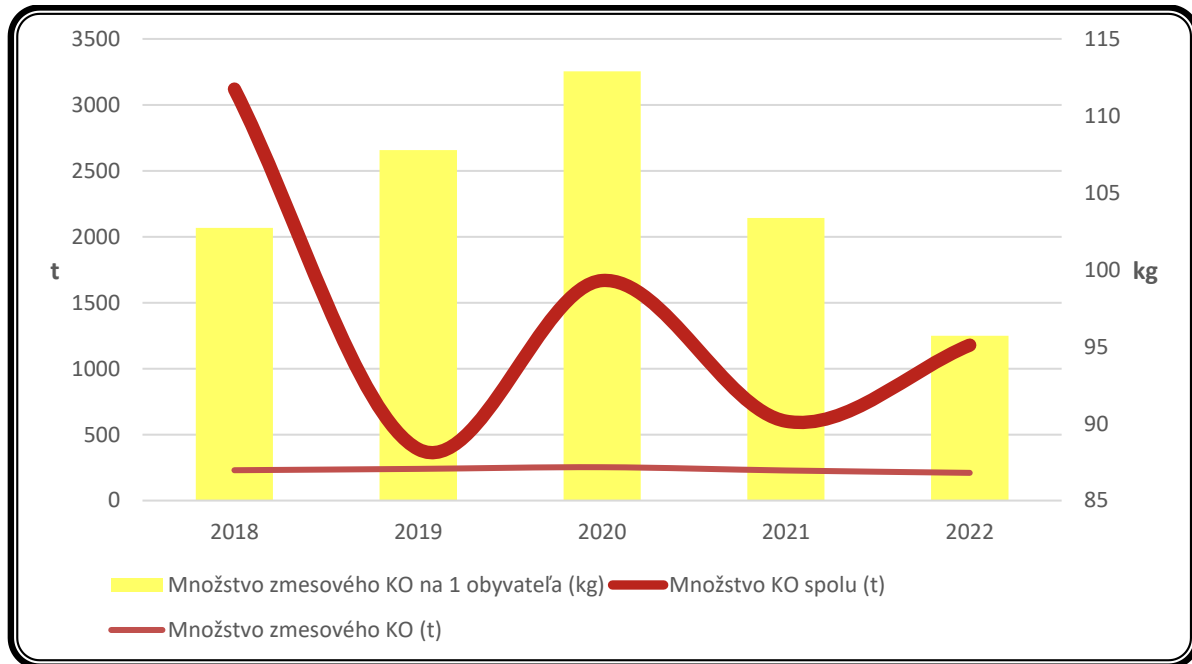
¹⁰ Tento rapidný nárast produkcie kovov v meste nastal z dôvodu legislatívnych zmien a povinností zberní kovov ohľadom štatistického výkazníctva. Kým zberne kovov dovtedy všetky vyzbierané kovy štatisticky vykazovali v obci (meste), kde sa táto zberňa reálne nachádzala, po legislatívnej zmene už majú zberne povinnosť tieto kovy evidovať podľa miesta trvalého pobytu osoby, ktorá kovy do zberne priniesla (následne zberňa ohlasuje každej príslušnej obci/mestu množstvo vyzbieraných kovov za predchádzajúci rok).

¹¹ Na účely tejto analýzy bol k zmesovému odpadu (200301) započítaný aj objemný odpad (200307), nakoľko objemný odpad svojou povahou predstavuje v podstate rovnaký odpad ako zmesový – líši sa len iným katalógovým číslom (a spravidla aj rozmermi).

(oproti r. 2020 pokles o 16 %). Možno teda konštatovať, že podobný trend ako pri celkovej produkcii KO (v rokoch 2018-2022) možno pozorovať aj pri produkcii zmesového KO (avšak len v ostatných 3 rokoch). To sú veľmi priaznivé skutočnosti, nakoľko tieto trendy sú úplne v rozpore s trendmi v SR ako celku – na Slovensku sa celková produkcia KO v hodnotenom období zvýšila cca o 20 %¹². Priaznivou je zároveň skutočnosť, že (v ostatných 3 rokoch) klesá aj produkcia zmesového KO na 1 obyvateľa.

Graf 19: Vývoj množstva produkovaných komunálnych odpadov v meste Spišská Stará Ves v období 2018-2022

* na účely tejto analýzy bol k zmesovému odpadu (200301) započítaný aj objemný odpad (200307)

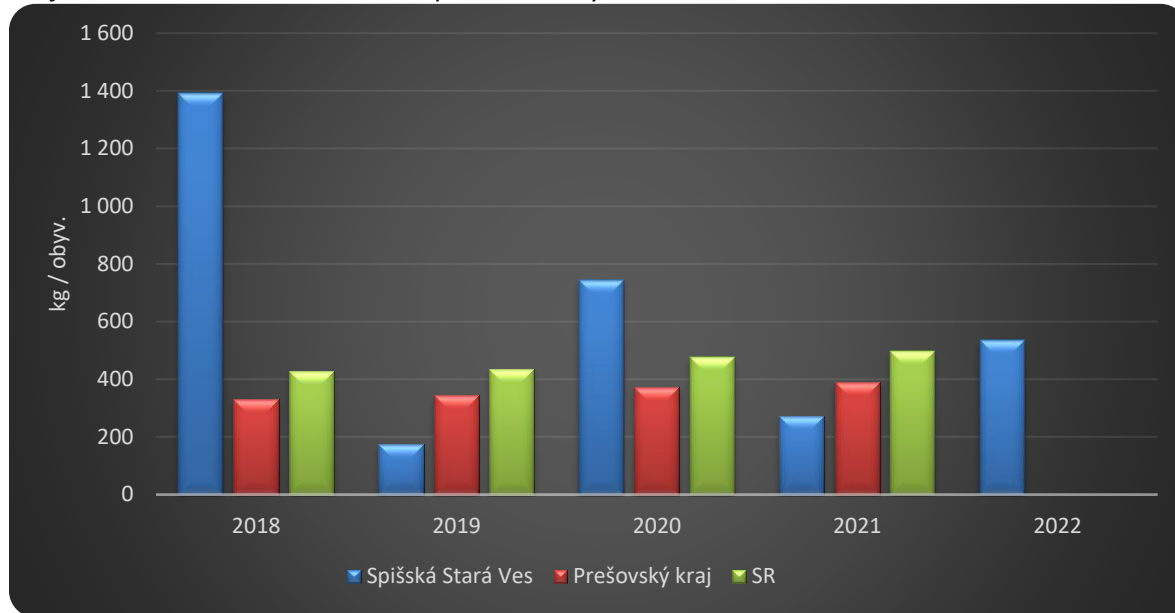
Zdroj: Ročné výkazy o komunálnom odpade z mesta 2018-2022, vlastné spracovanie

Do tretice – aj celkové množstvo vyprodukovaného komunálneho odpadu na 1 obyvateľa v meste klesá. Kým v roku 2018 priemerný obyvateľ Spišskej Starej Vsi vyprodukoval 1 391 kg komunálnych odpadov, v roku 2022 to bolo 536 kg. Ako vidieť z nasledujúceho grafu – pozitívnym momentom je aj skutočnosť, že produkcia KO na 1 obyvateľa v meste Spišská Stará za rok 2021 (posledný porovnateľný údaj, ktorý je ku dňu spracovania tohto PHSR dostupný) je hlboko pod priemerom SR, ako aj pod priemerom Prešovského kraja. Priemerný Slovák totižto v roku 2021 vyprodukoval 497 kg komunálnych odpadov, pričom v roku 2018 to bolo 427 kg na obyvateľa (pre úplnosť: priemerný obyvateľ PO kraja vyprodukoval 389 kg v roku 2021, resp. 330 kg v roku 2018). Vysoká celková produkcia odpadov v Spišskej Starej Vsi bola najmä v rokoch, kedy bola zároveň vysoká produkcia železa.

¹² Ide o odhad autora na základe údajov o vývoji produkcie KO v SR do roku 2021; za rok 2022 údaje ešte publikované neboli.

Graf 20: Produkcia komunálneho odpadu na 1 obyvateľa

* údaje za kraj a SR za rok 2022 v čase spracovania tohto PHSR ešte neboli publikované

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, Ročné výkazy o komunálnom odpade z mesta 2018-2022, vlastné spracovanie

Úroveň vytriedenia komunálnych odpadov v meste je vysoká, takmer za celé sledované obdobie bola vyššia ako priemer SR a dosahovala aj úroveň cieľov SR v oblasti recyklácie komunálnych odpadov (s výnimkou roka 2019). V Spišskej Starej Vsi dosiahla úroveň vytriedenia KO v roku 2018 rekordnú úroveň až 92,6 % a vysoko vtedy predbehla úroveň vytriedenia v Prešovskom kraji (36,3 %) aj v SR (38,1 %). V Slovenskej republike sa miera recyklácie zvýšila z 38 % v roku 2018 na 49 % v roku 2021 (odhad autora pre SR a pre rok 2022 je cca 52 %) a aj v tomto roku mesto Spišská Stará Ves prevýšila tieto hodnoty s úrovňou vytriedenia 62 %. Najaktuálnejší údaj z mesta (ktorý však kvôli nedostupnosti údajov z krajskej a národnej úrovne v čase spracovania tohto PHSR, nie je možné porovnať), hovorí o úrovni vytriedenia až vo výške 83,6 % za rok 2022. Mesto tak prevýšilo aj recyklačné ciele EÚ. Európska únia (a na Slovensku aj príslušná legislatíva vrátane Stratégie environmentálnej politiky SR do roku 2030) totižto stanovila nasledovné recyklačné ciele pre komunálny odpad:

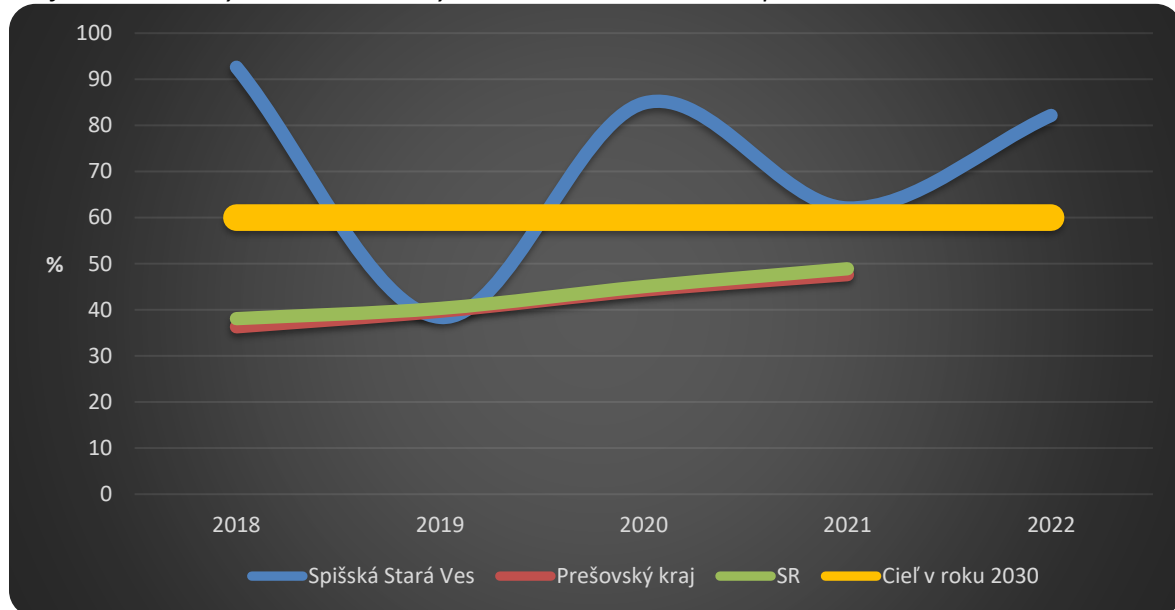
Rok	2020	2025	2030	2035
Miera recyklácie ¹³	50 %	55 %	60 %	65 %

Pozitívnym momentom je tak skutočnosť, že úroveň vytriedenia KO v Spišskej Starej Vsi je vyššia ako úroveň priemeru v SR aj v Prešovskom kraji. V porovnaní medzi rokmi 2018 a 2021 úroveň vytriedenia v meste klesla cca o 30,53 percentuálnych bodov, tento výsledok je však skreslený práve kvôli vysokým podielom železa a ocele v celkovom KO. Priemerná úroveň vytriedenia v SR postupne rastie – o 10,82 p.b. medzi rokmi 2018 a 2021 (pričom v Prešovskom kraji taktiež narástla o 11,31 p.b. – z 36,31 % na 47,62 %). Priaznivou skutočnosťou je, že za ostatných 5 rokov až 4x (okrem r. 2019) bola v meste úroveň vytriedenia vyššia ako 60 %.

¹³ Príslušná Smernica EP a Rady umožňuje Slovensku odložiť termíny dosiahnutia stanovených cieľov o 5 rokov.

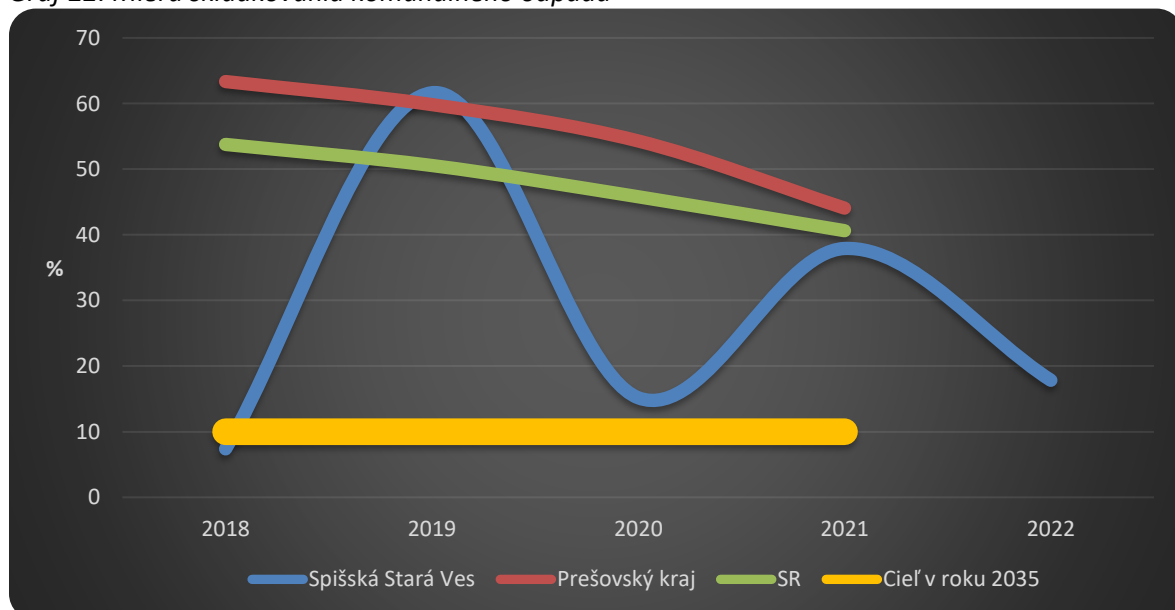
Graf 21: Miera recyklácie a úroveň vytriedenia komunálneho odpadu

* údaje o miere recyklácie za kraj a SR za rok 2022 v čase spracovania tohto PHSR ešte neboli publikované
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, Ročné výkazy o komunálnom odpade z mesta 2018-2022, vlastné spracovanie

Napriek tomu, že sa miera skládkovania KO v Spišskej Starej Vsi postupne znižuje (čo je pozitívny trend), ešte stále je pomerne vysoká (čo je negatívny stav). Stratégia environmentálnej politiky SR do roku 2030 stanovila pre SR pre rok 2035 cieľ znížiť mieru skládkovania komunálnych odpadov na menej ako 25 % (MŽP SR, 2019). Mesto Spišská Stará Ves dosiahlo v roku 2022 mieru skládkovania na úrovni 17,84 %, pričom v roku 2018 to bolo 7,39 %. Relevantnejšie údaje o skládkovaní sú ale z rokov, kedy nebola v meste taká vysoká produkcia odpadu železa a ocele. V roku 2019 tak bola miera skládkovania v meste na úrovni 61,7 % a v roku 2021 na úrovni 37,9 %. Možno tak konštatovať, že aj miera skládkovania sa rýchlo znižuje. Pre porovnanie, v SR sa miera skládkovania znížila z 54 % v roku 2018 na 41 % v roku 2021 a v Prešovskom kraji sa v tom istom období znížila zo 63 % na 44 %.

Graf 22: Miera skládkovania komunálneho odpadu

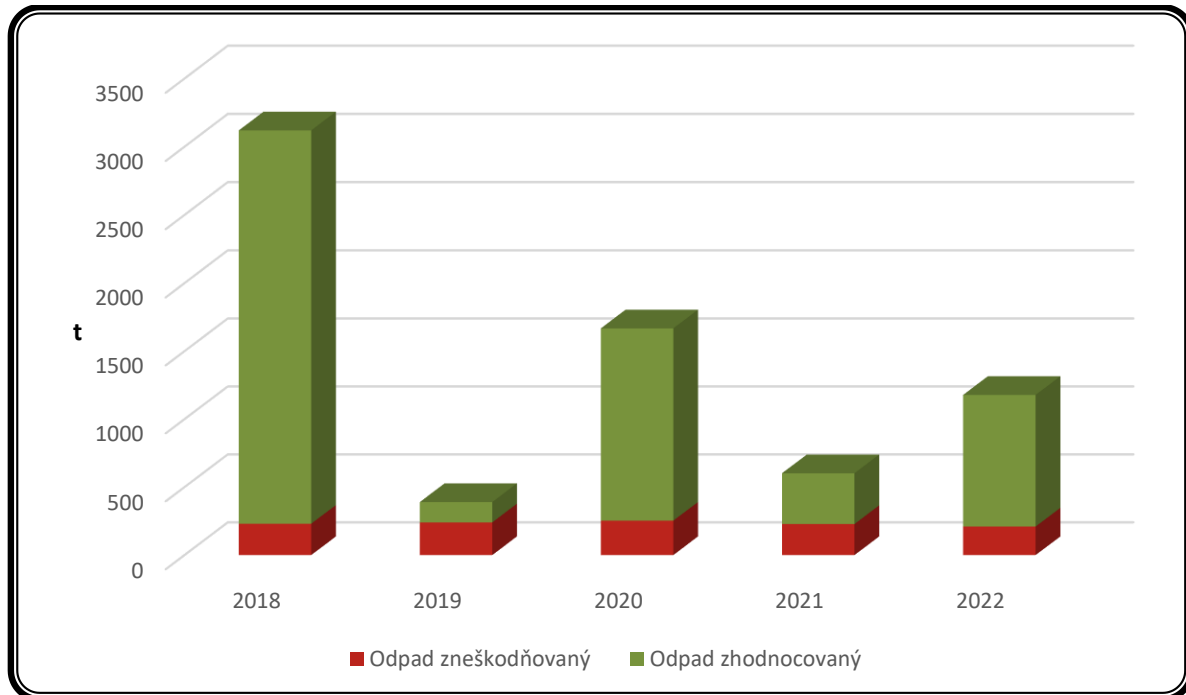

* údaje o miere skládkovania za kraj a SR za rok 2022 v čase spracovania tohto PHSR ešte neboli publikované
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, Ročné výkazy o komunálnom odpade z mesta 2018-2022, vlastné spracovanie

Vzájomný pomer zhodnocovaného a zneškodňovaného odpadu v meste je opäť skreslený kvôli vysokému objemu odpadu železa a ocele v rokoch 2018, 2020 a 2022. S tým, ako sa ale v meste postupne zvyšuje úroveň vytriedenia komunálneho odpadu a ako sa zároveň znižuje miera skládkovania, dochádza (logicky) k pozitívnemu trendu – postupne sa zlepšuje vzájomný pomer pozitívneho typu (zhodnocovanie) a negatívneho typu (zneškodňovanie) nakladania s komunálnym odpadom.

Graf 23: Vzájomný pomer zhodnocovaného a zneškodňovaného odpadu v Spišskej Starej Vsi v rokoch 2018-2022

Zdroj: Ročné výkazy o komunálnom odpade z mesta 2018-2022, vlastné spracovanie

Náklady mesta na odpadové hospodárstvo za ostatných 5 rokov výrazne vzrástli. Zatiaľ čo v roku 2018 mesto vynaložilo na odpadové hospodárstvo (bežné výdavky) 31 000 €, v roku 2022 to bolo až takmer 68 000 € (očakávaná skutočnosť). Tento nárast bežných výdavkov má na svedomí najmä skládkovanie zmesového a objemného odpadu a s tým spojené fakturácie zmluvnej spoločnosti. Za roky 2022 a 2023 sa zároveň očakáva výrazný nárast kapitálových finančných nákladov, ktorý je spôsobený investovaním mesta do budovania mestského kompostoviska a zberného dvora. Tieto finančné prostriedky sú však získané prevažne z externých zdrojov, pre mesto ide o mimoriadne priaznivé a efektívne investície.

Tabuľka 28: Náklady mesta Spišská Stará Ves na odpadové hospodárstvo (€)

Druh výdavkov		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bežné výdavky	Nakladanie s odpadmi	31 496	32 211	42 523	47 527	67 710	52 500
	Nakladanie s odpadovými vodami	0	0	2 454	3 060	3 500	4 000
Kapitálové výdavky	Obstarávanie kapitálových aktív v oblasti odpadového hospodárstva	3 360	4 992	12 122	5 439	892 060	765 870
Výdavky spolu		34 856	37 203	57 099	56 026	963 270	822 370

Poz.: 2018-2021 skutočné plnenie, 2022 očakávaná skutočnosť, 2023 rozpočtované prostriedky

Zdroj: rozpočty mesta na roky 2020, 2021, 2022 a 2023, vlastné spracovanie

Nakladanie s odpadmi sa v meste riadi podľa Všeobecne záväzného nariadenia č. 4/2021 o nakladaní s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Jednotlivé druhy odpadov sa zbierajú spôsobom a vo frekvenciách v zmysle ustanovení spomínaného zákona, jeho vykonávacích vyhlášok a VZN mesta.

V meste sa na zber zmesového komunálneho odpadu využívajú štandardné KUKA nádoby a maloobjemové kontajnery na odpad. Okrem KUKA nádob (o objeme 110 litrov) sa v meste používajú aj maloobjemové kontajnery (MOK) s objemom 1 100 litrov. Frekvencia odvozu zmesového odpadu zmluvnou spoločnosťou nádob je rôzna a závisí od počtu osôb v domácnosti, používaného typu nádoby a objednaného počtu vývozov.

Tabuľka 29: Minimálna frekvencia zberu komunálneho odpadu v roku 2023

Počet osôb	Objem nádoby v l	Nálepka	Interval vývozu
1	Vrece s logom EKOS (110 l)		1 x 3 mesiac (4 výv. ročne)
1-2	110 (KUKA)	žltá	1 x 8 týždňov (7 výv. ročne)
3-5	110 (KUKA)	biela	1 x 6 týždňov (9 výv. ročne)
6-9	110 (KUKA)	červená	1 x 4 týždne (13 výv. ročne)
9 a viac	110 (KUKA)	zelená	1 x 2 týždne (26 výv. ročne)
1-9	1 100 (MOK)	žltá	1 x 8 týždňov (7 výv. ročne)
10-19	1 100 (MOK)	biela	1 x 6 týždňov (9 výv. ročne)
20-32	1 100 (MOK)	červená	1 x 4 týždne (13 výv. ročne)
32 a viac	1 100 (MOK)	zelená	1 x 2 týždne (26 výv. ročne)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa VZN mesta č. 4/2022

Mesto aktuálne buduje vlastný zberný dvor a kompostovisko, koncom roku 2023 by mali byť obe zariadenia v prevádzke. Biologicky rozložiteľný odpad a všetky ostatné druhy odpadov, zbierané v rámci triedeného zberu odpadov, tak budú mať obyvatelia mesta možnosť uložiť na zbernom dvore a kompostovisku v čase otváracích hodín.

V Sp. St. Vsi je zavedený množstvový zber odpadu, čo pre obyvateľov mesta vytvára pozitívnu motiváciu triediť odpad. Množstvový systém zberu zmesových odpadov je zavedený pre fyzické i právnické osoby a podnikateľov. Systému zberu odpadov je teda prispôsobený aj systém platenia poplatku za komunálny odpad, ktorý je ošetrený prostredníctvom VZN č. 4/2022 o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.

Environmentálne záťaž

V katastri mesta je oficiálne evidovaných 5 environmentálnych záťaží. Podľa Informačného systému environmentálnych záťaží, vedeného Ministerstvom životného prostredia SR, je na území mesta Spišská Stará Ves evidovaných 5 záťaží (bližšie popísaných v nasledujúcej tabuľke), z ktorých sú dve sanované (register C), dve pravdepodobné (register A) a jedna sanovaná a zároveň pravdepodobná (register A aj C).

Tabuľka 30: Environmentálne záťaž v meste Spišská Stará Ves

Názov environmentálnej záťaže	Identifikátor	Register*
KK(010)/Spišská Stará Ves – ČS PHM areál SAD	SK/EZ/KK/301	Register A
KK(011)/Spišská Stará Ves – ČS PHM Poľnohospodárske družstvo	SK/EZ/KK/302	Register A
KK(012)/Spišská Stará Ves – skládka Lipa	SK/EZ/KK/303	Register A a C
KK(007)/Spišská Stará Ves – ČS PHM Roveň	SK/EZ/KK/1249	Register C
KK(009)/Spišská Stará Ves – ZASTROVA	SK/EZ/KK/1250	Register C

* Register A: Pravdepodobná environmentálna záťaž

Register B: Environmentálna záťaž

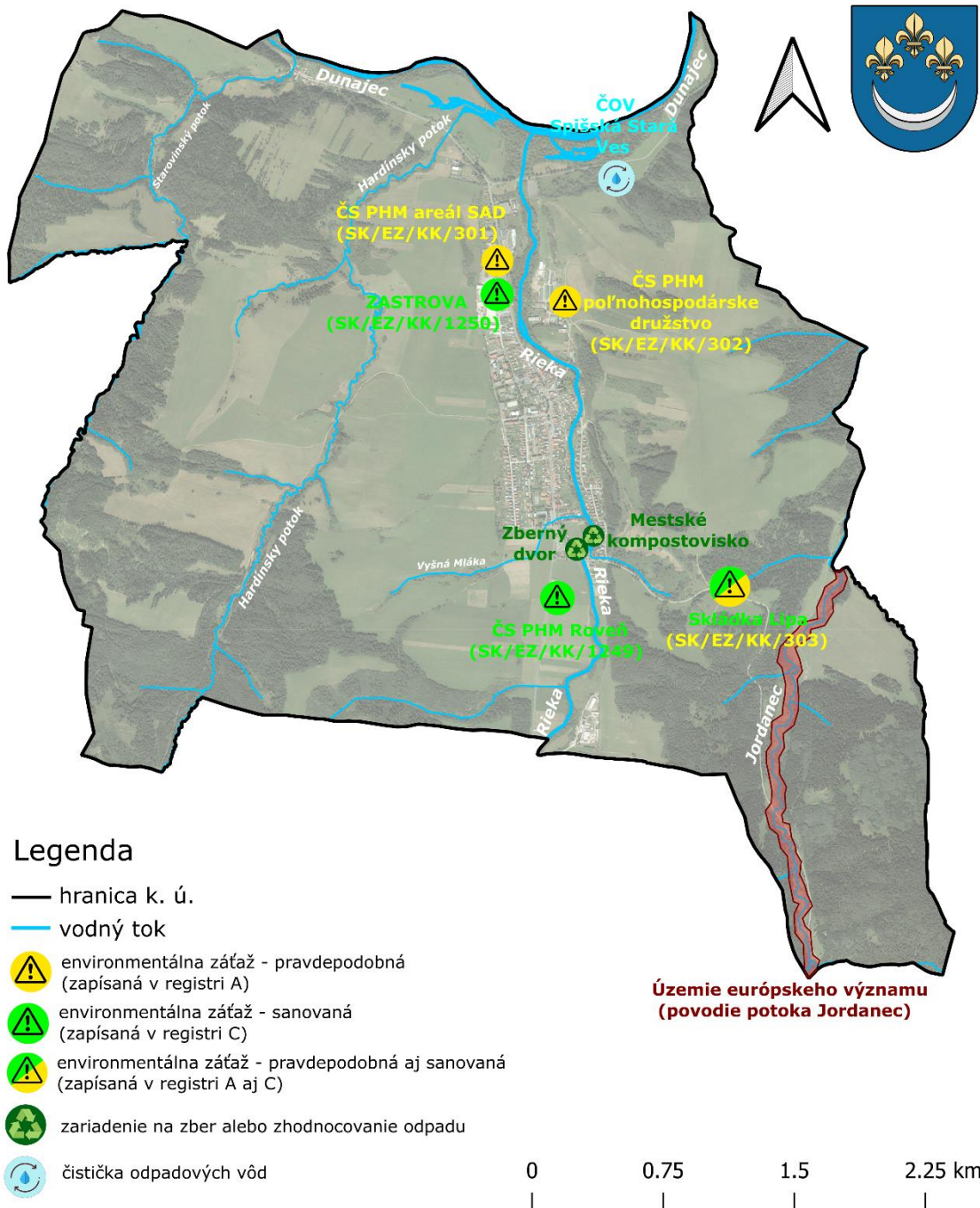
Register C: Sanovaná/rekultivovaná lokalita

Zdroj: <http://envirozataze.enviroportal.sk>

Mapa 14: Environmentálne záťaž a environmentálna infraštruktúra v meste Spišská Stará Ves

Z hľadiska ochrany prírody leží celé katastrálne územie mesta Spišská Stará Ves v ochrannom pásme PIENAP-u, v ktorom platí 2. stupeň ochrany.

Zdroj podkladovej mapy: ZBGIS
Spracované pomocou opensource programu QGIS Geographic Information System (qgis.org), 2023

Zdroj: vlastné spracovanie

Zmena klímy

Veľmi dôležitý faktor, ktorý bude čoraz viac ovplyvňovať rozvoj mesta Spišská Stará Ves a ktorému je potrebné venovať pozornosť, je zmena klímy (samozrejme, tento faktor nevlplyva len na mesto, ale pôsobí celosvetovo; v konečnom dôsledku však pôsobí aj lokálne – najčastejšie v podobe extrémnejších prejavov počasia ako sú horúčavy, povodne, suchá a pod.).

Zmena klímy ako fenomén 21. storočia sa stáva jednou z najväčších výziev environmentálnej politiky. Svetové ekonomické fórum vo svojej Správe o globálnych rizikách (2018), v ktorej pravidelne vyhodnocuje 50 najväčších globálnych rizík z hľadiska ich účinku, pravdepodobnosti a vzájomných interakcií, zaradilo extrémne prejavy počasia, krízu z nedostatku vody, prírodné katastrofy a zlyhanie zmierňovania zmeny klímy a adaptácie medzi 5 najväčších rizík súčasnosti (MŽP, 2018).

Za obdobie rokov 1881 – 2017 sa na Slovensku pozoroval:

- rast priemernej ročnej teploty vzduchu asi o 1,73 °C (z pohľadu ročných sezón k najrýchlejšiemu otepľovaniu dochádza v lete a na jar);
- priestorovo rozdielny trend ročných úhrnov atmosférických zrážok v priemere asi o 0,5 % (na juhu Slovenska bol pokles miestami aj viac ako 10 %, na severe a severovýchode ojedinele úhrn zrážok vzrástol do 3 %);
- pokles relatívnej vlhkosti vzduchu (na juhu Slovenska od roku 1900 doteraz o 5 %, na ostatnom území menej);
- pokles všetkých charakteristík snehovej pokrývky do výšky 1000 m n. m takmer na celom území Slovenska (vo väčšej nadmorskej výške bol zaznamenaný jej nárast);
- vzrast potenciálneho výparu a pokles vlhkosti pôdy – charakteristiky výparu vody z pôdy a rastlín, vlhkosti pôdy, slnečného žiarenia potvrdzujú, že najmä juh Slovenska sa postupne vysušuje;
- zmeny v premenlivosti klímy (najmä zrážkových úhrnov) – príkladom sú v krátkom časovom intervale striedajúce sa extrémne vlhké a suché roky: extrémne suchý rok 2003 a čiastočne aj 2007, extrémne vlhké roky 2010 a 2016 a mimoriadne suchý rok 2011 a čiastočne aj 2012. Za ostatných 15 rokov došlo k významnejšiemu rastu výskytu extrémnych denných a niekoľkodenných úhrnov zrážok, čo malo za následok zvýšenie rizika lokálnych povodní v rôznych oblastiach SR. Na druhej strane v období rokov 1989 – 2017 sa oveľa častejšie ako predtým vyskytovalo lokálne alebo celoplošné sucho, ktoré bolo zapríčinené predovšetkým dlhými periódami relatívne teplého počasia s malými úhrnmi zrážok v niektorej časti vegetačného obdobia. Zvlášť výrazné bolo sucho v rokoch 1990 – 1994, 2000, 2002, 2003 a 2007, v niektorých regiónoch na západe Slovenska aj v rokoch 2015 a 2017.

Riešením, ktoré by malo v konečnom dôsledku zabrániť, alebo aspoň minimalizovať riziká a negatívne dôsledky zmeny klímy, je kombinácia zmierňovacích opatrení zameraných na znižovanie emisií skleníkových plynov (mitigácia) s opatreniami, ktoré znížia zraniteľnosť a umožnia adaptáciu človeka a ekosystémov s nižšími ekonomickými, environmentálnymi a sociálnymi nákladmi. Cieľom adaptácie je zmierniť nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, znížiť zraniteľnosť a zvýšiť adaptívnu schopnosť prírodných a človekom vytvorených systémov voči aktuálnym, alebo očakávaným negatívnym dôsledkom zmeny klímy, a posilniť odolnosť celej spoločnosti zvyšovaním verejného povedomia v oblasti zmeny klímy a budovaním znalostnej základne pre účinnejšiu adaptáciu (MŽP, 2018).

Environmentálna oblasť – sumarizácia

Environmentálna oblasť – sumarizácia:

Celé územie mesta leží v ochrannom pásme Pieninského národného parku, takže tu platí 2. stupeň územnej ochrany prírody (ochrana prírody podľa zákona 543/2002 Z. z.). Nenachádza sa tu teda žiadne územie s 3. alebo vyšším stupňom ochrany prírody. Z pohľadu chránených území, patriacich do európskej siete NATURA 2000, sa v katastri mesta nachádza jedno územie európskeho významu – UEV Jordanec.

V súvislosti s povodňami sa v katastri mesta Spišská Stará Ves nachádzajú viaceré problémové lokality s potenciálom záplav. Ide o lokalitu pri podniku Zastrova a lokalitu na južnom okraji intravilánu, pri zdravotnom stredisku. V oboch prípadoch spôsobujú problémy kapacitne nedostatočné priepusty. Niektoré protipovodňové opatrenia už v meste boli realizované.

V odpadovom hospodárstve prevládajú v meste mimoriadne priaznivé trendy, ktoré sa vyvíjajú presne opačným smerom ako je priemer SR – postupne klesá celková produkcia komunálnych odpadov, čiastočne aj produkcia zmesového odpadu a tiež produkcia zmesového odpadu na 1 obyvateľa. Celková úroveň vytriedenia odpadov je v meste vysoká (spravidla nad 60 %), čím mesto plní ciele v odpadovom hospodárstve, stanovené v oblasti miery recyklácie pre Slovenskú republiku. Taktiež sa znižuje aj miera skládkovania, pričom v meste sa naďalej zlepšujú technické podmienky na ďalšie triedenie odpadov – aktuálne sa dokončuje výstavba zberného dvora a mestského kompostoviska (na zber BRKO).

Kľúčové rozvojové výzvy:

- potreba realizácie protipovodňových opatrení
- adaptácia územia na zmenu klímy, znižovanie tvorby CO₂.

Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu

Dotazníkový prieskum názorov obyvateľstva bol realizovaný v mesiacoch marec až máj 2023 v kombinovanej forme – v tlačenej aj online verzii. Online podoba dotazníka bola zverejnená na webe mesta (www.spisskastaraves.sk). Dotazníkový prieskum bol najprv realizovaný v období od konca marca do polovice apríla (respondenti mali na vyplnenie 3 týždne), neskôr bol tento termín predĺžený až do 10. mája.

Celkovo bolo vyplnených spolu 191 dotazníkov – z toho 29 v tlačenej podobe a 162 v online formulári (91 v prvom kole a ďalších 71 po predĺžení termínu). V dotazníku boli použité otvorené, uzavreté aj polouzavreté druhy otázok, ktoré skúmali demografickú a socioekonomickú štruktúru respondentov, spokojnosť respondentov s rôznymi oblasťami života mesta, návrhy respondentov ohľadom rozvoja mesta, plány respondentov do budúcnosti a pod.

V nadväznosti na počet vyplnených dotazníkov, štruktúru respondentov a na počet obyvateľov mesta Spišská Stará Ves možno konštatovať, že spoľahlivosť dotazníkového prieskumu sa pohybuje tesne pod úrovňou 90 %. To znamená, že výpovedná hodnota tohto prieskumu je pomerne vysoká – samosprávne orgány mesta sa týmito výsledkami nemusia riadiť doslovne, určite je však vhodné považovať ich za významný zdroj preferencií a potrieb obyvateľov mesta.

V nasledovnom prehľade prinášame ucelené zhodnotenie výsledkov dotazníkového prieskumu (ktoré sú v niektorých prípadoch pre lepšiu prehľadnosť doplnené o graficky znázornené odpovede). Podrobnejšie výsledky dotazníkového prieskumu (najmä pri niektorých otázkach, kde bolo žiaduce uviesť odpovede v plnom znení), sa nachádzajú v prílohe.

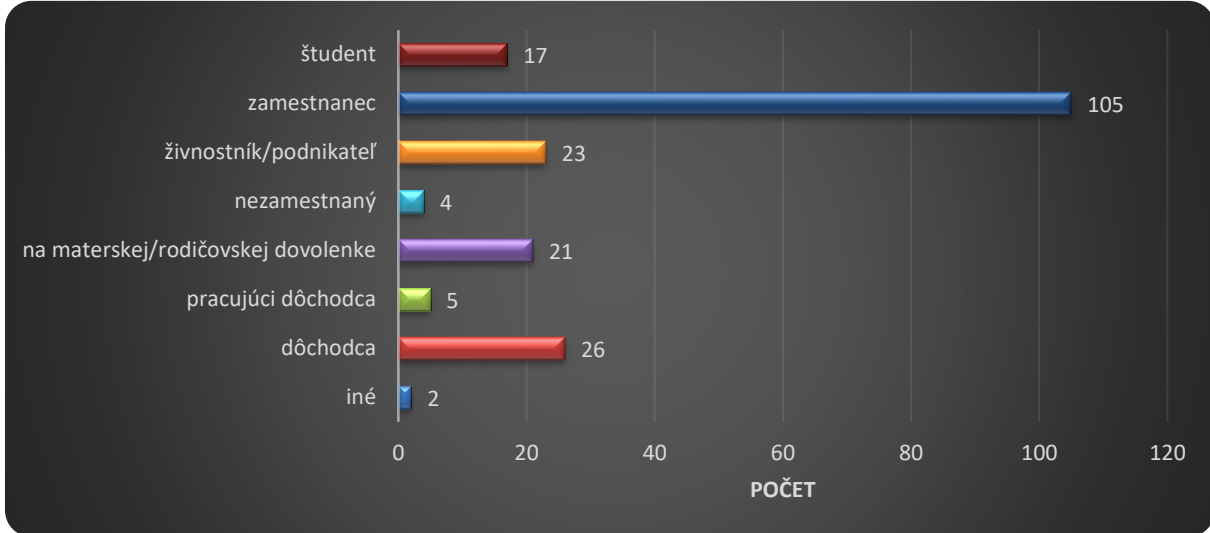
Výsledky prieskumu

Základné charakteristiky respondentov

- Z celkovo 191 respondentov sa prieskumu zúčastnilo 103 žien (54 %) a 86 mužov (46 %). Dvaja respondenti svoje pohlavie neuviedli. Vo vekovej štruktúre mala najvyššie zastúpenie stredná veková kategória (30-39 rokov; 32 %), respondenti vo veku 40-49 rokov tvorili 20 % a v preddôchodkovom veku (50-62 rokov) 18 % podiel. Dôchodcovia a osoby do 29 rokov tvorili zhodne 14 %-ný podiel. Z hľadiska ekonomickej aktivity dominovali zamestnanci (105 respondentov), ostatné kategórie boli zastúpené pomerne rovnomerne. Takmer polovica respondentov má najvyššie ukončené vzdelanie stredné s maturitou, ďalších 38 % vysokoškolské vzdelanie. Prieskumu sa zúčastnilo 13 % respondentov so strednou školou bez maturity a 2 % respondentov so základným vzdelaním.

Graf 24: Štruktúra respondentov podľa ekonomickej aktivity

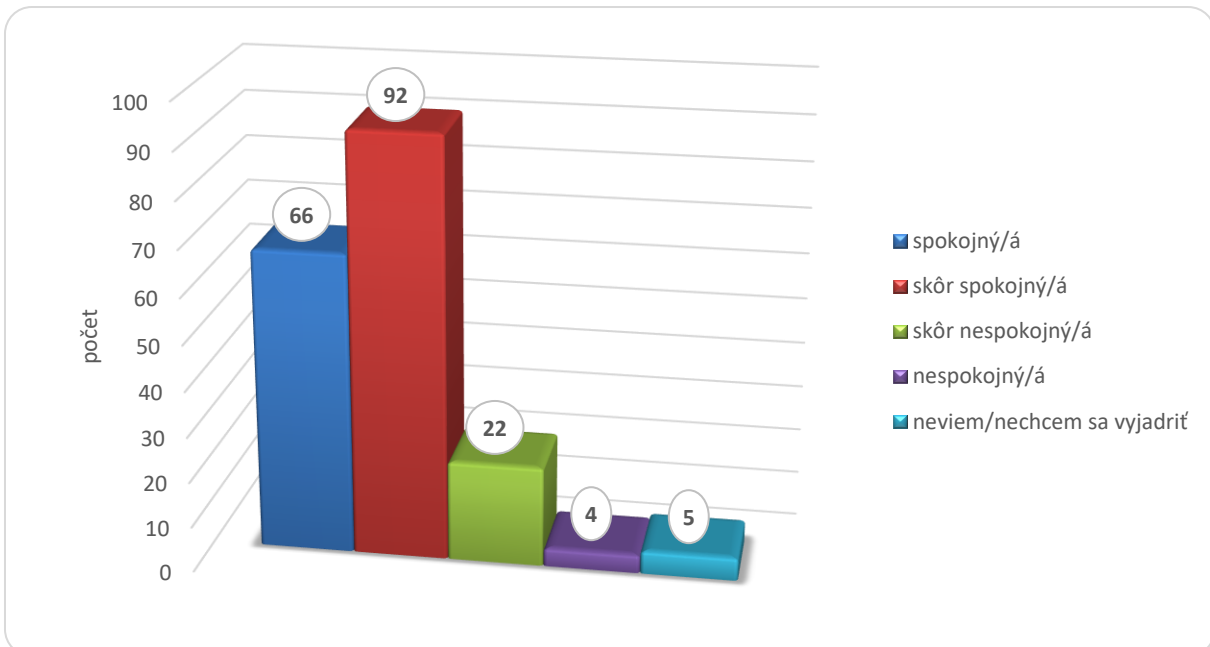

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Celková spokojnosť s mestom ako miestom života

- **Výrazne prevláda spokojnosť so životom v meste.** Kým celkovú spokojnosť (spokojný alebo skôr spokojný) s kvalitou života v meste vyjadrilo 158 respondentov, nespokojnosť (nespokojný alebo skôr nespokojný) deklarovalo len 26 osôb.

Graf 25: Ak by ste mali celkovo zhodnotiť situáciu – ako ste spokojný/á s kvalitou života v meste Spišská Stará Ves?

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

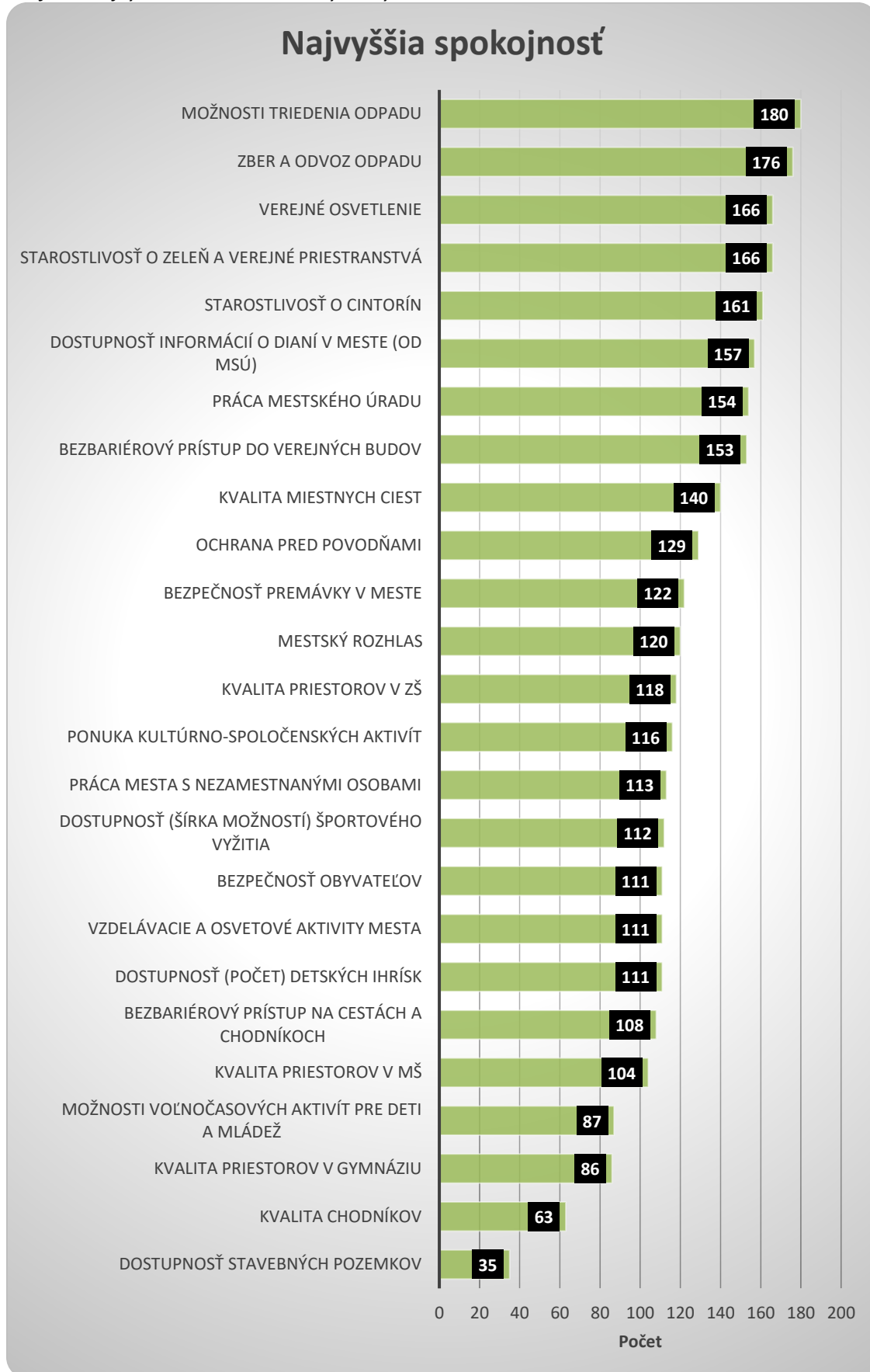

Spokojnosť s vybranými oblasťami života mesta

- **Najvyššia spokojnosť bola vyjadrená s odpadovým hospodárstvom, so starostlivosťou o verejné priestranstvá (vrátane cintorína) a s verejným osvetlením.** Respondenti mali možnosť vyjadriť svoju spokojnosť alebo nespokojnosť s vopred „prednastavenými“ oblasťami života mesta. Na výber pritom mali až 25 rôznorodých možností, týkajúcich sa odpadov, bývania, kultúry, športu, voľného času, školstva, bezpečnosti, starostlivosti o zeleň a pod. Ako ukazuje nasledujúci graf, okrem vyššie spomenutých oblastí s najvyššou spokojnosťou sú respondenti najviac spokojní aj s „fungovaním“ mestského úradu, kvalitou miestnych ciest a vybudovaným bezbariérovým prístupom do verejných budov. Z hľadiska kvality pokrytia verejným osvetlením by bolo vhodné (na základe odpovedí respondentov v iných, otvorených otázkach) zlepšiť verejné osvetlenie pri J. Kočínskom a P. Minčíkovi, vybudovať aspoň jedno osvetlenie popri ceste poza telocvičňu, príp. aspoň čiastočne osvetliť aj areál MŠ (kvôli vandalizmu niektorých obyvateľov). Na úseku miestnych komunikácií je jednoznačne požadovaná rekonštrukcia prepojenia medzi ul. Tatranskou a Štúrovou na južnom okraji mesta.

Graf 26: Najvyššia SPOKOJNOSŤ s vybranými oblasťami života mesta

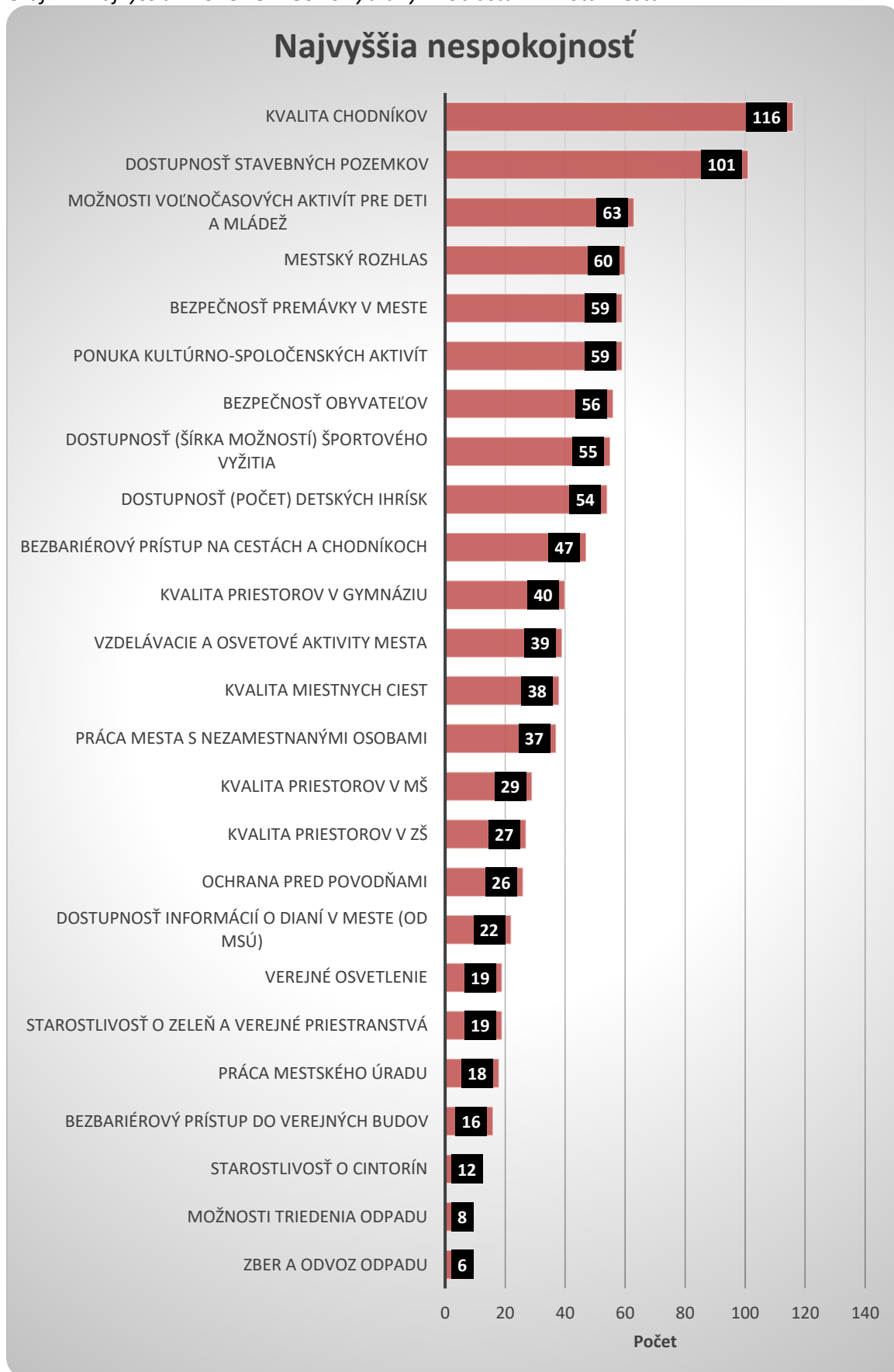
Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

- **Na druhej strane, jednoznačne najvyššia NEspokojnosť bola vyjadrená s kvalitou chodníkov a s dostupnosťou stavebných pozemkov.** Ako už bolo v analytickej časti tohto dokumentu viackrát spomenuté, viaceré úseky chodníkov sú vo veľmi zlom stave. Rekonštruovať je potrebné najmä niektoré chodníky na ul. Štúrovej a tiež na ul. SNP (smerom k bývalému Tatravitu). Rovnako negatívne vnímajú respondenti nedostupnosť stavebných pozemkov na výstavbu nových rodinných domov. V tomto smere sa už riešenie čiastočne realizuje – prostredníctvom projektu jednoduchých projektových úprav, po skončení ktorého by malo v lokalite IBV Vyšné Mláky vzniknúť cca 30-35 pozemkov vhodných na výstavbu.
- **V odpovediach ohľadom spokojnosti/nespokojnosti respondentov bola jednoznačne potvrdená vysoko prevládajúca celková spokojnosť so životom v meste** (ktorú respondenti deklarovali v odpovediach na otázku č. 5). Ak totižto sčítame počet všetkých odpovedí respondentov, ktorí sa vyjadrili na škále veľmi spokojný/spokojní, dostaneme súhrnnú hodnotu 3 099. Na druhej strane, pri sčítaní odpovedí na škále nespokojný/veľmi nespokojný dostaneme výrazne nižšiu hodnotu – 1 026.

Graf 27: Najvyššia NESPOKOJNOSŤ s vybranými oblasťami života mesta

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

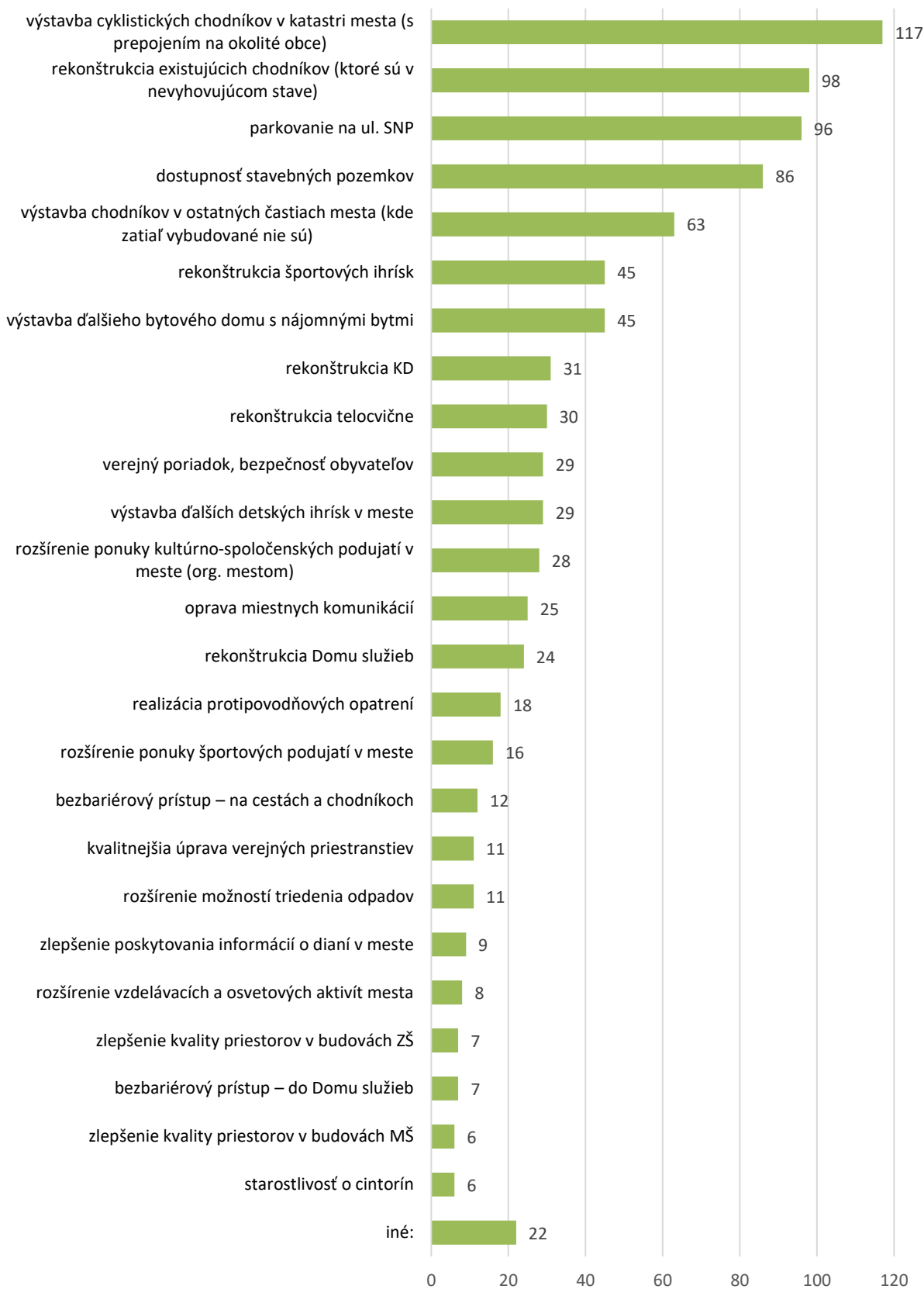

Oblasť, ktorá by sa v meste mala riešiť prioritne

- **Najvyššiu prioritu má výstavba cyklistických chodníkov, rekonštrukcia existujúcich chodníkov** (ktoré sú v zlom stave) **a riešenie parkovania na ul. SNP**. Respondenti si mohli vybrať maximálne 5 z prednastavených odpovedí a tak označiť, ktorým oblastiam by sa mala v meste venovať prioritná pozornosť. Jednoznačne najvyššie počty respondentov preferujú budovanie cyklistických chodníkov v katastri mesta s prepojením na okolité obce (z čoho možno s najvyššou pravdepodobnosťou vyvodiť v smere na Červený Kláštor, do Poľska a na Matiašovce), rekonštrukciu chodníkov, riešenie parkovania na ul. SNP, riešenie (ne)dostupnosti stavebných pozemkov a budovanie ďalších chodníkov (kde chýbajú).
- **Až 22 respondentov sa v otvorenej otázke vyjadrilo, že za prioritu považujú aj niečo iné** (ako bolo v prednastavených možnostiach) – **najmä lepšie využitie a rekonštrukciu priestorov gymnázia**. Ostatné odpovede (prinášame v nasledovnom prehľade) sa vyskytli „jednotlivo“ (tzn., že takúto odpoveď uviedol len jeden respondent).
 - Výsadba líp okolo cintorína
 - oprava cesty od autobusovej zastávky pri Zdravotnom stredisku smerom k Tatranskej ulici
 - skulpturnenie priestorov odpadových nadob a nadob na triedeny odpad
 - Kaufland
 - Kanalizácia na Mlynskej ulici
 - Viac nájomných bytov, väčšia dostupnosť bývania pre mladých ľudí
 - Viac bankomatov a nový striptiz bar
 - Oprava Domu Kultúry
 - Cestičky na pohybové aktivity mimo hlavných ciest, spojiť cestu do Cigrundu na Frankovská cestu a ukončiť na Tatranskú okolo karižaj z cesty bal Franková. Okruh pre prechádzky bude bezpečný aj pre iné aktivity
 - "Cesta" do Havky v katastri SSV. Nie sú ešte napojené všetky domy na verejnú kanalizáciu.
 - lepšia údržba chodníka ssv - lysá nad dunajcom , osvetlenie, lavička
 - budova obnovy - spraviť ubytovanie
 - postaviť dom dôchodcov pre nízko príjmove skupiny
 - opraviť zamatex, staré budovy, a robotu pre mladých ľudí a neohovárať že sú obézny
 - oprava mestského rozhlasu
 - obmedzenie rýchlosti v centre mesta, parkovanie od polikliniky po námestie , platené parkovisko pri supermatkete jednota
 - mestská knižnica je veľmi ťažko prístupná pre seniorov

Graf 28: Oblasť, ktorá by sa v meste mala riešiť prioritne

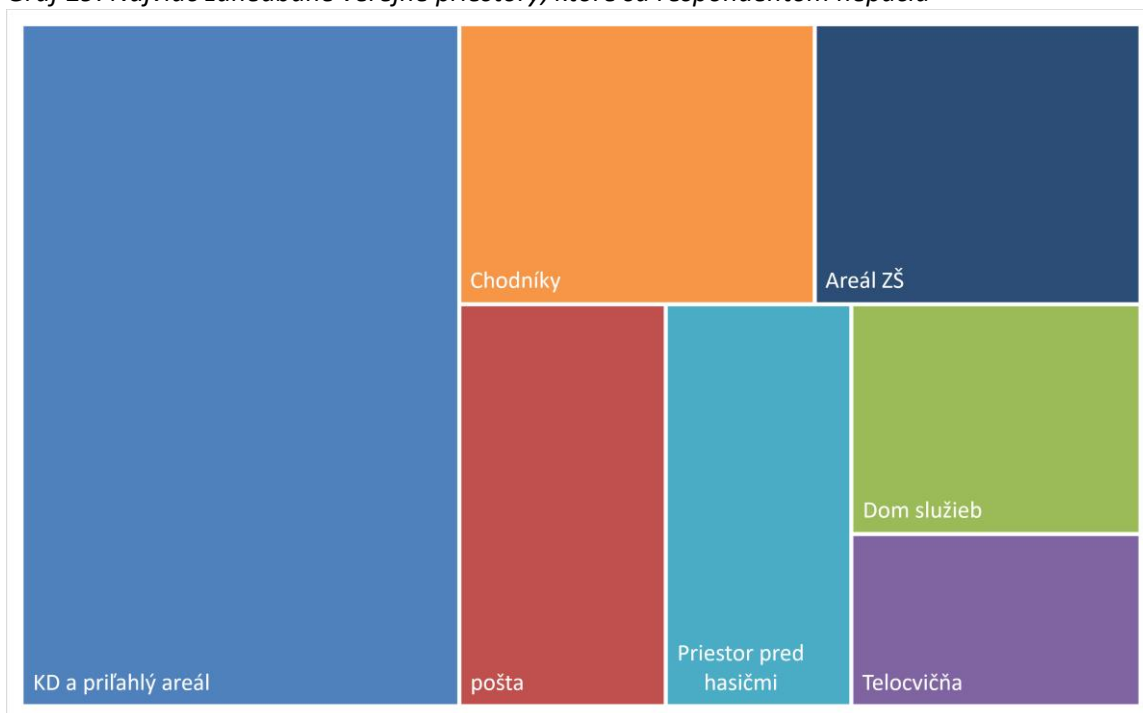
Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Verejné priestory

- **Najviac zanedbaným verejným priestorom v meste bol jednoznačne identifikovaný kultúrny dom a jeho príľahlý areál.** Respondenti mohli v otvorenej otázke sami identifikovať priestory, ktoré sú podľa ich názoru zanedbané a ktoré sa im nepáčia. Suverénne najviac hlasov (36 z 99 odpovedí) „získal“ kultúrny dom (najmä jeho fasáda) a príľahlý areál. Ten je problematickým predovšetkým z dôvodu zgrupovania sa rómskej mládeže v priestoroch bývalého pohostinského zariadenia a tiež z dôvodu (respondentmi deklarovaného) poškodenia detského ihriska. V poradí druhým identifikovaným problémom (12 hlasov) boli vo všeobecnosti chodníky v meste, ktorých veľká časť je v nevyhovujúcom stave. Vyššie počty respondentov identifikovali aj areál ZŠ – a to najmä jeho zanedbanú atletickú dráhu, doskočisko a volejbalové ihrisko, ako aj (respondentmi deklarované) nedostatočné kosenie. Menej frekventované odpovede na túto otázku sú uvedené v prílohe.

Graf 29: Najviac zanedbané verejné priestory, ktoré sa respondentom nepáčia

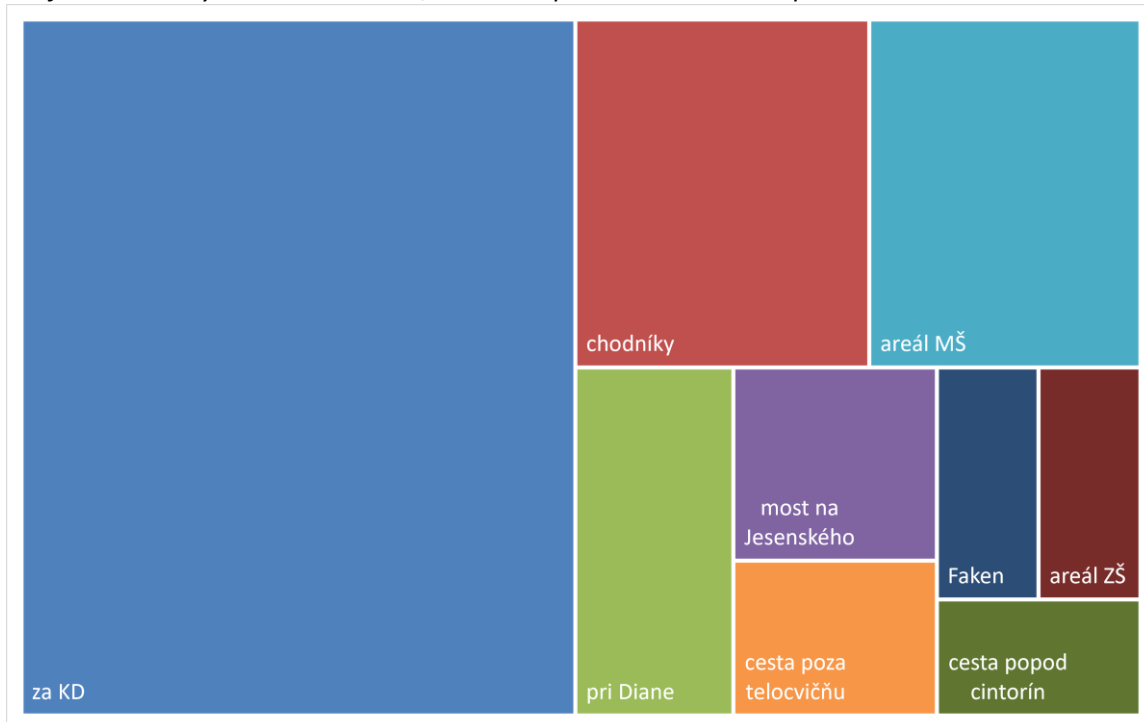
Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

- **Miestami a priestormi v meste, kde sa respondenti cítia najmenej bezpečne, sú najmä priestory za kultúrnym domom (a to najmä vo večerných hodinách), chodníky (všeobecne) a areál MŠ.** V prístrešku za KD, v areáli MŠ, pri penzióne Diana (ale aj na iných miestach – napr. na autobusovej zastávke pri zdrav. stredisku, na moste na Jesenského ulici a inde) dochádza podľa vyjadrení respondentov k zgrupovaniu najmä rómskej mládeže. Najviac problematické sú najmä spomínané priestory za KD a v areáli MŠ, kde táto mládež odhadzuje odpadky, rozbíja sklené fľaše, popíja alkohol, je hlučná a pod. Problematické je aj správanie týchto osôb voči iným osobám (drzosť a vulgárne správanie). Je preto namieste obzvlášť tento identifikovaný problém riešiť. Ďalšími priestormi s najväčšou obavou o bezpečnosť sú podľa vyjadrení respondentov vo všeobecnosti chodníky (tie, ktoré sú v nevyhovujúcom stave – ul. Štúrova, ul. SNP). Most na ul. Jesenského je nebezpečným priestorom z viacerých dôvodov – kvôli zgrupovaniu sa mládeže na moste (ktorý je zároveň slabo osvetlený a v noci je peších slabo

vidieť), a podľa odpovedí aj z dôvodu jeho stavebno-technického stavu. Menej frekventované odpovede na túto otázku sú uvedené v prílohe.

Graf 30: Priestory a miesta v meste, kde sa respondenti necítia bezpečne

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

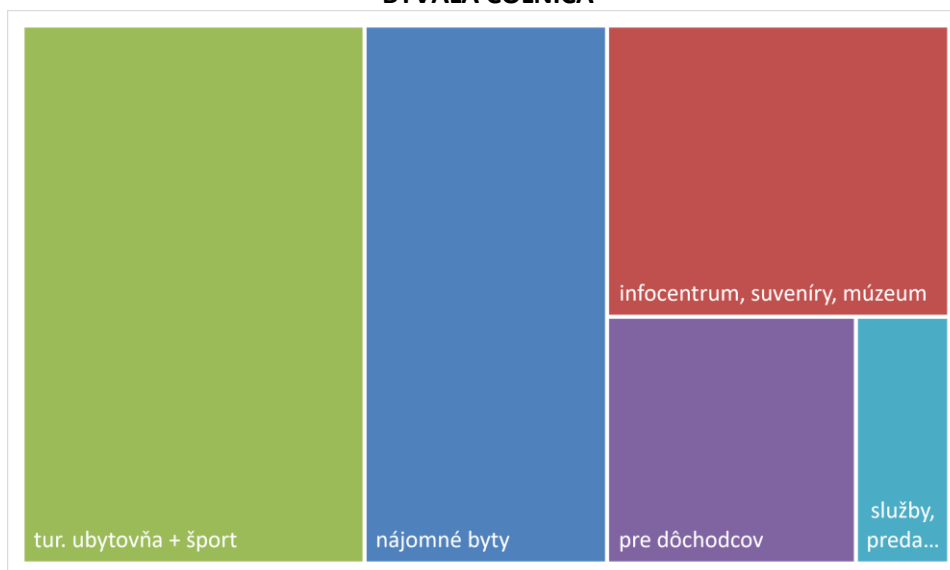
Využitie priestorov / budov v meste

- **Bývalá colnica: zriadiť ubytovňu, prestavať na nájomné byty alebo zriadiť infocentrum s expozíciou.** Respondenti v tejto budove najčastejšie (24 hlasov) navrhujú zriadiť turistickú ubytovňu so športovým areálom a vybavením (niektoré zariadenia na šport – napr. lezecká stena – môžu byť aj vnútri budovy; navrhujú tiež zriadenie prístaviska, vybudovanie areálu vodných športov). Taktiež navrhujú budovu zrekonštruovať na nájomné byty (17 hlasov) alebo v nej zriadiť infocentrum s nejakým druhom muzeálnej expozície (napr. ohľadom histórie štátnej hranice a colníctva, ohľadom prírodných a kultúrnych pamiatok v Zamagurí, múzeum goralskej kultúry) a predajňou suvenírov (13 hlasov).
- **Bývalá Obnova na ul. Kukučínovej: prestavať na nájomné byty alebo vytvoriť priestory pre dôchodcov.** Aj pri tejto budove spočívajú najčastejšie návrhy v zriadení nájomných bytov (16 hlasov), oproti budove colnice tu však existuje aj výrazná požiadavka na zriadenie priestorov určených pre seniorov (napr. denný stacionár, zariadenie pre seniorov a pod.) – rovnako 16 hlasov.
- **Budova gymnázia: prispôsobiť pre dôchodcov, prestavať na nájomné byty alebo zrekonštruovať, zveľadiť a zachovať priestory pre ďalšie vzdelávanie (a areál gymnázia pre šport a oddych).** Za prispôsobenie týchto priestorov pre dôchodcov (či už v podobe denného stacionára, zariadenia pre seniorov alebo inak) hlasovalo 23 respondentov a ďalších 10 sa vyjadrilo za ich prestavbu na nájomné byty. Zároveň tu však existuje pomerne široká skupina respondentov (spolu na základe odpovedí 27 osôb), ktorá požaduje tieto priestory zveľadiť a naďalej ich zachovať pre potreby gymnázia. Táto budova by zároveň popri gymnázii mohla byť naďalej využívaná na vzdelávanie (napr. detské jasle, priestory pre MŠ, pre ZUŠ, CVČ), pričom príslušný areál by mohol byť po jeho rekonštrukcii využívaný na šport a oddych.

Graf 31: Navrhované využitie niektorých mestských budov

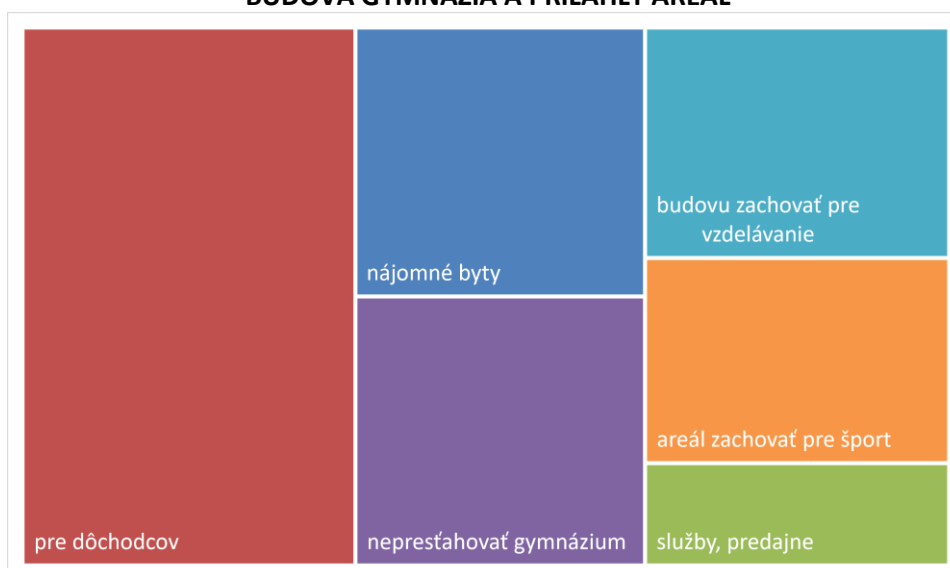
BÝVALÁ COLNICA

BÝVALÁ OBNOVA (UL. KUKUČÍNOVA)

BUDOVA GYMNÁZIA A PRIĽAHLÝ AREÁL

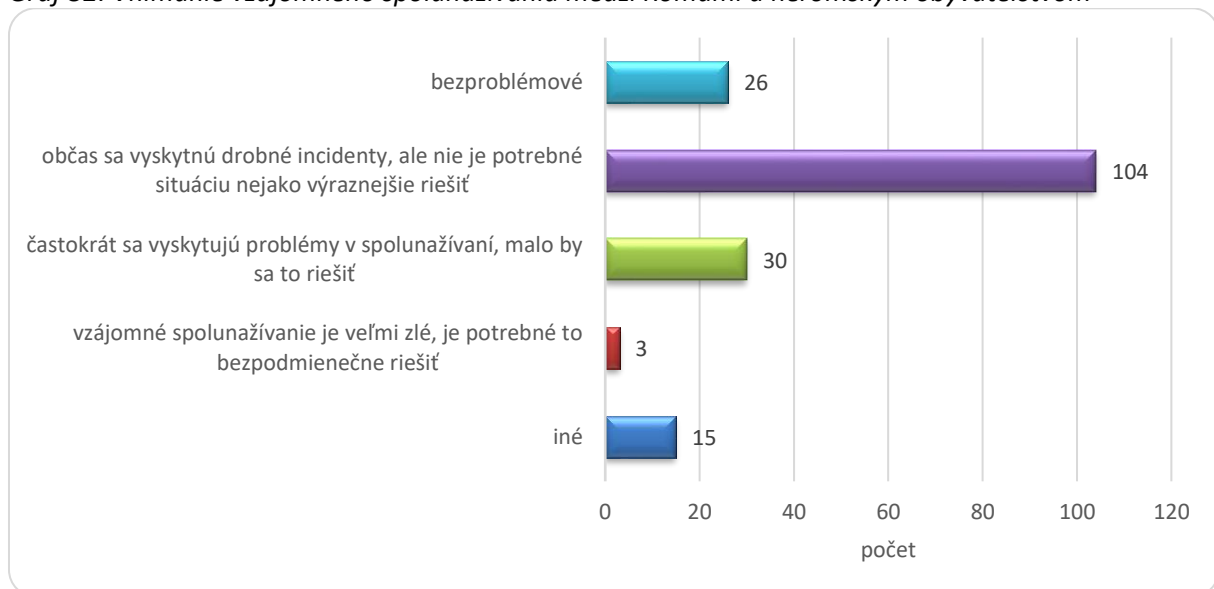

Vzájomné spolunažívanie medzi Rómami a nerómskym obyvateľstvom

- **Najväčšia časť respondentov (104) eviduje občasné drobné incidenty v spolunažívaní, zároveň si však nemyslí, že by bolo potrebné túto situáciu nejako výraznejšie riešiť.** Navyše, ďalších 26 osôb považuje spolužitie za bezproblémové. Na druhej strane, existuje skupina respondentov (33), ktorí sú za riešenie problematiky spolunažívania medzi Rómami a nerómskym obyvateľstvom.
- **Najväčšie problémy predstavuje správanie sa mladých Rómov na verejnosti.** Z tých respondentov, ktorí sa konkrétne vyjadrili k tomu, čo je podľa nich na vzájomnom spolunažívaní problematické, jednoznačne najviac označilo správanie sa mladých Rómov. Za problematický považujú najmä hluk, neporiadok, pitie alkoholu a spravidla aj vandalizmus na miestach, kde sa títo mladí ľudia zgrupujú, ako aj ich drzé a vulgárne správanie. Za problematické boli označené aj (respondentmi deklarované) neriešené konflikty v škole, drobné útoky, šikanovanie a hlavne neustále ututľávanie problémov zo strany vedenia školy.

Graf 32: Vnímanie vzájomného spolunažívania medzi Rómami a nerómskym obyvateľstvom

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Voľný priestor na vyjadrenie

- V závere bol respondentom ponechaný voľný priestor na akékoľvek vyjadrenie. Nakoľko boli uvedené veľmi rôznorodé odpovede/návrhy/postrehy a pod., ich sumárnejšie vyhodnotenie je veľmi náročné. Všetky odoslané odpovede preto figurujú v pôvodnom znení v prílohe. Z obsahového hľadiska jednotlivých odpovedí však možno jednoznačne identifikovať najvypuklejší problém – viackrát spomínané parkovanie vozidiel na ul. SNP.

Súhrnné zhodnotenie kľúčových zistení

Na základe podrobného zhodnotenia všetkých odpovedí respondentov z dotazníkového prieskumu vyplývajú pre mesto Spišská Stará Ves nasledovné kľúčové zistenia:

- **Veľká väčšina obyvateľov je spokojná s kvalitou života v meste.**
- **Zároveň je však potrebné riešiť viaceré problémy mesta, ktoré obyvatelia citlivo vnímajú. Želajú si riešiť najmä problémy v doprave a bývaní.** Naprieč celým dotazníkom rezonujú v odpovediach respondentov 2 kľúčové (najdôležitejšie, najvypuklejšie) problémové oblasti:

Bývanie – nedostupnosť stavebných pozemkov a nájomných bytov:

Hoci samospráva mesta aktuálne disponuje až 52 nájomnými bytmi v troch bytových domoch, v meste ešte stále existuje výrazný dopyt po nájomnom bývaní. Pravdepodobne tu teda existuje priestor pre výstavbu ďalšieho bytového domu s nájomnými bytmi. Dlhodobou neriešeným problémom mesta je aj nedostupnosť pozemkov na výstavbu rodinných domov. Tento problém sa aktuálne rieši – v meste prebieha projekt jednoduchých pozemkových úprav v lokalite Vyšné Mláky, kde po jeho skončení vzniknú parcely na výstavbu rodinných domov.

Doprava – chodníky, parkovanie na ul. SNP a absencia cyklistických chodníkov:

V meste je vybudovaná široká sieť chodníkov pre peších, avšak pomerne veľká časť týchto chodníkov je v nevyhovujúcom stave. Ide najmä o chodníky na ul. Štúrova pri mestskom úrade a na ul. SNP cca od budovy PIENAPu smerom k bývalému Tatrasvitu, ktoré je nutné rekonštruovať. Problémy v bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky vytvárajú najmä zaparkované vozidlá po oboch stranách cesty na ul. SNP v úseku od zdravotného strediska cca po budovu PIENAPu. V meste zároveň existuje výrazný dopyt po budovaní samostatných cyklistických chodníkov, stavebne oddelených od cestných komunikácií.

- **Citlivo je vnímané aj vzájomné spolužitie obyvateľov:**

Spolužitie Rómov a „nerómov“, bezpečnosť obyvateľov – správanie sa niektorých Rómov:

Obyvateľov významne obťažuje nevhodné správanie sa určitých osôb, ktoré nerešpektujú zaužívané spoločenské normy slušného správania, sú hluční, znečisťujú priestranstvá odpadkami, správajú sa vulgárne a pod. To u obyvateľov (zákonite) vyúsťuje do obáv o svoju bezpečnosť. Za problematické je takéto správanie považované nie preto, že sa takto správajú Rómovia, ale preto, že takéto správanie je problematické v akejkolvek civilizovanej spoločnosti.

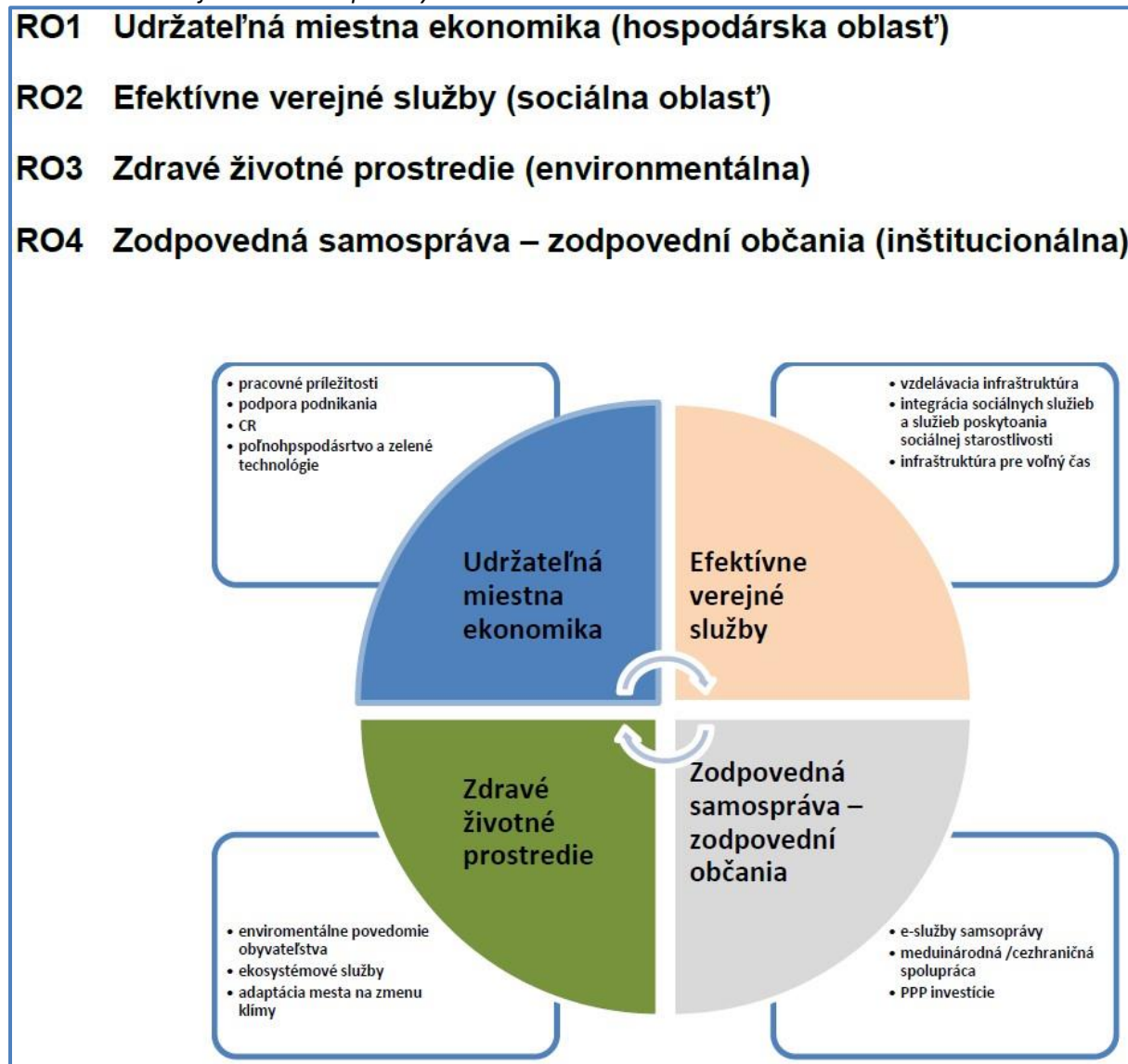
- **Jednoznačne je potrebné riešiť verejný priestor v okolí kultúrneho domu (vrátane fasády budovy) a v areáli MŠ.** Obyvatelia mesta považujú fasádu budovy kultúrneho domu za veľmi neestetickú, pričom zároveň veľmi negatívne vnímajú aj stretávanie sa mládeže za kultúrnym domom, kde táto mládež robí neporiadok, pije alkohol a nevhodne sa správa. Podobne boli kritizované aj priestory detského ihriska za kultúrnym domom, kde viaceré prvky na hranie detí boli nielen zničené, ale aj nebezpečné (napr. nefunkčné ochranné zábradlia). Podobne je negatívne vnímané aj stretávanie sa mládeže v areáli materskej školy, kde dochádza k podobným problémom ako za kultúrnym domom.
- **Veľmi pozitívnu stránkou mesta je systém odpadového hospodárstva.** Obyvatelia za dobre nastavené považujú odpadové hospodárstvo. Priaznivou je zároveň skutočnosť, že odpadové hospodárstvo v meste sa ešte zlepšilo po dobudovaní zberného dvora a mestského kompostoviska.

Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR

Predchádzajúci Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta mala Spišská Stará Ves spracovaný na roky 2015-2023 . V ňom boli zadefinované 4 hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich viaceré priority:

Obrázok 8: Rozvojové oblasti a priority v PHSR mesta 2015-2023

Zdroj: PHSR mesta 2015-2023

V rámci týchto rozvojových oblastí a priorít malo mesto zadefinovaných viacero opatrení, projektov a aktivít. Niektoré zadefinované projekty a aktivity z predchádzajúceho Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta sa podarilo celkom alebo aspoň sčasti zrealizovať (napr. výstavba Centra integrovanej zdravotnej starostlivosti, rekonštrukcia miestnych komunikácií a pod.), niektoré sú pred dokončením (napr. vybudovanie denného stacionára), iné realizujú priebežne (napr. podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít na území mesta), niektoré sa zrealizovať nepodarilo (napr. vybudovanie modernej tržnice v meste, výstavba areálu THERMAL a iné). Celkovo však možno konštatovať, že plnenie predchádzajúceho PHSR mesta bolo pomerne úspešné.

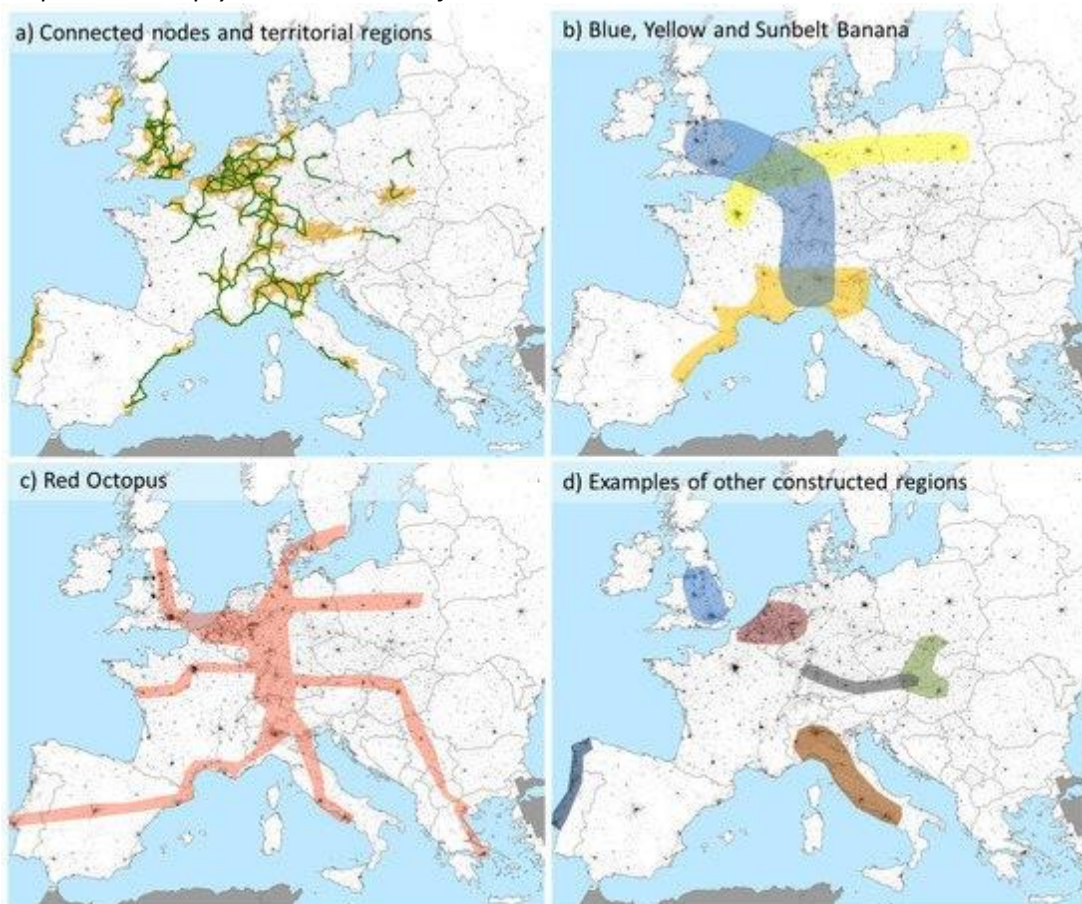

A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie predstavuje pre mesto tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jeho rozvoj (a to rôznym spôsobom, v rôznej miere, hoci významne alebo len okrajovo), avšak mesto ich zároveň svojou činnosťou nedokáže nijako ovplyvniť – sú teda úplne nezávislé na činnosti mesta.

Makropoloha mesta je veľmi nevýhodná – Spišská Stará Ves je od najrozvinutejších európskych centier, ako aj od centier s najväčším potenciálom budúceho rozvoja, značne vzdialená. V makroregionálnej mierke existujú viaceré rozvojové koncepty. Tie rôznym spôsobom prepájajú hlavné rozvojové centrá Európy (najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja). Je zrejmé, že mesto Spišská Stará Ves je od týchto centier značne vzdialené.

Mapa 15: Koncepty urbánneho rozvoja EÚ

Zdroj: Taubenböck, H. Ferstl, J. Dech, S. (2017)

Aj mezopoloha mesta je nevýhodná – Spišská Stará Ves leží ďaleko od významnejších centier zamestnanosti a terciárnej obsluhy. Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obsluhy (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín miest (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak

pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny)¹⁴. Spišská Stará Ves je sídlom zaradeným až do poslednej piatej skupiny centier osídlenia a najbližšie centrú osídlenia vyššej kategórie predstavujú mestá Spišská Belá (4. skupina), Kežmarok (2b. skupina centier osídlenia) a Stará Ľubovňa (3a. skupina centier osídlenia).

Spišská Stará Ves leží na konci rozvojovej osi 3. stupňa, čo pre mesto nevytvára priaznivé predpoklady pre možný rozvojový impulz z vonkajšieho prostredia prostredníctvom súkromných investorov. Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrú sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Z pohľadu rozvoja územia Slovenska najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice (o. i.) severoslovenským dopravným koridorom cez Žilinu, Poprad, Levoču a Prešov a juhoslovenským koridorom cez Zvolen, Lučenec a Rožňavu. Spišská Stará Ves leží až cca 50 km od tejto najvýznamnejšej rozvojovej osi (severoslovenského koridoru), pričom mesto je lokalizované pri štátnej hranici, na konci rozvojovej osi III. stupňa.

Z prostredia investičnej pomoci, poskytovanej vládou SR, možno na základe doterajších skúseností len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre okolitý región v blízkej budúcnosti. Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť Zamaguria by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k tomuto regiónu (keď už nie priamo v ňom). Skúsenosti však ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu). Do oblasti podtatranského regiónu a do Kežmarku (okresu patriaceho z hľadiska výšky miery nezamestnanosti medzi najproblémovšie okresy Slovenska) smerovala len malá časť investičnej pomoci vlády (v porovnaní s okresmi, kam išla najväčšia pomoc). Z prostredia investičnej pomoci teda len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región v blízkej budúcnosti.

Výraznejší rozvojový impulz pre okres Kežmarok (a teda aj pre mesto Spišská Stará Ves) môže znamenať jeho zaradenie medzi najmenej rozvinuté okresy (NRO) Slovenska. Podpora najmenej rozvinutých okresov predstavuje formu regionálnej politiky, zameranú na stimulovanie a rozvíjanie endogénneho potenciálu okresov, ktoré boli na základe zákonných kritérií medzi NRO zaradené. Podpora sa poskytuje v súlade so zákonom č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov. Obce, mestá a iné subjekty, ležiace v týchto NRO, majú pri žiadostiach o nenávratný finančný príspevok z EŠIF zvýhodnenú pozíciu oproti subjektom, ležiacim mimo týchto NRO. V rámci NRO má podpora smerovať najmä na tvorbu nových pracovných miest. Hoci finančný balík, dostupný pre okres v rámci tejto podpory, nie je nejaký obrovský a teda neznamená nejaké výrazné investície, v prípade jeho vhodného a racionálneho využitia môže čiastočne prispieť k rozvoju okresu ako takého (a v rámci neho aj k rozvoju mesta Spišská Stará Ves).

Komplexný projekt pozemkových úprav v meste doposiaľ nebol realizovaný – výrazne limitujúcim faktorom rozvoja mesta je veľmi komplikovaná štruktúra vlastníckych vzťahov. Významným projektom z hľadiska tvorby podmienok pre rozvoj územia je tzv. projekt pozemkových úprav, prostredníctvom ktorého dochádza k sprehľadneniu a zjednodušeniu vlastníckych vzťahov k pozemkom – podľa princípu „jedna parcela, jeden vlastník“. V praxi sa vykonávajú buď tzv.

¹⁴ Platí, že čím významnejšie centrum je, tým vyššiu úroveň občianskej vybavenosti (ktorú zároveň poskytuje obciam vo svojom zázemí) má. Najvýznamnejšie centrú boli zaradené do 1a. skupiny, najmenej významné sídelné centrú do 5. skupiny. Zároveň platí, že čím bližšie k významnejšiemu centru daná obec/mesto leží, tým pre ňu lepšie – z hľadiska dostupnosti rôznych služieb, vybavenosti, ako aj rozvojových impulzov.

jednoduché alebo komplexné pozemkové úpravy¹⁵. Realizácia takéhoto projektu znamená výrazný pozitívny determinant rozvoja územia (napr. pri rôznej výstavbe – budovanie cyklistických trás, príprava stavebných pozemkov, výstavba rekreačných lokalít, nájomné vzťahy v poľnohospodárstve a pod.), vytvárajú sa ním oveľa priaznivejšie podmienky na potenciálny rozvoj územia. Jednoduchosť / resp. komplikovanosť vlastníckej štruktúry pozemkov v katastri mesta je teda mimoriadne dôležitým faktorom z pohľadu komplexného rozvoja mesta. V tejto súvislosti možno konštatovať, že štruktúra vlastníckych vzťahov k pozemkom v katastri mesta Spišská Stará Ves je mimoriadne komplikovaná (obrovský počet parciel; väčšina parciel zapísaná v registri „E“; obrovské množstvo spoluvlastníkov na jednotlivých parcelách a pod.). Riešením tohto (z pohľadu komplexného rozvoja mesta) negatívneho javu je vykonanie komplexného projektu pozemkových úprav (PPÚ) v extraviláne.

Pozitívom je, že v meste aktuálne prebiehajú aspoň jednoduché pozemkové úpravy – v lokalite Vyšné Mláky. V súčasnosti prebieha južne od intravilánu mesta projekt jednoduchých pozemkových úprav v lokalite Vyšné Mláky, v rámci ktorého dochádza k reorganizácii vlastníckych vzťahov v presne ohraničenej lokalite. Táto lokalita bude v blízkej budúcnosti (po ukončení projektu JPÚ) slúžiť ako nová lokalita IBV pre výstavbu rodinných domov.

Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027

Jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií sú **Európske štrukturálne a investičné fondy**. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne a investičné fondy sú na Slovensku z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplnkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty. V programovom období EÚ 2014 – 2020 čerpal Slovensko európske štrukturálne a investičné fondy v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca. V roku 2023 sa toto programové obdobie (z hľadiska financovania a ukončenia projektov) končí, pričom aktuálne sa už nachádzame v programovom období 2021-2027.

Schválená je už Partnerská dohoda medzi Slovenskom a EÚ na nastávajúce programové obdobie 2021-2027 a taktiež Operačný program Slovensko (SR už teda v novom období bude mať len jeden operačný program, čo je oproti minulému obdobiu 2014-2020 významná zmena). Riadiaci orgán OP Slovensko (ktorým je MIRRI SK) a sprostredkovateľské orgány tak môžu pripravovať výzvy na podávanie projektov.

Ďalším významným zdrojom financovania rozvojových projektov v najbližších rokoch je pre Slovensko Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky (tzv. Plán obnovy). Čiastočne z tohto Plánu obnovy môžu čerpať aj samosprávy. Plán obnovy sa však už nezaraďuje medzi EŠIF, ide o samostatný zdroj financovania, ktorý vznikol na podnet EÚ ako reakcia na krízu, spôsobenú pandémiou COVID-19. Plán obnovy reaguje najmä na jej ekonomické dopady, v podmienkach Slovenskej republiky však aj na dlhodobé systémové nedostatky v slovenskej spoločnosti (SR je povinná uskutočňovať aj niektoré reformy).

¹⁵ Ak sa robí tzv. komplexný projekt pozemkových úprav, tak sa vykoná sprehľadnenie a zjednodušenie vlastníckych vzťahov v celom katastrálnom území obce/mesta. V prípade jednoduchých pozemkových úprav sa tieto činnosti vykonávajú len pre určitú, konkrétnu časť katastra obce/mesta.

Obrázok 9: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027

▶▶ PROGRAM SLOVENSKO	12 593 734 933 EUR
▶▶ PROGRAM RYBNÉ HOSPODÁRSTVO SLOVENSKEJ REPUBLIKY	15 225 428 EUR
▶▶ PROGRAMY PRE OBLASŤ VNÚTORNÝCH ZÁLEŽITOSTÍ	103 625 941,98 EUR

PROGRAMY ÚZEMNEJ SPOLUPRÁČE:
904 756 054 EUR (nielen slovenská obálka)

▶▶ Interreg VI-A Slovensko - Česko	85 323 597 EUR
▶▶ Interreg VI-A Slovensko - Rakúsko	55 500 000 EUR
▶▶ Interreg VI-A Poľsko - Slovensko	129 839 952 EUR
▶▶ Interreg VI-A Maďarsko - Slovensko	129 000 000 EUR
▶▶ Interreg NEXT HU - SK - RO - UA	66 092 505 EUR
▶▶ Interreg Danube Region Programme 2021-2027	215 000 000 EUR
▶▶ Interreg Central Europe Programme	224 000 000 EUR

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

Obrázok 10: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

STEEP analýza

Okrem vnútorných faktorov majú na rozvoj územia vplyv aj rôzne vonkajšie faktory (také, ktoré mesto nedokáže ovplyvniť). Pri identifikovaní problémov mesta a hľadani strategíe/í na ich vyriešenie je preto potrebné si uvedomiť, že tieto riešenia môžu byť v budúcnosti ovplyvnené aj spomínanými vonkajšími faktormi. Externé faktory sú rozdelené do 5 oblastí: S – sociálne, T – technologické, E – ekonomické, E – ekologické, P – politické. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 4 (A8): STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické
Starnutie obyvateľstva, emigrácia mladých ľudí do miest	Zavádzanie nových materiálov a inovatívnych technológií v hospodárstve	Ekonomická situácia štátu (dopady ekonomického vývoja v jednotlivých sektoroch, výrazná podpora štátu vybraným sektorom)	Klimatické zmeny (častejšie a extrémnejšie výkyvy počasia, sucho, znižujúce sa zásoby pitnej vody...)	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti
Zmeny vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva	Využívanie moderných informačno-komunikačných technológií	Možnosti financovania projektov z fondov EU a iných zdrojov	Verejný tlak na zavádzanie ekologických a environmentálnych technológií	Zmena priorít vlády ako výsledok volieb
Zmena postojov obyvateľov a reprezentantov rôznych sektorov k lokálnemu rozvoju	Digitalizácia verejnej správy, vytváranie mobilných aplikácií pre využívanie verejných služieb	Rozvoj malého a stredného podnikania	Zvyšovanie povedomia verejnosti o ochrane ŽP a rast environmentálnej zodpovednosti obyvateľstva	Legislatívne zmeny v rôznych oblastiach
Prehlbujúce sa rozdiely medzi obyvateľmi v oblasti príjmov	Nové technologické riešenia v oblasti sociálnych služieb a zdravotníctva	Zvyšovanie / znižovanie kúpyschopnosti obyvateľstva	Podpora a využívanie alternatívnych zdrojov energie	Štrukturálna politika Európskej únie
Zmeny v mobilite obyvateľov	Výrazné zmeny na trhu práce ovplyvnené inováciami a novými technológiami	Dostupnosť finančných zdrojov	Odpadové hospodárstvo	Nová politika územného rozvoja v SR – dôraz na integrované územné investície a na prístup zdola
Zvyšujúca / znižujúca sa kvalita života obyvateľov		Daňová politika štátu	Vplyv rôznych subjektov na tvorbu politík v oblasti ŽP	Vojna na Ukrajine

Zdroj: vlastné spracovanie

A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov mesta. SWOT analýza patrí medzi nástroje, používané na zhodnotenie aktuálneho stavu mesta. Rozdelená je na vnútornú analýzu (silné a slabé stránky) a vonkajšiu analýzu (príležitosti a ohrozenia).

SWOT analýza

Formulár 5 (A10): SWOT analýza

HOSPODÁRSKA OBLASŤ Hospodárstvo v území, Zamestnanosť, Nezamestnanosť, Dopravná infraštruktúra, Technická infraštruktúra, Hospodárenie samosprávy, Bezpečnosť	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • výborné finančné zdravie samosprávy, rozumné hospodárenie, dostatok vlastných zdrojov na spoluúčasť, príp. aj realizáciu menších vlastných investícií • nízky dlh mesta • existencia registrovaného sociálneho podniku Mestský podnik Spišská Stará Ves • existencia Zastrovy, a.s. (významný zamestnávateľ zabezpečujúci príjmy pre niekoľko stoviek osôb) • prítomnosť viacerých menších poľnohospodárskych a priemyselných podnikov • dostupnosť viacerých prevádzok obchodov a služieb • pomerne rozvinutá lokálna ekonomika • nižšia hladina priemerných miezd v okrese KK (znamenajúca potenciál pre zamestnávanie ťažko zamestnateľných UoZ) • vysoká ochota obyvateľov podnikať prostredníctvom živnosti • poloha na vstupe do PIENAPu a v blízkosti TANAPu • atraktívne prírodné prostredie v celom regióne Zamaguria, vrátane viacerých kultúrno-historických pamiatok na slovenskej aj poľskej strane hranice (potenciál pre ďalší rozvoj CR) • viacero ubytovacích a reštauračných zariadení v meste • výborné lokalizačné aj realizačné predpoklady rozvoja CR v samotnom meste aj v Zamagurí • nízka miera nezamestnanosti • relatívne priaznivá štruktúra UoZ podľa veku a vzdelania • výborná kvalita miestnych komunikácií • vybudovaná široká sieť chodníkov 	<ul style="list-style-type: none"> • nízka makropolitická atraktivita mesta • nevýhodná poloha mesta ďaleko od výrazných centier zamestnanosti (urbánnych centier) • poloha mimo rýchlostných komunikácií • komplikovaná vlastnícka štruktúra pozemkov v katastri mesta • nižšia hladina priemerných miezd v okrese KK (posilňujúca depopulačné trendy najmä u mladých, vzdelaných ľudí) • nepriaznivá štruktúra UoZ podľa doby evidencie a klasifikácie zamestnaní • takmer všetci nezamestnaní patria medzi znevýhodnené osoby • nízka kvalita niektorých chodníkov • žiadne cyklistické chodníky (stavebne oddelené od ciest) • nevyriešená statická doprava na ul. SNP • negatívne vnímanie bezpečnosti v meste verejnosťou, nevhodné správanie sa najmä mladých Rómov na verejnosti

<ul style="list-style-type: none"> • dobré spojenie verejnou dopravou Kežmarkom, Popradom a Starou Ľubovňou počas pracovných dní • dobré vybavenie mesta technickou infraštruktúrou (elektrina, vodovod, kanalizácia, plyn, verejné osvetlenie, telekomunikácie...) • vysoká aktivita a výborná pripravenosť mesta na získanie financií na realizáciu investičných akcií z externých dotačných zdrojov 	
<p>Príležitosti</p>	<p>Ohrozenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, Plánu obnovy a iných zdrojov financovania na realizáciu rozvojových aktivít • realizácia investícií prostredníctvom registrovaného sociálneho podniku, vrátane zamestnávania osôb v ňom • realizácia naplánovaných investičných aktivít prostredníctvom integrovaných investičných balíkov (Rada partnerstva VÚC) • využitie možností ponúkajúcich sa prostredníctvom najmenej rozvinutých okresov • realizácia projektu komplexných pozemkových úprav • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...) 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočné čerpanie možných zdrojov z EÚ a vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych) • nepriaznivý makroekonomický vývoj v súvislosti s vojnou na Ukrajine • potenciálna energetická kríza • neistota v lokálnom podnikateľskom prostredí, vyúsťujúca do nižšieho objemu plánovaných investícií, prijímania nových zamestnancov a prípadného rozširovania podnikania • zvyšovanie investičného dlhu do nadradenej dopravnej infraštruktúry zo strany príslušných správcov komunikácií

SOCIÁLNA OBLASŤ	
Demografická charakteristika, Vzdelanie a školstvo, Domový a bytový fond, Občianska vybavenosť, Kultúra, Šport, Zdravotníctvo, Sociálne služby	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • pozitívny vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva • výborné podmienky v rámci predprimárneho a primárneho vzdelávania (dostupnosť škôl a viacerých šk. zariadení priamo v meste) • existencia gymnázia • dobrá technická vybavenosť škôl • dobrá kvalita domového a bytového fondu • absencia chatrčí • dobrá obložnosť obydľí v celom meste (vrátane dvoch koncentrácií rómskeho obyvateľstva) • aktivita samosprávy na poli obstarávania nájomných bytov • realizácia projektu jednoduchých pozemkových úprav v lokalite Vyšné Mláky • vysoký záujem o výstavbu rodinných domov v meste • záujem o nájomné byty • výborná občianska vybavenosť (viacero verejnoprospešných budov, zdravotnícke služby, sociálne služby, športové zariadenia, obchody, služby...) • dostupnosť základných a niektorých špecializovaných zdravotných služieb priamo v meste v novo zrekonštruovanom zdravotnom stredisku • viaceré sociálne služby dostupné priamo v Spišskej Starej Vsi • viaceré športoviská na realizáciu rôznych športov na území mesta • veľké množstvo rôznych kultúrno-spoločenských podujatí v meste počas roka • pôsobenie ochotníckych folklórnych telies priamo v meste • existencia divadla Ramagu 	<ul style="list-style-type: none"> • dlhodobý trend klesania počtu obyvateľov • veľmi negatívny vývoj migračného pohybu obyvateľstva • nepriaznivá veková štruktúra obyvateľstva • rýchle starnutie obyvateľstva • nedostupnosť stavebných pozemkov • nedobudovaný bezbariérový prístup v niektorých budovách, priestoroch a na niektorých chodníkoch
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, Plánu obnovy a iných zdrojov financovania na realizáciu rozvojových aktivít • realizácia investícií prostredníctvom registrovaného sociálneho podniku, vrátane zamestnávania osôb v ňom • realizácia naplánovaných investičných aktivít prostredníctvom integrovaných investičných balíkov (Rada partnerstva VÚC) 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočné čerpanie možných zdrojov z EÚ a vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych) • nepriaznivý makroekonomický vývoj v súvislosti s vojnou na Ukrajine

<ul style="list-style-type: none">• využitie možností ponúkajúcich sa prostredníctvom inštitútu najmenej rozvinutých okresov• možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...)	<ul style="list-style-type: none">• potenciálna energetická kríza• predsudky a negatívny postoj majority voči Rómom
--	--

ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ Prírodné pomery, Ochrana prírody, Ochrana pred povodňami, Odpadové hospodárstvo, Zmena klímy	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • zachovalé a esteticky príťažlivé prírodné prostredie na území mesta aj v celom Zamagurí • zavedený (motivačný) množstvový systém zberu odpadu • vysoká úroveň vytriedenia odpadov • znižovanie produkcie zmesových komunálnych odpadov, nízka produkcia zmesových KO na 1 obyvateľa • dobre nastavené odpadové hospodárstvo, ochota obyvateľov triediť odpad • realizácia projektu mestského kompostoviska a zberného dvora • záujem miestnych subjektov realizovať adaptačné opatrenia na zmenu klímy 	<ul style="list-style-type: none"> • kotlinová poloha mesta (výrazne zvyšujúca počet dní s hmlou) • existencia niektorých problémových lokalít z hľadiska ochrany pred povodňami • ešte stále vysoká miera skládkovania odpadov (ale trend je pozitívny) • existencia viacerých environmentálnych záťaží v katastri mesta
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, Plánu obnovy a iných zdrojov financovania na realizáciu rozvojových aktivít • realizácia naplánovaných investičných aktivít prostredníctvom integrovaných investičných balíkov (Rada partnerstva VÚC) • využitie možností ponúkajúcich sa prostredníctvom najmenej rozvinutých okresov • spolupráca s vládnymi aj mimovládnymi organizáciami na riešení rómskej problematiky z hľadiska odpadov • dostupné zdroje na využitie obnoviteľných aj alternatívnych zdrojov energie 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočné čerpanie možných zdrojov z EÚ a vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych) • nepriaznivý makroekonomický vývoj v súvislosti s vojnou na Ukrajine • potenciálna energetická kríza

Kľúčové faktory a disparity územia

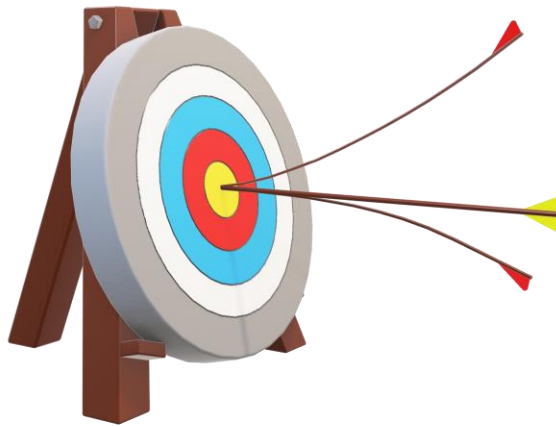
Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja mesta. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity mesta.

Hlavné faktory rozvoja:

- využitie dobrej geografickej polohy mesta z hľadiska potenciálu pre rozvoj CR na báze atraktívneho prírodného prostredia, existencie národných parkov a množstva prírodných a kultúrno-historických pamiatok v okolí
- podpora cezhraničných kontaktov a ochota participovať na cezhraničnej spolupráci
- aktivita mesta na poli zapájania sa do regionálnych kooperačných štruktúr
- vysoký dopyt po bývaní v meste
- podpora rozvoja individuálnej bytovej výstavby
- podpora rozvoja hromadnej bytovej výstavby
- racionálne hospodárenie samosprávy
- aktivita a pripravenosť mesta na získanie externých zdrojov na realizáciu rozvojových projektov
- existencia gymnázia.

Hlavné disparity rozvoja:

- emigrácia obyvateľstva – z mesta emigruje predovšetkým mladé obyvateľstvo, najčastejšie z dôvodu slabšej ponuky pracovných miest, nižšej úrovne miezd a nedostatku možností bývania
- nízky potenciál pre prilákanie investícií znamenajúcich tvorbu väčšieho počtu pracovných miest (napr. do priemyselnej výroby, veľkoskladov a logistiky a pod.) – z dôvodu málo výhodnej polohy vo vzťahu k ekonomickým centráram a nadradenej dopravnej infraštruktúre má mesto veľmi nízky lokalizačný potenciál pre prilákanie takýchto investícií
- slabšia ponuka pracovných príležitostí priamo v meste (v porovnaní s väčšími mestami) – mesto nedokáže vygenerovať dostatočný počet pracovných príležitostí pre všetko svoje obyvateľstvo
- nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov
- vyššia úroveň miezd v metropolitných regiónoch SR, príp. v zahraničí – úroveň miezd v regióne spolu s časovou a finančnou náročnosťou dochádzky do zamestnania pôsobí ako demotivačný faktor a generuje podmienky pre emigráciu obyvateľstva
- zlý stav niektorých chodníkov a absencia cyklistických chodníkov – niektoré chodníky v meste sú vo veľmi zlom stave, úplne chýbajú vybudované samostatné cyklistické chodníky, stavebne oddelené od ciest
- veľká rozdrobenosť pozemkov a komplikovaná štruktúra vlastníckych vzťahov v katastrálnom území mesta – výrazne limitujúci faktor potenciálnych rozvojových aktivít z dôvodu veľkej náročnosti z hľadiska vysporiadania vlastníckych vzťahov (napr. pre prípravu lokalít IBV, technickú infraštruktúru, budovanie chodníkov a pod.).

B-Strategická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Stará Ves na roky 2023-2030 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja mesta s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie mesta nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC.

Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä **Agendou 2030**. Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné naplňovať.

Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR. V konzultácii s odbornou verejnosťou bola Agenda 2030 na Slovensku premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce. Sú nimi:

- Vzdelanie pre dôstojný život,
- Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,
- Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,
- Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,
- Právny štát, demokracia a bezpečnosť,
- Dobré zdravie.

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Vízia mesta do roku 2030

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by malo mesto vyzerať. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu mesta, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva mesta bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** mesta Spišská Stará Ves:

Mesto Spišská Stará Ves je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby.

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť globálny cieľ rozvoja mesta Spišská Stará Ves na roky 2023-2030. **Globálnym cieľom** rozvoja mesta je

„zvýšiť kvalitu života obyvateľov mesta aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia mesta“.

Stratégia rozvoja

Cieľom strategickej časti programu je navrhnuť priority, ktoré budú viesť k naplneniu zadefinovaných strategických cieľov a dosiahnutiu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii mesta alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jeho kompetencii, avšak mesto ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.

Definovanie stratégie rozvoja mesta vychádza najmä z detailného poznania jeho vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja mesta je spracovaná v súlade s **Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030**, ktorá plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 definuje (okrem iného) priority, ciele a nástroje podpory regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí. Je v súlade s politikou súdržnosti Európskej únie v období 2021-2027, v rámci ktorej **Európska komisia zadefinovala 5 hlavných politických cieľov politiky súdržnosti:**

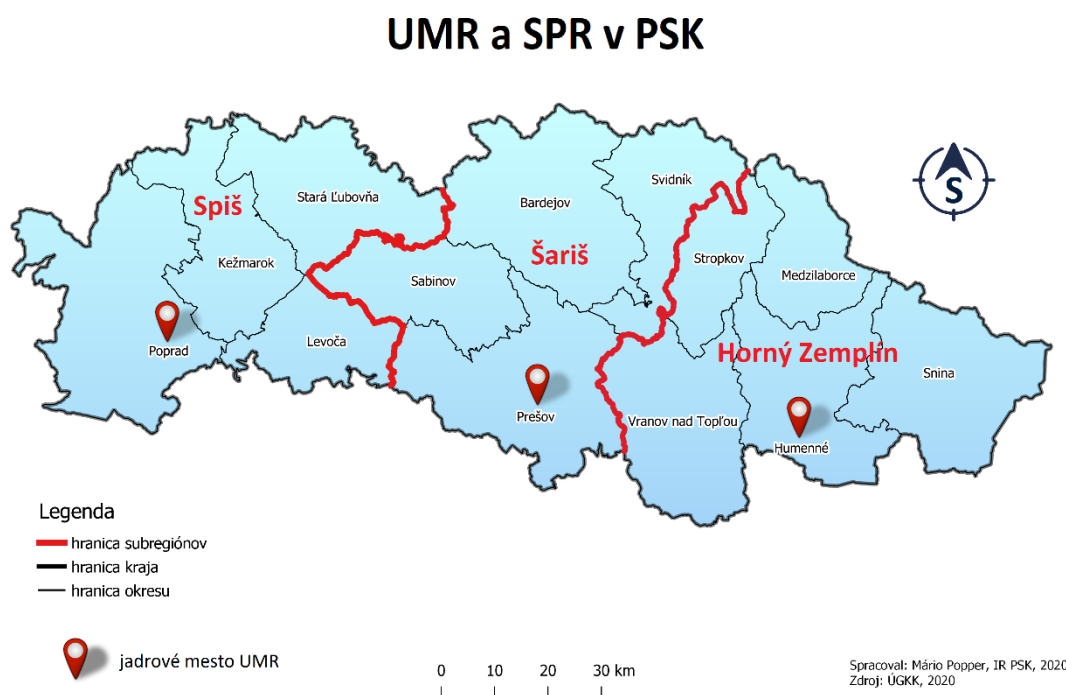
1. *Inteligentnejšia Európa* – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva
2. *Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa*
3. *Prepojenejšia Európa* – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT
4. *Sociálnejšia Európa* – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv
5. *Európa bližšie k občanom* – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

V novom programovom období EÚ (2021-2027) nastávajú na Slovensku v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny. Doposiaľ sa programy rozvoja vypracúvali na úrovni VÚC a na úrovni obcí a miest (pričom obce mali možnosť vypracovať si spoločný program rozvoja obcí). Po novom sa do strategického plánovania pridáva ďalší „medzistupeň“. Tento nový medzistupeň predstavujú tzv. **Strategicko-plánovacie regióny (SPR)**, ktorých hranice zadefinuje príslušný VÚC a schváli ustanovená Rada partnerstva kraja. Pre každý SPR sa následne vypracúva špecifická stratégia, spracovaná vo forme **integrovanej územnej stratégie (IUS)** a obsahujúca špecifické ciele a operácie, vzťahujúce sa len na to-ktoré SPR. Cieľom je zabezpečiť adresnejšie operácie a podporu regiónom na medzistupni medzi regionálnou samosprávou (VÚC) a miestnou samosprávou (obce).

Tretí stupeň strategického plánovania budú stále tvoriť obce a mestá – tým je, samozrejme, ponechaná možnosť vypracovať si svoje vlastné PHSR (ak nevyužijú možnosť vypracovať si svoj PHSR ako súčasť spoločného programu rozvoja obcí). **Mesto Spišská Stará Ves** leží v Prešovskom samosprávnom kraji a v programovom období 2021-2027 je **súčasťou** strategicko-plánovacieho regiónu **SPR Spiš**.

Obrázok 11: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) a územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) na území Prešovského kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027

Zdroj: www-po-kraj.sk

Zmena nastáva v rámci územného rozvoja. **Každý samosprávny kraj** na Slovensku a každé **územie udržateľného mestského rozvoja (UMR)**¹⁶, zadané Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie, si v rámci svojho PHRSR (resp. integrovanej územnej stratégie)¹⁷ definuje tzv. **Integrované investičné balíčky (resp. integrované projektové balíčky)**. Tie pozostávajú z kľúčových projektov (ktorých realizácia je pre implementáciu daného projektového balíka kľúčová, nosná; bez nej by realizácia celého integrovaného balíka nemala zmysel a investície by nepriniesli synergický efekt) a komplementárnych projektových balíkov (ktoré obsahujú indikatívne tematické projektové balíčky). Celý integrovaný projektový balík môže byť financovaný z rôznych zdrojov (napr. EŠIF, Plán obnovy, Fond pre spravodlivú transformáciu, tzv. Nórske fondy, úverové zdroje, vlastné zdroje, dotácie štátu a pod.). Tá časť integrovaného investičného balíka, ktorá bude financovaná len z EŠIF, sa nazýva **Integrovaná územná investícia (IUI, angl. skratka ITI)**.

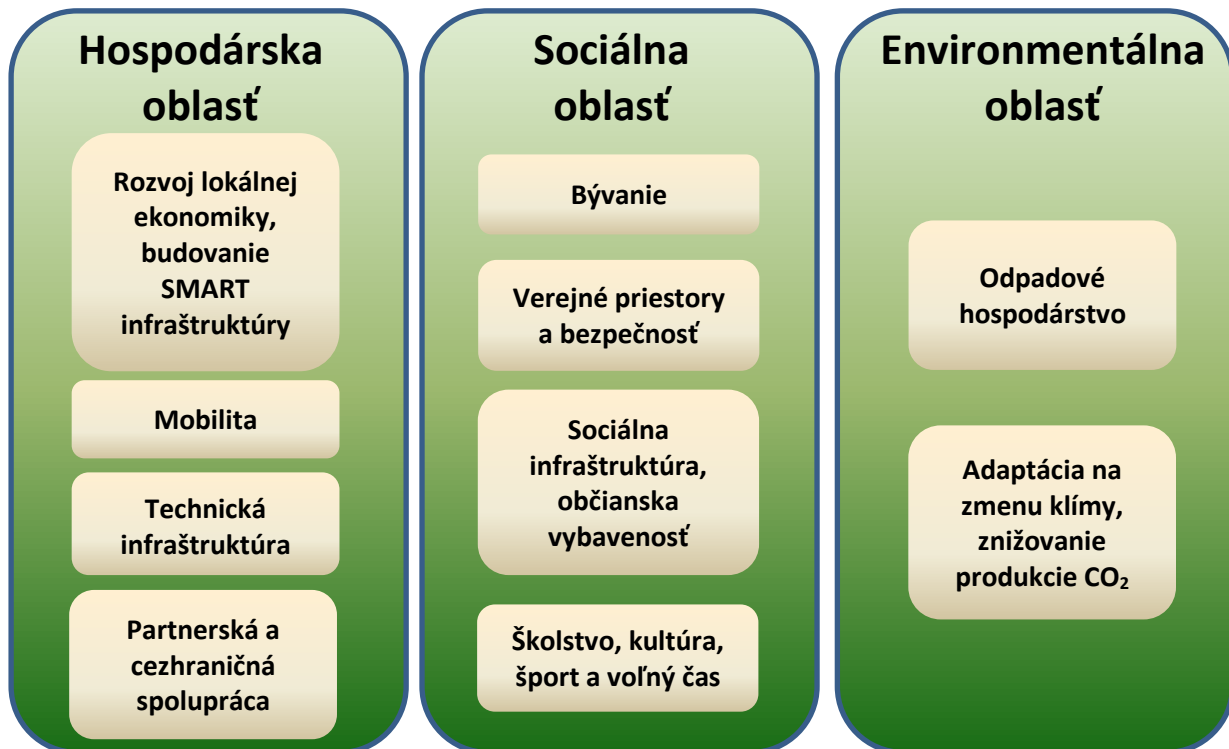
Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už teda nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov (ako tomu bolo doposiaľ). Časť IUI bude schvaľovaná Radou partnerstva daného VÚC (bez potreby vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev; výhodou tohto spôsobu schvaľovania bude, že najprv Rada partnerstva VÚC schváli konkrétny projektový zámer na realizáciu, takže žiadateľ bude mať istotu, že jeho projektový zámer určite získa financie na realizáciu; potom dostane úspešný žiadateľ čas na dopracovanie a dodanie všetkej potrebnej dokumentácie, ako napr. samotná projektová dokumentácia, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a pod.; tento prístup môže teda potenciálne ušetriť žiadateľom množstvo financií, úsilia a času – keďže tí nebudú povinní mať pripravenú celú dokumentáciu už v čase podania žiadosti o NFP, ale až po jej schválení) a časť IUI sa bude stále implementovať formou dopytovo-orientovaných výziev, vyhlasovaných štátnymi orgánmi (rovnakým spôsobom ako tomu bolo doteraz).

¹⁶ nazývané aj „mestská funkčná oblasť“

¹⁷ v prípade VÚC ide o PHRSR (pričom IUS môže byť integrálnou súčasťou PHRSR kraja alebo samostatnou stratégiou). V prípade území UMR podľa toho, či sa daný UMR rozhodol vypracovať si integrovanú územnú stratégiu vo forme spoločného programu rozvoja obcí na základe § 8a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja alebo ako samostatnú stratégiu

Pre naplnenie strategickej vízie (pozri predchádzajúcu kapitolu) si teda mesto Spišská Stará Ves stanovilo tri hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich nasledovné priority:

- A.) **Hospodárska oblasť** – táto prioritná oblasť pozostáva zo 4 priorít: rozvoj lokálnej ekonomiky, budovanie SMART infraštruktúry (podpora malého a stredného podnikania, podpora miestnej hospodárskej základne, zavádzanie inovácií, rozvoj poľnohospodárstva, rozvoj digitalizácie, realizácia SMART riešení, skvalitňovanie verejných služieb, rozvoj turizmu), mobilita (rekonštrukcia starých a výstavba nových miestnych komunikácií a chodníkov, riešenie parkovania), technická infraštruktúra (dobudovanie technickej vybavenosti mesta) a partnerská spolupráca (spolupráca s partnerskými obcami).
- B.) **Sociálna oblasť** – prioritná oblasť pozostávajúca taktiež zo 4 rozvojových priorít: bývanie (podpora bývania v meste, príprava pozemkov na IBV, výstavba bytov), verejné priestory a bezpečnosť (skvalitňovanie verejných priestorov, prevencia kriminality), sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť (skvalitnenie občianskej vybavenosti, podpora sociálnych služieb a komunitného rozvoja) a školské, kultúrne, športové a voľnočasové (skvalitňovanie školskej infraštruktúry, rekonštrukcia a výstavba športových a oddychových zariadení, podpora kultúrnych a športových podujatí a telies).
- C.) **Environmentálna oblasť** – tretia prioritná oblasť pozostáva z 2 rozvojových priorít: odpadové hospodárstvo (podpora triedeného zberu, zvyšovanie úrovne vytriedenia komunálnych odpadov) a adaptácia na zmenu klímy, znižovanie produkcie CO₂ (realizácia zelených a modrých investícií, zvyšovanie biodiverzity, využívanie obnoviteľných zdrojov energie, zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, realizácia protipovodňových opatrení).

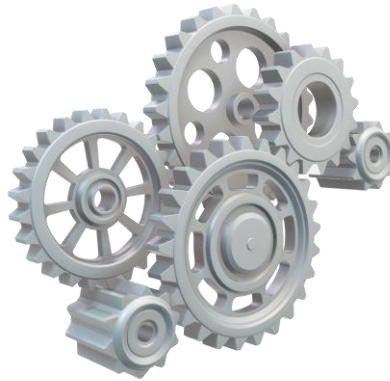

Prostredníctvom týchto troch prioritných oblastí a definovaných priorit, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení a projektových zámerov, bude mesto naplňať definovanú strategickú víziu rozvoja. Splnením jednotlivých cieľov a stanovených opatrení bude zabezpečovať zvyšovanie kvality života svojich obyvateľov.

Formulár 6 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov

Vízia			
<i>„Mesto Spišská Stará Ves je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby“</i>			
Hlavný cieľ			
<i>„zvýšiť kvalitu života obyvateľov mesta aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia mesta“</i>			
Prioritná oblasť	Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Strategický cieľ	<i>Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry</i>	<i>Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky spoločenského vyžitia</i>	<i>Zabezpečiť pre obyvateľov mesta ako aj jeho návštevníkov kvalitné životné prostredie</i>
Priority	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj lokálnej ekonomiky, budovanie SMART infraštruktúry • Mobilita • Technická infraštruktúra • Partnerská a cezhraničná spolupráca 	<ul style="list-style-type: none"> • Bývanie • Verejné priestory a bezpečnosť • Sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť • Školstvo, kultúra, šport a voľný čas 	<ul style="list-style-type: none"> • Odpadové hospodárstvo • Adaptácia na zmenu klímy, znižovanie produkcie CO₂
Opatrenia	1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov 1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb 1.3 Zvyšovanie konkurencieschopnosti a dlhodobej udržateľnosti podnikania mestského podniku 1.4 Podpora rozvoja cestovného ruchu, skvalitňovanie a budovanie turistickej infraštruktúry 1.5 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry 1.6 Zlepšenie technickej vybavenosti obce 1.7 Spolupráca s partnerskými obcami	2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania 2.2 Skvalitňovanie verejných priestorov, vrátane zvyšovania bezpečnosti obyvateľov 2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti 2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít, zlepšovanie spolunažívania medzi komunitami 2.5 Skvalitnenie školskej infraštruktúry 2.6 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času 2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života	3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov 3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity 3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE 3.4 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry

Zdroj: vlastné spracovanie

C-Programová časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a aktivity na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úroveň opatrení a aktivít. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a aktivity, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor merateľných ukazovateľov, vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opatrenia a projektové zámery podľa prioritných oblastí

V strategickej časti zadefinované priority v rámci troch prioritných oblastí (hospodárskej, sociálnej, environmentálnej) obsahujú viaceré opatrenia, pričom každé opatrenie pozostáva z jedného alebo viacerých konkrétnych projektových zámerov. Tie sú plne v súlade s 5 hlavnými politickými cieľmi politiky súdržnosti Európskej únie na programové obdobie 2021-2027. Realizácia projektových zámerov v rámci zadefinovaných opatrení podporí **inteligentnú transformáciu hospodárstva**, napomôže **prechodu na ekologickejšiu nízkouhlíkovú Európu**, posilní **mobilitu a digitalizáciu**, prispeje k budovaniu **sociálnejšej Európy** a posilní **miestny rozvoj** (samozrejme, myslí sa tu realizácia projektových zámerov na území mesta – pričom tieto projektové zámery svojím malým dielom napomôžu realizácii systémových zmien v celoslovenskom a európskom meradle).

Všetky projektové zámery, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať, sú uvedené v nasledujúcom formulári. Niektoré projektové zámery sú pritom „zložitejšie“ – budú si vyžadovať napr. spracovanie projektovej dokumentácie, inžinierske činnosti, zapojenie väčšieho počtu osôb do manažmentu takéhoto projektu a pod. Zároveň sú tu však uvedené aj také projektové zámery, ktoré predstavujú spravidla jednoduchšie „činnosti“ (nie je potrebné realizovať ich ako projekt; spravidla ide „jednoduchšie“, menej náročné činnosti). Všetky takéto zámery – či už „jednoduchšie“ alebo „zložitejšie“ – budeme v tejto aj ďalších kapitolách označovať pod rovnakým názvom „**projektový zámer**“.

Všetky projektové zámery, ktoré sú v tomto PHSR zadefinované, môžu byť realizované v rámci **integrovaných investičných balíkov**, zadefinovaných či už v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (**PHRSR VÚC Prešov**) alebo v integrovanej územnej stratégii SPR Spiš (**IUS SPR Spiš**); môžu byť taktiež zahrnuté medzi **integrované územné investície** (financované z EŠIF).

Formulár 7 (P1): Prehľad opatrení a projektových zámerov podľa oblastí

Prioritná oblasť 1 – HOSPODÁRSKA	
Opatrenie	Projektový zámer
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov	<p>Proj. zámer 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v meste</p> <ul style="list-style-type: none"> - príprava pozemkov, budov, priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj existujúcich podnikateľských aktivít - prenájom mestských pozemkov a budov - podpora subjektov lesného hospodárstva a zhodnocovania drevnej hmoty - podpora poľnohospodárskych subjektov <p>Proj. zámer 1.1.2: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov</p> <ul style="list-style-type: none"> - zavádzanie nových produktov, zlepšených procesov, využívanie nových materiálov, zlepšovanie výrobných metód

<p>1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb</p>	<p>Proj. zámer 1.2.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejnú službu - realizácia podporných aktivít pri zavádzaní digitálnych riešení do spoločnosti (napr. v doprave, cestovnom ruchu, odpadovom hospodárstve, vo výrobných procesoch, pri poskytovaní elektronických služieb občanom a pod.)</p> <p>Proj. zámer 1.2.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov mesta - realizácia vzdelávacích aktivít pre zamestnancov pracujúcich v podnikoch a verejnej správe a pre miestnych obyvateľov</p>
<p>1.3 Zvyšovanie konkurencieschopnosti a dlhodobej udržateľnosti podnikania mestského podniku</p>	<p>Proj. zámer 1.3.1: Podpora udržateľnej diverzifikácie podnikateľskej činnosti mestského podniku - realizácia rôznych racionalizačných opatrení v prípade potreby, v záujme udržania životaschopnosti podniku</p> <p>Proj. zámer 1.3.2: Podpora sociálneho podnikania - realizácia rôznych podporných krokov na rozvoj sociálneho podnikania</p> <p>Proj. zámer 1.3.3: Obnova prístreškov a areálu za Domom služieb - rekonštrukcia mestských priestorov</p>
<p>1.4 Podpora rozvoja cestovného ruchu, skvalitňovanie a budovanie turistickej infraštruktúry</p>	<p>Proj. zámer 1.4.1: Vybudovanie lodenice v Lysej nad Dunajcom - výstavba infraštruktúrnej rekreačnej stavby</p> <p>Proj. zámer 1.4.2: Budovanie infraštruktúry vodného turizmu (zriadenie požičovne príslušného náradia a vybavenia, sociálna budovy, wc, mobiliár...) - postupná výstavba a skvalitňovanie turistickej infraštruktúry</p> <p>Proj. zámer 1.4.3: Zriadenie modernej muzeálnej expozície s tradičnými historickými prvkami, týkajúcimi sa mesta a Zamaguria - vybudovanie moderných muzeálnych a galerijných priestorov s rôznymi expozíciami (napr. prvky tradičnej ľudovej kultúry z oblasti Zamaguria, história mesta a iné); sprístupnenie priestorov širokej verejnosti.</p>

	<p>Proj. zámer 1.4.4: Zriadenie turistického informačného centra - zriadenie a prevádzkovanie podporného turistického zariadenia</p>
<p>1.5 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry</p>	<p>Proj. zámer 1.5.1: Modernizácia existujúcich a výstavba nových miestnych komunikácií - obnova poškodeného povrchu miestnych komunikácií, budovanie nových komunikácií</p> <p>Proj. zámer 1.5.2: Modernizácia existujúcich a výstavba nových chodníkov - obnova poškodeného povrchu chodníkov, budovanie nových chodníkov</p> <p>Proj. zámer 1.5.3: Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry - vybudovanie samostatných, od komunikácií stavebne oddelených cyklistických chodníkov - osadenie altánkov, lavičiek, informačných tabúľ, nabíjačiek na elektrické bicykle a pod.</p> <p>Proj. zámer 1.5.4: Vybudovanie parkovacích miest pri cintoríne - výstavba odstavnej plochy pre osobné automobily pre návštevníkov cintorína</p> <p>Proj. zámer 1.5.5: Riešenie parkovania na ul. SNP - v spolupráci so všetkými príslušnými subjektmi (VÚC, ODI, súkromné osoby...) realizácia rôznych opatrení v záujme vyriešenia problematického parkovania vozidiel na ul. SNP</p> <p>Proj. zámer 1.5.6: Komplexné riešenie statickej dopravy v meste - vytvorenie projektovej dokumentácie na riešenie statickej dopravy - realizácia navrhovaných krokov</p> <p>Proj. zámer 1.5.7: Výstavba okružnej križovatky pri bývalom Tatrasvite - prebudovanie existujúcej križovatky na okružnú križovatku</p>

	<p>Proj. zámer 1.5.8: Realizácia bezpečnostných prvkov v doprave (prechody+osvetlenie, merače rýchlosti, spomaľovače rýchlosti, montáž zvodidiel, zrkadlá, ...) - osadenie a realizácia rôznych prvkov v záujme zvýšenia dopravnej bezpečnosti v meste</p>
1.6 Zlepšenie technickej vybavenosti obce	<p>Proj. zámer 1.6.1: Rozšírenie vodovodnej a kanalizačnej siete (splašková + dažďová) na miestach, kde chýba - osadenie vodovodného a kanalizačného potrubia v chýbajúcich územiach mesta - pripojenie kanalizačných vetiev na ČOV</p> <p>Proj. zámer 1.6.2: Výstavba inžinierskych sietí a kompletnej infraštruktúry v IBV Vyšné Mláky - vybudovanie kompletnej technickej infraštruktúry v novej lokalite IBV – vodovod, kanalizácia, elektrina, plyn, verejné osvetlenie, rozhlas, internet a pod.</p>
1.7 Spolupráca s partnerskými obcami	<p>Proj. zámer 1.7.1: Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce - rozvoj spolupráce s partnerskými obcami/mestami</p>
Prioritná oblasť 2 – SOCIÁLNA	
Opatrenie	Projektový zámer
2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania	<p>Proj. zámer 2.1.1: Dokončenie prípravy lokality IBV Vyšné Mláky - dokončenie projektu jednoduchých pozemkových úprav v lokalite IBV</p> <p>Proj. zámer 2.1.2: Realizácia druhej etapy IBV Vyšné Mláky - začatie ďalšieho projektu jednoduchých pozemkových úprav v nadväzujúcej lokalite IBV</p> <p>Proj. zámer 2.1.3: Výstavba nájomného bytového domu pri Zastrove (16 b.j.) - výstavba nových nájomných bytov pre obyvateľov mesta</p> <p>Proj. zámer 2.1.4: Výstavba bytového domu v areáli zdravotného strediska (18 b.j.) - poskytovanie pomoci a súčinnosti súkromnému investorovi pri výstavbe nového bytového domu</p>

	<p>Proj. zámer 2.1.5: Podpora výstavby ďalších bytov v bytových domoch (nie nájomných) - poskytovanie pomoci a súčinnosti rôznym subjektom pri výstavbe ďalších bytov v meste</p>
<p>2.2 Skvalitňovanie verejných priestorov, vrátane zvyšovania bezpečnosti obyvateľov</p>	<p>Proj. zámer 2.2.1: Riešenie využitia priestoru tržnice a iných verejných priestorov v meste (napr. parky) - obnova verejného priestoru medzi mestským úradom a ulicou SNP</p> <p>Proj. zámer 2.2.2: Obnova mestského mobiliáru - oprava, príp. výmena existujúceho mestského mobiliáru (lavičky, smetné koše, tabule a pod.)</p> <p>Proj. zámer 2.2.3: Rozšírenie kamerového systému - osadenie ďalších bezpečnostných kamier za účelom prevencie kriminality a protispoločenského správania v meste, príp. aj monitorovania bezpečnosti cestnej premávky</p> <p>Proj. zámer 2.2.4: Budovanie bezbariérových prístupov v budovách a na miestnych komunikáciách - realizácia rôznych aktivít a opatrení na úseku budovania bezbariérového prístupu v meste</p>
<p>2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti</p>	<p>Proj. zámer 2.3.1: Realizácia oplotenia celého pohrebiska - rekonštrukcia existujúceho oplotenia pohrebiska - dobudovanie oplotenia v miestach, kde vybudované nie je</p> <p>Proj. zámer 2.3.2: Riešenie migračných výziev v meste Spišská Stará Ves, príprava priestorov na využitie v núdzových prípadoch - zriadenie vhodných priestorov na núdzové bývanie pre prípad potreby</p>
<p>2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít</p>	<p>Proj. zámer 2.4.1: V spolupráci s UPSVaR zapájanie mesta do projektov AOTP - spolupráca mesta s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny pri realizácii projektov na úseku aktívnych opatrení trhu práce</p>

	<p>Proj. zámer 2.4.2: Poskytovanie sociálnych služieb samosprávou (TsP, opatrovateľská služba) - pokračovanie v poskytovaní existujúcich sociálnych služieb pre osoby, ktoré sú na tieto služby odkázané</p> <p>Proj. zámer 2.4.3: Zriadenie denného stacionára - zavedenie novej sociálnej služby denného stacionára pre miestnych obyvateľov, dostupnej priamo v meste</p> <p>Proj. zámer 2.4.4: Realizácia koncepcnej práce a činnosti voči komunitám na území mesta, osвета, vzdelávanie, voľnočasové aktivity a pod. - dlhodobá a koncepcná realizácia aktivít rôzneho druhu, zameraných na integráciu príslušníkov MRK do majoritnej spoločnosti pri súčasnom rešpektovaní kultúrnych odlišností a na zlepšovanie vzájomného spolunažívania</p> <p>Proj. zámer 2.4.5: Realizácia rôznych podporných krokov na udržanie existujúcich ambulancií, príp. zriadenie ďalších - poskytovanie rôznej formy podpory v záujme zabezpečenia čo najširšej zdravotnej starostlivosti, dostupnej priamo v meste</p>
<p>2.5 Skvalitnenie školskej infraštruktúry</p>	<p>Proj. zámer 2.5.1: Rozšírenie kapacity budovy ZŠ pre 1.-4. ročník (nadstavba budovy) - vybudovanie nadstavby existujúcej budovy - úprava priestorov tak, aby došlo k rozšíreniu priestorovej kapacity budovy základnej školy pre 1.-4. ročník</p> <p>Proj. zámer 2.5.2: Zvýšenie priestorovej kapacity ZUŠ - rozšírenie aktuálne nedostatočných priestorových kapacít základnej umeleckej školy</p> <p>Proj. zámer 2.5.3: Realizácia prestrešenia medzi budovami ZŠ, ŠJ a telocvične - vybudovanie krytých priestorov medzi budovou ZŠ, budovou ZŠ pre 1.-4. ročník a budovou telocvične z dôvodu zvýšenia komfortu pri presune žiakov a pedagógov medzi jednotlivými budovami</p>

<p>2.6 Skvalitnenie ponuky športového využitia a trávenia voľného času</p>	<p>Proj. zámer 2.6.1: Modernizácia športového areálu ZŠ, vybudovanie atletickej dráhy</p> <ul style="list-style-type: none"> - rekonštrukcia existujúcich športových prvkov v školskom areáli - vybudovanie novej atletickej dráhy <p>Proj. zámer 2.6.2: Zriadenie fitnes centra v suteréne zdrav. strediska</p> <ul style="list-style-type: none"> - obnova a rekonštrukcia existujúcich priestorov fitnes centra - doplnenie fitnes centra o nové prvky na cvičenie <p>Proj. zámer 2.6.3: Obnova a modernizácia existujúcich prvkov športovej a voľnočasovej infraštruktúry, budovanie nových prvkov</p> <ul style="list-style-type: none"> - výkon údržby a starostlivosti o existujúce športoviská a detské ihriská na území mesta - skvalitňovanie športovísk a detských ihrísk, budovanie nových prvkov športovej a voľnočasovej infraštruktúry
<p>2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života</p>	<p>Proj. zámer 2.7.1: Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies</p> <ul style="list-style-type: none"> - podpora kultúrnych podujatí - podpora športových podujatí - podpora miestnych kultúrnych a športových telies - podpora spoločenských organizácií na území mesta
<p>Prioritná oblasť 3 – ENVIRONMENTÁLNA</p>	
<p>Opatrenie</p>	<p>Projektový zámer</p>
<p>3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov</p>	<p>Proj. zámer 3.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvýšenie efektivity triedeného zberu odpadov - rozšírenie možností zberu tzv. zeleného biologicky rozložiteľného a kuchynského odpadu z domácností - rozširovanie ponuky triedeného zberu o ďalšie druhy odpadov - implementácia rôznych SMART prvkov za účelom kvalitatívneho zlepšenia nakladania s odpadmi <p>Proj. zámer 3.1.2: Realizácia vzdelávacích a osvetových aktivít na úseku nakladania s odpadmi</p> <ul style="list-style-type: none"> - v spolupráci s rôznymi subjektmi (napr. škola, externí odborníci a pod.) dlhodobá realizácia osvetových aktivít na úseku nakladania s odpadmi, triedenia odpadov, obmedzovania vzniku odpadov a pod.

<p>3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity</p>	<p>Proj. zámer 3.2.1: Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov</p> <ul style="list-style-type: none"> - výkon starostlivosti o verejnú zeleň - výsadba novej zelene (stromy, kríky, tráva, kvety a pod.) za účelom rozširovania zelených plôch v intraviláne mesta <p>Proj. zámer 3.2.2: Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí</p> <ul style="list-style-type: none"> - v spolupráci rôznymi subjektmi realizácia rôznych ďalších adaptačných opatrení, ako napr. dažďová záhrada, hmyzí hotel, včelia záhrada, vodná fontána, zelené parkovisko, zelená strecha a pod.
<p>3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE</p>	<p>Proj. zámer 3.3.1: Výstavba fotovoltických elektrární na strechách mestských budov</p> <ul style="list-style-type: none"> - osadenie príslušnej techniky na výrobu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie <p>Proj. zámer 3.3.2: Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizácia ďalších podporných krokov na využívanie OZE a AZE (napr. zatepľovanie budov, výmena kotlov a pod.) <p>Proj. zámer 3.3.3: Komplexná obnova budovy kultúrneho domu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - výmena poškodenej strešnej krytiny - zateplenie budovy, úprava fasády - výmena otvorových výplní - rekonštrukcia interiérových priestorov (elektroinštalácia, rozvody vody a kúrenia, výmena kotlov, omietky, podlahy) - obstaranie vnútorného vybavenia <p>Proj. zámer 3.3.4: Komplexná obnova budovy telocvične, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - výmena poškodenej strešnej krytiny - zateplenie budovy, úprava fasády - výmena otvorových výplní - rekonštrukcia interiérových priestorov (elektroinštalácia, rozvody vody a kúrenia, výmena kotlov, omietky, podlahy, športové prvky) - obstaranie vnútorného vybavenia

	<p>Proj. zámer 3.3.5: Obnova striech na školských budovách, rekonštrukcia kúrenia, energetické osamostatnenie jednotlivých budov - výmena poškodených strešných krytín na budovách - rekonštrukcia kúrenia v budovách tak, aby každá budova mala vlastný zdroj tepla</p> <p>Proj. zámer 3.3.6: Komplexná obnova ostatných verejných budov, zvyšovanie ich energetickej efektívnosti (napr. Dom služieb, bývalá obnova, bývalá colnica, posledný trakt v areáli MŠ...) - výmena poškodených strešných krytín - zateplenie budov, úprava fasád - výmena otvorových výplní - rekonštrukcia interiérových priestorov (elektroinštalácia, rozvody vody a kúrenia, výmena kotlov, omietky, podlahy) - obstaranie vnútorného vybavenia v budovách</p>
<p>3.4 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry</p>	<p>Proj. zámer 3.4.1: Realizácia protipovodňových a vodozadržných opatrení na území mesta - vykonanie potrebných úprav na miestnych vodných tokoch, ktoré sa počas privalových alebo dlhotrvajúcich dažďov vylievajú a predstavujú ohrozenie pre ich okolie (najmä lokality Vyšná Mláka a Zastrova)</p>

Zdroj: Mestský úrad Spišská Stará Ves, vlastné spracovanie

Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov

Súčasťou programovej časti je aj stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR mesta sú spracované v nasledujúcom formulári. Rozdelené sú do troch kategórií:

- ukazovatele výstupu – práce, tovary a služby, financované počas realizácie aktivít projektu,
- ukazovatele výsledku – okamžitý efekt realizácie aktivít projektu, príp. služby poskytnuté cieľovej skupine,
- ukazovatele dopadu – dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu.

Východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov v rámci hodnotenia dopadov pre PHSR mesta boli stanovené spravidla ako nulové v roku 2023, cieľové hodnoty boli stanovené pre roky 2026 a 2030.

Formulár 8 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota		Cieľová hodnota	
				2023	2026	2030	
Hospodárska oblasť							
Opatrenie 1.1. - Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov							
Výsledok	Podporení podnikatelia	MsÚ	počet / rok	0	3	5	
Opatrenie 1.2. - Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb							
Výstup	Realizované digitálne riešenia	MsÚ, zamestnávateľa	počet	0	4	8	
Opatrenie 1.3. - Zvyšovanie konkurencieschopnosti a dlhodobej udržateľnosti podnikania mestského podniku							
Výsledok	Znevýhodnení UoZ, zamestnaní v soc. podniku	MsÚ	počet	2	6	10	
Výsledok	Obnovený areál za Domom služieb	MsÚ	súbor objektov	0	1	1	
Opatrenie 1.4. - Podpora rozvoja cestovného ruchu, skvalitňovanie a budovanie turistickej infraštruktúry							
Výstup	Vybudovaná lodenica	MsÚ	objekt	0	1	1	

Výsledok	Dobudované prvky vodné turizmu	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Zriadená muzeálna expozícia	MsÚ	objekt	0	0	1
Výsledok	Zriadené turistické informačné centrum	MsÚ	objekt	0	1	1
Výsledok	Vyšší počet prenocovaní v meste (o koľko)	ŠÚSR	%	0	15	40
Opatrenie 1.5. - Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry						
Výstup	Zrekonštr. miestne komunikácie a chodníky	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
Výstup	Novo vybudované miestne komunikácie a chodníky	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
Výstup	Novo vybudované cyklistické chodníky	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
Výstup	Vybudovaná doplnková infraštruktúra pri cyklistických chodníkoch	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
Výstup	Zrekonštruované autobusové zastávky	MsÚ	počet	0	4	4
Výstup	Nové parkovacie miesta pri cintoríne	MsÚ	počet	0	10	10
Výsledok	Vyriešená statická doprava v meste (vrátane SNP)	MsÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výstup	Vybudovaná okružná križovatka pri Tatrasvite	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
Dopad	Nižší počet priestupkov v doprave (o koľko)	MsÚ, Polícia	%	0	10	25
Opatrenie 1.6. - Zlepšenie technickej vybavenosti mesta						
Výsledok	Vybudovaná vodovodná a kanalizačná sieť v celom meste	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
Výstup	Vybudované inžinierske siete v IBV Vyšná Mláka	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Obyvatelia pripojení na vodovodnú a kanalizačnú sieť	MsÚ	počet	2000	2200	2300
Opatrenie 1.7. - Spolupráca s partnerskými obcami						
Výsledok	Podporené partnerské projekty	MsÚ	počet/rok	2	4	6
Sociálna oblasť						
Opatrenie 2.1. - Tvorba možností pre rozvoj bývania						

Výsledok	Vytvorené nové parcely pre výstavbu RD s vysporiadaným vlastníctvom v IBV Vyšná Mláka	MsÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výstup	Započaté práce na JPÚ Vyšná Mláka II	MsÚ	súbor aktivít	0	0	1
Výstup	Novo vybudované nájomné byty pri Zastrove	MsÚ	počet	0	0	16
Výstup	Novo vybudované byty v areáli zdravotného strediska	MsÚ	počet	0	18	18
Opatrenie 2.2. - Skvalitňovanie verejných priestorov, vrátane zvyšovania bezpečnosti obyvateľov						
Výsledok	Revitalizovaná verejná plocha pri tržnici	MsÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Obnovený mestský mobiliár	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Nové kamery monitorujúce verejné priestory	MsÚ	počet	0	15	15
Výsledok	Nižší počet priestupkov (o koľko)	MsÚ, Polícia	%	0	20	40
Výsledok	Vybudované bezbariérové prístupy v celom meste	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
Opatrenie 2.3. - Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti						
Výstup	Oplotené pohrebisko	MsÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Zriadené núdzové bývanie a priestory	MsÚ	objekt	0	1	1
Opatrenie 2.4. - Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít						
Výsledok	Osoby zamestnané cez projekty AOTP	MsÚ	počet	1	3	5
Výstup	Poskytované soc. služby prostredníctvom TsP a opatrovateľskej služby	MsÚ	počet služieb	2	2	2
Výstup	Prevádzkované služby denného stacionára na území mesta	MsÚ	počet služieb	0	1	1
Výstup	Osoby využívajúce služby denného stacionára	MsÚ	počet/rok	0	0	20
Výsledok	Podiel obyvateľov, spokojných so vzájomným spolunažívaním medzi komunitami	MsÚ	%	65	75	90
Výsledok	Zdravotnícke ambulancie v meste	MsÚ	počet	10	12	13
Opatrenie 2.5. - Skvalitnenie školskej infraštruktúry						
Výsledok	Rozšírená kapacita ZŠ 1.-4.	MsÚ, škola	objekt	0	1	1
Výsledok	Rozšírená kapacita ZUŠ	MsÚ, škola	objekt	0	1	1
Výstup	Vybudované prestrešenie medzi budovami školy	MsÚ, škola	objekt	0	1	1

Opatrenie 2.6. - Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času						
Výstup	Modernizovaný športový areál ZŠ	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
Výstup	Vybudovaná nová atletická dráha	MsÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Zriadené fitnes centrum v zdravotnom stredisku	MsÚ	objekt	0	1	1
Opatrenie 2.7. - Podpora spoločenského a kultúrneho života						
Výsledok	Mestom zrealizované kultúrne a športové podujatia	MsÚ	počet/rok	10	12	15
Výsledok	Podporené subjekty	MsÚ	počet/rok	7	8	10
Environmentálna oblasť						
Opatrenie 3.1. - Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov						
Výsledok	Skvalitnený systém zberu odpadov	MsÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výstup	Realizované osvetové a vzdelávacie aktivity	MsÚ	počet/rok	2	4	6
Výsledok	Úroveň vytriedenia odpadov	MsÚ	%	80	80	80
Opatrenie 3.2. - Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity						
Výstup	Revitalizovaná zeleň na verejných priestranstvách	MsÚ	súbor objektov	0	1	1
Výstup	Realizované ďalšie adaptačné opatrenia	MsÚ	súbor aktivít	0	1	1
Opatrenie 3.3. - Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE						
Výstup	Osadené fotovoltaické panely na mestských budovách	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
Výstup	Obnovená budova kultúrneho domu	MsÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Obnovená budova telocvične	MsÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Zrekonštr. strechy a kúrenie v školských budovách	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
Výstup	Obnovené ostatné mestské budovy (Dom služieb, colnica, bývalá obnova, posledný trakt v MŠ)	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Nižšia spotreba energie v budovách	MsÚ	%	0	30	60
Opatrenie 3.4. - Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry						

Výstup	Zrealizované protipovodňové opatrenia	MsÚ	súbor aktivít	0	1	1
--------	---------------------------------------	-----	---------------	---	---	---

Zdroj: Mestský úrad Spišská Stará Ves, vlastné spracovanie

D-Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja mesta, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja mesta na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja mesta formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

Akčný plán mesta

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností súvisiacich s rozvojom mesta v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektových zámerov. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladanú (odhadovanú) výšku zdrojov na ich realizáciu.

Formulár 9 (R1): Akčný plán

Opatrenie, projektový zámer	Odhadovaný termín realizácie	Financovanie (tis. eur)	Zodpovedný
HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
PRIORITA: ROZVOJ LOKÁLNEJ EKONOMIKY, BUDOVANIE SMART INFRAŠTRUKTÚRY			
Opatrenie 1.1: Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov			
<i>Proj. zámer 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v meste</i>	od 2023 priebežne	3,00	mesto
<i>Proj. zámer 1.1.2: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov</i>	od 2023 priebežne	2,00	mesto, firmy
Opatrenie 1.2: Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb			
<i>Proj. zámer 1.2.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejnú službu</i>	od 2023 priebežne	8,00	mesto, firmy
<i>Proj. zámer 1.2.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov mesta</i>	od 2023 priebežne	1,00	mesto
Opatrenie 1.3: Zvyšovanie konkurencieschopnosti a dlhodobej udržateľnosti podnikania mestského podniku			
<i>Proj. zámer 1.3.1: Podpora udržateľnej diverzifikácie podnikateľskej činnosti mestského podniku</i>	2023-2030	15,00	mesto
<i>Proj. zámer 1.3.2: Podpora sociálneho podnikania</i>	2023-2030	60,00	mesto, štát
<i>Proj. zámer 1.3.3: Obnova prístreškov a areálu za Domom služieb</i>	2025	20,00	mesto
Opatrenie 1.4: Podpora rozvoja cestovného ruchu, skvalitňovanie a budovanie turistickej infraštruktúry			
<i>Proj. zámer 1.4.1: Vybudovanie lodenice v Lysej nad Dunajcom</i>	2024-2026	30,00	mesto, súkr. subjekty
<i>Proj. zámer 1.4.2: Budovanie infraštruktúry vodného turizmu (zriadenie požičovne príslušného náradia a vybavenia, sociálna budova, wc, mobiliár...)</i>	2025-2028	50,00	mesto, súkr. subjekty
<i>Proj. zámer 1.4.3: Zriadenie modernej muzeálnej expozície s tradičnými historickými prvkami, týkajúcimi sa mesta a Zamaguria</i>	2027-2028	150,00	mesto

Proj. zámer 1.4.4: Zriadenie turistického informačného centra	2025	10,00	mesto
PRIORITA: MOBILITA			
Opatrenie 1.5: Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
Proj. zámer 1.5.1: Modernizácia existujúcich a výstavba nových miestnych komunikácií	2026-2028	400,00	mesto
Proj. zámer 1.5.2: Modernizácia existujúcich a výstavba nových chodníkov	2024-2030	300,00	mesto
Proj. zámer 1.5.3: Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry	2025-2029	500,00	mesto, VÚC, partneri
Proj. zámer 1.5.4: Vybudovanie parkovacích miest pri cintoríne	2025	15,00	mesto
Proj. zámer 1.5.5: Riešenie parkovania na ul. SNP	2023-2024	10,00	mesto, VÚC, ODI
Proj. zámer 1.5.6: Komplexné riešenie statickej dopravy v meste	2024-2030	150,00	mesto
Proj. zámer 1.5.7: Výstavba okružnej križovatky pri bývalom Tatrassvite	2026-2027	50,00	mesto, VÚC, ODI
Proj. zámer 1.5.8: Realizácia bezpečnostných prvkov v doprave (prechody+osvetlenie, merače rýchlosti, spomaľovače rýchlosti, montáž zvodidiel, zrkadlá, ...)	2024-2026	30,00	mesto
PRIORITA: TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA			
Opatrenie 1.6: Zlepšenie technickej vybavenosti mesta			
Proj. zámer 1.6.1: Rozšírenie vodovodnej a kanalizačnej siete (splašková + dažďová) na miestach, kde chýba	2025-2027	100,00	mesto
Proj. zámer 1.6.2: Výstavba inžinierskych sietí a kompletnej infraštruktúry v IBV Vyšné Mláky	2025-2028	200,00	mesto, súkr. subjekty
PRIORITA: PARTNERSKÁ A CEZHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA			
Opatrenie 1.7: Spolupráca s partnerskými obcami			
Proj. zámer 1.7.1: Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce	od 2023 priebežne	10,00	mesto
SOCIÁLNA OBLASŤ			
PRIORITA: BÝVANIE			
Opatrenie 2.1: Tvorba možností pre rozvoj bývania			
Proj. zámer 2.1.1: Dokončenie prípravy lokality IBV Vyšné Mláky	2024-2025	5,00	mesto
Proj. zámer 2.1.2: Realizácia druhej etapy IBV Vyšné Mláky	2024-2029	10,00	mesto
Proj. zámer 2.1.3: Výstavba nájomného bytového domu pri Zastrove (16 b.j.)	2026-2028	1 800,00	mesto
Proj. zámer 2.1.4: Výstavba bytového domu v areáli zdravotného strediska (18 b.j.)	2024-2027	2 000,00	mesto, súkr. subjekt
Proj. zámer 2.1.5: Podpora výstavby ďalších bytov v bytových domoch (nie nájomných)	2024-2030	100,00	mesto, súkr. subjekty

PRIORITA: VEREJNÉ PRIESTORY A BEZPEČNOSŤ			
Opatrenie 2.2: Skvalitňovanie verejných priestorov, vrátane zvyšovania bezpečnosti obyvateľov			
<i>Proj. zámer 2.2.1: Riešenie využitia priestoru tržnice a iných verejných priestorov v meste (napr. parky)</i>	2025-2026	60,00	mesto
<i>Proj. zámer 2.2.2: Obnova mestského mobiliáru</i>	2024-2030	30,00	mesto
<i>Proj. zámer 2.2.3: Rozšírenie kamerového systému</i>	2026	20,00	mesto
<i>Proj. zámer 2.2.4: Budovanie bezbariérových prístupov v budovách a na miestnych komunikáciách</i>	2024-2030	50,00	mesto
PRIORITA: SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA, OBČIANSKA VYBAVENOSŤ			
Opatrenie 2.3: Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti			
<i>Proj. zámer 2.3.1: Realizácia oplotenia celého pohrebiska</i>	2025-2027	50,00	mesto
<i>Proj. zámer 2.3.2: Riešenie migračných výziev v meste Spišská Stará Ves, príprava priestorov na využitie v núdzových prípadoch</i>	2025	40,00	mesto
Opatrenie 2.4: Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít, zlepšovanie spolunažívania medzi komunitami			
<i>Proj. zámer 2.4.1: V spolupráci s UPSVaR zapájanie mesta do projektov AOTP</i>	od 2023 priebežne	20,00	mesto, UPSVaR
<i>Proj. zámer 2.4.2: Poskytovanie sociálnych služieb samosprávou (TsP, opatrovateľská služba)</i>	2023-2030	250,00	mesto
<i>Proj. zámer 2.4.3: Zriadenie denného stacionára</i>	2023-2024	420,00	mesto
<i>Proj. zámer 2.4.4: Realizácia koncepcnej práce a činnosti voči komunitám na území mesta, osвета, vzdelávanie, voľnočasové aktivity a pod.</i>	2024-2030	50,00	mesto
<i>Proj. zámer 2.4.5: Realizácia rôznych podporných krokov na udržanie existujúcich ambulancií, príp. zriadenie ďalších</i>	2023-2030	20,00	mesto
PRIORITA: ŠKOLSTVO, KULTÚRA, ŠPORT A VOĽNÝ ČAS			
Opatrenie 2.5: Skvalitnenie školskej infraštruktúry			
<i>Proj. zámer 2.5.1: Rozšírenie kapacity budovy ZŠ pre 1.-4. ročník (nadstavba budovy)</i>	2024-2027	1 700,00	mesto, škola
<i>Proj. zámer 2.5.2: Zvýšenie priestorovej kapacity ZUŠ</i>	2024-2026	300,00	mesto, škola
<i>Proj. zámer 2.5.3: Realizácia prestrešenia medzi budovami ZŠ, ŠJ a telocvične</i>	2026	40,00	mesto, škola
Opatrenie 2.6: Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času			
<i>Proj. zámer 2.6.1: Modernizácia športového areálu ZŠ, vybudovanie atletickej dráhy</i>	2024-2027	250,00	mesto, škola
<i>Proj. zámer 2.6.2: Zriadenie fitnes centra v suteréne zdrav. strediska</i>	2024-2025	20,00	mesto
<i>Proj. zámer 2.6.3: Obnova a modernizácia existujúcich prvkov športovej a voľnočasovej infraštruktúry, budovanie nových prvkov</i>	2024-2030	40,00	mesto
Opatrenie 2.7: Podpora spoločenského a kultúrneho života			
<i>Proj. zámer 2.7.1: Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies</i>	od 2023 priebežne	200,00	mesto

ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ			
PRIORITA: ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO			
Opatrenie 3.1: Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov			
Proj. zámer 3.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve	2024-2025	5,00	mesto
Proj. zámer 3.1.2: Realizácia vzdelávacích a osvetových aktivít na úseku nakladania s odpadmi	2024-2030	20,00	mesto
PRIORITA: ADAPTÁCIA NA ZMENU KLÍMY, ZNIŽOVANIE PRODUKCIE CO₂			
Opatrenie 3.2: Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity			
Proj. zámer 3.2.1: Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov	2024-2030	250,00	mesto
Proj. zámer 3.2.2: Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí	2025-2028	150,00	mesto
Opatrenie 3.3: Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE			
Proj. zámer 3.3.1: Výstavba fotovoltických elektrární na strechách mestských budov	2024-2027	200,00	mesto
Proj. zámer 3.3.2: Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách	2024-2030	150,00	mesto
Proj. zámer 3.3.3: Komplexná obnova budovy kultúrneho domu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	2024-2027	600,00	mesto
Proj. zámer 3.3.4: Komplexná obnova budovy telocvične, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	2024-2027	750,00	mesto, škola
Proj. zámer 3.3.5: Obnova striech na školských budovách, rekonštrukcia kúrenia, energetické osamostatnenie jednotlivých budov	2024-2030	800,00	mesto, škola
Proj. zámer 3.3.6: Komplexná obnova ostatných verejných budov, zvyšovanie ich energetickej efektívnosti (napr. Dom služieb, bývalá obnova, bývalá colnica, posledný trakt v areáli MŠ...)	2024-2030	3 000,00	mesto
Opatrenie 3.4: Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry			
Proj. zámer 3.4.1: Realizácia protipovodňových a vodozádržných opatrení na území mesta	2024-2027	400,00	mesto

Zdroj: vlastné spracovanie

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní mesto jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektových zámerov si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto projektové zámery uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projektové zámery bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, príp. špecializovanými firmami.

V systéme riadenia a implementácie PHSR je **Riadiacim orgánom** na úrovni mesta mestský úrad prostredníctvom primátora mesta. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Mestské zastupiteľstvo plní úlohu **Monitorovacieho výboru**. **Orgánom auditu** je hlavný kontrolór a príslušná komisia MsZ, ak je zriadená. Funkciu **Platobného orgánu** vykonáva ekonomické oddelenie MsÚ a príslušné oddelenia MsÚ plnia funkciu **Sprostredkovateľského orgánu**. PHSR ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje mestské zastupiteľstvo (Inštitút priestorového plánovania, 2016).

Samospráva bude raz ročne získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov MsÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Mestské zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou mestského zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Mestské zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi mestom a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy, rôzne informačné stretnutia a pod.

V podmienkach mesta prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jeho volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka mesta. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä mestský rozhlas, úradnú tabuľu a osobné podanie. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach mestského zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta.

System monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov MsÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu, kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených v súbore merateľných ukazovateľov (pozri programovú časť PHSR). Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená mestským zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu monitorovacej správy konkrétneho projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva mesta – či už prostredníctvom primátora mesta, hlavného kontrolóra, poslancov, zamestnancov mestského úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár 10 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR počas jeho platnosti 2023-2030		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania / periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2025	podľa rozhodnutia mesta a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2026	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2023-2030	na základe rozhodnutia primátora, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

E-Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja mesta. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území.

Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých aktivitách a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť predpokladanú sumu, potrebnú na realizáciu aktivity. Navyše, táto suma sa ešte mení po realizácii verejného obstarávania. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých aktivít sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj mesta. Niektoré aktivity sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a aktivít uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB...),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny – AOTP...),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- Svetová banka,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet mesta).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Formulár 11 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Oblasť	rok								Spolu (tis. €)
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Hospodárska	17,40	86,70	261,30	361,10	495,60	542,10	287,70	62,10	2 114,00
Sociálna	413,00	1 139,00	1 557,00	2 346,00	1 148,00	620,00	150,00	102,00	7 475,00
Environmentálna	0,00	1 145,00	1 087,00	1 020,00	1 190,00	638,00	781,00	464,00	6 325,00
SPOLU (tis. €)	430,40	2 370,70	2 905,30	3 727,10	2 833,60	1 800,10	1 218,70	628,10	15 914,00

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Model viaczdrojového financovania

Financovanie jednotlivých opatrení sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie mesta a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje mesta, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, Plánu obnovy, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých opatrení. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie k jednotlivým aktivitám (ak relevantné) a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár 12 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. eur)								
Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje	Iné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu		
Opatrenie 1.1	5,00		3,00		2,00	5,00		
Opatrenie 1.2	9,00		6,00		3,00	9,00		
Opatrenie 1.3	95,00		50,00		45,00	95,00		
Opatrenie 1.4	240,00	195,50	23,00		21,50	240,00		
Opatrenie 1.5	1 455,00	1 147,50	135,00	60,00	112,50	1 455,00		
Opatrenie 1.6	300,00	255,00	30,00		15,00	300,00		
Opatrenie 1.7	10,00			5,00	5,00	10,00		
Opatrenie 2.1	3 915,00		1 710,00		125,00	1 835,00	2 080,00	
Opatrenie 2.2	160,00	93,50	30,00		36,50	160,00		
Opatrenie 2.3	90,00	76,50	9,00		4,50	90,00		
Opatrenie 2.4	760,00	569,50	85,00		75,50	730,00	10,00	20,00
Opatrenie 2.5	2 040,00	1 955,00	30,00		55,00	2 040,00		
Opatrenie 2.6	310,00	212,50	25,00	10,00	57,50	305,00	5,00	
Opatrenie 2.7	200,00			20,00	180,00	200,00		
Opatrenie 3.1	25,00		19,00		6,00	25,00		
Opatrenie 3.2	400,00	340,00	40,00		20,00	400,00		
Opatrenie 3.3	5 500,00	4 675,00	550,00		275,00	5 500,00		
Opatrenie 3.4	400,00	340,00	40,00		20,00	400,00		
SPOLU	15 914,00	9 860,00	2 785,00	95,00	1 059,00	13 799,00	2 095,00	20,00

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Finančný rámec na realizáciu PHSR pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektových zámerov je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia a projektové zábery PHSR na celé jeho obdobie. Obsahuje podrobné členenie predpokladaných finančných zdrojov, potrebných na realizáciu jednotlivých projektových zámerov.

Formulár 13 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR

Číslo opatrenia	Kód a názov projektového zámeru	Klasifikácia stavieb - trieda	Hlavný ukazovateľ-výsledku, dopadu	Termín začatia a ukončenia realizácie projekt. zámeru	RN Spolu (tis. eur)	Verejné zdroje celkom	Verejné zdroje		Súkromné zdroje	Úverové zdroje	EIB príspevok (informatívne)	Iné zdroje
				rok			Národné celkom	EÚ (EŠIF + Plán obnovy) celkom				
							c	d				
I. Hospodárska oblasť					2 114,00 €	2 114,00 €	516,00 €	1 598,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 1.1	1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2023-2030	3,00 €	3,00 €	3,00 €					
	1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2023-2030	2,00 €	2,00 €	2,00 €					
Opat. 1.2	1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2023-2030	8,00 €	8,00 €	8,00 €					
	1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce		zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	2023-2030	1,00 €	1,00 €	1,00 €					
Opat. 1.3	1.3.1 Podpora udržateľnej diverzifikácie podnikateľskej činnosti mestského podniku		ekonomické zdravie mestského podniku	2023-2030	15,00 €	15,00 €	15,00 €					

	1.3.2 Podpora sociálneho podnikania		nízka miera nezamestnanosti v meste	2023-2030	60,00 €	60,00 €	60,00 €					
	1.3.3 Obnova prístreškov a areálu za Domom služieb	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	kvalitné zázemie pre poskytovanie verejnoprospešných služieb	2025	20,00 €	20,00 €	20,00 €					
Opat. 1.4	1.4.1 Vybudovanie lodenice v Lysej nad Dunajcom	2412 - Ostatné športové a rekreačné stavby	kvalitná turistická infraštruktúra	2024-2026	30,00 €	30,00 €	4,50 €	25,50 €				
	1.4.2 Budovanie infraštruktúry vodného turizmu (zriadenie požičovne príslušného náradia a vybavenia, sociálna budovy, wc, mobiliár...)	2412 - Ostatné športové a rekreačné stavby	kvalitná turistická infraštruktúra	2025-2028	50,00 €	50,00 €	7,50 €	42,50 €				
	1.4.3 Zriadenie modernej muzeálnej expozície s tradičnými historickými prvkami, týkajúcimi sa mesta a Zamaguria	1273 - Historické alebo chránené pamiatky	kvalitná turistická infraštruktúra	2027-2028	150,00 €	150,00 €	22,50 €	127,50 €				
	1.4.4 Zriadenie turistického informačného centra	1274 - Ostatné budovy, i.n.	kvalitná turistická infraštruktúra	2025	10,00 €	10,00 €	10,00 €					
Opat. 1.5	1.5.1 Modernizácia existujúcich a výstavba nových miestnych komunikácií	2112 - Miestne komunikácie	zabezpečený kvalitný prístup k domom a bytom; zvýšená bezpečnosť chodcov	2026-2028	400,00 €	400,00 €	60,00 €	340,00 €				
	1.5.2 Modernizácia existujúcich a výstavba nových chodníkov	2112 - Miestne komunikácie	zvýšená bezpečnosť chodcov	2024-2030	300,00 €	300,00 €	45,00 €	255,00 €				
	1.5.3 Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry	2112 - Miestne komunikácie	vyšší počet turistov v meste; lepšie zdravie obyvateľov	2025-2029	500,00 €	500,00 €	75,00 €	425,00 €				

	1.5.4 Vybudovanie parkovacích miest pri cintoríne	2112 - Miestne komunikácie	dostupné parkovacie miesta	2025	15,00 €	15,00 €	15,00 €					
	1.5.5 Riešenie parkovania na ul. SNP		bezpečná cestná premávka na ul. SNP	2023-2024	10,00 €	10,00 €	10,00 €					
	1.5.6 Komplexné riešenie statickej dopravy v meste		žiadne problémy s parkovaním vo verejných priestoroch	2024-2030	150,00 €	150,00 €	22,50 €	127,50 €				
	1.5.7 Výstavba okružnej križovatky pri bývalom Tatrasvite	2112 - Miestne komunikácie	bezpečný prejazd križovatkou	2026-2027	50,00 €	50,00 €	50,00 €					
	1.5.8 Realizácia bezpečnostných prvkov v doprave (prechody+osvetlenie, merače rýchlosti, spomaľovače rýchlosti, montáž zvodidiel, zrkadlá, ...)	2112 - Miestne komunikácie	bezpečná cestná premávka v meste; vyššia bezpečnosť chodcov	2024-2026	30,00 €	30,00 €	30,00 €					
Opat. 1.6	1.6.1 Rozšírenie vodovodnej a kanalizačnej siete (splašková + dažďová) na miestach, kde chýba		dobudovaná vodovodná a kanalizačná sieť v meste; čistejšie životné prostredie; lepšie zdravie obyvateľov	2025-2027	100,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €				
	1.6.2 Výstavba inžinierskych sietí a kompletnej infraštruktúry v IBV Vyšné Mláky		kompletne vybudované siete v lokalite IBV	2025-2028	200,00 €	200,00 €	30,00 €	170,00 €				
Opat. 1.7	1.7.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce		3 podporené partnerské projekty	2023-2030	10,00 €	10,00 €	10,00 €					
II. Sociálna oblasť					7 475,00 €	5 365,00 €	2 458,00 €	2 907,00 €	2 090,00 €	0,00 €	0,00 €	20,00 €

Opat. 2.1	2.1.1 Dokončenie prípravy lokality IBV Vyšné Mláky		majetko-právne vysporiadaná lokalita IBV s vhodnou štruktúrou parciel	2024-2025	5,00 €	5,00 €	5,00 €					
	2.1.2 Realizácia druhej etapy IBV Vyšné Mláky		majetko-právne vysporiadaná lokalita IBV s vhodnou štruktúrou parciel	2024-2029	10,00 €	10,00 €	10,00 €					
	2.1.3 Výstavba nájomného bytového domu pri Zastrove (16 b.j.)	1122 - Trojbytové a viacbytové budovy	16 nových nájomných bytov	2026-2028	1 800,00 €	1 800,00 €	1 800,00 €					
	2.1.4 Výstavba bytového domu v areáli zdravotného strediska (18 b.j.)	1122 - Trojbytové a viacbytové budovy	18 nových bytov	2024-2027	2 000,00 €	0,00 €			2 000,00 €			
	2.1.5 Podpora výstavby ďalších bytov v bytových domoch (nie nájomných)	1122 - Trojbytové a viacbytové budovy	nové dostupné byty v meste	2024-2030	100,00 €	20,00 €	20,00 €		80,00 €			
Opat. 2.2	2.2.1 Riešenie využitia priestoru tržnice a iných verejných priestorov v meste (napr. parky)	2412 - Ostatné športové a rekreačné stavby	kvalitné verejné priestory	2025-2026	60,00 €	60,00 €	9,00 €	51,00 €				
	2.2.2 Obnova mestského mobiliáru		kvalitné verejné priestory	2024-2030	30,00 €	30,00 €	30,00 €					
	2.2.3 Rozšírenie kamerového systému	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	15 nových kamier	2026	20,00 €	20,00 €	20,00 €					
	2.2.4 Budovanie bezbariérových prístupov v budovách a na miestnych komunikáciách	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	všetky budovy dostupné aj pre obyvateľov s obmedzenou mobilitou	2024-2030	50,00 €	50,00 €	7,50 €	42,50 €				

Opat. 2.3	2.3.1 Realizácia oploštenia celého pohrebiska	1272 - Budovy a miesta na vykonávanie náboženských aktivít	kvalitné verejné priestory	2025-2027	50,00 €	50,00 €	7,50 €	42,50 €				
	2.3.2 Riešenie migračných výziev v meste Spišská Stará Ves, príprava priestorov na využitie v núdzových prípadoch	1274 - Ostatné budovy, i.n.	mesto pripravené na núdzové situácie	2025	40,00 €	40,00 €	6,00 €	34,00 €				
Opat. 2.4	2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie mesta do projektov AOTP		5 zamestnaných osôb	2023-2030	20,00 €	20,00 €	20,00 €					
	2.4.2 Poskytovanie sociálnych služieb samosprávou (TsP, opatrovateľská služba)		2 podporované sociálne služby	2023-2030	250,00 €	250,00 €	37,50 €	212,50 €				
	2.4.3 Zriadenie denného stacionára	1264 - Nemocničné budovy a zdravotnícke zariadenia	nová sociálna služba	2023-2024	420,00 €	420,00 €	63,00 €	357,00 €				
	2.4.4 Realizácia koncepcnej práce a činností voči komunitám na území mesta, osвета, vzdelávanie, voľnočasové aktivity a pod.		príslušníci MRK integrovaní do majoritnej spoločnosti; lepšie vzájomné spolunažívanie medzi komunitami	2024-2030	50,00 €	20,00 €	20,00 €		10,00 €			20,00 €
	2.4.5 Realizácia rôznych podporných krokov na udržanie existujúcich ambulancií, príp. zriadenie ďalších		zdravotná starostlivosť dostupná priamo v meste	2023-2030	20,00 €	20,00 €	20,00 €					

Opat. 2.5	2.5.1 Rozšírenie kapacity budovy ZŠ pre 1.-4. ročník (nadvstavba budovy)	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	dostatočná kapacita budovy	2024-2027	1 700,00 €	1 700,00 €		1 700,00 €				
	2.5.2 Zvýšenie priestorovej kapacity ZUŠ	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	dostatočná kapacita priestorov pre ZUŠ	2024-2026	300,00 €	300,00 €	45,00 €	255,00 €				
	2.5.3 Realizácia prestrešenia medzi budovami ZŠ, ŠJ a telocvične	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	vyšší komfort pri presune medzi budovami	2026	40,00 €	40,00 €	40,00 €					
Opat. 2.6	2.6.1 Modernizácia športového areálu ZŠ, vybudovanie atletickej dráhy	2411 - Športové ihriská	verejnost realizujúca športové aktivity	2024-2027	250,00 €	250,00 €	37,50 €	212,50 €				
	2.6.2 Zriadenie fitness centra v suteréne zdrav. strediska	2411 - Športové ihriská	verejnost realizujúca športové aktivity	2024-2025	20,00 €	20,00 €	20,00 €					
	2.6.3 Obnova a modernizácia existujúcich prvkov športovej a voľnočasovej infraštruktúry, budovanie nových prvkov	2411 - Športové ihriská	verejnost realizujúca športové aktivity	2024-2030	40,00 €	40,00 €	40,00 €					
Opat. 2.7	2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies		kultúrne a športové podujatia konané na území mesta	2023-2030	200,00 €	200,00 €	200,00 €					
III. Environmentálna oblasť					6 325,00 €	6 325,00 €	953,00 €	5 372,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 3.1	3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve		skvalitnený systém triedeného zberu, vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2024-2025	5,00 €	5,00 €	5,00 €					

	3.1.2 Realizácia vzdelávacích a osvetových aktivít na úseku nakladania s odpadmi		lepšie nakladanie s odpadmi	2024-2030	20,00 €	20,00 €	3,00 €	17,00 €				
Opat. 3.2	3.2.1 Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov		kvalitnejšia zeleň	2024-2030	250,00 €	250,00 €	37,50 €	212,50 €				
	3.2.2 Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí		realizované dodatočné adaptačné opatrenia	2025-2028	150,00 €	150,00 €	22,50 €	127,50 €				
Opat. 3.3	3.3.1 Výstavba fotovoltaických elektrární na strechách mestských budov		vyšší podiel elektrickej energie získanej z OZE	2024-2027	200,00 €	200,00 €	30,00 €	170,00 €				
	3.3.2 Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách		vyšší podiel elektrickej energie získanej z OZE	2024-2030	150,00 €	150,00 €	22,50 €	127,50 €				
	3.3.3 Komplexná obnova budovy kultúrneho domu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	1261 - Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	kvalitné priestory pre organizáciu kultúrno-spoločenských podujatí	2024-2027	600,00 €	600,00 €	90,00 €	510,00 €				
	3.3.4 Komplexná obnova budovy telocvične, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	1265 - Budovy na šport	kvalitné podmienky pre vyučovanie a realizáciu rôznych športov	2024-2027	750,00 €	750,00 €	112,50 €	637,50 €				

	3.3.5 Obnova striech na školských budovách, rekonštrukcia kúrenia, energetické osamostatnenie jednotlivých budov	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	nízka energetická náročnosť prevádzky budov	2024-2030	800,00 €	800,00 €	120,00 €	680,00 €				
	3.3.6 Komplexná obnova ostatných verejných budov, zvyšovanie ich energetickej efektívnosti (napr. Dom služieb, bývalá obnova, bývalá colnica, posledný trakt v areáli MŠ...)		efektívne využívaný mestský majetok; nízka energetická náročnosť prevádzky budov	2024-2030	3 000,00 €	3 000,00 €	450,00 €	2 550,00 €				
Opat. 3.4	3.4.1 Realizácia protipovodňových a vodozádržných opatrení na území mesta	2152 - Priehrady	žiadne škody na životoch a majetku v dôsledku povodní	2024-2027	400,00 €	400,00 €	60,00 €	340,00 €				
Celkom					15 914,00 €	13 804,00 €	3 927,00 €	9 877,00 €	2 090,00 €	0,00 €	0,00 €	20,00 €

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

Formulár 14 (Z1): Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	<p><u>Názov dokumentu:</u> Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Stará Ves na roky 2023-2030</p> <p><u>Štruktúra dokumentu:</u> dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, podľa Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, vydanéj Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, január 2020, Metodiky na spracovanie Programu rozvoja obce, vydanéj Inštitútom priestorového plánovania, september 2016 a podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja miest/obcí/VÚC, vydanéj Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015.</p>
Spracovanie	<p><u>Forma a obdobie spracovania:</u> spracovanie PHSR vykonalo mesto v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný počas roku 2023.</p> <p><u>Riadiaci tím:</u> riadiaci tím pozostával z 2 členov.</p> <p><u>Účasť verejnosti a komunikácia s ňou:</u> verejnosť participovala na procese spracovania PHSR prostredníctvom prieskumu názorov.</p> <p><u>Autor dokumentu:</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD.; www.dokumentypreobce.sk</p> <p><u>Náklady na spracovanie:</u> z rozpočtu mesta.</p>
Prerokovanie	<p><u>Prerokovanie v orgánoch samosprávy dňa:</u> 14.12.2023.</p>
Schválenie	<p><u>Návrh na uznesenie zastupiteľstva:</u> „Mestské zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Stará Ves na roky 2023-2030“.</p>

Zdroj: vlastné spracovanie

Prílohy

Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

- Bazálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska (www.beiss.sk)
- Inštitút priestorového plánovania (2016): *Stručná metodika spracovania Programu rozvoja mesta a Spoločného programu rozvoja obcí*. Bratislava: september 2016.
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001
- MDVRR (2015): *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.
- Register účtovných závierok
- MŽP SR (2018): *Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia, aktualizácia 2018.
- MŽP SR (2019): *Zelenšie Slovensko. Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia, 2019.
- MŽP SR (2021): *Program odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia, 2021.
- Súvaha mesta Spišská Stará Ves k 31.12.2022
- Štatistický úrad Slovenskej republiky
- Taubenböck, H. Ferstl, J. Dech, S. (2017): *Regions Set in Stone—Delimiting and Categorizing Regions in Europe by Settlement Patterns Derived from EO-Data*.
- Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (2020): *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Bratislava: január 2020.
- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
- Územný plán mesta Spišská Stará Ves
- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030
- PHRSR Prešovského samosprávneho kraja 2021-2030
- Výkaz ziskov a strát mesta Spišská Stará Ves k 31.12.2022
- Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.
- Zákon č. 389/1990 Zb. o obecnom zriadení
- Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti
- Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy
- Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja
- ZMOS (2021): *Analýza odpadového hospodárstva*. Bratislava: 2021. Dostupné na internete: https://www.zmos.sk/download_file_f.php?id=1558323

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk	www.hospodarenieobci.sk
datacube.statistics.sk	www.ives.minv.sk/heraldreg
datacube.statistics.sk/SODB/	www.maps.google.com
http://cp.atlas.sk	www.minv.sk
http://envirozataze.enviroportal.sk	www.orsr.sk
http://uzemia.enviroportal.sk	www.pamiatky.sk
https://gis.nlcsk.org/islhp/#lesnictvo	www.registeruz.sk
statdat.statistics.sk	www.scitanie.sk
www.beiss.sk	www.statistics.sk
www.cdb.sk	www.zrsr.sk
www.cvtisr.sk	

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Stará Ves na roky 2023-2030 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

Tabuľka 31: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Územný plán mesta Spišská Stará Ves	priebežne	lokálna	Mestský úrad Spišská Stará Ves
Povodňová dokumentácia mesta	priebežne	lokálna	Mestský úrad Spišská Stará Ves
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021-2030	2021-2030	regionálna	http://po-kraj.sk
Územný plán veľkého územného celku Prešovského kraja	priebežne	regionálna	http://po-kraj.sk
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	do 2030	národná	www.mirri.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.mindop.sk
Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030	do 2030	národná	www.minv.sk
Partnerská dohoda 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Operačný program Slovensko 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Agenda 2030	do 2030	nadnárodná	www.mirri.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Okrem rôznych koncepčných dokumentov bolo pri spracovaní dokumentu použité aj veľké množstvo dát rôzneho charakteru. Ich prehľad zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 32: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát		
Oblasť dát/téma	Zdroj údajov	Webová stránka
Obyvateľstvo	Mesto Spišská Stará Ves Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.spisskataraves.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.upsvar.sk www.scitanie.sk
Bývanie	Mesto Spišská Stará Ves Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.spisskataraves.sk www.scitanie.sk
Hospodárstvo	Mesto Spišská Stará Ves Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Obchodný register Živnostenský register	www.spisskataraves.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Školstvo a vzdelávanie	Mesto Spišská Stará Ves Centrum vedecko-technických informácií	www.spisskataraves.sk www.cvtisr.sk
Zdravotníctvo	Mesto Spišská Stará Ves	www.spisskataraves.sk
Sociálna sféra	Mesto Spišská Stará Ves Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	www.spisskataraves.sk www.upsvar.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

Dotazník pre verejnosť – vybrané odpovede z dotazníkového prieskumu

8. Existujú v meste verejné priestory, ktoré sa Vám kvôli celkovému zanedbaniu nepáčia (napr. poškodený povrch, nevhodné farby, zanedbaná zeleň a pod.)? Ak áno, ktoré priestory a prečo?

Odpovede s nižšou početnosťou (3 alebo menej odpovedí):

- Dom služieb
- Strecha kostola
- Cesta za telocvičňou
- Park na ul. SNP
- Budova šk. jedálne pri ZŠ
- Detské ihriská
- Neodborné zásahy do verejnej zelene
- Nevhodné používanie farieb vo verejných priestoroch v meste
- Potôčik poza školu a sídlisko
- Budova tatraskvítu
- Breh Rieky na Šport. ulici a v športovom areáli
- ZUŠ
- Lesné cesty
- Detské ihrisko v areáli MŠ
- Kaplnka a márnica
- Ul. Mlynská (pri fakenovi)
- Trhovisko
- Ulička medzi Kukučínovou ul. a SNP (vydláždiť, osvetliť, nazvať napr. Židovská ulica/ulička)
- Prestrešenie cesty na colnici (zanedbané, potreba natrieť, skryť elektrické rozvody)

9. Existujú v meste nejaké konkrétne miesta, na ktorých sa necítite bezpečne (napr. tmavé, neosvetlené miesta, hra s deťmi blízko cesty, obťažovanie okoloidúcich, zgrupovanie a nevhodné správanie určitých osôb, poškodené chodníky a pod.)? Ak áno, kde presne?

Odpovede s nižšou početnosťou (2 alebo menej odpovedí):

- Potreba oplotiť detské ihriská, ktoré sa nachádzajú pri cestách
- Zastávka pri zdravotnom stredisku (zgrupovanie mládeže)
- Pri reštaurácii NOVA (zgrupovanie mládeže)
- Budova hotelu Cyprián
- Priestor pred Bobkom v nočných hodinách (opitá, hlučná mládež, vychádzajúca z podniku)
- Altánok na futbalovom ihrisku
- Odpad okolo potôčika v Cigrunde
- Osvetlenie pri J. Kočínskom
- Osvetlenie pri P. Minčíkovi
- Cesta na cintorín v Lysej nad Dunajcom
- Rýchla jazda áut popri cintoríne
- Rýchla jazda áut na ul. Štúrova (osadiť viac spomaľovačov)
- Neosvetlený a rozbitý chodník medzi ul. SNP a Kukučínovou ulicou
- Odpadky na brehu Rieky za domami na Kukučínovej ulici

13. Voľný priestor na Vaše vyjadrenie.

- Parkovanie v okolí pošty/ZŠ/mestského úradu- napr. Prepojiť mini parkovisko pri škôlke so ZŠ- bolo by viac miesta pre škôlku, školu, poštu aj mestský úrad a nezničilo by sa až tak veľa zelene. Rodičia by nemuseli krúžiť okolo bytoviek oproti ZŠ
- Všade máme nové cesty, ale treba bezodkladne dorobiť aj tých 100 metrov medzi Tatranskou a Štúrovou na vrchnom konci lebo je v katastrofálnom stave.
- Exrementy psov po chodníkoch a trávnikoch po celom meste a hlavne od Domu dôchodcov až po Zdravotne Stredisko. Namontovanie kamier a zvýšenie i pokút alebo zvýšenie ročných poplatkov za psov aby to malo mesto na úhradu Čistenia .
- Triedenie odpadov, nerobenie si upratovacích služieb. Určite by pomohol vnútorný poriadok, podľa ktorého by sa mohli dodržiavať nejaké pravidlá. Najhoršie na tom je, že aj keď sa to povie, tak to všetci ignorujú.
- bývam na sídlisku v bytovke na 5 poschodí, mali sme mestský rozhlas na dobrom stĺpe, ktorý pekne hral, aj bolo počuť hlásenie. Teraz s tou novou metódou preložili dole na stromi čo nič neviem čo hlásia, lebo piští zvuk sa prenáša a stromy tlmia
- kamerové systémy v meste, parkovacia politika - platené parkovanie v meste, ako kdekoľvek na Slovensku riešenie - rezidentné karty pre obyvateľov mesta na konkrétne auto
- rešiť verejné toalety v meste pre turistov , úprava potôčika za bytovkami Štúrova ul., vystuženie betónovými polstrami od jedálne az po Zastrovu + aspoň 3 prechodové mostíky na kopec pre deti
- Veľa penziónov a málo parkovacích miest, z SNP sa pomaly stáva jednosmerká(žiadne parkovacie miesta či pri lekárni, dome služieb..), niet kde vyvážať stavebný odpad, málo miest pre seniorov (domov dôchodcov), nevyužitá budova gymnázia, na hornom konci chýba detské ihrisko, žiadne parkovacie miesta pri cintoríne
- Ďakujem pánovi primátorovi aj zamestnancom MsU za ich obetavu prácu..naše mestečko sa krásne vyvíja a je radosť tu žiť..
- Hlavne porozmyslať nad cykloprepojením do Cerveneho Klastora. Co prilaka ovela viac turistov. A nezaspat na vavrinoch a poskytnut im kvalitne sluzby.
- V meste je málo bytov a pozemkov na stavanie pre mladých!!! Málo práce a hlavne dostať prácu na úrade alebo v škole kde vládne tzv. rodinkárstvo, hlavne s tým by ste mali niečo robiť!!! A nie dosadzovať si na dobré miesta rodinu a kamarátov.Alebo držať na miestach dôchodcov a nedať šancu mladým.Mladý vám odtiaľ utečú a potom pre koho chcete robiť v meste tie zmeny,pre turistov?aj ty už by tu nemali po čo prísť.
- Naše mesto je malé ale krásne, cítim sa tu fajn a bezpečne, toto je domov!
- Poriadna zmrzlina.... V polsku za lavkou je asi 5 zmrzlín len od mosta k trom korunám... a v starej vsi nevieme jednu poriadnu točenu zmrzlinu urobiť... infomiesto, turistické centrum, kde clovek pride a získa vsetky informacie o ubytovaní a možnostiach voľného casu. Vytvorit nieco v ssv, co pritiahne ludi, hoci len nejaky chodník hore ku krizu, popri nom nejake tabule s aktivitami, napríklad nájdite na tejto luke tri liečivé byliny, a obrazky, ako vyzeraju, taketo rozne vymysliet rozne aktivity na poznávanie kraja napríklad. A urobiť to zaujímavo, inovatívne, pridať nejake 3D atrakcie k tomu, zobrat knihu goralske rozpravky a urobiť vsetko preto, aby mohli v nasom meste "ožiť " - vytvorit typickú ľudovu miestnosť z tej rozpravky, v ktorej budu same carovne predmety, vytvorit boginku na tej lúke, ktora by vyzerala ako ziva, vytvorit piencibrode, vodníka, rozmiestniť to do starej vsi, napríklad ako sochy,ale aby vyzerali ako fakt skutocne, kade tade, aby ich ludia vsetky nasli, aby sa museli prejst tym mestom a hladat ich napríklad podľa indícií, aby Stara ves napríklad sa stala známou ako domov nasho rozprávkaru Viktora majerika, ozdobiť napríklad fasády domov ornamentmi s.l. Kostelnicaka, nech sa vsetci pridu pozriet na jeho zive dielo, nie len na bustu, ktoru kazdy prehliadne. Vybrať jeden stary hrubý strom, na ktory napisat, ze to ja som ten stary dub, pod ktorym je zakopany poklad... atd atd... pripadne vytvorit pre návštevníkov "pátraciu hru" do ktorej sa mozu zapojit a nech hladaju vsetky mozne tieto symboly z goralskych rozprávok v meste, zodpovedajú na otazky, ku ktorym sa dopatraju a najdu nejaku odpoved, ktora ich privedie k cieľu. Ssv ma obrovsky

potenciál, ktorý sa dá využiť, ak zoženiete sponzorov, ako to vedia urobiť Poliáci, že nemajú nič a urobia z toho senzáciu, tak my máme paradné veci, na ktorých sa dá stavať, a nevyužívame to :) bolo by to centrum goralských rozprávok a pritiaholo ľudí turistov.... Tak len takýto nápad mi teraz napadol, a ak by sa vám náhodou páčil, budem rada :)

- Výstavba posilňovne v meste SSV na úrovni
- Úprava areálu zdravotného strediska - vstup zo zadu budovy, prístupová cesta ku garážam v katastrofálnom stave
- Rada by som bola ak by bolo viac akcií na zocelenie vzťahov občanov, viac akcií pre deti a väčší záujem primátora aj o podnikateľov a rozvoj mesta, lebo o chvíľu ani turista nebude mať prečo navštíviť naše mesto.
- V celku som veľmi spokojný. Tak primátor ako aj vedenie mesta odvádzajú svoju prácu veľmi dobre
- Mňa osobne veľmi trápí životné prostredie, konkrétne už spomínané okolie rieky, kde by mohol byť vybudovaný aj pekný chodník pozdĺž celej rieky na prechádzky. A veľmi ma štvie, že veľa áut si skracuje cestu popod cintorín, ktorú p. Semančík vždy na jar ako-tak upraví, ale autá ju zchvíľu zdevastujú. A aj na futb. ihrisku, od ihriska ku cintorínu, by sa mohlo zriadiť trochu miesta na relax, napr. lavičky.
- Potrášilo by cykloprepojenie s ostatnými zamagurskými obcami a Poľskom
- Privytala by som trochu viac sa zamerať na mládež. Poskytnúť aj starším deťom ihriska ako som už vyššie spomenula. Niečo pre bicykle alebo skatky. Možno pretlačiť aj iný šport ako je futbal. Aj keď som pyšná na našich hráčov. A hlavne naďalej skrášlovať naše prostredie zeleňou. Dať ľuďom možnosť sa vyjadriť častejšie tak ako teraz. Napríklad pred schválením niečoho dôležitého v meste.
- Budovanie detských ihrísk by mohlo byť "naviazané" i na počet detí na sídlisku či ulici - teda budovať ihriská (menšie plochy na hranie) všade, kde je detí veľa/viac. V mnohých prípadoch sa pri chýbajúcich ihriskách deti hrajú na parkoviskách, na cestách, častokrát zničia "cudzí majetok", resp. sú okrikované, keď sa snažia hrať tam, kde to považujú za vhodné ony... Ďalšou možnosťou je vybudovanie menšieho ihriska v areáli futbalového ihriska, rozšíriť športové aktivity aj mimo futbal. Pozitívnu zmenou by bolo i viac kultúrneho vyžitia v meste (koncerty, vystúpenia a pod.).
- Nepreháňať to v lete s kosením.
- Vjazd po ceste do Cigrundu a prepojiť na Frankovská cestu a vyústenie ku križu a na Tatranskú ulicu. Bol by to príjemný okruh a nemuseli by sme chodiť po ceste a vyhýbať sa autám. Sypať cestu makadamom.
- Chyba parkovanie na celej SNP vrátane parkoviska pri cintoríne. Chodníky sú takmer všade krivé, lepšia cestná komunikácia na cintorín v Lysej nad Dunajcom. Väčší výber doktorov. Parkovanie pri kostole. Ihrisko pre deti na hornom konci. Pridať viac košov napr. na kov na ul. Tatranskej. Spraviť cestu medzi Tatranskou a Štúrovou. Zabezpečiť zber papiera v meste. Chýba preprava osôb napr. k lekárovi, do kostola ak niekto nemá auto.
- Urgentne riešiť odparkované autá na hlavnej ulici SNP. Je to jedna veľká katastrofa a nezodpovednosť, s ktorou nikto nič nerobí a kompetentní sa len jeden na druhého vyhovávajú, že na to nemajú zákonné oprávnenia. Nikde na Slovensku nie sú tak odparkované autá na oboch stranách hlavnej cesty ako je to u nás v SSV.
- Viac pracovných príležitostí, využiť bývalý Tatravit, není žiadne kúpalisko v meste, rozšírenie domova dôchodcov, vynaložiť väčšiu snahu, aby mladí ľudia neodchádzali zo Zamaguria, vylepšiť zdravotníctvo, starší ľudia sa nemajú ako dostať do okresných miest na odborné vyšetrenia/napr. diabetici/
- Viac pracovných príležitostí
- Držim celemu kolektívu na MU silno palce, nech pokračujete v dobre nasliapnutej ceste. Keďže máme malé deti, hlavne nech je postarane o nich. Aspoň raz do mesiaca nejaké vystúpenie, babkove, hudobne, tanecne rozprávkove, nejaká kultúra. Kružky/kurzy pre deti, možnosti sú, len asi nie chut s deťmi toľko pracovať, cez korculovanie inline, ľadové v zime, pohybovka, lyže

(mimo predpisovaných osnovami zš). V meste sa vela urobilo, vela dobrego, nove, zrekonštruovaneho. Este raz, drzim vam vsetkym palce.

- Park pre psov
- Na schodoch Mestskeho uradu sa strašne šmýka . A v meste mi chýba info centrum.
- chcem sa poďakovať za vašu obetavú prácu pri rozvoji a zveľadovaní mesta SSV, želám vefa ďalších skvelých nápadov
- zvýšiť kvalitu ľudí na mestskom úrade, obklopiť sa mladými ľuďmi s nápadmi, angažovať iniciatívnych ľudí s odvahou, dať príležitosť inovatívnym a odvážnym nápadom, kvalita ľudí na úrade je cestou k lepšiemu mestu. ponúknuť prácu domácim aj mladým ľuďom z vonku, ktorí niečo dokázali, v meste cítiť kostlivca - dá sa to zmeniť, vymyslieť niečo - čo pritiahne turistov. súčasní zamestnanci mali šancu 30 rokov...
- Upraviť športoviská - pre verejnosť - ihrisko za gymnáziom pre verejnosť
- Viac zelene.
- Zmodernizovať autobusové zastávky napr. za také aké majú v obci Matiašovce. Zabrániť rozširovaniu skládky odpadu za činžiakom.
- Preventívne riešiť rôzne prípady aj malej šikany na školách besedami s príslušníkmi pz, školským psychologom, učiteľmi, rodičmi, vplývať na potenciálnych predátorov výchovne a odrádzať ich od takého konania, riešiť túto tému s deťmi, povzbudzovať utláčané deti k nahlasovaniu takéh aktivít, predchádzať vzniku takéh konaní u detí aktívnym prístupom všetkých zainteresovaných autorít. 2. Urgentne a efektívne riešiť absolútnu absenciu stavebných pozemkov, sociálnych a nájomných bytov. Mesto je krásne, čisté, dobre organizované a má šikovných ľudí vo vedení, ktorí ho neustále zveľadujú, to však nepreváži ak v ňom niet miesta pre mladých kde bývať, kde niet perspektívy kde bývať, mladých ľudí to demotivuje natoľko, že odídu, nepriláka to nových. 3. Ulica Štúrova od križovatky pri Jednote až hore po koniec ulice, taktiež hlavná cesta do mesta od Magury sú nebezpečné úseky. Vodiči tu neúmerne prekračujú rýchlosť. Bolo by vhodné realizovať monitorovanie situácie meraním rýchlosti vodičov na nejaké obdobie a vyhodnotiť ho a prijať primerané opatrenia 4. Mesto má veľmi pekne zvládnutú politiku odpadu, za čo môže byť príkladom iným. Množstvo realizovaných opráv budov, ciest a iných projektov je úctyhodné. Kvalita ciest v meste aj štátnej cesty od Ľubovne aj Slovenskej Vsi je veľmi dobrá, veľmi dobre udržiavaná Prajem vefa úspechov
- Prosím, berte tento dotazník ako prejav môjho úprimného záujmu o to, aby sa nám v našom meste žilo lepšie a aby naše prostredie bolo krajšie. Chcel by som tu vychovávať svoje deti a dopriať peknú starobu svojim rodičom. Mesto má úžasný potenciál stať sa vyhľadávaným miestom pre život v regióne. Keďže od existencie gymnázia závisí aj moje ďalšie pôsobenie v meste, rozpísal som sa najviac o tejto téme. Práca s mládežou ma nesmierne baví a rád by som v nej pokračoval práve v našom meste. Neberte to prosím ako kritiku, chcel som len vnieť do tejto problematiky názor človeka, ktorí sa s ňou stretáva každý deň. Informácie z tohto dotazníka nebudem publikovať nikde inde. Ak by vás moje návrhy zaujali, bez problémov sa na mňa môžete obrátiť.
- Na kultúrnych podujatiach organizovaných mestom, nezarábať na deťoch(platené nafukovacie hrady...)
- Prijaté uznesenia zo zasadnutí mestského zastupiteľstva zverejňované na stránke MÚ a v Starovešťanovi sú ako pre deti z materskej školy. Jedna veta odvolávajúca sa na nejaké číslo ďalšieho uznesenia a bodka. Absolútne neidentifikovateľné a nezrozumiteľné pre bežného občana. Heslo - čím menej zrozumiteľné - tým menej kontrolovateľné zo strany občana. A to nehovorím o interpeláciách poslancov, ktorí sa podľa týchto uznesení nevyjadrujú vôbec k ničomu?! Žiadne návrhy, oponentné názory - vôbec nič?
- Vymeniť Mestský úrad a úradníkov x rokov na svojom mieste.
- Mesto by mohlo popremýšľať o výstavbe oddychových zón pre dospelých alebo rodiny s deťmi, napríklad altánky s miestom na grilovanie, opekanie.
- Zišli by sa nejaké miesta na posedenie (resp. Altánok/altánky (viď. ČK)), prípadne grilovanie, daju sa využiť aj na školské akcie (branné cvičenia, projekty pre deti) a pod. Hlavné je vyriešiť

parkovanie na SNP auta si tam zároveň zavádzajú a cez zimu kvôli tomuto parkovaniu ostane na ulici SNP v podstate len jeden jazdný pruh!

- tema vybudovania kúpaliska je už ukončená? nie je tam ešte cesta ako otvoriť diskusiu?
- Hlavné je vyriešiť parkovanie na SNP auta si tam zároveň zavádzajú a cez zimu kvôli tomuto parkovaniu ostane na ulici SNP v podstate len jeden jazdný pruh!
- Kultúrny dom, jeho časť kde je knižnica, tam by som presťahoval (po stavebných úpravách) mestský úrad. Bolo by vhodnejšie a dôstojnejšie mať primátora a úrad v centre mesta a využila by sa budova kultúrneho domu
- Život v Zamagurí, konkrétnejšie v Spišskej Starej Vsi sa páči mnohým mladým ľuďom, žiaľ nemajú dostatok pracovných príležitostí a ešte väčší nedostatok voľného, akéhokoľvek bývania a preto sú nútení opustiť svoju domovinu.
- V mestských inštitúciách by som zamestnávala občanov mesta a rozvoju mesta bránia neschopní ľudia vo funkciách
- Venovať sa životnému prístredu , napr. rieka zahádzaná odpadmi, spaľovanie domového odpadu, viac odpadových košov na uliciach, sáčky pre zbieranie zvieracích výkalov a pod.
- Nepublikovateľné
- Parkovisko pri Pizzerii Taverna, počas letnej sezóny je veľký problém zaparkovať obyvateľom sídliska Magura č.d. 241, keďže je preplnené návštevníkmi pizzerie.
- Pouvažujte o výmene riaditeľky školy neriešia sa závažné problémy ktoré prinašajú do školy nevychované vulgárne deti a treba to riešiť . Cigarety alkohol nikotín !!!!! Všetko je vždy ututlané a zahovorené a aj šikana!!! Len aby neboli problémy !!!!!
- Zlepšiť elektronické platby MÚ napr. poplatky dane, za vývoz tko a pod., zriadiť el.schranku na otázky pre p.primátora,
- Skúsenosti z dôb minulých hovoria, že keby Polícia viacej chodila pešo, ako sa vozila, tak by viac videla a viac vedela ! Ale to asi nie je v kompetencii mesta SSV.
- Dosť zaujímavé je zahatanie cesty pre stavebné práce na ulici SNP pod číslom 17. Síce už nie je, no doba, kedy tomu tak bolo bola dlhá. Ohrozovalo to bezpečnosť prechádzajúcich, ktorí nemohli prejsť ani po chodníku a ani po ceste, pretože na nej stáli autá. Celkovo na ulici SNP je dosť takých miest, kde treba kľučkovať pomedzi nastavené autá. Ak by sa toto dalo vyriešiť, bolo by dobre.
- problémom je nová komunikácia na ulici mlynskej, ktorá v prípade dažďa nie je vyhovujúca pre chodcov, z dôvodu stojatej vody v určitom úseku - nedá sa prejsť
- bezbarierovosť - dom služieb , pošta - rozšírenie chodníkov - cyklochodníkov - lepšie údržba + osvetlenie ssv - lysá nad dunajcom - chodník - očný lekár - lepšie spoje smer Stará Lubovňa - banka
- premožené mačky a voľný pohyb psov
- osvetlenie, kôš, lavička - chodník ssv-lysá nad Dunajcom, lepšia údržba hlavne v zime
- odpad - v okolí nelegálne skládky - bývalé smetisko - lepšia údržba ssv-lysá +osvetlenie - bezbariérový prístup - pošta , dom kultúry
- zákaz parkovania na ulici SNP na plnej čiare
- je nutné do mesta pritiahnúť investorov, ktorý by vytvorili pracovné príležitosti a tým pádom umožnili dôstojný život mladým rodinám
- Ak vodári opravujú na sídlisku poruchy vodovodu, nikdy to miesto neupravia a nedajú do pôvodného stavu, ale nechajú hrboľaté a plné kameňov. Trvá to cele desaťročia (posledne v decembri 2022 pred domov239) Kto je za to zodpovedný? Mesto alebo vodári? Tiež chýbajú na verejných priestranstvách , najmä na sídlisku odpadkové koše
- pošta, aby bola otvorená v sobotu aspoň na dve hodiny
- v zime udržiavať chodník cez park Doriešiť parkovanie na ul. SNP hlavne podnikateľov
- viac pracovných aktivít, dobých ľudí, dobré spolunažívanie, eohovárať, zateplíť bytovky na štúrovej, šetriť energie za teplo. - zateplenie budovy. zriadiť bytové družstvo, obchodný komplex oc max ako je v poprade. Obchodné centrum - ako v Sp. Belá,

- parkovanie áut po obidvoch stranách ulice SNP, nielen pri obchodoch.. Každý dom na SNP mal svoj vjazd, kde môžu autá parkovať. Penzióny majú svoje parkoviská , nie parkovaie na ulici. - aby mladí ľudia zostávali v meste , musia mať dostupné bývanie - aj prácu. -
- mestske wc, pri autobusovej stanici, starostlivosť o rieky, potoky, poriadok v mestských lesoch , zbierať odpadky
- od JR marketu chodia ľudia okolo sochy chmela cez trávnik - zrobiť tam chodník
- málo možností pre zber šatstva, na uliciach so súkromnými domami, tiež žiadna možnosť nieje pre zber papiera pri súkromných domoch. tatranská ulica kde žije veľa osamotených dôchodcov , rekonštrukcia cesty medzi ul. Tatranskou a Štúrovou. Ul. Tatranská je veľmi obľúbená na prechádzky s malými deťmi a inými obyvateľmi pre jej kludné prostredie
- je potrebný výťah do priestorov mestskej knižnice pre seiorov a Ľudí s problémom pohybového aparátu
- Poskytnúť miesto pre občasné stretávania sa seniorov
- výstavba detského ihriska a hornom konci, pridať viac košov na separovaie na ul Tatranskej. Rekonštrukcia cesti medzi Tatranskou a Štúrovou ulicov. Viac košov na cintoríne v Lysej, alebo aspoň častejší vývoz
- zle sa vychádza na hlavnú od kostola, pred cukrárňou stoja autá, parkujú